

Supported by:

ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ

ໂດຍ ຄະນະຄົ້ນຄວ້າກົດໝາຍແພ່ງ
ໂຄງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນໂຂງເຂດຍຸຕິທຳ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ

ໂດຍການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ສານປະຊາຊົນ,
ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ຄະນະນິຕິສາດ ແລະລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
ກັບອົງການໄອກາ (JICA) ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ປີ 2014

ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານ ກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ

ໂດຍ ຄະນະຄົ້ນຄວ້າກົດໝາຍແພ່ງ

ໂຄງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນໂຂງເຂດຍຸຕິທຳ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ
JICA Project for Human Resource Development in the Legal Sector

ໂດຍການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ສານປະຊາຊົນ,
ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ຄະນະນິຕິສາດ ແລະລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
ກັບອົງການໄຈກາ (JICA) ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ

ປີ 2014

ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ

ໂດຍ ຄະນະຄົ້ນຄວ້າກົດໝາຍແພ່ງ

ໂຄງການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ໃນໂຂງເຂດຍຸຕິທຳ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ

JICA Project for Human Resource Development in the Legal Sector

ໂດຍການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ສານປະຊາຊົນ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ກັບອົງການໄຈກາ (JICA) ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ປີ 2014.

ຄະນະກວດແກ້

1. ທ່ານ ສຈ ເກດ ກຽດຕິສັກ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
2. ທ່ານ ລັງສີ ສີບຸນເຮືອງ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ;
3. ທ່ານ ຄຳພາ ແສງດາຣາ ສານປະຊາຊົນສູງສຸດ;
4. ທ່ານ ຮສ ດຣ ສາຍຂອງ ສາຍນະສິນ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ;
5. ທ່ານ ຮສ ວຽງວິໄລ ທ່ຽງຈັນໄຊ ຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ;
6. ທ່ານ ດຣ ຈອມຄຳ ບຸບຜາລີວັນ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
7. ທ່ານ ເກດສະໜາ ພິມມະຈັນ ກະຊວງຍຸຕິທຳ.

ຄະນະຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຂຽນ

1. ທ່ານ ວິໄຊ ສີຫາປັນຍາ ຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ;
2. ທ່ານ ປົວລີ ເພັດມິໄຊ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ;
3. ທ່ານ ນາງ ຄອນສະຫວັນ ສາວະລີ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
4. ທ່ານ ຈັນທະລີ ດວງວິໄລ ສານປະຊາຊົນສູງສຸດ;
5. ທ່ານ ນະລົງລິດ ນໍລະສິງຫໍ້ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
6. ທ່ານ ພູໄຊ ຈັນທະວົງ ຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ;
7. ທ່ານ ທອງຄຳ ລໍຢ່າງ ຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ;
8. ທ່ານ ສີບຸນຊົມ ບຸນລົມ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ;
9. ທ່ານ ນາງ ລັດສະໝີ ສີສະໝຸດ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
10. ທ່ານ ນາງ ຄຳໄຜ່ ໄຊຍະວົງ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
11. ທ່ານ ສຸລິສັກ ເທບພະວົງ ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
12. ທ່ານ ສາຍທະນູ ອິນສິມພອນ ວິທະຍາໄລກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
13. ທ່ານ ນາງ ທະນິງສິນ ຄຳສິງສະຫວັດ ວິທະຍາໄລກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ;
14. ທ່ານ ຄຳໄພ ໄຊຍະສຸກ ສານປະຊາຊົນສູງສຸດ;
15. ທ່ານ ແສງເພັດ ວົງໄຊ ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ.
16. ທ່ານ ເຫຼົ້າຄຳ ຄຳບຸດລາດຊະວົງ ວິທະຍາໄລກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ.

ຄຳເຫັນ

ຂ້າພະເຈົ້າຂໍສະແດງຄວາມຊົມເຊີຍ ຄະນະຄົ້ນຄວ້າຂຽນປຶ້ມທິດສະດີກົດໝາຍແພ່ງ ກ່ຽວກັບຫຼັກການ ທົ່ວໄປຂອງສັນຍາ ຊຶ່ງຄະນະດັ່ງກ່າວໄດ້ໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມຮວບຮວມບັນດາຫຼັກການ ແລະ ທິດສະດີພື້ນ ຖານຂອງກົດໝາຍແພ່ງ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດມາຂຽນ ແລະ ອະທິບາຍ ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງເປັນເອກະພາບ. ຄະນະຂຽນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ປະກອບດ້ວຍນັກວິຊາການກົດໝາຍລາວ ທີ່ມາຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນເປັນຕົ້ນແມ່ນ ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນ, ສານປະຊາຊົນ, ຄະນະ ນິຕິສາດ ແລະ ລັດຖະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ, ວິທະຍາໄລກົດໝາຍຂອງກະຊວງຍຸຕິທຳ ໂດຍ ການຮ່ວມມືຈາກກະຊວງຍຸຕິທຳຂອງຍີ່ປຸ່ນ ໂດຍຜ່ານອົງການໄຈກາ (JICA) ຊຶ່ງໄດ້ສະໜອງທຶນຮອນ, ຜູ້ ຊ່ຽວຊານ ແລະ ສາດສະດາຈານທາງດ້ານກົດໝາຍ ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລກົດໝາຍຂອງປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ເພື່ອ ຊ່ວຍແນະນຳ ໃນການອະທິບາຍເນື້ອໃນກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ ປຽບທຽບກັບກົດໝາຍແພ່ງຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ກົດ ໝາຍແພ່ງຂອງປະເທດ ອື່ນໆ.

ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ເປັນເປັນພຽງບາດກ້າວອັນພື້ນຖານ ຂອງການພັດທະນາລະບົບກົດໝາຍແພ່ງຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ເປັນຜົນງານຂອງນັກວິຊາການກົດໝາຍລາວ ທີ່ໄດ້ຂຽນ ແລະ ຮິບໂຮມທິດສະດີພື້ນຖານຂອງກົດໝາຍ ແພ່ງ ແລະ ຍົກເອົາຕົວຢ່າງໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ ສປປ ລາວ ມາປະກອບ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນ ຂອງປຶ້ມສົມບູນຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຊຶ່ງຈະເປັນຜົນປະໂຫຍດຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງທາງດ້ານວິຊາການ ສຳລັບການຮຽນ, ການ ສອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ໃນພາກປະຕິບັດຕົວຈິງໃນໂຂງເຂດອົງການປົກປ້ອງກົດໝາຍ, ການຈັດຕັ້ງລັດ-ສັງຄົມ ໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມເນື້ອໃນ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງກົດໝາຍ. ໃນໂອກາດນີ້, ຂ້າພະເຈົ້າຕາງໜ້າຄະນະຂຽນປຶ້ມທິດ ສະດີກົດໝາຍແພ່ງ ຕາງໜ້າປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງປະຊາຊົນຍີ່ປຸ່ນ, ຜູ້ຊ່ຽວ ຊານຈາກຍີ່ປຸ່ນ, ສາດສະດາຈານກົດໝາຍ ແລະ ລັດຖະບານຍີ່ປຸ່ນໂດຍຜ່ານອົງການໄຈກາ (JICA) ທີ່ໄດ້ ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທຶນຮອນ ແລະ ຄວາມຮູ້ດ້ານວິຊາການ ແກ່ນັກວິຊາການກົດໝາຍລາວ. ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າ ປຶ້ມ ເຫຼັ້ມນີ້ຈະເປັນມໍລະດົກອັນລ້ຳຄ່າທາງດ້ານວິຊາການ ເພື່ອປະກອບສ່ວນໃນການພັດທະນາລັດ ສປປ ລາວ ໃຫ້ ເປັນລັດແຫ່ງກົດໝາຍ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໃຫ້ກ້າວຂຶ້ນທຽມທັນກັບ ບັນດາປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ. ສຸດທ້າຍນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າ ຄິດວ່າການຂີດຂຽນບາງສ່ວນ ຍ່ອມປາສະຈາກບໍ່ໄດ້ຂໍ້ ຂາດຕົກບົກຟອງ ຖ້າທ່ານໃດອ່ານແລ້ວຫາກພົບເຫັນ ກະລຸນາຊ່ວຍດຳນິຕິຊົມ ເພື່ອໃຫ້ຄະນະຂຽນປຶ້ມມີທິດ ທາງປັບປຸງໃຫ້ມີຄວາມສົມບູນຍິ່ງໆຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ.

ໝ. ຄະນະຊີ້ນຳໂຄງການ

ຮສ. ດຣ. ສາຍຂອງ ສາຍນາສິນ

ຄຳເຫັນ

ຂ່ວຍພອນໃຫ້ວຽກງານທິດສະດີກົດໝາຍແພ່ງຂອງລາວຈຶ່ງກ້າວໜ້າຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງ

ໂດຍ ທ່ານ ສາດສະດາຈານ ຮິໂຣຊິ ມັດສືໂອະ ມະຫາວິທະຍາໄລ ເຄໂອ

(Professor Hiroshi MATSUO / Keio University)

ກ່ອນອື່ນໝົດຂ້າພະເຈົ້າຂໍສະແດງຄວາມຍິນດີນຳຄະນະຜູ້ຂຽນປຶ້ມ ຄູ່ມືທິດສະດີກົດໝາຍແພ່ງ “ ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ” ທີ່ສຳເລັດການຂຽນປຶ້ມຫົວນີ້ແລ້ວຢ່າງສົມບູນ. ຂ້າພະເຈົ້າຍັງຈື່ໄດ້ ໃນໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນຂອງໂຄງການກໍຄື ໃນເດືອນ 8 ປີ 2009 ພວກເຮົາໄດ້ມີການຈັດສຳມະນາເປັນຄັ້ງທຳອິດຢູ່ທີ່ລາວ. ແລະພາຍຫຼັງກໍໄດ້ມີການຈັດສຳມະນານອກສະຖານທີ່, ສຳມະນາທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສຳມະນາທີ່ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ລວມທັງສຳມະນາໄລຍະໄກຜ່ານລະບົບອິນເຕີເນັດ (JICA-Net). ເພື່ອປະກອບເນື້ອໃນໃສ່ໃນປຶ້ມຫົວນີ້. ປຶ້ມນີ້ມີຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງເພາະວ່າມັນແມ່ນໝາກຜົນຈາກການລະດົມແນວຄິດຈິດໃຈຂອງ 4 ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລາວກໍຄື: ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ສານປະຊາຊົນສູງສຸດ, ອົງການໄອຍະການປະຊາຊົນສູງສຸດ ແລະ ຄະນະນິຕິສາດ-ລັດທະສາດມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ຮ່ວມກັບພາກສ່ວນໂຄງການ ແລະ ຊ່ຽວຊານຍີ່ປຸ່ນໂດຍການຄົ້ນຄ້ວາ, ສົມທຽບກົດໝາຍຂອງລາວ ແລະ ພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ພ້ອມທັງແລກປ່ຽນຄຳຄິດຄຳເຫັນຮ່ວມກັນຫຼາຍຫຼົບຫຼາຍຕ່າງ ກ່ອນຈະມາເປັນປຶ້ມຫົວນີ້. ຫຼັງຈາກສຳມະນາຄັ້ງຫຼ້າສຸດ ທີ່ໄດ້ຈັດຂຶ້ນທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ໃນເດືອນ 11 ປີ 2013 ທີ່ຜ່ານມາ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ສັງເກດເຫັນວ່າ ຄະນະຂຽນປຶ້ມໄດ້ມີການແລກປ່ຽນຄຳຄິດຄຳເຫັນຢ່າງຟືດຟື້ນ ແລະ ເນື້ອໃນກໍມີຄຸນນະພາບສູງ. ຊຶ່ງມັນໄດ້ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນວ່າຜ່ານການຄົ້ນຄ້ວາ ແລະ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນກັບໂຄງການ ຄະນະຜູ້ຂຽນປຶ້ມ ແລະ ລວມທັງຂ້າພະເຈົ້າເອງ ໄດ້ຮຽນຮູ້ບົດຮຽນສິ່ງໃໝ່ໃໝ່ທີ່ມີຄ່າຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຊຶ່ງຂ້າພະເຈົ້າຈະບໍ່ມີວັນລືມ.

ໃນການຂຽນປຶ້ມທິດສະດີກົດໝາຍແພ່ງນັ້ນ, ພວກເຮົາໄດ້ຄົ້ນຄ້ວາວັດຖຸປະສົງຂອງແຕ່ລະມາດຕາກົດໝາຍຂອງລາວ, ໄຈ້ແຍກທີ່ມາ ແລະ ຫຼັກມູນພື້ນຖານ, ພ້ອມທັງນຳໃຊ້ຕົວຢ່າງຕົວຈິງແລະບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນແທ້ເພື່ອນຳມາອະທິບາຍໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍທີ່ສຸດ. ການຂຽນປຶ້ມເຮັດໃຫ້ເຂົ້າໃຈງ່າຍນັ້ນເປັນຂັ້ນຕອນທີ່ຍາກທີ່ສຸດ. ແຕ່ມັນກໍມີຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນ ແລະ ນຳມາຊຶ່ງໝາກຜົນອັນລ້ຳຄ່າ. ປຶ້ມນີ້ເປັນປຶ້ມນິຕິສາດວິທະຍາທີ່ມີເອກະລັກຂອງລາວ (The Laotian Jurisprudence) ເມື່ອນຳໃຊ້ສົມທົບກັບປຶ້ມ (ຄຳຖາມ-ຕອບກົດໝາຍແພ່ງ) ທີ່ໄດ້ຮັບການຈັດພິມໄປກ່ອນແລ້ວນັ້ນ, ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງວ່າປຶ້ມທັງ 2 ຫົວນີ້ຈະເປັນບົດຮຽນອັນໜຶ່ງທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນອີງໃນວຽກງານພັດທະນາປະມວນກົດໝາຍແພ່ງໃນຕໍ່ໜ້າ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນຂ້າພະເຈົ້າກໍຫວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າ ປຶ້ມນີ້ຈະໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມ ແລະ ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນວຽກງານເຜີຍແຜ່ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບກົດໝາຍແພ່ງ ແລະ ແນວຄວາມຄິດຂອງກົດໝາຍແພ່ງຂອງລາວ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍຫວັງວ່າຄະນະຜູ້ຂຽນປຶ້ມຈະນຳເອົາຜົນຈາກການຕອບຮັບຈາກການນຳໃຊ້ປຶ້ມຫົວນີ້ໄປປັບປຸງ ແລະ ຜັນຂະຫຍາຍໃນວາລະຈັດພິມຄັ້ງຕໍ່ໄປ. ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນຂອງປຶ້ມນີ້ຄົບຖ້ວນ ແລະ ສົມບູນຂຶ້ນໄປເທື່ອລະກ້າວ ແລະ ສາມາດກວມທຸກຂົງເຂດບັນຫາທາງແພ່ງໃຫ້ກ້ວາງຂວາງຂຶ້ນໄປເລື້ອຍໆ.

ປຶ້ມຫົວນີ້ ຖືວ່າແມ່ນບາດກ້າວທຳອິດໃນເສັ້ນທາງອັນຍາວໄກ. ຊຶ່ງຂ້າພະເຈົ້າກໍມີຄວາມພາກພູມໃຈ ແລະ ຮູ້ສຶກດີໃຈທີ່ສຸດທີ່ໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນວຽກງານນີ້. ແລະກໍຂໍສະແດງຄວາມນັບຖື ແລະ ຂອບໃຈມາຍັງຫົວໜ້າຄະນະຂຽນປຶ້ມຫົວນີ້ກໍຄື ທ່ານ ອາຈານ ວິໄຊ ສີຫາປັນຍາ ຈາກຄະນະນິຕິສາດ ແລະ ລັດທະສາດ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ສະມາຊິກທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການທຸກໆທ່ານ ພ້ອມທັງ ທ່ານ ສາດສະດາຈານ ມາຊາມິຈິ ໂນະຊາວາ ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລຮົກຄຽວ, ຊ່ຽວຊານປະຈຳໂຄງການ ທ່ານ ໂອຊາມຸ ອິຊິໂອກະ, ທ່ານ ເຄນອິຈິ ນາກາມູຣະ, ທ່ານ ຣິໂຕຊິ ຄາວາມູຣະ ແລະ ທຸກໆທ່ານທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນວຽກງານຂຽນປຶ້ມຫົວນີ້. ສຸດທ້າຍນີ້ຂ້າພະເຈົ້າກໍຂໍອວຍໃຊ້ໃຫ້ພອນໃຫ້ວຽກງານທິດສະດີກົດໝາຍແພ່ງຂອງລາວຈົ່ງກ້າວໜ້າ ແລະ ປະສົບຜົນສຳເລັດຢ່າງບໍ່ຢຸດຢັ້ງ.

ວັນທີ 28 ເດືອນ 2 ປີ 2014

ຄຳເຫັນຕໍ່ກັບປຶ້ມຄູ່ມືທິດສະດີແພ່ງ

ໂດຍທ່ານ ສາດສະດາຈານ ມາຊາມິຈິ ໂນະຊາວະ ມະຫາວິທະຍາໄລ ຮົກຄຽວ

(Professor Masamichi NOZAWA / Rikkyo University)

ຂໍສະແດງຄວາມຍິນດີຕໍ່ຜົນສຳເລັດຂອງຄະນະຂຽນປຶ້ມຄູ່ມືທິດສະດີແພ່ງ. ໃນປຶ້ມຫົວນີ້ເຖິງວ່າຈະເວົ້າເຖິງພຽງແຕ່ ເນື້ອໃນກ່ຽວກັບບົດບັນຍັດທົ່ວໄປຂອງສັນຍາກໍຕາມ, ແຕ່ກໍໄດ້ບັນຈຸເອົາເນື້ອໃນຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນຕອນຕົ້ນຂອງການຜູກສັນຍາຈົນເຖິງຕອນທີ່ສັນຍານັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດລົງ. ໝາຍວ່າ ປຶ້ມນີ້ໄດ້ກວມລວມເອົາເນື້ອໃນທັງໝົດຂອງວົງຈອນຊີວິດໃນເນື້ອໃນສັນຍາ.

ສຳລັບກົດໝາຍສັນຍາຂອງລາວໃນສະບັບປະຈຸບັນ ແມ່ນມີລັກສະນະທີ່ບໍ່ສັບຊ້ອນ, ແລະ ຈຳນວນມາດຕາກໍບໍ່ຫຼາຍ. ແຕ່ກໍມີລັກສະນະພິເສດ ເນື່ອງຈາກມີການນຳເອົາຈຸດດີຂອງບັນດາກົດໝາຍຂອງຕ່າງປະເທດຫຼາຍປະເທດ ລວມທັງກົດໝາຍປະເທດ ຝູ່ງ ເຂົ້າມາດັບປັບໃຫ້ເຂົ້າກັບຈຸດພິເສດຂອງປະເທດ ລາວ. ເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນຂອງກົດໝາຍມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ. ໃນເທື່ອນີ້ຄະນະຂຽນປຶ້ມພວກເຮົາກໍໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ໄດ້ນຳເອົາເນື້ອໃນຈິດໃຈຂອງກົດໝາຍດັ່ງກ່າວມາອະທິບາຍ ແລະ ຊົມໃຊ້ຮ່ວມກັບຄົນລາວທົ່ວທັງຊາດ ຖືວ່າເປັນບາດກ້າວທີ່ມີ ຄວາມໝາຍຄວາມສຳຄັນ ອີກບາດກ້າວໜຶ່ງຂອງການພັດທະນາກົດໝາຍຂອງປະເທດລາວ.

ຂ້າພະເຈົ້າຫວັງເປັນຢ່າງຍິ່ງວ່າປະຊາຊົນລາວ ໂດຍຜ່ານການຄົ້ນຄ້ວາ, ການສຶກສາປຶ້ມຫົວນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ທ່ານມີຄວາມໝັ້ນໃຈ ແລະ ພາກພູມໃຈໃນກົດໝາຍຂອງປະເທດລາວ ພ້ອມທັງ ສືບຕໍ່ສຸ່ວຍເພື່ອປະກອບສ່ວນເສີມຕື່ມສ່ວນທີ່ເຫັນວ່າຍັງຂາດ ຫຼື ຍັງບໍ່ພຽງພໍ ເພື່ອແນໃສ່ເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນກົດໝາຍຂອງລາວໃຫ້ ມີຄວາມສົມບູນຂຶ້ນເລື້ອຍໆໄປ. ສຸດທ້າຍນີ້ຂ້າພະເຈົ້າຂໍສະແດງຄວາມນັບຖືແລະ ຂອບໃຈ ຕໍ່ຄະນະຜູ້ຂຽນປຶ້ມຄູ່ມືຫົວນີ້ ແລະ ຂໍອວຍພອນໃຫ້ປຶ້ມ ຄຳຖາມ-ຕອບ ກົດໝາຍແພ່ງ ແລະ ປຶ້ມຫົວນີ້ຈົ່ງກາຍເປັນປຶ້ມທີ່ມີປະໂຫຍດສຳລັບຜູ້ອ່ານ ແລະ ຖືກນຳໃຊ້ຕະຫຼອດໄປ.

ສາລະບານ

ຄຳເຫັນ	ii
ຄຳເຫັນຂອງອາຈານຍີ່ປຸ່ນ.....	iii
1. ຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງສັນຍາ	1
1.1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ລັກສະນະຂອງສັນຍາ.....	1
1.1.1. ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາ.....	1
1.1.2. ລັກສະນະຂອງສັນຍາ.....	2
1.2. ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ	2
1.2.1. ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ.....	3
1.2.2. ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ	3
1.2.3. ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ.....	4
1.2.4. ເຫດຜົນຂອງສັນຍາ.....	4
1.2.5. ຮູບການຂອງສັນຍາ.....	6
1.3. ການເກີດຂອງສັນຍາ.....	6
2. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ.....	10
1) ຊື່ຂອງສັນຍາ	10
2) ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຫຼື ຊື່ນິຕິບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ບ່ອນຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍາ.....	10
3) ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ, ລາຄາ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ.....	11
4) ກຳນົດເວລາ, ການຊຳລະ, ການນຳສົ່ງ, ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ແກ່ ກັນຊາບ	12
5) ການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ.....	13
6) ເງື່ອນໄຂຂອງການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ.....	13
7) ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ.....	14
8) ຮູບການ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.....	14
3. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ	14
3.1. ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ	14
3.2. ປະເພດຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ	14
1). ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ຫຼື ເດັດຂາດ	15
2). ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ	19
3.3. ການຂໍລົບລ້າງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ	19
3.4. ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ	19
4. ການປະຕິບັດສັນຍາ.....	20
4.1. ຄວາມໝາຍຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ.....	20

4.2. ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ຄົບຖ້ວນ, ຖືກຕ້ອງຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ສະ ຖານທີ່.....	22
4.2.1. ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ.....	22
4.2.2. ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ	23
4.2.3. ການປະຕິບັດສັນຍາຖືກຕ້ອງຕາມກຳນົດເວລາ.....	23
4.2.4. ການປະຕິບັດສັນຍາຖືກຕ້ອງຕາມ ສະຖານທີ່.....	25
4.3. ການປະຕິເສດ ການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ການປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາໂດຍຝ່າຍດຽວ.....	26
4.4. ການປະຕິບັດສັນຍາ ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາບໍ່ໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ.....	28
4.5. ການຊຳລະ	29
4.5.1. ການຊຳລະເປັນແຊັກ	31
4.5.2. ການຊຳລະເປັນເງິນໂອນ.....	32
4.5.3. ການຊຳລະດ້ວຍວັດຖຸສິ່ງຂອງ.....	32
4.5.4. ການຊຳລະດ້ວຍແຮງງານ	33
4.6. ການແຈ້ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ.....	34
4.6.1. ການແຈ້ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດສັນຍາ	34
4.6.2. ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ	35
4.7. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້.....	37
4.7.1. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່.....	37
4.7.2. ການປ່ຽນລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່.....	39
4.8. ສິດໃນການດຳເນີນການແທນລູກໜີ້	40
4.9. ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ.....	40
4.9.1. ການປັບໃໝ	41
4.9.2. ການຊອດຈຳ ແລະ ການຄ້ຳປະກັນດ້ວຍຊັບ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ	41
5. ການລະເມີດສັນຍາ ແລະ ຜົນສະທ້ອນ ຂອງການລະເມີດສັນຍາ	42
5.1. ການລະເມີດສັນຍາ.....	42
5.1.1. ການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ.....	42
5.1.4. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກຕາມກຳນົດເວລາ.....	44
5.1.5. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກສະຖານທີ່	45
5.2. ລັກສະນະຂອງການລະເມີດສັນຍາ.....	45
5.3. ຜົນສະທ້ອນ ຂອງການລະເມີດສັນຍາ	47
5.4. ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ ທີ່ເກີດຈາກເຫດສຸດວິໄສ.....	47
5.4.1. ເຫດສຸດວິໄສ.....	47
5.4.2. ຜົນສະທ້ອນ	47

6. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ.....	48
6.1. ການປ່ຽນແປງສັນຍາ	48
6.1.1. ຄວາມໝາຍ.....	48
6.1.2. ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ.....	48
6.1.3. ຜົນຂອງການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນສັນຍາ.....	49
6.2. ການຍົກເລີກສັນຍາ.....	49
6.2.1. ຄວາມໝາຍຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ.....	49
6.2.2. ເງື່ອນໄຂຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ	49
6.2.3. ຜົນສະທ້ອນຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ	50
6.3. ການສິ້ນສຸດສັນຍາ.....	50
6.3.1. ຄວາມໝາຍຂອງການສິ້ນສຸດສັນຍາ.....	50
6.3.2. ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ	52
6.3.3. ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນອັນດຽວກັນ	52
6.3.4. ຄູ່ສັນຍາໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ	52
6.3.5. ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້.....	52
6.3.6. ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງເສັຍຊີວິດ ຊຶ່ງບຸກຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດໄດ້.....	53
6.3.7. ນິຕິບຸກຄົນທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ.....	53
6.3.8. ຜົນການສິ້ນສຸດສັນຍາ	54
7. ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.....	54
7.1. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການໄກ່ເກ້ຍ	55
7.2. ວິທີແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.....	55
7.3. ການໄກ່ເກ້ຍຢູ່ສານ	61
1) ການໄກ່ເກ້ຍຂອງຜູ້ພິພາກສາ	61
2) ການໄກ່ເກ້ຍໃນທີ່ປະຊຸມສານ	61
8. ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ	62
8.1. ຄວາມໝາຍຂອງອາຍຸຄວາມ	62
8.2. ຄວາມສຳຄັນຂອງອາຍຸຄວາມ	62
8.3. ການໄດ້ກຳມະສິດຕາມອາຍຸຄວາມ.....	63
8.3.1. ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ.....	63
8.3.2. ການຄອບຄອງຢ່າງເປີດເຜີຍ.....	63
8.3.3. ການຄອບຄອງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.....	63
8.3.4. ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມສະຫງົບ.....	64
8.4. ການເສັຍສິດຕາມອາຍຸຄວາມ	64
8.5. ປະເພດອາຍຸຄວາມ	65

8.5.1. ອາຍຸຄວາມທົ່ວໄປ	65
8.5.2. ອາຍຸຄວາມສະເພາະ	65
8.6. ການນັບອາຍຸຄວາມ	66
8.6.1. ການໂຈະອາຍຸຄວາມ.....	66
8.6.2. ການຢຸດສະງັກຂອງອາຍຸຄວາມ.....	67

ຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ

1. ຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງສັນຍາ

1.1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ລັກສະນະຂອງສັນຍາ

1.1.2. ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາ

ການດຳລົງຊີວິດຂອງຄົນໃນສັງຄົມ ຈະມີການພົວພັນເຮັດສັນຍາເພື່ອສ້າງຂໍ້ຜູກພັນທາງແພ່ງ, ການຄ້າ ແລະ ອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍ, ສັນຍາເຊົ່າ, ສັນຍາກູ້ຢືມ, ສັນຍາຄ້ຳປະກັນ, ສັນຍາຂົນສົ່ງ ແລະ ອື່ນໆ. ຈຸດປະສົງຂອງການເຮັດສັນຍາ ແມ່ນແນໃສ່ສ້າງສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ, ການຄ້າເພື່ອໃຫ້ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີສິດ ແລະ ພັນທະຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງໄວ້. ການເຮັດສັນຍາແມ່ນແນໃສ່ປົກປັກຮັກສາສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງຄູ່ສັນຍາເປັນຕົ້ນແມ່ນຊ່ວຍໃຫ້ແຕ່ລະຝ່າຍມີຂໍ້ມູນຫຼັກຖານອ້າງອີງ ເມື່ອມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງ. ນອກຈາກນີ້ການເຮັດສັນຍາຍັງເປັນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃຫ້ມີຄວາມສະຫງົບ ແລະ ເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ.

ສັນຍາ ແມ່ນນິຕິກຳທາງແພ່ງຊະນິດໜຶ່ງ ທີ່ມີຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕັ້ງແຕ່ສອງຝ່າຍຂຶ້ນໄປ ຊຶ່ງມີສິດ ແລະ ພັນທະຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຕາມການກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ. ເມື່ອເວົ້າເຖິງສັນຍາພວກເຮົາຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງບັນດາຫຼັກການຕ່າງໆ ທີ່ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການເຮັດສັນຍາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼັກການອິດສະລະ ຫຼື ຫຼັກການເສລີພາບ (Freedom of Contract) ໃນການເຮັດສັນຍາ ແລະ ຫຼັກການຄວາມສະເໝີພາບຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສັນຍາ. ບັນດາຫຼັກການນີ້ເປັນພື້ນຖານທີ່ສຳຄັນຂອງການເຮັດສັນຍາ. ຄວາມເປັນອິດສະລະໃນການເຮັດສັນຍາ ໝາຍເຖິງການຕັດສິນໃຈທີ່ຈະເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດສັນຍາ ໂດຍບຸກຄົນອື່ນຈະມາຂັດຂວາງ ຫຼື ບັງຄັບ, ຂົ່ມຂູ່ແມ່ນບໍ່ໄດ້. ແນວໃດກໍຕາມ ເຖິງວ່າມີຄວາມເປັນອິດສະລະໃນການຕັດສິນໃຈຈະເຮັດສັນຍາ ກໍຕ້ອງຢູ່ໃນຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ແຕະຕ້ອງເຖິງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ບຸກຄົນອື່ນ, ບໍ່ດັ່ງນັ້ນກໍຈະເປັນການໃຊ້ສິດເກີນຂອບເຂດ ແລະ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍານັ້ນເປັນໂມຄະ.

ອີງຕາມ ມາດຕາ 8 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ສັນຍາ ແມ່ນການຕົກລົງລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງພາໃຫ້ສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງເກີດຂຶ້ນ, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ສິ້ນສຸດລົງ. ສັນຍາອາດຈະເຮັດຂຶ້ນລະຫວ່າງ:

- ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ດ້ວຍກັນ;
- ອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ກັບນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ບຸກຄົນ;
- ນິຕິບຸກຄົນ ຫລື ນິຕິບຸກຄົນດ້ວຍກັນ;
- ນິຕິບຸກຄົນກັບບຸກຄົນ.

ອີງຕາມເນື້ອໃນຂອງມາດຕາ 8 ເຫັນວ່າ ສັນຍາເກີດຈາກການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຂໍ້ຜູກພັນລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາ ແລ້ວເກີດສິດ, ພັນທະຕ່າງໆ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ແຕ່ລະຝ່າຍຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມການຕົກລົງ, ຖ້າບໍ່ປະຕິບັດກໍຈະເປັນສາເຫດພາໃຫ້ອີກຝ່າຍຍົກມາເປັນຂໍ້ອ້າງວ່າມີ ການລະເມີດສັນຍາ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນສະທ້ອນຕ່າງໆ ຕິດຕາມມາເປັນຕົ້ນ ແມ່ນຈະມີການຮຽກຮ້ອງຄ່າເສຍຫາຍ, ຄ່າປ່ວຍການ, ຄ່າທົດແທນສິ່ງທີ່ສຸນເສຍໄປ ຫຼື ຂໍຍົກເລີກສັນຍາ ແລະ ອື່ນໆ.

ໃນການເຮັດສັນຍາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອາດຈະເປັນບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ, ນິຕິບຸກຄົນ. ໃນນີ້ບຸກຄົນອາດຈະເປັນພົນລະເມືອງລາວ, ຄົນຕ່າງປະເທດ, ຄົນຕ່າງດ້າວ ຫຼື ຄົນບໍ່ມີສັນຊາດ. ສຳລັບອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆຂອງລັດ, ການຈັດຕັ້ງຕ່າງປະເທດ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນກໍສາມາດເຂົ້າຮ່ວມເຮັດສັນຍາໄດ້ເຊັ່ນກັນ ພຽງແຕ່ອົງການຈັດຕັ້ງເຫຼົ່ານີ້ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດສັນຍາ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 10 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ກໍລະນີມີສິນທິສັນຍາກຳນົດໄວ້ຕ່າງຫາກ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຕາມສິນທິສັນຍາທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ.

1.1.3. ລັກສະນະຂອງສັນຍາ

ຕາມຫຼັກການທົ່ວໄປແລ້ວ ສັນຍາແມ່ນມີລັກສະນະຕອບແທນ ແລະ ບໍ່ຕອບແທນ. ສັນຍາທີ່ມີລັກສະນະຕອບແທນ ແມ່ນສັນຍາຊຶ່ງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມມີສິດ ແລະ ພັນທະທີ່ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນເຊັ່ນ: ສັນຍາເຊົ່າເຮືອນ, ຜູ້ໃຫ້ເຊົ່າມີສິດໄດ້ຮັບຄ່າເຊົ່າ ຫຼື ມີສິດທາງເອົາຄ່າເຊົ່າ ແລະ ມີພັນທະມອບເຮືອນໃຫ້ຜູ້ເຊົ່ານຳໃຊ້ຕາມເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ, ສ່ວນຜູ້ເຊົ່າເຮືອນ ມີສິດນຳໃຊ້ເຮືອນຕາມກຳນົດເວລາ, ມີພັນທະຈ່າຍຄ່າເຊົ່າ ແລະ ປົກປັກຮັກສາເຮືອນໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບປົກກະຕິ. ສຳລັບສັນຍາທີ່ບໍ່ຕອບແທນແມ່ນສັນຍາຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ຕາມທີ່ຕົນໄດ້ຕົກລົງໄວ້ຝ່າຍດຽວ, ສ່ວນອີກຝ່າຍມີສິດຈະເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດສັນຍານຳກໍໄດ້ ແລະ ບໍ່ມີພັນທະຕອບແທນແຕ່ຢ່າງໃດເຊັ່ນ: ການມອບຊັບໃຫ້ລ້າ, ການໃຫ້ຂອງຂວັນ, ຜູ້ມອບ ຫຼື ຜູ້ໃຫ້ຂອງຂວັນມີພັນທະມອບຊັບທີ່ຕົນໄດ້ຕົກລົງໄວ້, ສ່ວນອີກຝ່າຍໜຶ່ງນັ້ນຈະຮັບເອົາ ຫຼື ບໍ່ຮັບກໍໄດ້, ຖ້າຮັບເອົາກໍບໍ່ມີພັນທະໃດໆຕອບແທນ.

ອີງຕາມມາດຕາ 9 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ໄດ້ກຳນົດກ່ຽວກັບລັກສະນະຂອງສັນຍາວ່າ: ສັນຍາອາດຈະເຮັດຂຶ້ນຝ່າຍດຽວ, ສອງຝ່າຍ ຫຼື ຫຼາຍຝ່າຍ. ສັນຍາຝ່າຍດຽວ ໝາຍເຖິງການຕົກລົງຝ່າຍດຽວ ທີ່ຈະເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງຕໍ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ແລະ ຝ່າຍນີ້ບໍ່ມີພັນທະຕອບແທນເຊັ່ນ: ການມອບຊັບເພື່ອເປັນຂອງຂວັນ, ຜູ້ຮັບມີສິດຮັບຊັບໂດຍບໍ່ຕ້ອງຕອບແທນແຕ່ຢ່າງໃດ ພຽງແຕ່ນຳໃຊ້ສິດຈະຮັບ ຫຼື ບໍ່ຮັບເທົ່ານັ້ນ¹.

ສັນຍາສອງຝ່າຍ ໝາຍເຖິງການຕົກລົງຂອງທັງສອງຝ່າຍ ໂດຍແຕ່ລະຝ່າຍຈະມີເທົ່າໃດຄືກັນກໍໄດ້. ລັກສະນະຂອງສັນຍາສອງຝ່າຍ ແມ່ນແຕ່ລະຝ່າຍມີສິດ ແລະ ພັນທະຕໍ່ກັນເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍໂທລະທັດ ຜູ້ຊື້ມີສິດທາງເອົາໂທລະທັດນຳຜູ້ຂາຍ ແລະ ມີພັນທະຈ່າຍເງິນ ສ່ວນຜູ້ຂາຍມີສິດທາງເອົາເງິນຈາກຜູ້ຊື້ ແລະ ມີພັນທະມອບໂທລະທັດໃຫ້ຜູ້ຊື້, ໃນນີ້ຈະເຫັນວ່າຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍຕ່າງກໍມີສິດ ແລະ ພັນທະຕອບແທນກັນ.

ສັນຍາຫຼາຍຝ່າຍ ໝາຍເຖິງການຕົກລົງຂອງຫຼາຍຝ່າຍຮ່ວມກັນເຮັດສັນຍາ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍອັນດຽວກັນ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດສິດ ແລະ ພັນທະຕໍ່ກັນເຊັ່ນ: ສັນຍາຮ່ວມທຶນສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳເທີນ; ຜູ້ເຮັດສັນຍາປະກອບມີຝ່າຍລັດຖະບານລາວ, ໄທ, ມາເລເຊຍ, ຝະລັ່ງ ເປັນຕົ້ນ. ແຕ່ລະຝ່າຍທີ່ເຂົ້າຮ່ວມສັນຍາລ້ວນແຕ່ມີສິດ ແລະ ພັນທະຕໍ່ກັນ ຕາມທຶນທີ່ແຕ່ລະຝ່າຍປະກອບ.

ຕາມປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຂອງຍີ່ປຸ່ນ ສັນຍາແບ່ງອອກເປັນສອງລັກສະນະຄື: ສັນຍາທີ່ມີພັນທະຝ່າຍດຽວ ແລະ ສັນຍາທີ່ມີພັນທະສອງຝ່າຍ. ສັນຍາທີ່ມີພັນທະຝ່າຍດຽວແມ່ນ ການຕົກລົງກັນລະຫວ່າງສອງຝ່າຍ ແຕ່ຝ່າຍດຽວເທົ່ານັ້ນມີພັນທະເຊັ່ນ: ສັນຍາເອົາຊັບໃຫ້ລ້າ ຕ້ອງມີຝ່າຍໃຫ້ຊັບສິນ ແລະ ອີກຝ່າຍຕົກລົງຮັບເອົາ². ສ່ວນສັນຍາທີ່ມີພັນທະສອງຝ່າຍ ແມ່ນທັງສອງຝ່າຍມີສິດໃນການທາງ ແລະ ປະຕິບັດພັນທະຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍລົດ, ຜູ້ຂາຍ ມີພັນທະມອບລົດໃຫ້ຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຊື້ມີພັນທະຈ່າຍເງິນໃຫ້ຜູ້ຂາຍ. ຈາກລັກສະນະດັ່ງກ່າວ ສາມາດເອີ້ນສັນຍານີ້ວ່າ ສັນຍາທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດມີພັນທະຕອບແທນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ ຫຼື ຈະເອີ້ນວ່າ ສັນຍາທີ່ມີພັນທະທັງສອງຝ່າຍ.

1.2. ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ

ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາແມ່ນອົງປະກອບພື້ນຖານ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ສັນຍານັ້ນຖືກຕ້ອງ ແລະ ມີຜົນໃຊ້ໄດ້ຕາມກົດໝາຍ. ການເຮັດສັນຍາຕ້ອງອີງໃສ່ ເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດສັນຍາ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 10 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ດັ່ງນີ້:

¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 47 (ໃໝ່) ສັນຍາມອບຊັບແມ່ນການຕົກລົງຂອງເຈົ້າຂອງຊັບ ຊຶ່ງເອົາຊັບສິ່ງຂອງທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງຕົນໃຫ້ຜູ້ໃດໜຶ່ງ ດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ໂດຍບໍ່ຮຽກຮ້ອງສິ່ງຕອບແທນ ແລະ ຜູ້ຮັບກໍເຫັນດີຮັບເອົາຊັບນັ້ນ.

²ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຍີ່ປຸ່ນ 1986, ມາດຕາ 549 ກຳນົດວ່າ ສັນຍາໃຫ້ລ້າຈະມີຜົນ ເມື່ອຝ່າຍໜຶ່ງແຈ້ງເຈດຕະນາໂອນຊັບສິນຂອງຕົນໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ຄິດຄ່າ ແລະ ຝ່າຍດັ່ງກ່າວເຫັນດີຮັບເອົາ.

- 1). ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ;
- 2). ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດຂອງຄູ່ສັນຍາ;
- 3). ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ ຕ້ອງໃຫ້ຊັດເຈນ, ມີຈິງ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
- 4). ເຫດຜົນຂອງສັນຍາ ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
- 5). ຮູບການຂອງສັນຍາ ຕ້ອງໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບການກຳນົດຂອງກົດໝາຍ³.

1.2.1. ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ

ໃນການເຮັດສັນຍາ ຄູ່ສັນຍາມີຄວາມເປັນອິດສະລະຕັດສິນໃຈດ້ວຍຕົນເອງ ທີ່ຈະເຮັດສັນຍາກັບບຸກຄົນ ຫຼື ພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງ. ຕາມຫຼັກການແລ້ວ ຄວາມເປັນອິດສະລະໃນການຕັດສິນໃຈ ເປັນສິ່ງສຳຄັນຫຼາຍ ເພາະຄູ່ສັນຍາແຕ່ລະຝ່າຍ ມີສິດເສລີພາບທີ່ຈະເລືອກເຮັດສັນຍາກັບໃຜ, ປະເພດໃດໜຶ່ງ ທີ່ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍກໍໄດ້. ໃນການເຮັດສັນຍານັ້ນ ຫ້າມບັງຄັບ, ນາບຊຸ່ຈາກອີກຝ່າຍ ແລະ ຫ້າມມີການແຊກແຊງ ຫຼື ຂັດຂວາງຈາກບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຮັດສັນຍານັ້ນຝືນໃຈ ຫຼື ບໍ່ພໍໃຈເຮັດສັນຍາ. ຖ້າມີການກະທຳທີ່ກ່າວມານີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍາເກີດຈາກຄວາມບໍ່ສະໝັກໃຈ ຊຶ່ງເປັນສາເຫດພາໃຫ້ສັນຍາເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ. ຄວາມສະໝັກໃຈໃນການເຮັດສັນຍາ ໝາຍເຖິງການຕັດສິນໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາທັງສອງຝ່າຍ ຊຶ່ງສະແດງອອກດ້ວຍການຍິນຍອມ⁴ ຕົກລົງເຮັດສັນຍາເພື່ອສ້າງສາຍພົວພັນທາງແພ່ງຮ່ວມກັນ. ຄວາມສະໝັກໃຈໃນການເຮັດສັນຍາຕ້ອງເກີດຈາກເຈດຈຳນົງທີ່ແທ້ຈິງຂອງຄູ່ສັນຍາ. ຖ້າສັນຍາໃດ ຫາກເກີດຈາກການຫຼົງຜິດ ຫຼື ຖືກຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ຖືກບັງຄັບນາບຊຸ່ ຫຼື ຖືກເອົາລັດເອົາປຽບ ກໍສະແດງວ່າສັນຍານັ້ນເກີດຈາກຄວາມບໍ່ສະໝັກໃຈ ຊຶ່ງຈະເປັນສາເຫດໃຫ້ສັນຍາເປັນໂມຄະ.

1.2.2. ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ

ຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ໝາຍເຖິງຄວາມສາມາດຂອງບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ທີ່ຈະກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງໃຫ້ມີຜົນທາງດ້ານກົດໝາຍແລ້ວເຮັດໃຫ້ເກີດສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງແກ່ຕົນ. ບຸກຄົນໃດໜຶ່ງຈະຖືວ່າເປັນຜູ້ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ກໍຕໍ່ເມື່ອບຸກຄົນນັ້ນຫາກມີອາຍຸຄົບສິບແປດປີຂຶ້ນໄປ, ບໍ່ສູນເສຍຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ຫຼື ບໍ່ເປັນຄົນບ້າເສຍຈິດ⁵ ບຸກຄົນທີ່ອາຍຸຕໍ່າກວ່າສິບແປດປີ ກໍອາດຈະເຮັດສັນຍາໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງເປັນສັນຍາເລັກນ້ອຍ ຊຶ່ງເໝາະສົມກັບຖານະເຍົາວະ ແລະ ລະດັບຄວາມຮັບຮູ້ຂອງຕົນ ແຕ່ຖ້າເປັນສັນຍາເກີນຖານະຂອງຕົນຕ້ອງມີພໍ່ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງເປັນຜູ້ຕາງໜ້າໃນການເຮັດສັນຍາ. ຖ້າເປັນອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ຫຼື ສັງຄົມ ທີ່ຈະເຮັດສັນຍາ ກໍຕ້ອງຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ຖ້າເປັນນິຕິບຸກຄົນກໍຕ້ອງໄດ້ຮັບອະນຸຍາດສ້າງຕັ້ງ ໂດຍມີຖານະເປັນນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ມີຜູ້ຕາງໜ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງ ຈຶ່ງສາມາດເຂົ້າຮ່ວມເຮັດສັນຍາໄດ້.

ສັນຍາທີ່ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ຖືວ່າເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ⁶ ສ່ວນສັນຍາທີ່ອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນເຮັດຂຶ້ນ ຊຶ່ງຂັດກັບລະບຽບ ຫຼື ຂັດກັບຈຸດປະສົງຂອງຕົນ ຖືວ່າສັນຍານັ້ນເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ເນື່ອງຈາກວ່າສັນຍານັ້ນແຕະຕ້ອງເຖິງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດລວມຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ⁷.

³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 10.

⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 11 ຊຶ່ງມີເນື້ອໃນວ່າ: “ຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ ແມ່ນຄວາມສົມຍອມຂອງຄູ່ສັນຍາ ໃນການເຮັດສັນຍານຳກັນ ໂດຍປັດສະຈາກຄວາມຫຼົງຜິດ, ການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ, ການບັງຄັບນາບຊຸ່ ຫຼື ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ ຫຼື ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໜຶ່ງ...”

⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 12.

⁶ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກຈາກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 19 ຂໍ້ ສອງ.

⁷ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກຈາກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 20 ຂໍ້ ສອງ.

1.2.3. ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ

ໃນການເຮັດສັນຍາ ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງມີວັດຖຸປະສົງໃດໜຶ່ງ ເພື່ອແນໃສ່ເຮັດສັນຍານຳກັນ. ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາແມ່ນເປົ້າໝາຍ ທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການໃຫ້ເກີດຂຶ້ນ ຊຶ່ງອາດຈະແມ່ນຊັບສິນຕ່າງໆ ຫຼື ການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການໃດໜຶ່ງ^໑ ເຊັ່ນ: ສັນຍາຂົນສົ່ງຜູ້ໂດຍສານ, ສັນຍາບໍລິການທ່ອງທ່ຽວ. ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາຕ້ອງຊັດເຈນ, ມີຈິງ, ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຊຶ່ງລາຍລະອຽດມີດັ່ງນີ້:

- ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງຊັດເຈນ ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການເຮັດສັນຍາ ຖ້າແມ່ນຊັບກໍຄວນກຳນົດໃຫ້ຈະແຈ້ງວ່າແມ່ນຊັບປະເພດໃດ; ຊັບມີຕົວຕົນ ຫຼື ບໍ່ມີຕົວຕົນ, ພ້ອມທັງກຳນົດບໍລິມາດ, ຂະໜາດ, ປະລິມານ, ປະເພດ, ມູນຄ່າ, ສິດ, ພັນທະທີ່ຕິດພັນ. ຖ້າແມ່ນການບໍລິການ ຫຼື ການກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງ ກໍຕ້ອງກຳນົດໃຫ້ຊັດເຈນວ່າ ເຮັດຫຍັງ ? ຢູ່ໃສ ? ກັບໃຜ ? ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

- ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງມີຈິງ ໝາຍຄວາມວ່າ ຕ້ອງມີແທ້ໃນເວລາເຮັດສັນຍາ. ຖ້າເປົ້າໝາຍທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ ກໍຕ້ອງມີອັນຢັ້ງຢືນຢ່າງແນ່ນອນວ່າຈະເກີດຂຶ້ນແທ້. ນອກຈາກນີ້ສິ່ງທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຕ້ອງບໍ່ສູນເສຍມີຕົວຈິງໃນເວລາເຮັດສັນຍາ. ສຳລັບເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາທີ່ເປັນການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການນັ້ນກໍຕ້ອງເຮັດໃຫ້ເກີດຂຶ້ນແທ້.

- ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງນຳມາປະຕິບັດໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ວັດຖຸທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍມີຈິງບໍ່ຖືກເປົ່າ, ບໍ່ຖືກສູນເສຍ, ສາມາດນຳມາປະຕິບັດພັນທະໄດ້. ຖ້າເປົ້າໝາຍແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການ ກໍສາມາດດຳເນີນການເລື່ອງດັ່ງກ່າວໄດ້ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ເຫຼືອວິໄສ ຊຶ່ງບຸກຄົນທົ່ວໄປສາມາດປະຕິບັດໄດ້, ບໍ່ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ບໍ່ແຕະຕ້ອງເຖິງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ.

1.2.4. ເຫດຜົນຂອງສັນຍາ

ເຫດຜົນທີ່ຈະເຮັດສິ່ງໃດໜຶ່ງ ຖືວ່າເປັນສິດເສລີພາບສ່ວນບຸກຄົນ. ເຫດຜົນໃນການເຮັດສັນຍາ ກໍແມ່ນຄວາມຕ້ອງການທີ່ເກີດຈາກແນວຄິດຈິດໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງບຸກຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດ ທີ່ຈະແຊກແຊງ ຫຼື ລ່ວງເກີນໄດ້. ແນວໃດກໍຕາມ ເຖິງວ່າບຸກຄົນຈະມີສິດເສລີພາບໃນການເຮັດສັນຍາ ແລະ ມີສິດທີ່ຈະອ້າງເຫດຜົນຕ່າງໆໄດ້ ຕາມຄວາມຄິດເຫັນຂອງຕົນເອງກໍຕາມ, ແຕ່ການນຳໃຊ້ສິດດັ່ງກ່າວ ກໍຄວນຢູ່ໃນຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ຖ້າເກີນຂອບເຂດກໍຈະເຮັດໃຫ້ການອ້າງເຫດຜົນນັ້ນບໍ່ມີຜົນໃຊ້ໄດ້ຕາມກົດໝາຍ.

ເຫດຜົນຂອງການເຮັດສັນຍາ ແມ່ນສິ່ງຈູງໃຈໃຫ້ຄູ່ສັນຍາເຮັດສັນຍາ ແລະ ເປັນສິ່ງຊຸກຍູ້ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຕາມທີ່ຕົນຕົກລົງກັນໄວ້, ເຫດຜົນຕ້ອງບໍ່ໃຫ້ຂັດກັບກົດໝາຍ^໑ ເຊັ່ນ: ສັນຍາເຊົ່າເຮືອນເພື່ອຫຼິ້ນການພະນັນ, ສັນຍາເຊົ່າລົດເພື່ອຂົນສົ່ງສິນຄ້າເຖື່ອນ ຈະເຫັນວ່າເຫດຜົນທີ່ອ້າງເພື່ອເຮັດສັນຍານັ້ນຂັດກັບກົດໝາຍ ແລະ ແຕະຕ້ອງເຖິງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ. ເຫດຜົນທີ່ແຕ່ລະຝ່າຍນຳມາອ້າງເພື່ອເຮັດສັນຍາຕ້ອງບອກ ຫຼື ຂຽນໄວ້ໃນເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ຕາມຄວາມເປັນຈິງ, ສົມເຫດສົມຜົນ, ບໍ່ປົດປັ່ງ ຫຼື ປົກປິດໃຫ້ຝ່າຍໜຶ່ງຫຼົງເຊື່ອເຊັ່ນ: ກ ກູ້ຢືມເງິນ ຈາກທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ໂດຍອ້າງເຫດຜົນວ່າຈະນຳເງິນໄປລົງທຶນປູກເຂົ້າ ແລະ ລ້ຽງປາ. ທະນາຄານເຫັນວ່າເຫດຜົນນັ້ນ ຖືກກັບນະໂຍບາຍຂອງຕົນ ກ ປ່ອຍເງິນໃຫ້ກູ້ຢືມ ແລະ ກຳນົດດອກເບ້ຍຕ່ຳ ພ້ອມທັງໃຫ້ກູ້ຢືມໃນລະຍະເວລາຍາວໄດ້ອີກ, ແຕ່ຖ້າ ກ ໄດ້ເງິນແລ້ວ ບໍ່ປະຕິບັດຕາມເຫດຜົນທີ່ອ້າງໄວ້ ກໍຖືວ່າເປັນການອ້າງເຫດຜົນເພື່ອຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ຫຼື ເປັນການປົກ

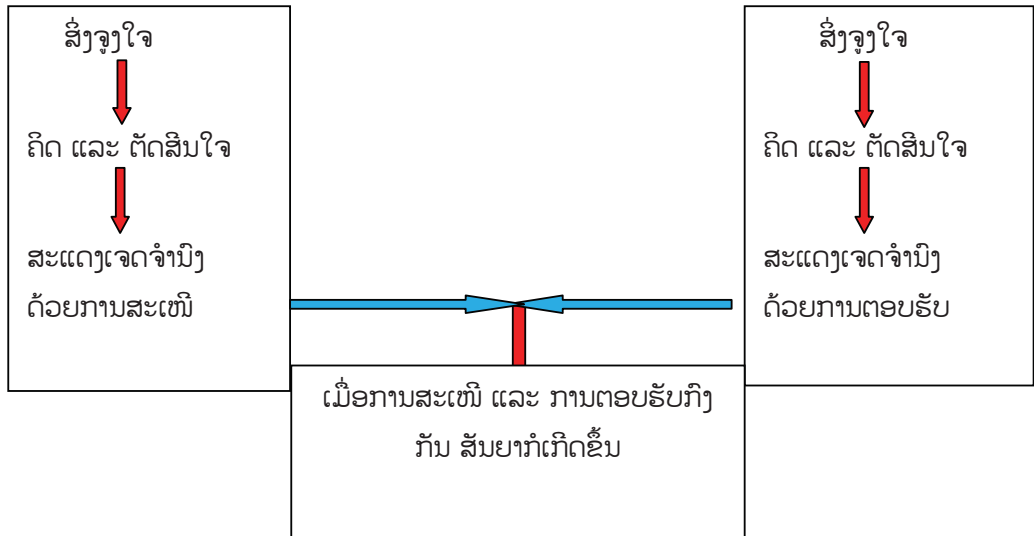
^໑ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກຈາກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 13 ໄດ້ກຳນົດວ່າ: “ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາແມ່ນເປົ້າໝາຍ ທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການໃຫ້ມີຂຶ້ນ. ວັດຖຸປະສົງຕ້ອງໃຫ້ຊັດເຈນ, ມີຈິງ, ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ບໍ່ແຕະຕ້ອງເຖິງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ແລະ ສາມາດປະຕິບັດໄດ້”.

^໑ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 14 ກຳນົດວ່າ: “ເຫດຜົນຂອງສັນຍາແມ່ນສິ່ງຊຸກຍູ້ໃຫ້ເຮັດສັນຍາ ແລະ ໃຫ້ຄູ່ສັນຍານັ້ນໄດ້ປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນ. ເຫດຜົນຕ້ອງມີຄວາມຈິງ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.”

ປິດ, ເຊື່ອງອຳ ຊຶ່ງເປັນເຫດໃຫ້ສັນຍາກູ້ຢືມເປັນໂມຄະ ແລະ ທະນາຄານກໍຈະຍົກເປັນຂໍ້ອ້າງອີງ ເພື່ອຍົກເລີກສັນຍາ.

ເຫດແມ່ນສິ່ງຈູງໃຈ ຊຶ່ງເປັນອົງປະກອບໜຶ່ງຂອງການຕັດສິນໃຈເຮັດສັນຍາ ເນື່ອງຈາກວ່າສິ່ງຈູງໃຈແມ່ນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງຂະບວນການເຮັດສັນຍາ ເບິ່ງຕາມຮູບສະແດງລຸ່ມນີ້:

ແຜນວາດ ການສະແດງເຈດຈຳນົງ ທີ່ພາໃຫ້ເກີດສັນຍາ

ເຫດແມ່ນສິ່ງຊຸກຍູ້ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຕາມທີ່ຕົກລົງກັນໄວ້ເຊັ່ນ: ສັນຍາກູ້ຢືມເງິນ ທີ່ມີຫຼັກຊັບຄ້ຳປະກັນ ເມື່ອເຖິງກຳນົດເວລາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ລູກໜີ້ບໍ່ສາມາດຊຳລະເງິນ ເປັນເຫດໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຕ້ອງປະມຸນຂາຍຊັບນັ້ນ. ຖ້າລູກໜີ້ບໍ່ຍອມໃຫ້ຂາຍ ກໍຕ້ອງນຳມາເງິນມາຊຳລະຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ. ເຫັນວ່າ ເຫດທີ່ຊຸກຍູ້ໃຫ້ລູກໜີ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ແມ່ນຢ້ານເຈົ້າໜີ້ຈະຂາຍຫຼັກຊັບ. ສ່ວນເຫດທີ່ຊຸກຍູ້ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ປະຕິບັດສິດ ແມ່ນລູກໜີ້ບໍ່ຊຳລະເງິນຕາມກຳນົດເວລາຂອງສັນຍາ.

ການກຳນົດເຫດຜົນຂອງການເຮັດສັນຍາໄວ້ ເພື່ອໃຫ້ເປັນເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດສັນຍານັ້ນ ເຫັນວ່າ ໃນສະພາບ ແລະ ເງື່ອນໄຂປັດຈຸບັນ ອາດຈະບໍ່ເໝາະສົມ ເພາະເຫດຜົນທີ່ຈະເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດສັນຍາເປັນເລື່ອງເສລີພາບສ່ວນບຸກຄົນ ແລະ ເຫດຜົນໃນການເຮັດສັນຍານັ້ນກໍມີຫຼາຍ ເພາະວ່າໃນຍຸກປັດຈຸບັນ ການພົວພັນຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ການດຳເນີນກິດຈະການການຄ້າ, ການລົງທຶນ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວອື່ນໆ ຈະມີການເຮັດສັນຍາເຂົ້າມາກ່ຽວຂ້ອງຫຼາຍ ດັ່ງນັ້ນ, ການເຮັດສັນຍາແຕ່ລະເລື່ອງມີເຫດຜົນທີ່ສາມາດບອກໄດ້ ຫຼື ບາງເທື່ອກໍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງບອກເຫດຜົນທຸກເລື່ອງກໍໄດ້. ຖ້າກຳນົດເຫດຜົນຂອງການເຮັດສັນຍາເປັນເງື່ອນໄຂໜຶ່ງຂອງສັນຍາຄູ່ສັນຍາອາດຈະບໍ່ບອກ ຫຼື ບໍ່ຂຽນເຫດຜົນຕາມຈິງກໍເປັນໄປໄດ້ ຫຼື ອາດຈະບໍ່ເຮັດຕາມເຫດຜົນທີ່ອ້າງໄວ້ກໍໄດ້ ເພາະເຫດຜົນຂອງການເຮັດສັນຍາ ເປັນເລື່ອງແນວຄວາມຄິດຂອງບຸກຄົນທີ່ຈະອ້າງ ແລ້ວນຳໄປສູ່ການຕັດສິນໃຈເຮັດ ຫຼື ບໍ່ເຮັດສັນຍາ. ດັ່ງນັ້ນ, ເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດສັນຍາ ໃນສ່ວນທີ່ເປັນເຫດຜົນ ບໍ່ຄວນກຳນົດໃຫ້ເປັນເງື່ອນໄຂທີ່ຈຳເປັນ, ຜູ້ເຮັດສັນຍາຈະນຳມາອ້າງ ຫຼື ບໍ່ອ້າງໃນເວລາເຮັດສັນຍາກໍໄດ້ ບໍ່ໃຫ້ນຳເອົາເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວມາເປັນອຸປະສັກໃນການພິຈາລະນາຄວາມສົມບູນຂອງການເຮັດສັນຍາ. ແນວໃດກໍຕາມ ຖ້າມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງອ້າງເຫດຜົນຂອງການເຮັດສັນຍາໄວ້ ກໍໃຫ້ຂຽນໄວ້ໃນສັນຍາ, ເມື່ອມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງຈຶ່ງນຳເອົາເຫດຜົນທີ່ອ້າງໄວ້ມາເປັນສ່ວນປະກອບຂອງການພິຈາລະນາ.

1.2.5. ຮູບການຂອງສັນຍາ

ຕາມຫຼັກການເສລີພາບໃນການເຮັດສັນຍາແລ້ວ ຄູ່ສັນຍາອາດຈະເຮັດສັນຍາແບບໃດກໍໄດ້ ແຕ່ເພື່ອຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ແລະ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງການເຮັດສັນຍາບໍ່ໃຫ້ແຕ່ລະຝ່າຍອັບປະໂຫຍດລັດຈຶ່ງກຳນົດຮູບການຂອງການເຮັດສັນຍາໄວ້ໃນກົດໝາຍເຊັ່ນ: ສັນຍາໃດຄວນເຮັດທາງປາກເປົ່າ, ສັນຍາໃດຄວນເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຫຼື ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍພຶດຕິກຳໃດໜຶ່ງ. ການກຳນົດຮູບການຂອງສັນຍາໄວ້ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ເປັນຫຼັກຖານອ້າງອີງ, ພິສູດ ແລະ ກວດສອບ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາເອົາລັດເອົາປຽບກັນ ຊຶ່ງຈະສ້າງຄວາມບໍ່ເປັນທຳ ແລະ ເກີດຄວາມສັບສົນວຸ້ນວາຍໃນສັງຄົມ, ລັດຈຶ່ງກຳນົດຮູບການຂອງການເຮັດສັນຍາໄວ້ໃນກົດໝາຍ. ຖ້າຜູ້ໃດຫາກບໍ່ເຮັດຕາມແບບ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍານັ້ນເປັນໂມຄະ. ຮູບການຂອງສັນຍາຕາມກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ມີ ດັ່ງນີ້¹⁰:

1). ສັນຍາເຮັດປາກເປົ່າ ສັນຍາຮູບແບບນີ້ ມັກຈະເຮັດຂຶ້ນໃນກໍລະນີມູນຄ່າບໍ່ສູງ ຫຼື ບໍ່ມີຈຳນວນຫຼາຍເຊັ່ນ: ຈ່າຍຄ່າບໍລິເໝ, ຄ່າຈ້າງລົດຈຳໂບ້ ຫຼື ລົດແທກຊີ, ຊື້ເຂົ້າໜົມ, ຊື້ອາຫານ, ຊື້ນ້ຳດື່ມ ແລະ ອື່ນໆ;

2). ສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຊຶ່ງເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການຂີດຂຽນ, ພິມດ້ວຍເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ. ສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຕ້ອງລົງວັນທີ ເດືອນ ປີ ແລະ ມີລາຍເຊັນຂອງຄູ່ສັນຍາ. ເພື່ອຢັ້ງຢືນຄວາມແນ່ນອນ ອາດຈະແປະໄປມີຂອງຕົນໃສ່ຕື່ມອີກກໍໄດ້, ເພື່ອຢັ້ງຢືນການເຮັດສັນຍາ ຄວນໃຫ້ນາຍບ້ານ, ພ້ອມດ້ວຍພະຍານທັງສອງຝ່າຍ ທີ່ເຊື່ອຖືຢ່າງໜ້ອຍສາມຄົນຢັ້ງຢືນຕື່ມອີກ ຫຼື ນຳເອົາສັນຍານັ້ນໄປຢັ້ງຢືນຢູ່ຫ້ອງການທະບຽນສານ. ນອກຈາກນີ້ ສັນຍາຊວດຈຳດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ກໍຄວນໄປຈົດທະບຽນຢູ່ຫ້ອງການການເງິນປະຈຳຢູ່ແຂວງ ຫຼື ນະຄອນຫຼວງ, ຖ້າເປັນສັນຍາຄ້ຳປະກັນດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບເຊັ່ນ: ທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນ ກໍຄວນໄປຈົດທະບຽນຢູ່ຫ້ອງການທີ່ດິນເມືອງ ບ່ອນທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນຕັ້ງຢູ່. ຈຸດປະສົງຂອງການໄປຈົດທະບຽນການຄ້ຳປະກັນ ຫຼື ການຊວດຈຳ ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ໄດ້ບຸລິມະສິດໃນການໄດ້ຮັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນກ່ອນຜູ້ອື່ນ.

3). ສັນຍາອາດຈະເຮັດດ້ວຍພຶດຕິກຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ສາມາດຢັ້ງຢືນ ແລະ ພິສູດໄດ້ ເປັນວິທີການເຮັດສັນຍາແບບໜຶ່ງ ຊຶ່ງຜູ້ສະເໜີໄດ້ສິ່ງ ຫຼື ໄດ້ແຈ້ງຄຳສະເໜີ ທີ່ມີຄວາມຈະແຈ້ງ ຊັດເຈນດ້ວຍວິທີການໃດໜຶ່ງ ເພື່ອເຊັນຊວນຝ່າຍໃດໜຶ່ງມາເຮັດສັນຍາ ສ່ວນອີກຝ່າຍກໍຕອບຮັບຄືນມາ ດ້ວຍການກະທຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ບົ່ງບອກວ່າໄດ້ຕົກລົງເຮັດສັນຍາ, ໃນກໍລະນີນີ້ ຖືວ່າສັນຍາໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ນັບແຕ່ອີກຝ່າຍໄດ້ມີການກະທຳນັ້ນເຊັ່ນ: ໃນສະຖານທີ່ຝາກລົດທີ່ໃຊ້ບັດ ຫຼື ຢອດຫຼຽນ, ຊື້ສິນຄ້າທີ່ຊຸບເປົ້າເກັດ, ການໃຊ້ບໍລິການລົດເມ ເມື່ອຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ, ລຸກຄ້າໄດ້ໃຊ້ບັດ ຫຼື ຢອດຫຼຽນລົງໄປໃນຕູ້, ໄດ້ເຂົ້າໄປຈ່າຍເງິນຄ່າສິນຄ້າທີ່ໂຕະຮັບຕ້ອນ, ໄດ້ຂຶ້ນຂີ່ລົດເມແລ້ວເຫັນວ່າສັນຍານັ້ນເກີດຂຶ້ນ ນັບແຕ່ມີການກະທຳນັ້ນ ຜູ້ເຮັດສັນຍາຈະປະຕິເສດວ່າບໍ່ໄດ້ເຮັດສັນຍາແມ່ນບໍ່ໄດ້.

1.3. ການເກີດຂອງສັນຍາ

ໂດຍຫຼັກການແລ້ວ ສັນຍາເກີດຈາກການສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງສອງຝ່າຍ ໂດຍເລີ່ມຈາກການສະເໜີຂອງຝ່າຍໜຶ່ງ ແລະ ການຕອບຮັບຂອງອີກຝ່າຍຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ກົງກັນກັບຈຸດປະສົງຂອງທັງສອງຝ່າຍ. ພາຍຫຼັງການສະແດງເຈດຈຳນົງ ໃນການເຮັດສັນຍາແລ້ວ ກົດໝາຍອາດຈະກຳນົດໃຫ້ເຮັດຕາມເງື່ອນໄຂອື່ນໆ ຕື່ມອີກ

¹⁰ກົດໝາຍ ຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 15 (ປັບປຸງ) ຮູບການຂອງສັນຍາ: ສັນຍາອາດຈະເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ທາງປາກເປົ່າ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ.

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນຕາມມາດຕາ 8 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນລະຫວ່າງ ບຸກຄົນດ້ວຍກັນ.

ສັນຍາທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນນັ້ນຕ້ອງລົງວັນທີ ເດືອນ ປີ ແລະ ມີລາຍເຊັນຂອງຄູ່ສັນຍາ. ເພື່ອຢັ້ງຢືນຄວາມແນ່ນອນ ຄູ່ສັນຍາອາດຈະແປະໄປມີຂອງຕົນໃສ່ຕື່ມອີກກໍໄດ້.

ສັນຍາທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ອາດຈະຂຽນດ້ວຍມື, ພິມດິດ ຫຼື ພິມດ້ວຍເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ ໂດຍຄູ່ສັນຍາເອງ ຫຼື ມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງນາຍບ້ານ ພ້ອມດ້ວຍພະຍານທັງສອງຝ່າຍທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້ຢ່າງໜ້ອຍ ສາມຄົນ.

ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມຖືກຕ້ອງທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ຄວາມເປັນຈິງຂອງສັນຍາໃຫ້ນຳສັນຍານັ້ນໄປຢັ້ງຢືນຢູ່ສຳນັກງານທະບຽນສານ.

ເຊັ່ນ: ສັນຍາຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ມີການຢັ້ງຢືນຈາກນາຍທະບຽນສານ, ມີການຈົດທະບຽນ, ຖ້າເປັນສັນຍາຝາກຊັບກໍຕ້ອງມີການມອບຊັບ ຈຶ່ງເກີດພັນທະ ແລະ ອື່ນໆ. ການກຳນົດເຊັ່ນນີ້ກໍເພື່ອໃຫ້ສັນຍານັ້ນຄົບອົງປະກອບ, ມີຫຼັກຖານອ້າງອີງ ເຮັດໃຫ້ແຕ່ລະຝ່າຍສາມາດນຳໃຊ້ ເພື່ອອ້າງສິດໃນການທວງ, ໄດ້ບຸລິມະສິດ, ໄດ້ສິດ ແລະ ພັນທະ ແລະ ອື່ນໆ.

ຕາມທິດສະດີແລ້ວ ການເຮັດສັນຍາເລີ່ມຈາກຝ່າຍໜຶ່ງສະເໜີເຈດຈຳນົງ ແລະ ອີກຝ່າຍຕອບຮັບຕາມຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ສະເໜີ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດສິດ ແລະ ພັນທະຜູກພັນກັນ. ສັນຍາຈະເກີດຂຶ້ນໃນກໍລະນີດັ່ງນີ້:

1). ສັນຍາເກີດຂຶ້ນໂດຍທັນທີ ໝາຍເຖິງສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ໃນເວລານັ້ນ ແລະ ຢູ່ບ່ອນດຽວກັນ. ຕົວຢ່າງ: ກ ຕົກລົງຊື້ໂທລະທັດ ຈາກ ຂ ແລະ ຂ ກໍຕົກລົງຂາຍ ໃນເວລານັ້ນ ທີ່ຮ້ານຂາຍເຄື່ອງໄຟຟ້າຂອງ ຂ ເຫັນວ່າ ກ ແລະ ຂ ໄດ້ຕົກລົງກັນໂດຍກົງ, ໃນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ຂາຍເຄື່ອງໄຟຟ້ານັ້ນ. ຫຼັກການນີ້ມີອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນແມ່ນຕ້ອງຕົກລົງກັນໂດຍກົງ, ເຊິ່ງໜ້າ ແລະ ເກີດຂຶ້ນໃນເວລານັ້ນ ແລະ ຢູ່ສະຖານທີ່ດຽວກັນ. ແນວໃດກໍຕາມ ໃນປັດຈຸບັນການເຮັດສັນຍາໄດ້ມີການພັດທະນາ ຊຶ່ງສັນຍາອາດຈະບໍ່ໄດ້ຕົກລົງກັນແບບເຊິ່ງໜ້າ ຫຼື ບໍ່ຢູ່ບ່ອນດຽວກັນກໍມີ ເປັນຕົ້ນແມ່ນສັນຍາທາງອິນເຕີເນັດ, ສັນຍາທາງໂທລະສັບ ແລະ ອື່ນໆ. ການເກີດສັນຍາໃນລັກສະນະທີ່ກ່າວມານີ້ ແມ່ນຂຶ້ນກັບວ່າມີກົດໝາຍຮັບຮອງ ຫຼື ກຳນົດໄວ້ ຫຼື ບໍ່ ຫຼື ອາດຈະກຳນົດໄວ້ແຕ່ບໍ່ຊັດເຈນ. ບັນຫາການເຮັດສັນຍາທາງໂທລະສັບ ຫຼື ທາງອິນເຕີເນັດ ປັດຈຸບັນທີ່ສຳຄັນແມ່ນກົດໝາຍຮັບຮອງເລື່ອງນີ້ໄວ້ ຫຼື ບໍ່, ເຈດຈຳນົງຂອງຄູ່ສັນຍາທີ່ສະແດງອອກມານັ້ນມີຄວາມເຊື່ອຖືໃນລະດັບໃດ, ພຽງໃດ, ເປັນອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນ.

2). ສັນຍາເກີດຂຶ້ນໂດຍພຶດຕິກຳ ໝາຍເຖິງຜູ້ສະເໜີໄດ້ສົ່ງ ຫຼື ໄດ້ແຈ້ງຄຳສະເໜີໄວ້ດ້ວຍວິທີການຕ່າງໆ ທີ່ຊັດເຈນ ແຕ່ການຕອບຮັບນັ້ນເກີດຈາກການກະທຳໃດໜຶ່ງ ທີ່ຊີ້ບອກວ່າໄດ້ຕົກລົງເຮັດສັນຍາ. ໃນກໍລະນີນີ້ສັນຍາເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ອີກຝ່າຍໄດ້ມີການກະທຳທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງຂອງຜູ້ສະເໜີນັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນສະຖານທີ່ຝາກລົດ ທີ່ໃຊ້ບັດ ຫຼື ຢອດຫຼຽນ, ການຊື້ສິນຄ້າທີ່ຊຸບເປີມາເກັດ, ການໃຊ້ບໍລິການລົດເມ. ເມື່ອມີການໃຊ້ບັດ ຫຼື ຢອດຫຼຽນລົງໃນບ່ອນທີ່ກະກຽມໄວ້ ສັນຍານັ້ນເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ລູກຄ້ານຳເອົາສິນຄ້າມາສະຖານທີ່ຈ່າຍເງິນ ແລະ ແຈ້ງໃຫ້ຄິດໄລ່ຄ່າສິນຄ້າສັນຍານັ້ນກໍເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ຜູ້ໂດຍສານໄດ້ຂຶ້ນຂີ່ລົດເມແລ້ວ ສັນຍານັ້ນເກີດຂຶ້ນ, ຄູ່ສັນຍາແຕ່ລະຝ່າຍຈະປະຕິເສດວ່າບໍ່ໄດ້ເຮັດສັນຍາແມ່ນບໍ່ໄດ້ ເພາະສັນຍາແບບນີ້ຈະບໍ່ມີຂັ້ນຕອນເຈລະຈາຕໍ່ລອງ ຫຼື ຂັ້ນຕອນມານັ່ງພິຈາລະນາຕົກລົງບັນຫາຕ່າງໆ ຫຼື ຖ້າມາຕົກລົງຮ່າງສັນຍານຳກັນກໍຄົງຈະບໍ່ສະດວກ, ບໍ່ທັນການ. ເນື່ອງຈາກວ່າ ສັນຍາແບບນີ້ຈະໃຊ້ເວລາສັ້ນ ແລະ ສ່ວນຫຼາຍເປັນສັນຍາບໍລິການທັນທີ.

3). ສັນຍາຈະເກີດຂຶ້ນສະເພາະໜ້າ ໝາຍເຖິງສັນຍາທີ່ມີເງື່ອນໄຂກຳນົດໄວ້ ເມື່ອເງື່ອນໄຂນັ້ນຄົບຖ້ວນ ຫຼື ຖືກລົບລ້າງແລ້ວ ສັນຍາຈຶ່ງເກີດຂຶ້ນຢ່າງສົມບູນເຊັ່ນ: ຄຳໝັ້ນ, ສັນຍາຈະຊື້ຂາຍ, ສັນຍາຢຶກຊັບ ແລະ ອື່ນໆ. ສັນຍາຈະເກີດຂຶ້ນໃນຕໍ່ໜ້ານີ້ ສ່ວນຫຼາຍນຳໃຊ້ໃນກໍລະນີການສັນຍາໂອນກຳມະສິດ, ສັນຍາໂອນສິດ ຫຼື ໂອນໜີ້ສິນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ.

ມາດຕາ 17 ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ໄດ້ວາງຫຼັກການ ການເກີດຂອງສັນຍາວ່າ:

“ໃນສັນຍາທາງປາກເປົ່າ ທີ່ຝ່າຍສະເໜີບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບນັ້ນ ເມື່ອຝ່າຍຖືກສະເໜີໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີໃນເວລາໃດ, ຢູ່ບ່ອນໃດ ກໍສາມາດຕອບຮັບໃນເວລານັ້ນ, ຢູ່ບ່ອນນັ້ນໄດ້ ແລະ ກໍໃຫ້ຖືວ່າສັນຍານັ້ນໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລານັ້ນເປັນຕົ້ນໄປ.

ໃນສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນທີ່ຝ່າຍສະເໜີບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບນັ້ນ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີຕ້ອງສົ່ງຄຳຕອບເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ພາຍໃນກຳນົດເວລາ ສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນຕົ້ນໄປ.

ຖ້າວ່າຝ່າຍສະເໜີ ຫາກໄດ້ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບແລ້ວ ສັນຍາກໍຈະຖືວ່າໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລາຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ໄດ້ມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ແລະ ຝ່າຍສະເໜີກໍບໍ່ມີສິດ ຖອນຕົວໄດ້.

ຖ້າວ່າຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ຫາກເຮັດຂຶ້ນພາຍໃນກຳນົດເວລາທີ່ສະເໜີ ແຕ່ຄຳຕອບຮັບຜິດໄດ້ມາເຖິງຝ່າຍ ສະເໜີຊ້າກວ່າກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍສະເໜີຫາກຮັບເອົາ ກໍໃຫ້ຖືວ່າສັນຍານັ້ນ ໄດ້ມີການຕົກລົງ ກັນ.

ຖ້າວ່າຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ຫາກມີຂໍ້ຄວາມເພີ່ມເຕີມ, ຕັດອອກ ຫຼື ປ່ຽນແປງ ເມື່ອຝ່າຍສະເໜີເບື້ອງຕົ້ນ ຫາກຕອບຮັບເຫັນດີນຳ ກໍໃຫ້ຖືວ່າ ສັນຍານັ້ນໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ”.

ອີງຕາມຫຼັກການ ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ ການສະເໜີໝາຍເຖິງການສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນໃຫ້ບຸກຄົນ ອື່ນຮູ້ວ່າ ຜູ້ສະເໜີຕ້ອງການ ຫຼື ມີວັດຖຸປະສົງອັນໃດ ເພື່ອເຊື່ອເຊີນ ຫຼື ປະກາດໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນເຂົ້າມາເຮັດສັນ ຍາ. ສ່ວນການຕອບຮັບສັນຍາ ໝາຍເຖິງການສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງບຸກຄົນຜູ້ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີ ເພື່ອຈະໃຫ້ຜູ້ ສະເໜີຮູ້ ຫຼື ຮັບຊາບວ່າຕົນຕົກລົງຕາມຄຳສະເໜີນັ້ນ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ສະເໜີ ແລະ ຜູ້ຕອບຮັບ ຢູ່ບ່ອນດຽວກັນ. ການເຮັດສັນຍາກໍຄົງຈະງ່າຍ ເພາະຄຳສະເໜີ ແລະ ຄຳຕອບນັ້ນຈະຖືກຮັບຮູ້ ແລະ ຕົກລົງກັນໃນເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ນັ້ນ. ແຕ່ຖ້າຜູ້ຈະເຮັດສັນຍາ ຫາກບໍ່ ຢູ່ສະຖານທີ່ດຽວກັນ, ບໍ່ເຫັນກັນ ສັນຍາຈະເກີດຂຶ້ນເວລາໃດ ແລະ ຢູ່ໃສ ? ກໍຈະເປັນບັນຫາທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບ ຕອງໃຫ້ຄັກແນ່ກ່ອນຈະຕົກລົງ.

ການສະເໜີ ແລະ ການຕອບຮັບ ຖືວ່າເປັນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນທີ່ພາໃຫ້ເກີດສັນຍາ. ອັນດັບຕໍ່ໄປຈະໄດ້ພິຈາ ລະນາເປັນແຕ່ລະກໍລະນີດັ່ງນີ້:

1). ການສະເໜີ ແລະ ການຕອບຮັບທາງປາກເປົ່າ

ການສະເໜີທາງປາກເປົ່າ ຊຶ່ງຜູ້ສະເໜີບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບ¹¹ ກໍລະນີນີ້ເມື່ອຜູ້ຮັບຄຳສະເໜີ ຫາກໄດ້ຕອບຮັບໃນເວລານັ້ນ ແລະ ຢູ່ສະຖານທີ່ດຽວກັນກັບຜູ້ສະເໜີ ສັນຍາເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ເວລາຕົກລົງກັນ ເປັນຕົ້ນໄປ.

ໃນກໍລະນີຜູ້ສະເໜີ ແລະ ຜູ້ຕອບຮັບ ຫາກຢູ່ສະຖານທີ່ຕ່າງກັນ ຊຶ່ງບໍ່ສາມາດຈະປາກເວົ້າ ຫຼື ເຈລະຈາ ກັນແບບເຊິ່ງໜ້າໄດ້ ພາຍຫຼັງຜູ້ຖືກສະເໜີຫາກໄດ້ຕອບຮັບໃນເວລາຕໍ່ມາ ຖືວ່າສັນຍາເກີດຂຶ້ນ ນັບແຕ່ເວລານັ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ. ສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນກໍລະນີນີ້ ຜູ້ຕອບຮັບຕ້ອງແຈ້ງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນໃຫ້ຊັດເຈນ ແລະ ກົງກັບ ການສະເໜີ ເພື່ອໃຫ້ຝ່າຍສະເໜີຮັບຮູ້ ພ້ອມດຽວກັນຝ່າຍສະເໜີກໍຕ້ອງປະຕິບັດຕາມສິ່ງທີ່ຕົນໄດ້ສະເໜີນັ້ນ ຈະປະຕິເສດບໍ່ໄດ້ ເມື່ອອີກຝ່າຍໄດ້ເຮັດຕາມຄຳສະເໜີຂອງຕົນແລ້ວ.

ສຳລັບການສະເໜີທາງປາກເປົ່າ ແລະ ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບ¹² ໃນກໍລະນີນີ້ ຝ່າຍຜູ້ສະເໜີກໍ ຕ້ອງຕອບພາຍໃນຂອບເຂດເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້ ແລະ ຖືວ່າໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລາທີ່ຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ແລະ ຝ່າຍສະເໜີບໍ່ມີສິດຖອນຕົວ. ສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນກໍລະນີນີ້ ຜູ້ຕອບຮັບຕ້ອງແຈ້ງເຈດ ຈຳນົງຂອງຕົນໃຫ້ຊັດເຈນ, ກົງກັບການສະເໜີ ແລະ ພາຍໃນຂອບເຂດເວລາທີ່ຜູ້ສະເໜີກຳນົດໄວ້, ພ້ອມດຽວ ກັນນັ້ນຝ່າຍສະເໜີ ກໍຕ້ອງປະຕິບັດຕາມສິ່ງທີ່ຕົນເອງໄດ້ແຈ້ງເຈດຈຳນົງໄປນັ້ນ ບໍ່ສາມາດປະຕິເສດໄດ້ ເມື່ອຝ່າຍ ນັ້ນໄດ້ເຮັດຕາມຄຳສະເໜີຂອງຕົນແລ້ວ.

¹¹ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກໜຶ່ງ ກຳນົດວ່າ: “ໃນສັນຍາທາງປາກເປົ່າທີ່ຝ່າຍສະເໜີບໍ່ ໄດ້ກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບນັ້ນ ເມື່ອຝ່າຍຖືກສະເໜີໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເວລາໃດ. ຢູ່ບ່ອນໃດກໍສາມາດຕອບຮັບເວລານັ້ນ, ຢູ່ບ່ອນນັ້ນ ແລະ ໃຫ້ຖືວ່າສັນຍາມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລານັ້ນເປັນຕົ້ນໄປ.”

¹²ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກສາມ ກຳນົດວ່າ: “ຖ້າຝ່າຍສະເໜີ ຫາກໄດ້ວາງກຳນົດ ເວລາໃຫ້ຕອບຮັບແລ້ວ ສັນຍາກໍຈະຖືວ່າມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລາຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ໄດ້ມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ພາຍໃນກຳນົດເວລາ ດັ່ງກ່າວ ແລະ ຝ່າຍສະເໜີກໍບໍ່ມີສິດຖອນຕົວໄດ້”.

ໃນການສະເໜີ ແລະ ການຕອບທາງປາກເປົ່າ ແຕ່ລະຝ່າຍຕ້ອງແຈ້ງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນໃຫ້ຊັດເຈນ ເພື່ອໃຫ້ອີກຝ່າຍຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ເພາະການສະເໜີທາງປາກເປົ່າເປັນພຽງການປາກເວົ້າ ເມື່ອເກີດຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຈະຊອກຫຼັກຖານມາພິສູດຍາກ.

2). ການສະເໜີ ແລະ ການຕອບຮັບ ເປັນລາຍລັກອັກສອນ

ເມື່ອຜູ້ສະເໜີຫາກສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນ ດ້ວຍການເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ໄດ້ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບ, ຝ່າຍຖືກສະເໜີຕ້ອງຕອບຮັບເປັນລາຍລັກອັກສອນ ນັບແຕ່ຕົນໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນຕົ້ນໄປ. ໃນກໍລະນີນີ້ ສັນຍາເກີດຂຶ້ນ ນັບແຕ່ຄຳຕອບຮັບມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ແລະ ຝ່າຍສະເໜີກໍບໍ່ມີສິດຖອນຕົວ¹³.

ໃນກໍລະນີຜູ້ສະເໜີ ຫາກສະແດງເຈດຈຳນົງຂອງຕົນ ດ້ວຍການເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບ, ຝ່າຍຖືກສະເໜີຕ້ອງຕອບຮັບເປັນລາຍລັກອັກສອນ ພາຍໃນກຳນົດເວລາສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ຕົນໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນຕົ້ນໄປ ແລະ ສັນຍານັ້ນ ຈະເກີດຂຶ້ນ ນັບແຕ່ຄຳຕອບຮັບມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ¹⁴. ໃນກໍລະນີນີ້ ການເລີ່ມນັບເວລາໃຫ້ຄົບສາມສິບວັນ ໃຫ້ເລີ່ມນັບແຕ່ເວລາທີ່ຝ່າຍຖືກສະເໜີໄດ້ສົ່ງຄຳຕອບຮັບຂອງຕົນ ເຖິງຝ່າຍສະເໜີກ່ອນຈະກາຍກຳນົດເວລາ ຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍານັ້ນເກີດຂຶ້ນເຊັ່ນ: ຜູ້ຕອບຮັບໄດ້ສົ່ງຄຳຕອບຂອງຕົນໃນວັນທີ 1 ເດືອນມີນາ 2013 ຄຳຕອບຕ້ອງເຖິງຜູ້ສະເໜີ ບໍ່ໃຫ້ກາຍວັນທີ 30 ຂອງເດືອນມີນາ 2013. ຖ້າຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ຫາກມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີຊ້າ ຖືວ່າສັນຍານັ້ນບໍ່ສາມາດເກີດຂຶ້ນ, ເວັ້ນເສຍແຕ່ຝ່າຍສະເໜີ ຫາກເຫັນດີຮັບເອົາ (ອ່ານຂໍ້ 3). ແລະ ຂໍ້ 4). ລຸ່ມນີ້).

3). ຄຳຕອບຮັບທີ່ມາເຖິງຊ້າ

ໃນກໍລະນີຜູ້ສະເໜີໄດ້ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບໄວ້ ແຕ່ຜູ້ສະເໜີບໍ່ໄດ້ຮັບຄຳຕອບ ຖືວ່າຄຳສະເໜີນັ້ນໝົດຜົນບັງຄັບໃຊ້ ໂດຍອັດຕະໂນມັດ ແຕ່ໃນມາດຕາ 17 ວັກສີ່ ກຳນົດວ່າ: “ຖ້າວ່າຄຳຕອບນັ້ນຫາກເຮັດຂຶ້ນພາຍໃນກຳນົດເວລາທີ່ສະເໜີ ແຕ່ຄຳຕອບພັດໄດ້ມາເຖິງມື ຝ່າຍສະເໜີຊ້າກວ່າສາມສິບວັນ ໃນກໍລະນີທີ່ຝ່າຍສະເໜີຫາກຮັບເອົາ ກໍໃຫ້ຖືວ່າສັນຍານັ້ນ ໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ”.

ໃນກໍລະນີຄຳຕອບມາເຖິງຜູ້ສະເໜີຊ້າ ຖ້າຫາກຝ່າຍທີ່ສະເໜີ ຫາກເຫັນດີຮັບເອົາ ຖືວ່າສັນຍານັ້ນເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ເວລານັ້ນເປັນຕົ້ນໄປ. ກົງກັນຂ້າມຖ້າຫາກຜູ້ສະເໜີບໍ່ຕົກລົງຮັບເອົາຄຳຕອບນັ້ນ ກໍກາຍເປັນຄຳສະເໜີໃໝ່ ຊຶ່ງຈະຕ້ອງດຳເນີນຕາມຂັ້ນຕອນໃໝ່.

4). ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຄຳຮັບຕອບ

ໃນກໍລະນີຜູ້ຕອບຮັບ ຫາກປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຕອບຮັບຂອງຕົນ ດ້ວຍການເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ຕັດເນື້ອໃນທີ່ສຳຄັນອອກ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄຳຕອບນັ້ນ ບໍ່ກົງກັນ ຫຼື ບໍ່ຄົບຖ້ວນຕາມການສະເໜີ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍານັ້ນບໍ່ສາມາດເກີດຂຶ້ນໄດ້ ແລະ ຖືວ່າການຕອບນັ້ນກາຍເປັນຂໍ້ສະເໜີໃໝ່. ກົງກັນຂ້າມຖ້າຫາກຝ່າຍທີ່ສະເໜີຫາກເຫັນດີຮັບເອົາການປ່ຽນແປງນັ້ນ ກໍຖືວ່າສັນຍາເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ເວລານັ້ນເປັນຕົ້ນໄປ¹⁵.

¹³ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກສີ່ ກຳນົດວ່າ: “ຖ້າຝ່າຍສະເໜີ ຫາກໄດ້ວາງກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບແລ້ວ ສັນຍາກໍຈະຖືວ່າມີການຕົກລົງກັນ ນັບແຕ່ເວລາຄຳຕອບຮັບນັ້ນ ໄດ້ມາເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ພາຍໃນກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ແລະຝ່າຍສະເໜີກໍບໍ່ມີສິດຖອນຕົວໄດ້”.

¹⁴ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກສອງ ກຳນົດວ່າ: “ສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນທີ່ຝ່າຍສະເໜີ ບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບຮັບນັ້ນ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີຕ້ອງສົ່ງຄຳຕອບເຖິງຝ່າຍສະເໜີ ພາຍໃນກຳນົດເວລາສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ມື້ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີເປັນຕົ້ນໄປ”.

¹⁵ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 17 ວັກຫ້າ ກຳນົດວ່າ: “ຖ້າຫາກຄຳຕອບນັ້ນ ຫາກມີຂໍ້ຄວາມເພີ່ມເຕີມ, ຕັດອອກ ຫຼື ປ່ຽນແປງເນື້ອໃນເບື້ອງຕົ້ນ ຫາກຕອບຮັບເຫັນດີ ກໍໃຫ້ຖືວ່າສັນຍານັ້ນໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ”.

2. ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ

ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ແມ່ນບັນດາຂໍ້ມູນ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຕ່າງໆຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃນສັນຍາ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂໍ້ມູນສ່ວນຕົວ, ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາ, ປະລິມານ, ຄຸນນະພາບ, ການຄ້າປະກັນ ແລະ ວິທີການປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງຄູ່ສັນຍາຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຜົນສະທ້ອນທີ່ຈະຕາມມາ ໃນກໍລະນີທີ່ມີການລະເມີດ ຊຶ່ງຈະສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາ.

ເນື້ອໃນຂອງສັນຍາອາດຈະປະກອບມີດັ່ງນີ້:

- ຊື່ຂອງສັນຍາ
- ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ, ອາຍຸ, ບ່ອນຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍາ;
- ວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ, ລາຄາ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ;
- ຂອບເຂດ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ;
- ກຳນົດເວລາ, ການຊຳລະ, ການນຳສົ່ງ, ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ແກ່ກັນຊາບ;
- ການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ;
- ເງື່ອນໄຂຂອງການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສິ້ນສຸດ ສັນຍາກ່ອນກຳນົດ;
- ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ;
- ຮູບການ ແລະ ອົງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ¹⁶.

1) ຊື່ຂອງສັນຍາ

ໃນການເຮັດສັນຍາໃດໜຶ່ງຕ້ອງມີຊື່ຂອງສັນຍາ, ການຕັ້ງຊື່ຂອງສັນຍາຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍ ຫຼື ຂໍ້ຕົກລົງຕ່າງໆ. ການຕັ້ງຊື່ຕ້ອງໃຫ້ຊັດເຈນ ບໍ່ຄຸມເຄືອ, ບໍ່ປົດບັງເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍ, ສັນຍາກຳສ້າງ, ສັນຍາເຊົ່າ.

2) ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຫຼື ຊື່ນິຕິບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ບ່ອນຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍາ

ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນ ຂອງຄູ່ສັນຍາຕ້ອງເປັນ ຊື່ ແລະ ນາມສະກຸນທີ່ຜູ້ກ່ຽວໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການ ຫຼື ມີເອກະສານທີ່ຢັ້ງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຊື່ນັ້ນ ເຊັ່ນ: ບັດປະຈຳຕົວ, ສຳມະໂນຄົວ, ແລະ ເອກະສານຢັ້ງຢືນອື່ນໆ.

ໃນກໍລະນີເປັນນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງ ແມ່ນຖືເອົາ ຊື່ຂອງນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນໃບອະນຸຍາດໃຫ້ ສ້າງຕັ້ງນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງນັ້ນເຊັ່ນ: ໃບທະບຽນວິສາຫະກິດ, ໃບຢັ້ງຢືນການສ້າງຕັ້ງສະມາຄົມ ແລະ ອື່ນໆ.

ບ່ອນຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍາ ໝາຍເຖິງທີ່ຢູ່ຖາວອນ ຫຼື ສະຖານທີ່ຂອງຄູ່ສັນຍາອາໄສຢູ່ ໃນເວລາເຮັດສັນຍາ ຫຼື ສະຖານທີ່ຕັ້ງຫ້ອງການຂອງນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງ, ສິ່ງທີ່ສຳຄັນໃນການຮັບຮູ້ບ່ອນຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍານັ້ນ ແມ່ນຕ້ອງໃຫ້ມີການຢັ້ງຢືນ ຈາກອົງການປົກຄອງບ້ານ ຫຼື ຕາມບ້ຳສຳມະໂນຄົວ ແລະ ບັດປະຈຳຕົວຂອງຄູ່ສັນຍາ .

ຕົວຢ່າງ: ສັນຍາຊື້ຂາຍລົດ ລະຫວ່າງ ບໍລິສັດ ກ ສຳນັກງານຕັ້ງຢູ່ຖະໜົນ, ໃບທະບຽນເລກທີ 222 ລົງວັນທີ 02 ກຸມພາ 2012 ໂດຍແມ່ນ ຂ ອາຍຸ 45 ປີ, ອາຊີບກຳມະກອນ (ພະນັກງານບໍລິສັດ) ສັນຊາດລາວ ຖືບັດປະຈຳຕົວ ເລກທີ 119 ລົງວັນທີ 11 ພະຈິກ 1991, ສຳມະໂນຄົວ ເລກທີ 300 ລົງວັນທີ 07 ສິງຫາ 1990, ປັດຈຸບັນຢູ່ບ້ານ, ໜ່ວຍ, ເມືອງ, ແຂວງ ຫຼື ນະຄອນຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ເປັນຜູ້ຂາຍ ໂດຍຕາງໜ້າບໍລິສັດ ແລະ ຄ ອາຍຸ 39 ປີ, ອາຊີບຄ້າຂາຍ, ສັນຊາດລາວ, ຖືບັດປະຈຳຕົວເລກທີ 339, ລົງວັນທີ 03

¹⁶ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຕົກລົງໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 16.

ກັນຍາ 2001, ສຳມະໂນຄົວ ເລກທີ 355 ລົງວັນທີ 05 ມິຖຸນາ 2003, ປະຈຸບັນຢູ່ບ້ານ, ໜ່ວຍ, ເມືອງ, ແຂວງ ຫຼື ນະຄອນ ຫຼວງວຽງຈັນ ເປັນຜູ້ຊື້.

3) ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ, ລາຄາ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ

ວັດຖຸປະສົງ ແມ່ນເປົ້າໝາຍທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການໃຫ້ມີສາຍພົວພັນທາງແພ່ງເກີດຂຶ້ນ ຊຶ່ງຈະນຳໄປສູ່ການເກີດສິດ ແລະ ພັນທະຕໍ່ຄູ່ສັນຍາ, ວັດຖຸປະສົງທີ່ຈະນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍານັ້ນ ຕ້ອງໃຫ້ຊັດເຈນ, ມີຈິງ, ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ແລະ ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍລົດ ລະຫວ່າງ ບໍລິສັດ ກ ເປັນຜູ້ຂາຍ ແລະ ຄ ອາຍຸ 39 ປີ, ອາຊີບຄ້າຂາຍ ເປັນຜູ້ຊື້ນັ້ນເຫັນວ່າ ລົດທີ່ນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງການຊື້ຂາຍ ແມ່ນວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ ຫຼື ເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ແມ່ນວັດຖຸກຳຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍນັ້ນ.

ໃນການເຮັດສັນຍາ ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງມີວັດຖຸປະສົງໃດຫນຶ່ງເພື່ອແນໃສ່ເຮັດສັນຍານຳກັນ, ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາແມ່ນເປົ້າໝາຍ ທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການໃຫ້ເກີດສັນຍາ ຊຶ່ງອາດຈະແມ່ນຊັບສິນຕ່າງໆ ຫຼື ການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້ຂາຍ ກໍລະນີຊື້ຂາຍລົດ, ລົດແມ່ນວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ, ລົດຕ້ອງຊັດເຈນ, ມີຈິງ, ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຊຶ່ງລາຍລະອຽດມີດັ່ງນີ້:

- ວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງຊັດເຈນ ໝາຍເຖິງສິ່ງທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງການເຮັດສັນຍາ. ຖ້າແມ່ນຊັບກຳຕ້ອງກຳນົດໃຫ້ຈະແຈ້ງວ່າ ແມ່ນຊັບປະເພດໃດ, ຊັບມີຕົວຕົນ ຫຼື ບໍ່ມີຕົວຕົນ, ພ້ອມທັງກຳນົດບໍລິມາດ, ຂະໜາດ, ປະລິມານ, ປະເພດ, ມູນຄ່າ, ສິດ, ພັນທະທີ່ຕິດພັນ. ຖ້າແມ່ນການບໍລິການ ຫຼື ການກະທຳ ສິ່ງໃດໜຶ່ງ ກໍຕ້ອງກຳນົດໃຫ້ຊັດເຈນວ່າ ເຮັດຫຍັງ ? ຢູ່ໃສ ? ກັບໃຜ ? ເວລາໃດ ດັ່ງນີ້ເປັນຕົ້ນ.

- ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງມີຈິງ ໝາຍຄວາມວ່າ ຕ້ອງມີແທ້ໃນເວລາເຮັດສັນຍາ. ຖ້າເປົ້າໝາຍທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ ກໍຕ້ອງມີອັນຢັ້ງຢືນຢ່າງແນ່ນອນວ່າຈະເກີດຂຶ້ນແທ້. ນອກຈາກນີ້ສິ່ງທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຕ້ອງບໍ່ສູນເສຍ ມີຕົວຈິງໃນເວລາເຮັດສັນຍາ, ສຳລັບເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາທີ່ເປັນການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການນັ້ນກໍຕ້ອງເຮັດໃຫ້ເກີດຂຶ້ນແທ້.

- ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາສາມາດນຳມາປະຕິບັດໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ວັດຖຸທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍມີຈິງບໍ່ຖືກເປ່ເພ, ບໍ່ຖືກສູນຫາຍ, ສາມາດນຳມາປະຕິບັດພັນທະໄດ້. ຖ້າເປົ້າໝາຍແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ການບໍລິການ ກໍສາມາດດຳເນີນການເລື່ອງດັ່ງກ່າວໄດ້ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຕ້ອງເປັນສິ່ງທີ່ບໍ່ເຫຼືອວິໄສ ຊຶ່ງບຸກຄົນທົ່ວໄປສາມາດປະຕິບັດໄດ້, ບໍ່ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ບໍ່ແຕະຕ້ອງເຖິງຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ.

ລາຄາ ແມ່ນຈຳນວນເງິນ ທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ກຳນົດເພື່ອຊຳລະຄ່າວັດຖຸສິ່ງຂອງ, ຄ່າເຊົ່າ, ຄ່າສຳປະທານ, ຄ່າແຮງງານ, ຄ່າບໍລິການ ແລະ ອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ. ການກຳນົດລາຄາດັ່ງກ່າວ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄູ່ສັນຍາເປັນຜູ້ຕົກລົງກັນເອງ, ບາງຄັ້ງກໍອີງໃສ່ລາຄາຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ ຫຼື ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ.

ປະລິມານ ແມ່ນຈຳນວນ, ຂະໜາດ ແລະ ນ້ຳໜັກຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຈະນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍ ຊຶ່ງສັນຍານັ້ນຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ຊັດເຈນ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມຄວາມເປັນຈິງໂດຍການຕົກລົງເຫັນດີຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສັນຍາ.

ຄູ່ສັນຍາມີຄວາມຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ລະອຽດກ່ຽວກັບປະລິມານ, ຄຸນລັກສະນະ ແລະ ຈຸດພິເສດຂອງຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ຈະນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຊື້ຂາຍນັ້ນ ຊຶ່ງຕ້ອງໄດ້ກຳນົດເຖິງຈຳນວນຂອງຊັບວ່າມີຈຳນວນຫຼາຍ ຫຼື ໜ້ອຍເທົ່າໃດ, ມີຂະໜາດໃຫຍ່, ໜ້ອຍ, ສູງ, ຍາວ, ກວ້າງເທົ່າໃດ ແລະ ມີນ້ຳໜັກຈັກກິໂລ.

ຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍານັ້ນ ແມ່ນມາດຕະຖານ, ອາຍຸໃນການໃຊ້ງານ ຫຼື ມາດຕະຖານຂອງວັດຖຸ ທີ່ນຳມາເປັນຫຼັກຊັບທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ, ຄຸນນະພາບພາບຂອງສິນຄ້າແມ່ນຄວາມສາມາດໃນການຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງ ຕ້ອງການຂອງລູກຄ້າ ຫຼື ຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຊື້, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ມາດຕາ 40 ວັກໜຶ່ງ ກຳນົດວ່າ ຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ

ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ, ຖ້າວ່າຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີຄຸນນະພາບ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ.

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານ ມາດຕາ 2 ໄດ້ກຳນົດວ່າ ມາດຕະຖານແມ່ນການກຳນົດຄຸນລັກສະນະສະເພາະຂອງຜະລິດຕະພັນ, ສິນຄ້າ, ການບໍລິການ, ຂະບວນການ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບມາດຕະຖານເພື່ອຕີລາຄາ, ຈັດແບ່ງປະເພດ ແລະ ຈັດລະດັບຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງທີ່ກ່າວມານັ້ນ.

ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານ ມາດຕາ 11 ໄດ້ກຳນົດວ່າ ມາດຕະຖານຂອງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ສິນຄ້າ ແມ່ນການກຳນົດຄຸນລັກສະນະສະເພາະຂອງຜະລິດຕະພັນ ແລະ ສິນຄ້າເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງຜູ້ສະໜອງ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ. ຜະລິດຕະພັນ ແລະ ສິນຄ້າ ທີ່ນຳເຂົ້າ ແລະ ສົ່ງອອກນັ້ນ ຕ້ອງໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານທີ່ກຳນົດໄວ້. ຜະລິດຕະພັນ ແລະ ສິນຄ້າທີ່ຜະລິດ ແລະ ນຳໃຊ້ຢູ່ພາຍໃນຕ້ອງໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານແຫ່ງຊາດ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ.

ຕົວຢ່າງ: ບໍລິສັດຫົວອາຫານ ກ ໄດ້ຕົກລົງຮັບຊື້ສາລີ ນຳບໍລິສັດເກັບຊື້ສາລີຂອງ ຂ ຈຳນວນ 20 ໂຕນ ຊຶ່ງສາລີທີ່ຈະຊື້ນັ້ນ, ກ ໄດ້ກຳນົດເຖິງຄຸນນະພາບຂອງສາລີວ່າ ຕ້ອງເປັນສາລີໃໝ່ (ເກຣດດີ) ສະນັ້ນ ສິນຄ້າທີ່ຈະສົ່ງໃຫ້ ກ ນັ້ນກໍຕ້ອງໃຫ້ມີນ້ຳໜັກ 20 ໂຕນ, ຕ້ອງແມ່ນສາລີໃໝ່ ແລະ ຢູ່ໃນສະພາບດີ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໃນເບື້ອງຕົ້ນ.

4). ກຳນົດເວລາ, ການຊຳລະ, ການນຳສົ່ງ, ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ແກ່ກັນຊາບ

ກຳນົດເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນລະຍະເວລາທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ຄູ່ສັນຍາສາມາດນຳໃຊ້ສິດ ແລະ ປະຕິບັດພັນທະຕໍ່ກັນ, ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທາງໃຫ້ປະຕິບັດ ແລະ ລູກໜີ້ ກໍມີພັນທະປະຕິບັດໄດ້ທຸກເວລາ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ຫາກໄດ້ທວງໃຫ້ປະຕິບັດນັ້ນ ລູກໜີ້ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນກຳນົດເວລາສິບຫ້າວັນນັບແຕ່ວັນທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທວງໃຫ້ປະຕິບັດເປັນຕົ້ນໄປ. ລູກໜີ້ອາດຈະປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາກໍໄດ້ ຖ້າວ່າການປະຕິບັດນັ້ນ ຫາກບໍ່ຂັດກັບສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ກໍເຫັນດີນຳ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຢູ່ຂໍ້ 4 ການປະຕິບັດສັນຍາ).

ການຊຳລະ ແມ່ນການປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ, ສ່ວນຫຼາຍພັນທະດັ່ງກ່າວນັ້ນແມ່ນໜ້າທີ່ຂອງລູກໜີ້ ຊຶ່ງລູກໜີ້ເປັນຜູ້ທີ່ຈະຕ້ອງກະທຳດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ມອບໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນປະຕິບັດແທນຕົນເພື່ອຈຸດປະສົງເຮັດໃຫ້ສັນຍາທີ່ສ້າງຂຶ້ນນັ້ນສິ້ນສຸດໄປຕາມເປົ້າໝາຍ, ການຊຳລະໜີ້ນັ້ນຄູ່ສັນຍາຕ້ອງເຮັດເປັນບົດບັນທຶກເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ຕ້ອງມີໃບຮັບເງິນພ້ອມດ້ວຍລາຍເຊັນຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງວິທີການຊຳລະນັ້ນແມ່ນພວກເຮົາສາມາດປະຕິບັດໄດ້ຄື:

ການຊຳລະ ອາດຈະຈ່າຍເປັນເງິນສົດ ຫຼື ເງິນໂອນ, ໃບເຊັກ ຫຼື ວັດຖຸ ຫຼື ແຮງງານ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງເຈົ້າໜີ້ ການຊຳລະອາດຈະເຮັດໃບແຈ້ງເກັບເງິນກ່ອນຕາມແຕ່ລະກໍລະນີ. ພ້ອມກັນນັ້ນໃນການຊຳລະເຈົ້າໜີ້ຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃບຮັບເງິນ ຫຼື ເອກະສານອື່ນໆ ດ້ວຍຕົນເອງໃນທັນໃດ ຫຼື ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງລູກໜີ້ຢ່າງຊ້າພາຍໃນສິບຫ້າວັນພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດສັນຍາແລ້ວ. ການຊຳລະເປັນເງິນສົດກ່ອນຈະຖືວ່າເຈົ້າໜີ້ໄດ້ຮັບການຊຳລະແລ້ວນັ້ນ ກໍຕໍ່ເມື່ອເຈົ້າໜີ້ໄດ້ຮັບເງິນຄືບຕາມຈຳນວນຈາກລູກໜີ້ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຢູ່ຂໍ້ 4 ການປະຕິບັດສັນຍາ).

ກໍລະນີທີ່ມີການຊຳລະດ້ວຍເຊັກນັ້ນ ມີຊຳລະແມ່ນມື້ທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ຖອນເງິນຕາມຈຳນວນທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນເຊັກນັ້ນ, ໃນການຊຳລະເປັນເງິນໂອນໃຫ້ຖືວ່າ ມີຊຳລະແມ່ນມື້ທີ່ເງິນເຂົ້າບັນຊີຂອງເຈົ້າໜີ້. ໃນການຊຳລະ

ທາງໄປສະນີ ໃຫ້ຖືວ່າ ມີຊຳລະແມ່ນມື້ທີ່ລູກໜີໄດ້ມອບເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທາງໄປສະນີ¹⁷ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຢູ່ຂໍ້ 4 ການປະຕິບັດສັນຍາ).

ການຊຳລະດ້ວຍວັດຖຸກ່ອນຈະຖືວ່າ ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ຮັບການຊຳລະນັ້ນ ແມ່ນໃຫ້ນັບແຕ່ມື້ທີ່ລູກໜີ້ໄດ້ມອບຊັບ ທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງການຊຳລະນັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜີ້ກ່ຽວກັບການຕິລາຄາຊັບ ທີ່ນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງການຊຳລະນັ້ນ, ແຕ່ຖ້າຫາກວ່າຄູ່ກໍລະນີບໍ່ສາມາດຕິກລົງກັນໄດ້ນັ້ນແມ່ນຕ້ອງໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ສາມ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເຂົ້າມາຕິລາຄາ ໂດຍອີງຕາມປະເພດຂອງວັດຖຸທີ່ນຳມາເປັນເປົ້າໝາຍຂອງການຊຳລະນັ້ນ, ຖ້າເປັນຊັບປະເພດໃດກໍໃຫ້ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນເປັນຜູ້ຕິລາຄາ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຢູ່ຂໍ້ 4 ເລື່ອງການປະຕິບັດສັນຍາ).

ການນຳສົ່ງ ໝາຍເຖິງ ການນຳສົ່ງສິນຄ້າ, ຜູ້ໂດຍສານໃຫ້ໄປຮອດຈຸດໝາຍປາຍທາງ., ສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ການນຳສົ່ງແມ່ນຂຶ້ນກັບການຕິກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ. ບາງກໍລະນີການນຳສົ່ງ ກໍອາດຈະເປັນໜ້າທີ່ຂອງບຸກຄົນທີ່ສາມ. ຈຸດປະສົງຂອງການນຳສົ່ງນັ້ນ ແມ່ນນຳສົ່ງສິນຄ້າ, ຜູ້ໂດຍສານ ໄປເຖິງສະຖານທີ່ ຕາມການຕິກລົງກັນໄວ້.

ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ຊາບ: ສະຖານທີ່ຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນບ່ອນທີ່ຄູ່ສັນຍານັ້ນໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ເພື່ອໃຫ້ລູກໜີ້ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຫຼື ແມ່ນບ່ອນທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ເພື່ອໃຫ້ຄູ່ສັນຍາໄດ້ນຳໃຊ້ ແລະ ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນຕໍ່ກັນ ຊຶ່ງຢູ່ໃນສັນຍາສ່ວນຫຼາຍແລ້ວ ການກຳນົດສະຖານທີ່ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອໃຫ້ລູກໜີ້ ຫຼື ຜູ້ມີພັນທະໄດ້ໄປປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນຢູ່ສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ຕາມທີ່ໄດ້ຕິກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຢູ່ຂໍ້ 4 ການປະຕິບັດສັນຍາ).

5) ການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ

ໃນການສ້າງສັນຍານັ້ນເຫັນວ່າ, ມີສັນຍາບາງປະເພດມີຄວາມຈຳເປັນ ທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງໄດ້ເຮັດສັນຍາຄ້າປະກັນເປັນສັນຍາເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອເປັນການຮັບປະກັນການປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ.

ສັນຍາຄ້າປະກັນ ແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນບົນພື້ນຖານການຕິກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງເອີ້ນວ່າ ລູກໜີ້ ເປັນຜູ້ມີພັນທະໃນການນຳເອກະສານທີ່ຢັ້ງຢືນເຖິງສິດນຳໃຊ້ ຫຼື ເອກະສານຢັ້ງຢືນກຳມະສິດ ຫຼື ຊັບສິນທີ່ມີຕົວຕົນ ຫຼື ຊັບສິນບໍ່ມີຕົວຕົນ ທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງລູກໜີ້ ຫຼື ຂອງບຸກຄົນອື່ນຕາມການມອບສິດ ໄປໄວ້ນຳເຈົ້າໜີ້ ຫຼືນຳບຸກຄົນອື່ນ ທີ່ໄດ້ຮັບມອບໝາຍ ເພື່ອເປັນສິ່ງຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາມສັນຍາ ຫຼື ຕາມກົດໝາຍ. ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາ ມີການຄ້າປະກັນດ້ວຍສັງຫາຣິມະຊັບ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ ການຊວດຈຳ, ການຄ້າປະກັນດ້ວຍອະສັງຫາຣິມະຊັບ ແລະ ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ.

6) ເງື່ອນໄຂຂອງການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ

ການປ່ຽນແປງ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ ແມ່ນເຫດການໜຶ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກນິຕິເຫດ ແລະ ນິຕິກຳ ບົນພື້ນຖານຂອງການຕິກລົງນຳກັນ ແລະ ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ຊຶ່ງຈະນຳໄປສູ່ການປ່ຽນແປງ, ການສິ້ນສຸດສາຍພົວພັນທາງແພ່ງຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ.

ການປ່ຽນແປງສັນຍາແມ່ນການປ່ຽນແປງທາງດ້ານສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ຕາມການຕິກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ເມື່ອສັນຍານັ້ນໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ຕາມມາດຕາ 10 ກ່ຽວກັບເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາແລ້ວເຫັນວ່າ ເນື້ອໃນຂອງສັນຍານັ້ນຍັງມີບາງອັນບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ຄຸມເຄືອ ຊຶ່ງຈະເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຫຼື ບໍ່ສາມາດນຳເອົາສັນຍານັ້ນມາປະຕິບັດໄດ້.

ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ອາດຈະມີກໍລະນີຄື: ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ, ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານວັດຖຸກຳ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ຫຼື ອາດຈະມີການປ່ຽນແປງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສັນຍາ.

¹⁷ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 28.

ການສິ້ນສຸດສັນຍາແມ່ນການຢຸດເຊົາການປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງຕໍ່ກັນ, ບົນພື້ນຖານການຕົກລົງຮ່ວມກັນຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ການສິ້ນສຸດສັນຍານັ້ນອາດເກີດຂຶ້ນບົນພື້ນຖານນິຕິເຫດ ຫຼື ນິຕິກຳໃດໜຶ່ງ ຈຶ່ງພາໃຫ້ສັນຍາມີການສິ້ນສຸດ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຂໍ້ 6 ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ).

7) ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ

ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ ແມ່ນຜົນທີ່ເກີດມາຈາກການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຄົບຖ້ວນ ຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ ຊຶ່ງເປັນສາເຫດພາໃຫ້ເກີດຄວາມເສັຍຫາຍຕໍ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ຝ່າຍລະເມີດຕ້ອງຮັບຜິດ ຊອບຕໍ່ຄວາມເສັຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງຫາກໄດ້ລະເມີດສັນຍາ ຝ່າຍນັ້ນຕ້ອງຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ເວັ້ນເສັຍແຕ່ ການລະເມີດສັນຍານັ້ນຫາກເກີດຂຶ້ນຍ້ອນເຫດສຸດວິໄສ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຂໍ້ 5 ການລະເມີດ ແລະ ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ).

8) ຮູບການ ແລະ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

(1). ຮູບການຂອງການເຮັດສັນຍາ

ຮູບການຂອງສັນຍາ ສັນຍາອາດຈະເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ທາງປາກເປົ່າ ຫຼື ດ້ວຍຮູບການອື່ນ. ສັນຍາທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນນັ້ນ, ຄູ່ສັນຍາອາດຈະຂຽນດ້ວຍມື ຫຼື ພິມດ້ວຍເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກດ້ວຍກໍໄດ້, ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ ອາດຈະເຮັດໂດຍຄູ່ສັນຍາເອງ ຫຼື ເຮັດຊ່ອງໜ້ານາຍບ້ານ ພ້ອມດ້ວຍພະຍານຂອງທັງສອງຝ່າຍທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້ຢ່າງໜ້ອຍສາມຄົນ, ເພື່ອຄວາມແນ່ນອນ, ຄູ່ສັນຍາອາດນຳໄປຢັ້ງຢືນຢູ່ຫ້ອງການທະບຽນສານ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຂໍ້ 1 ຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງສັນຍາ).

(2). ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແມ່ນວິທີການທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການກະທຳຂອງຜູ້ມີສິດ ເພື່ອເປັນການປົກປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງອັນຊອບທຳດ້ວຍກົດໝາຍຂອງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງລັດ ແລະ ສັງຄົມ (ລາຍລະອຽດໃຫ້ອ່ານຂໍ້ 7 ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ).

3. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ

3.1. ຄວາມໝາຍຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງ ຫຼື ທັງໝົດຂອງການເຮັດສັນ ຍາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຊຶ່ງພາໃຫ້ສັນຍາອາດຈະເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ຫຼື ເດັດຂາດ, ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນເຊັ່ນ: ລະເມີດຮູບການຂອງການເຮັດສັນຍາ, ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຝ່າຍໃດໜຶ່ງໄດ້ຮັບອັບປະໂຫຍດ, ສັນຍາທີ່ເກີດຈາກການບັງຄັບ, ນາບຊຸ່ ແລະ ອື່ນໆ. ການຮັບຮູ້ສັນຍາໃດໜຶ່ງເປັນໂມຄະອາດພາໃຫ້ສິດ ແລະ ພັນທະທີ່ໄດ້ປະຕິບັດ ຫຼື ຈະປະຕິບັດຕໍ່ກັນນັ້ນສິ້ນສຸດລົງ.

3.2. ປະເພດຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ ແບ່ງອອກເປັນ ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ຫຼື ເດັດຂາດ, ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ.

1). ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ຫຼື ເດັດຂາດ

1.1. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ກົດໝາຍຮັບຮອງວ່າມີຜົນໃຊ້ໄດ້ຖ້າຫາກບໍ່ມີການຮ້ອງລົບລ້າງຂອງຄູ່ສັນຍາ ເພາະຄວາມຜິດປົກກະຕິຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດນັ້ນ ບໍ່ມີຜົນສະທ້ອນທີ່ຮ້າຍແຮງ. ສະນັ້ນ, ກົດໝາຍຈຶ່ງເປີດໂອກາດໃຫ້ຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ມີໂອກາດໃນການຕັດສິນໃຈວ່າຈະຮັກສາສັນຍາໂດຍມີການຮັບຮອງນັ້ນ ຫຼື ຈະລົບລ້າງໂດຍຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານລົບລ້າງກໍໄດ້.

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ພົວພັນເຖິງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງບຸກຄົນເທົ່ານັ້ນ ໃນມາດຕາ 19 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ໄດ້ກຳນົດສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດມີຄື:

- 1) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ຫຼື ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ;
- 2) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ;
- 3) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບຸກຄົນທີ່ຂາດສະຕິສຳນຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ;
- 4) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍເຈດຕະນາບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ;
- 5) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນ ໃນສະພາບການອັນໜັກໜ່ວງເປັນພິເສດ.

ໃນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຖ້າຫາກມີການເຫັນດີ ຫຼື ຮັບຮອງເອົາຈາກຝ່າຍທີ່ເສຍສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດແລ້ວ ກໍຈະຖືວ່າເປັນສັນຍາທີ່ໃຊ້ໄດ້.

1.1.1. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ຫຼື ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ເຮັດ ຂຶ້ນໂດຍຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ

- ສັນຍາທີ່ເກີດຈາກການຕົວະຍົວະ, ຫຼອກລວງ ໝາຍເຖິງ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງມີເຈດຈຳນົງໃຊ້ກົນອຸບາຍເລ່ຫຼ່ຽມ, ໃຊ້ຄວາມຊຳນິຊຳນານ ຫຼື ວິທີການໃດໜຶ່ງເພື່ອເຮັດໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງເຊື່ອເຂົ້າຮ່ວມເຮັດສັນຍາ. ອີງຕາມມາດຕາ 11 ວັກສາມ ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ກຳນົດວ່າ: “ການຕົວະຍົວະ, ຫຼອກລວງ ເກີດຂຶ້ນເມື່ອຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງ ໄດ້ໃຊ້ກົນອຸບາຍຊຶ່ງພາໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງເຊື່ອເຮັດສັນຍາ”.

ຕົວຢ່າງ: ກ ຕົວະຍົວະໃຫ້ ລ ຊື້ເຮືອນໂດຍອ້າງວ່າ ເຮືອນຫຼັງນີ້ ບໍ່ເຄີຍຖືກນ້ຳຖ້ວມຈັກເທື່ອ ເມື່ອ ລ ໄດ້ຊື້ເຮືອນນັ້ນແລ້ວ ພໍແຕ່ຝົນຕົກລົງມານ້ຳກໍໄຫຼເຂົ້າເຮືອນນັ້ນໂລດ.

- ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໝາຍເຖິງຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ບັງຄັບ ຫຼື ໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງ, ຂົ່ມຂູ່, ກົດດັນທາງດ້ານຈິດໃຈໃຫ້ອີກຝ່າຍມີຄວາມຢ້ານກົວຕໍ່ໄພອັນຕະລາຍທີ່ກຳລັງເກີດ ຫຼື ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດຕໍ່ຕົນເອງ, ຄອບຄົວ, ຍາດພີ່ນ້ອງ ຫຼື ຕໍ່ຊັບສົມບັດຂອງຕົນເອງ ແລ້ວຝ່າຍທີ່ຖືກບັງຄັບນັ້ນເຮັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຢ້ານກົວ. ການບັງຄັບນາບຊູ່ຕ້ອງເປັນການກະທຳ ທີ່ແຕະຕ້ອງເຖິງເສລີພາບຂອງຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມເຮັດສັນຍາ. ສ່ວນການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງໝາຍເຖິງການໃຊ້ກຳລັງ, ໃຊ້ອາວຸດ, ເຄື່ອງມືທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ, ສານພິດເຄມີຕ່າງໆ ເພື່ອໄປທຳຮ້າຍຮ່າງກາຍເຮັດໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍຈຳໃຈເຮັດສັນຍາ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັນຍາທີ່ເກີດຈາກກໍລະນີດັ່ງກ່າວເປັນໂມຄະ. ອີງຕາມມາດຕາ 11 ວັກສີ ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ກຳນົດວ່າ: ການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການໃຊ້ຄວາມຮຸນແຮງເກີດຂຶ້ນເມື່ອຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຫາກເຮັດສັນຍາຍ້ອນຄວາມຢ້ານກົວຕໍ່ການກະທຳດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງເປັນອັນຕະລາຍແກ່ຕົນເອງ, ຄອບຄົວ, ຊັບສົມບັດ ຫຼື ຍາດພີ່ນ້ອງຂອງຕົນ.

- ສັນຍາທີ່ຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ໝາຍຄວາມວ່າ ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຝ່າຍໜຶ່ງເສຍປຽບ ແລະ ອີກຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ປຽບ.

ຕາມຫຼັກການໃນການເຮັດສັນຍາ ແຕ່ລະຝ່າຍທີ່ເຂົ້າຮ່ວມສັນຍາແມ່ນມີສິດເສລີພາບ ທີ່ຈະຕັດສິນໃຈເຮັດສັນຍາດ້ວຍຕົນເອງ ພາຍໃຕ້ຂອບເຂດທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້, ແຕ່ຖ້າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງຫາກລະເມີດສິດເສລີພາບດັ່ງກ່າວ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ມີຜົນກະທົບ ຫຼື ສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດຜົນຕໍ່ອີກຝ່າຍ. ອີງຕາມມາດຕາ 11 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາກຳນົດວ່າ: ຄວາມອັບປະໂຫຍດຂອງຝ່າຍໃດໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນ ເມື່ອຜົນປະໂຫຍດທີ່ເກີດຈາກສັນຍານັ້ນບໍ່ເປັນທຳ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄປຝາກລົດເກັ່ງຢູ່ສະຖານທີ່ຝາກລົດຂອງ ຂ ແລ້ວລົດຂອງ ກ ໄດ້ເສຍ ກ ໄດ້ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ ຂ ຮັບຜິດຊອບ ແຕ່ ຂ ໄດ້ປະຕິເສດຕໍ່ກັບການເສຍຫາຍ ໂດຍອ້າງວ່າ ໃນບໍ່ຝາກລົດໄດ້ຂຽນວ່າ: ເປັນພຽງຈັດສັນຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍເທົ່ານັ້ນ, ກໍລະນີເສຍຫາຍ ແມ່ນບໍ່ຮັບຜິດຊອບ. ເຫັນວ່າ ເນື້ອໃນດັ່ງກ່າວເປັນການເອົາປຽບຜູ້ຝາກລົດ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງ.

1.1.2. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ

ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ບໍ່ສາມາດຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງ ທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກສັນຍາ ຫຼື ບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ຕໍ່ການກະທຳຂອງຕົນເອງ; ບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 18 ປີ ຫຼື ເປັນບ້າເສຍຈິດ ເປັນບຸກຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ, ຖ້າບຸກຄົນດັ່ງກ່າວຕ້ອງການເຮັດສັນຍາທີ່ມີມູນຄ່າສູງ ຫຼື ເກີນຄວາມສາມາດຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນເອງ ແລ້ວຕ້ອງມີຜູ້ຕາງໜ້າ ຊຶ່ງອາດຈະແມ່ນພໍ່ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ອາຍຸ 15 ປີ ເຮັດສັນຍາ ຂາຍລົດຈັກ ຍີ່ຫໍ້ ຮອນດາຟີໂນ ໃຫ້ ຂ ອາຍຸ 21 ປີ, ລົດຈັກຄັນດັ່ງ ກ່າວຕາມລາຄາໃນຕະຫຼາດແລ້ວແມ່ນ 10.000.000 ກີບ ແຕ່ ຂ ຕ້ອງການຊື້ ໃນລາຄາ 5.000.000 ກີບເທົ່ານັ້ນ, ກ ຕົກລົງຂາຍໃຫ້ ຂ.

ຕາມຫຼັກການແລ້ວ ຕົວຢ່າງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການເຮັດສັນຍານຳເດັກທີ່ບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ 18 ປີ, ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຖືໄດ້ວ່າສັນຍາທີ່ ກ ແລະ ຂ ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນແມ່ນເປັນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ ຕາມມາດຕາ 19 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ.

1.1.3. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບຸກຄົນທີ່ຂາດສະຕິສຳນຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບຸກຄົນທີ່ຂາດສະຕິສຳນຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນ ໃນເວລາຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງຂາດສະຕິສຳນຶກ ເຊັ່ນ: ຕິດສິ່ງເສດຕິດ ຫຼື ວັດຖຸອອກລົດຕໍ່ຈິດປະສາດ ຫຼື ເຫຼົ້າ, ເມົາຢາ ຫຼື ອາການແພ້ຢາ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວບໍ່ສາມາດບັນຊາຕົນເອງ ຫຼື ສາເຫດອື່ນທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ເຖິງການກະທຳຂອງຕົນເອງ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ກຳລັງເຈັບປ່ວຍຍ້ອນເກີດຈາກໂລກຄວາມຕຶງຄຽດ ລາວຕ້ອງໄດ້ຮັບການຮັກສາ ແລະ ຕິດຕາມຈາກແພດເປັນປະຈຳ ໃນການຮັກສານັ້ນ ລາວຕ້ອງໄດ້ກິນຢາປະເພດໜຶ່ງ ຊຶ່ງອອກລົດຕໍ່ຈິດປະສາດຂອງລາວຈົນບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມໄດ້ ແລະ ໃນເວລາດຽວກັນນັ້ນ ລູກສາວມີຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ເງິນເພື່ອດຳເນີນທຸລະກິດໃຫ້ໜັ້ນຄົງ ຈຶ່ງໄດ້ເອົາທີ່ດິນນາທີ່ເປັນກຳມະສິດຂອງ ກ ມາເຮັດໃບມອບຊັບ ແລະ ໃຫ້ ກ ເຊັນ ມອບໃຫ້. ເຫັນໄດ້ວ່າ ສັນຍາດັ່ງກ່າວແມ່ນເກີດຂຶ້ນຍ້ອນ ກ ບໍ່ສາມາດຄວບຄຸມ ຫຼື ພິຈະລານາຕົກຕອງຢ່າງຄັກແນ່ກ່ຽວກັບການກະທຳຂອງລູກສາວ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າສັນຍາດັ່ງກ່າວເປັນໂມຄະ.

1.1.4. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍເຈດຕະນາບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍເຈດຕະນາບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຜູ້ຕາງໜ້າຝ່າຍໜຶ່ງບໍ່ຈົງໃຈປະຕິບັດຕາມການມອບໝາຍ ຊຶ່ງອາດຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍ ຫຼື ສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດໃຫ້ຜູ້ມອບໝາຍ ຫຼື ຄູ່ສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ມອບໝາຍໃຫ້ ຄ ໄປຊື້ລົດ ໂດຍມອບເງິນໃຫ້ຈຳນວນ 200.000.000 ກີບ, ແຕ່ ຄ ໄປຊື້ຕົວຈິງລາຄາລົດພຽງແຕ່ 180.0000 ກີບ ຊຶ່ງ ຄ ແນະນຳໃຫ້ຜູ້ຂາຍຂຽນລາຄາໃສ່ໃນສັນຍາ ແລະ ໃບຮັບເງິນເຕັມຈຳນວນ 200.000.000 ກີບ. ສ່ວນທີ່ເຫຼືອ 20.000.000 ກີບ ນັ້ນ ຄ ແລະ ຜູ້ຂາຍໄດ້ແບ່ງປັນກັນ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ເປັນພະນັກງານຂອງບໍລິສັດນ້ຳຕົ້ມແຮ່ທາດຄຸນນະພາບດີ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບມອບໝາຍໃຫ້ຂາຍນ້ຳຕົ້ມໃຫ້ແກ່ບັນດາລູກຄ້າ. ກ ໄດ້ໄປເຮັດສັນຍາຜະລິດນ້ຳຕົ້ມກັບ ຂ ໂດຍໃຫ້ຜະລິດນ້ຳຕົ້ມທຳມະດາ ກຳນົດເວລາສາມປີ. ກ ໄດ້ໃຫ້ ຂ ຕິດເຄື່ອງໝາຍຂອງບໍລິສັດຕົ້ມແຮ່ທາດຄຸນນະພາບດີ, ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນຕ ແຕ່ ກ ໄດ້ຄິດໄລ່ເອົາເງິນນຳບໍລິສັດທີ່ມອບໝາຍໃຫ້ຕິນ ໃນລາຄານ້ຳແຮ່ທາດຄຸນນະພາບດີ ແຕ່ເງິນສ່ວນເກີນນັ້ນ ກ ແລະ ຂ ໄດ້ແບ່ງປັນກັນ. ໃນກໍລະນີ ດັ່ງກ່າວຖືວ່າ ເປັນການເຮັດສັນຍາ ໂດຍເຈດຕະນາຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ ຊຶ່ງບໍລິສັດນ້ຳຕົ້ມແຮ່ທາດຄຸນນະພາບດີ ສາມາດຮຽກຮ້ອງຍົກເລີກສັນຍານັ້ນໄດ້.

ຕາມ 2 ຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນັ້ນເຫັນໄດ້ວ່າ ກ ມີເຈດຕະນາບໍ່ຊື້ສັດຕາມການມອບໝາຍ ເພື່ອຫາເປັນຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນເອງ. ການກະທຳດັ່ງກ່າວສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມບໍ່ດີ ຫຼື ມີຄວາມຕັ້ງໃຈກະທຳສິ່ງບໍ່ດີຂອງຜູ້ຕາງໜ້າ ຊຶ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນເປັນໂມຄະ.

1.1.5. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນ ດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນໃນສະພາບການທີ່ໜັກໜ່ວງເປັນພິເສດ

ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນ ຊຶ່ງບໍ່ມີທາງເລືອກອື່ນໃນເວລານັ້ນ ເນື່ອງຈາກມີເຫດການອັນສຸກເສີນຂອງຜູ້ທີ່ຕິກຢູ່ໃນສະພາບພົບກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ທີ່ຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຢ່າງຮີບດ່ວນ ຖ້າບໍ່ຕິກລົງເຮັດສັນຍາຈະເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເສັຍຫາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງຕໍ່ຊີວິດ ຫຼື ຊັບສິນຂອງຜູ້ທີ່ມີຄວາມຈຳເປັນ. ສັນຍາປະເພດນີ້ສ່ວນຫຼາຍມັກເກີດຂຶ້ນຢ່າງຮີບດ່ວນ.

ຕົວຢ່າງ: ເມືອງ ກ ເກີດໂລກພະຍາດຖອກທ້ອງ ປະຊາຊົນຈຳນວນຫຼາຍໄດ້ຮັບຄວາມເດືອດຮ້ອນ ແລະ ຕ້ອງການຢາປິ່ນປົວພະຍາດເຈັບທ້ອງ. ເປັນສາເຫດໃຫ້ຮ້ານຂາຍຢາ ສວຍໂອກາດຂຶ້ນລາຄາຢາແພງກວ່າລາຄາປົກກະຕິ ຈາກລາຄາໜຶ່ງແຜງ 10.000 ກີບ ເປັນ 30.000 ກີບ. ກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ການຊື້-ຂາຍຢາເປັນໂມຄະເນື່ອງຈາກສັນຍາເຮັດຂຶ້ນ ໃນສະພາບການຈຳເປັນ ຜູ້ຊື້ສາມາດຮຽກຮ້ອງເອົາຈຳນວນເງິນສ່ວນທີ່ເກີນໄດ້.

1.2. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ແມ່ນສັນຍາເປັນໂມຄະ ທີ່ພົວພັນເຖິງສິດ, ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ ຫຼື ເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງທີ່ເປັນສາເຫດໃຫ້ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຫຼື ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ ຈຶ່ງຖືວ່າສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນເປັນສັນຍາທີ່ໃຊ້ບໍ່ໄດ້ ແລະ ເປັນໂມຄະເດັດຂາດເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້-ຂາຍຢາເສບຕິດ, ໄມ້ເຖື່ອນ, ລົດເຖື່ອນ. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດມີ:

- 1) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ;
- 2) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນ ຊຶ່ງຂັດກັບກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ;
- 3) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ;
- 4) ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຮູບການຂອງສັນຍາ.

ໃນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຄູ່ສັນຍາບໍ່ມີສິດຕິກລົງ ແລະ ຮັບຮອງເອົາສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດນັ້ນໄດ້ແຕ່ຢ່າງໃດ.

1.2.1. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ຂອງສັງຄົມ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ຊຶ່ງວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍານັ້ນ ໄດ້ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ, ອັບປະໂຫຍດ, ແຕະຕ້ອງເຖິງຊີວິດ, ສຸ

ຂະພາບ ແລະ ຊັບສິນຂອງລັດຂອງລັດ ແລະ ສັງຄົມ ເຊັ່ນ: ພ ເຮັດສັນຍາຊື້-ຂາຍ ອາວຸດເສິກ ຫຼື ຢາເສບຕິດ ກັບ ຕ ໃນນີ້ ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍານີ້ ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍ ແລະ ເຮັດໃຫ້ສັງຄົມບໍ່ມີຄວາມສະຫງົບ.

1.2.2. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນ ຊຶ່ງຂັດກັບກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍນິຕິບຸກຄົນ ຊຶ່ງຂັດກັບກົດລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມການຈັດຕັ້ງໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້ເຄື່ອນໄຫວດຳເນີນທຸລະກິດ ຫຼື ຂັດກັບລະບຽບການຈັດຕັ້ງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ ເຊັ່ນ: ບໍລິສັດ ກ ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃຫ້ຜະລິດ ແລະ ຈຳໜ່າຍພັດລົມ ໃນການເຄື່ອນໄຫວດຳເນີນທຸລະກິດ. ແຕ່ບໍລິສັດນີ້ພັດເຮັດສັນຍາຈຳໜ່າຍເຄື່ອງກໍ່ສ້າງໝາຍຄວາມວ່າ ຂັດກັບລະບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເປັນໂມຄະ.

1.2.3. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຝ່າຍຫນຶ່ງມີເຈດຕະນາປົກປິດ ໂດຍບໍ່ຈົງໃຈແຈ້ງຈຸດປະສົງທີ່ແທ້ຈິງຂອງການເຮັດສັນຍາ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງການປະຕິບັດພັນທະໃດໜຶ່ງຕໍ່ລັດ ຫຼື ສັງຄົມ. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການເຊື່ອງອຳ ອາດຈະເຮັດຂຶ້ນໂດຍຄູ່ສັນຍາ ທັງສອງຝ່າຍ ເພື່ອປິດບັງລັດ. ຕົວຢ່າງ: ກ ຂາຍສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ ຂ ເພື່ອຫຼີກລ້ຽງການເສຍພັນທະໃຫ້ລັດກ່ຽວກັບສັນຍາຊື້-ຂາຍ ກ ແລະ ຂ ຈຶ່ງໄດ້ເຮັດສັນຍາມອບຊັບໃຫ້ແກ່ກັນ.

1.2.4. ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຮູບການຂອງສັນຍາ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຮູບການຂອງສັນຍາ ແມ່ນສັນຍາທີ່ບໍ່ເຮັດຕາມຮູບການທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ເຊັ່ນ: ສັນຍາກູ້ຢືມ, ສັນຍາມອບອະສັງຫາຮິມະຊັບ, ສັນຍາບໍລິການທາງດ້ານວິຊາການ, ສັນຍາມອບໝາຍ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ຖ້າບໍ່ເຮັດຕາມແບບທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ສັນຍານັ້ນກໍຈະເປັນໂມຄະເດັດຂາດ. ນອກຈາກນີ້ ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນລະຫວ່າງນິຕິບຸກຄົນດ້ວຍກັນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນກັບລວມໝູ່ກັບອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງດ້ວຍກັນ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນສັນຍາກໍຈະເປັນໂມຄະເດັດຂາດ. ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ ມອບໝາຍໃຫ້ ຂ ໄປເປັນທະນາຍຄວາມຕໍ່ສູ້ຄະດີແທນຕົນ ແຕ່ການມອບໝາຍນັ້ນ ເປັນພຽງການຕົກລົງກັນທາງປາກເປົ່າ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຂຽນສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດ ແລະ ບໍ່ເດັດຂາດ

ໂມຄະເດັດຂາດ	ໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດ
1. ນິຕິກຳທີ່ບໍ່ເກີດຜົນ	1. ນິຕິກຳສົມບູນຈົນກວ່າຈະຖືກຮ້ອງຂໍລົບລ້າງ
2. ຄູ່ສັນຍາບໍ່ມີສິດຕົກລົງຮັບເອົາ	2. ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ເສຍສິດແລະຜົນປະໂຫຍດ ມີສິດຕົກລົງຮັບເອົາສັນຍາ.
3. ທຸກໆຄົນມີສິດຂໍລົບລ້າງ	3. ມີແຕ່ຄູ່ສັນຍາມີສິດຂໍລົບລ້າງ
4. ຄູ່ສັນຍາເປັນຜູ້ມີສິດຂໍລົບລ້າງ	4. ມີສິດຂໍລົບລ້າງໄດ້ພາຍໃນ 3 ປີ ຖ້າໝົດອາຍຸ ຂອງສັນຍາ - ເດັກບໍ່ເຖິງກະສຽນອາຍຸ, ຄົນເສຍຈິດ ມີສິດ ຂໍລົບລ້າງພາຍໃນກຳນົດ 3 ປີນັບແຕ່ມີໄດ້ເຖິງກະ ສຽນອາຍຸ ຫຼື ພາຍຫຼັງທີ່ຕົນກັບຄືນມາເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ.

2). ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ

2.1. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ມີເນື້ອໃນໃຊ້ບໍ່ໄດ້ທັງໝົດ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຕາມກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ສັນຍາຊື້-ຂາຍຢາເສບຕິດ.

2.2. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບາງສ່ວນ

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບາງສ່ວນ ແມ່ນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາທີ່ໄດ້ລະເມີດ ສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງຂອງບຸກຄົນອື່ນ, ສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອແມ່ນໃຊ້ໄດ້¹⁸.

ຕົວຢ່າງ: ກ, ຂ ແລະ ຄ ມີກຳມະສິດຮ່ວມໃນທີ່ດິນ (ໃບຕາດິນເປັນກຳມະສິດຮ່ວມ), ແລ້ວ ຄ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນ ໂດຍເອົາໃບຕາດິນຕອນດັ່ງກ່າວຄ້ຳປະກັນໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບການເຫັນດີຈາກ ກ ແລະ ຂ. ເຫັນວ່າສັນຍາຄ້ຳປະກັນນັ້ນເປັນການລະເມີດສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງ ກ ແລະ ຂ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ຊັບຄ້ຳປະກັນໂມຄະບາງສ່ວນທີ່ເປັນຂອງ ຄ ແມ່ນໃຊ້ໄດ້.

3.3. ການຂໍລົບລ້າງສັນຍາທີ່ປັນໂມຄະ

ຜູ້ມີສິດຂໍລົບລ້າງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະມີ ດັ່ງນີ້:

1. ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ;
2. ພໍ່ແມ່ ຫຼື ຜູ້ປົກຄອງ ຂອງເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ, ຂອງຄົນບ້າເສຍຈິດ;
3. ເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ, ຄົນບ້າເສຍຈິດ ພາຍຫລັງທີ່ຕົນໄດ້ເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ໄດ້ກັບຄືນມາເປັນຜູ້ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດແລ້ວ;
- 4 .ທຸກຄົນທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດກ່ຽວຂ້ອງ ສຳລັບສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດ.

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະອາດຈະຂໍລົບລ້າງໄດ້ໃນກໍລະນີຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໜຶ່ງເຫັນວ່າ ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນຫາກອັບປະໂຫຍດແກ່ຕົນ ແລະ ເປັນໂມຄະແລ້ວ ແຕ່ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງຊາບໃນທັນໃດ ເພື່ອທຳການລົບລ້າງສັນຍາດັ່ງກ່າວ ຖ້າຄູ່ສັນຍາທີ່ຖືກແຈ້ງນັ້ນຫາກ ບໍ່ເຫັນດີລົບລ້າງສັນຍານັ້ນກໍໃຫ້ຝ່າຍທີ່ແຈ້ງນັ້ນຍື່ນຄຳຮ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອໃຫ້ລົບລ້າງສັນຍາດັ່ງກ່າວ.

ເດັກທີ່ຍັງບໍ່ເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ຄົນເສຍຈິດມີສິດຂໍລົບລ້າງສັນຍາທີ່ຕົນເຮັດຂຶ້ນນັ້ນ ພາຍໃນກຳນົດສາມປີພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ເຖິງກະສຽນອາຍຸ ຫຼື ພາຍຫລັງທີ່ຕົນໄດ້ກັບຄືນມາເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດແລ້ວ. ສຳລັບສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບໍ່ເດັດຂາດນັ້ນ, ມີແຕ່ຄູ່ສັນຍາເທົ່ານັ້ນ ຈະຂໍລົບລ້າງໄດ້.

ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະເດັດຂາດນັ້ນທຸກຄົນທີ່ມີຜົນປະໂຫຍດກ່ຽວຂ້ອງກໍມີສິດຂໍລົບລ້າງໄດ້ ເນື່ອງຈາກວ່າໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ສັງຄົມ ລວມໄປເຖິງຄວາມສະຫງົບຂອງຊາດ, ຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍຂອງສັງຄົມ ແລະ ຮິດຄອງປະເພນີອັນດີງາມຂອງຊາດລາວ.

3.4. ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ

ສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນດ້ວຍການລະເມີດຫຼັກການ ຫຼື ເງື່ອນໄຂທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ກໍຈະມີຜົນສະທ້ອນອັນໃດອັນໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນຄື ສັນຍາທີ່ບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດກັນເທື່ອກໍຈະຖືກລົບລ້າງ, ແຕ່ຖ້າສັນຍາທີ່ໄດ້ປະຕິບັດທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນແລ້ວ ກໍຈະພາໃຫ້ເກີດຜົນຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດກັນແລ້ວ. ຕາມຫຼັກການທົ່ວໄປຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະສະແດງອອກຢູ່ບ່ອນວ່າ ຝ່າຍໜຶ່ງມີພັນທະສິ່ງຊັບສິ່ງຂອງ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດແລ້ວຄືນໃຫ້

¹⁸ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 21 (ປັບປຸງ). ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະທັງໝົດ ແມ່ນສັນຍາທີ່ມີເນື້ອໃນໃຊ້ບໍ່ໄດ້ທັງໝົດ. ສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະບາງສ່ວນ ແມ່ນສັນຍາ ທີ່ມີເນື້ອໃນບາງສ່ວນໃຊ້ໄດ້ ແລະ ບາງສ່ວນໃຊ້ບໍ່ໄດ້

ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ. ໃນກໍລະນີ ບໍ່ມີຄວາມສາມາດສົ່ງຄືນໄດ້ໃນສະພາບເດີມ ກໍອາດຈະໃຊ້ແທນຕາມມູນຄ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ. ບາງກໍລະນີອາດຈະບໍ່ສົ່ງຊັບສິ່ງຂອງຄືນໃຫ້ຜູ້ທີ່ລະເມີດ ເນື່ອງຈາກການລະເມີດນັ້ນແຕ່ງຕ້ອງເຖິງຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ແລະ ສັງຄົມ.

ຜົນສະທ້ອນຂອງສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະ ສະແດງອອກດັ່ງນີ້:

- ຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ແລະ;
- ສະທ້ອນຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງ.

ຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຄູ່ສັນຍາໃດໜຶ່ງ: ຖ້າເດັກບໍ່ເຖິງກະສຽນອາຍຸ, ຄົນບ້າເສຍຈິດ, ນິຕິບຸກຄົນທີ່ເຮັດສັນຍາຂັດກັບກົດບຽບກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຕົນ ກໍລະນີດັ່ງກ່າວຈະເຮັດໃຫ້ສັນຍາເປັນໂມຄະທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ແຕ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດສາມາດຮັບຮອງເອົາໄດ້, ສ່ວນສັນຍາທີ່ເຮັດຂຶ້ນຂັດກັບສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ແລະ ສັງຄົມຮັບຮອງເອົາບໍ່ໄດ້.

ຜົນສະທ້ອນຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງ :

1. ໃຫ້ສິ່ງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນແລ້ວນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາທັງສອງຝ່າຍ ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຮັດຂຶ້ນ:
 - ໂດຍບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການຂອງກົດໝາຍ ແລະ ເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ;
 - ໂດຍຂັດກັບຈຸດປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍການເຄື່ອນໄຫວຂອງນິຕິບຸກຄົນ;
 - ໂດຍເດັກທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຖິງກະສຽນອາຍຸ;
 - ໂດຍຄົນເສຍຈິດ;
 - ໂດຍບຸກຄົນທີ່ຂາດສະຕິສໍານຶກ ຫຼື ຢູ່ໃນສະພາບມືນເມົາອັນໜັກໜ່ວງ;
 - ໂດຍຝ່າຍໜຶ່ງທີ່ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ;
2. ໃຫ້ສິ່ງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ປະຕິບັດແລ້ວນັ້ນຄືນໃຫ້ແກ່ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມເສັຍຫາຍ ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍການຕົວະຍົວະຫຼອກລວງ ຫຼື ບັງຄັບນາບຊຸ່ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຈາກອີກຝ່າຍໜຶ່ງນັ້ນໃຫ້ຮີບເປັນຂອງລັດ;
3. ໃຫ້ຮີບຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດແລ້ວທັງໝົດເປັນຂອງລັດ ໃນກໍລະນີສັນຍາຫາກໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍຂັດກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ ຫຼື ສັງຄົມ.

4. ການປະຕິບັດສັນຍາ

4.1. ຄວາມໝາຍຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜຸກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກໍານົດຫຼັກການຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການປະຕິບັດສັນຍາ (ນັບແຕ່ມາດຕາ 24 ເຖິງ ມາດຕາ 33). ຄະນະຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າໃຈວ່າ ຈຸດປະສົງຂອງໝວດນີ້ ກໍເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາ ຫຼື ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ ເນື່ອງມາຈາກການບໍ່ກະໄດ້ທໍາສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ຫຼື ກະທໍາສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ຕາມທີ່ຄູ່ສັນຍາຕົກລົງກັນ. ສາມາດເວົ້າໄດ້ອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ບັນດາຫຼັກການທີ່ກໍານົດໄວ້ແຕ່ມາດຕາ 24 ເຖິງ 33 ແນໃສ່ແກ້ໄຂບັນຫາຈາກ “ການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ” (non-performance) ຫຼື “ການລະເມີດສັນຍາ” (Breach of Contract) ແລະ ການທົດແທນຄ່າເສັຍຫາຍ (remedies for breach of contract).

ກ່ອນຈະອະທິບາຍຄວາມສໍານຶກກ່ຽວກັບ “ການປະຕິບັດສັນຍາ” ຕາມກົດໝາຍລາວ, ຄະນະຄົ້ນຄວ້າຈະສະເໜີ ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງສັນຍາກ່ອນ ຊຶ່ງອີງຕາມມາດຕາ 8 ຂອງກົດໝາຍກໍານົດວ່າ “ສັນຍາແມ່ນ ການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງພາໃຫ້ສິດ ແລະ ພັນທະທາງແພ່ງ ເກີດຂຶ້ນ, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ສິ້ນສຸດລົງ”. ຈາກນິຍາມນີ້

ເຫັນວ່າຄູ່ສັນຍາມີ “ພັນທະ” ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ ຕາມການຕົກລົງຂອງຕົນຄຽງຄູ່ໄປກັບສິດໃນການທວງໃຫ້ປະຕິບັດ, ຍົກເວັ້ນ ສັນຍາມອບຊັບໃຫ້ລ້າ ທີ່ມີແຕ່ຜູ້ມອບຊັບນັ້ນ ເປັນຜູ້ມີພັນທະແຕ່ຝ່າຍດຽວ.

ສະນັ້ນ, ເມື່ອເວົ້າເຖິງຄວາມສໍາພັນກ່ຽວກັບການປະຕິບັດສັນຍາ ໂດຍອີງຕາມບົດບັນຍັດທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍ¹⁹ ສາມາດສັງລວມຄວາມເຂົ້າໃຈໄດ້ວ່າ:

“ຜູ້ທີ່ມີພັນທະ”²⁰ (obligator) ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມພັນທະ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາ ແລະ ພັນທະນັ້ນຈະສິ້ນສຸດລົງ ກໍຕໍ່ເມື່ອຜູ້ມີພັນທະໄດ້ປະຕິບັດແລ້ວ, ນອກຈາກນີ້ ກົດໝາຍຍັງເພີ່ມຕື່ມເງື່ອນໄຂ ໃນການປະຕິບັດພັນທະຄື: ຜູ້ມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ຄົບຖ້ວນ, ຖືກຕ້ອງ ຕາມກໍານົດເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ ຕາມທີ່ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ໃນກົດໝາຍ. ນອກຈາກນີ້, ຜູ້ທີ່ມີພັນທະຍັງບໍ່ມີສິດປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ການປ່ຽນແປງສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວ, ຍົກເວັ້ນກົດໝາຍ ຫາກອະນຸຍາດ ຫຼື ກໍານົດຕ່າງຫາກ.

ເມື່ອຜູ້ທີ່ມີພັນທະບໍ່ປະຕິບັດ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນແລ້ວ “ຜູ້ທີ່ມີສິດ (ທວງ)” ມີສິດບໍ່ຮັບເອົາການປະຕິບັດ ຖ້າຫາກວ່າການປະຕິບັດນັ້ນທີ່ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສັນຍາ ແລະ ກົດໝາຍ, ຍົກເວັ້ນໄດ້ມີການກໍານົດເປັນຢ່າງອື່ນ ຫຼື ໃນກົດໝາຍ.

ຖ້າຜູ້ມີພັນທະຫາກບໍ່ປະຕິບັດຕາມບົດບັນຍັດ ທີ່ກໍານົດໄວ້ໃນມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ສາມາດຖືວ່າຜູ້ກ່ຽວລະເມີດສັນຍາ ຕາມມາດຕາ 33 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ຊຶ່ງອາດຮຽກຮ້ອງຄ່າເສຍຫາຍ ຫຼື/ແລະ ຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ ພຽງແຕ່ຝ່າຍດຽວ ຕາມວັກສອງຂອງ ມາດຕາ 37 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 (ໃຫ້ເບິ່ງເນື້ອໃນທີ່ອະທິບາຍໃນ ຂໍ້ 5 ເລື່ອງການລະເມີດສັນຍາ).

ຕົວຢ່າງ: ຄູ່ສັນຍາຕົກລົງກັນວ່າ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງໄດ້ສົ່ງສິນຄ້າທີ່ຂາຍ ໄປຍັງຈຸດໝາຍທີ່ຕົກລົງກັນໄວ້, ຜູ້ຊື້ຕ້ອງໄດ້ຊໍາລະຄ່າສິນຄ້າ ໂດຍໂອນເງິນຜ່ານທະນາຄານການຄ້າຕ່າງປະເທດ. ທັງຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ ຕ່າງກໍມີພັນທະທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ. ຖ້າວ່າຜູ້ຂາຍຫາກບໍ່ສົ່ງສິນຄ້າທີ່ຂາຍໄປຕາມການຕົກລົງ ຜູ້ຊື້ກໍມີສິດບໍ່ຊໍາລະຄ່າສິນຄ້າໄດ້ ແລະ ຍັງມີສິດທວງໃຫ້ຜູ້ຂາຍປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໃຫ້ຄົບຖ້ວນ. ພ້ອມດຽວກັນນີ້, ຖ້າຫາກວ່າ ການບໍ່ປະຕິບັດຂອງຜູ້ຂາຍນັ້ນ ສ້າງຜົນກະທົບໃຫ້ແກ່ຜູ້ຊື້, ຜູ້ຊື້ຍັງມີສິດຮຽກຮ້ອງເອົາຄ່າເສຍຫາຍອັນເນື່ອງມາຈາກກະທຳດັ່ງກ່າວ ໄດ້ອີກ (ວັກສອງຂອງມາດຕາ 33 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008).

ຂໍ້ສັງເກດ: ໃນໝວດ ຄ ນີ້, ບໍ່ໄດ້ກໍານົດຫຼັກການທີ່ຜູ້ມີສິດທວງ ສາມາດທວງໃຫ້ປະຕິບັດແນວໃດແດ່ ໃນກໍລະນີທີ່ມີການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາຄືດັ່ງຕົວຢ່າງ ຂ້າງເທິງ.

ກ). ຜູ້ຊື້ສາມາດທວງ ໃຫ້ຜູ້ຂາຍປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນຕາມສັນຍາແນວໃດ ? ຖ້າຫາກວ່າ ຜູ້ຊື້ສາມາດໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງລວມມີການຄ້າ

¹⁹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 24 (ປັບປຸງ) ການປະຕິບັດສັນຍາ:

ຄູ່ສັນຍາ ຕ້ອງປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ຄົບຖ້ວນ, ຕາມກໍານົດເວລາ ແລະ ໃນສະຖານທີ່ ຊຶ່ງໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ.

ຄູ່ສັນຍາບໍ່ມີສິດປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວ ເວັ້ນເສຍແຕ່ກໍລະນີທີ່ກົດໝາຍຫາກໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້.

ຄູ່ສັນຍາມີສິດບໍ່ຮັບເອົາການປະຕິບັດ ທີ່ບໍ່ຄົບຖ້ວນ, ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ເວັ້ນເສຍແຕ່ສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ຫາກໄດ້ກໍານົດໄວ້ຢ່າງອື່ນ.

²⁰ “ຜູ້ທີ່ມີພັນທະ” ຄະນະຄົ້ນຄວ້າ ໝາຍເຖິງ ຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງຕ່າງກໍມີພັນທະທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ ແລະ ຜູ້ທີ່ມີພັນທະແຕ່ພຽງຜູ່ດຽວ ຕາມສັນຍາມອບຊັບໃຫ້ລ້າ.

ປະກັນດ້ວຍຫຼັກຊັບ, ການຊອດຈຳ, ການປັບໃໝ (ມາດຕາ 34-36 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008).

ຂ). ຖ້າຜູ້ມີພັນທະຫາກບໍ່ປະຕິບັດ ຜູ້ຊື້ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາ ຕາມວັກທີສອງ ຂອງມາດຕາ 37 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ໄດ້ບໍ່ ? ໃນເມື່ອຜູ້ຊື້ອັບປະໂຫຍດ ແລະ ຜູ້ຊື້ຍັງສາມາດນຳໃຊ້ບົດບັນຍັດວັກສອງ ຂອງມາດຕາ 33 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ໄດ້ ຫຼື ບໍ່ ເພື່ອຮຽກຮ້ອງເອົາຄ່າເສຍຫາຍ ?.

4.2. ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ, ຄົບຖ້ວນ, ຖືກຕ້ອງຕາມກຳນົດເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່

4.2.1. ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ

ຄວາມສຳນຶກກ່ຽວກັບຄຳສັບນີ້ ຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ ຍ້ອນກົດໝາຍຍັງບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ເທື່ອ. ຄວາມຈິງແລ້ວ ບໍ່ແມ່ນເລື່ອງແປກປະຫຼາດ ທີ່ກົດໝາຍບໍ່ກຳນົດຄຳສັບນີ້ໄວ້, ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າຄຳວ່າ “ດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ” (good faith or duty of good faith) ກຳນົດນິຍາມຍາກຫຼາຍ ຂຶ້ນກັບສະພາບຂອງແຕ່ລະຄະດີ ຫຼື ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ. ບັນຫາດັ່ງກ່າວຫຼາຍປະເທດມອບໃຫ້ສານເປັນຜູ້ວິນິດໄສວ່າກໍລະນີໃດ ຈະເຂົ້າກັບເງື່ອນໄຂຂອງການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈເປັນຫຼັກການໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງສັນຍາ ແຕ່ຄວນຈະ ມີເຄື່ອງໝາຍແນວໃດ ໂດຍສະເພາະໃນແງ່ຂອງກົດໝາຍລາວ ຫຼື ເວົ້າອີກຄວາມໜຶ່ງວ່າ ຂອບເຂດເທົ່າໃດ ຈຶ່ງຖືວ່າ ຄູ່ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈແທ້ ?

ທ່ານ ສຈ. ດາວອນຫວ່າງວິຈິດ ໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ “ແມ່ນການປະຕິບັດຂໍ້ຜູກພັນຢ່າງຖືກຕ້ອງກັບເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ”²¹.

ຄະນະຄົ້ນຄວ້າ ໄດ້ພະຍາຍາມສຶກສາເຄື່ອງໝາຍຂອງຄຳສັບນີ້ ທັງໃນລະບົບປະເພນີສານ ແລະ ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ ແລະ ສັງລວມໄດ້ວ່າ ການປະຕິບັດສັນຍາຄວາມຈິງໃຈ ແມ່ນແນໃສ່ “ການໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ” ຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງເຊື່ອໃຈວ່າ ອີກຝ່າຍໜຶ່ງຈະປະຕິບັດໃນສິ່ງທີ່ຕົນເອງໄດ້ຕົກລົງກັນ ແລະ ອີກຝ່າຍໜຶ່ງກໍມີຄວາມເຊື່ອແບບດຽວກັນ.

ໃນຫຼາຍປະເທດທີ່ນຳໃຊ້ປະມວນກົດໝາຍແພ່ງ, ໄດ້ມີການຮັບຮູ້ບາງຮູບການຂອງການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາເຊັ່ນ ໃນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຂອງເຢຍລະມັນ, ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງມີຄວາມຈິງໃຈນັບແຕ່ເວລາເຈລະຈາໄປຈົນເຖິງການຕົກລົງ ແລະ ປະຕິບັດສັນຍາ. ເຖິງແມ່ນວ່າປະມວນກົດໝາຍແພ່ງເຢຍລະມັນບໍ່ໄດ້ກຳນົດນິຍາມຄຳສັບນີ້ໄວ້, ແຕ່ກໍໝາຍເຖິງ ການກະທຳຢ່າງມີເຫດມີຜົນ ຊຶ່ງໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ ກໍແມ່ນການໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ໂດຍສະເພາະສັນຍາທີ່ພົວພັນເຖິງການຄ້າ ແລະ ປະເພນີການຄ້າສະເພາະ. ສ່ວນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຝຣັ່ງ ກໍກຳນົດເງື່ອນໄຂໄວ້ວ່າ ສັນຍາຕ້ອງໄດ້ຖືກປະຕິບັດດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ ຊຶ່ງກົງກັນກັບມາດຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008.

ສຳລັບບັນດາປະເທດທີ່ນຳໃຊ້ປະເພນີສານ, ບາງປະເທດກໍຮັບຮູ້ຫຼັກການນີ້ ທັງໃນປະເທດທີ່ກຳນົດກົດໝາຍເປັນລາຍລັກອັກສອນ ແລະ ທັງໃນປະເທດ ທີ່ນຳໃຊ້ປະເພນີສານ. ຢູ່ສະຫະລັດອາເມລິກາ, ປະມວນກົດໝາຍການຄ້າ (The Uniform Commercial Code) ໄດ້ກຳນົດວ່າ ທຸກສັນຍາ ຕ້ອງຖືກປະຕິບັດດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ ຊຶ່ງ ຄຳສັບ “ດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ” ນີ້ ໄດ້ຮັບຄຳນິຍາມ ດັ່ງນີ້: “ຄວາມເຊື່ອໃຈ ໃນການປະຕິບັດ ຫຼື ໃນການເຄື່ອນໄຫວທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ”. ສຳລັບສັນຍາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າ, ມາດຕະຖານຂອງການປະຕິບັດດ້ວຍ

²¹ດາວອນ ຫວ່າງວິຈິດ, ປຶ້ມກົດໝາຍແພ່ງ, ພິມຄັ້ງທີ 2, ປີ 2007, ໜ້າ 21.

ຄວາມຈິງໃຈແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ “ຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈກັນ ແລະ ການເຄົາລົບມາດຕະຖານປະເພນີທີ່ເປັນທຳ ທາງດ້ານຄ້າ” ອີກ.

ສະຫຼຸບແລ້ວ “ການປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍຄວາມຈິງໃຈ” ວ່າຄວນມີອົງປະກອບແນວໃດແດ່ ເປັນສິ່ງທີ່ຍາກ ສົມຄວນ, ຄຳເຫັນຂອງ ທ່ານ ສຈ. ດາວອນ ຫວ່າງວິຈິດ ທີ່ເຫັນວ່າ ແມ່ນປະຕິບັດຖືກຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບເນື້ອ ໃນຂອງສັນຍາ ແລະ ຕາມກົດໝາຍນັ້ນ ອາດເປັນເຄື່ອງໝາຍໜຶ່ງ ສຳລັບກົດໝາຍລາວກໍໄດ້.

4.2.2. ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ

ຄຳວ່າ “ຄົບຖ້ວນ” ມີຄວາມໝາຍແນວໃດ ? ນັກວິຊາການກົດໝາຍລາວ ໄດ້ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ມີຄຳເຫັນວ່າ ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ ໝາຍເຖິງ ການປະຕິບັດ “ທຸກຂໍ້ກຳນົດ” ທີ່ມີໃນສັນຍາ, ການປະຕິບັດຄົບ ຖ້ວນຕາມ “ຈຳນວນ”, “ປະເພດ” ຫຼື “ເງື່ອນໄຂ” ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສັນຍາ ຫຼື ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ຊື້ເຂົ້າສານໜຽວ ຈຳນວນສິບໂຕນ ຈາກ ຂ ຢູ່ ແຂວງຊຽງຂວາງ, ກ ແລະ ຂ ຕົກລົງ ກັນວ່າ ຂ ຈະສົ່ງເຂົ້າໃຫ້ເຖິງ ສະຖານີລົດເມສາຍເໜືອ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ເມື່ອມາເຖິງ ສະຖານີລົດເມສາຍ ເໜືອແລ້ວ, ກ ຈະຕ້ອງຊຳລະເງິນ ໂດຍຜ່ານການໂອນເຂົ້າບັນຊີທະນາຄານຂອງ ຂ. ເມື່ອ ຂ ສົ່ງ ເຂົ້າສານ “ໜຽວ” ມາໃຫ້ ກ ຈຳນວນສິບໂຕນ ຮອດສະຖານີລົດເມສາຍເໜືອ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນແລ້ວ ຖືວ່າ ຂ ໄດ້ ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນສຳເລັດ “ຄົບຖ້ວນ”.

ຕົວຢ່າງ: ກ ຊື້ ໂທລະສັບມືຖື ຈາກຮ້ານ ຂ ຊຶ່ງ ໃນກັບບັນຈຸໂທລະສັບນັ້ນ ໄດ້ຂຽນວ່າ ມີໂທລະສັບມືຖື ໜຶ່ງໜ່ວຍ, ສາຍສາກ, ສາຍຟັງຫູ ແລະ ໜ່ວຍຄວາມຈຳ. ຖ້າອຸປະກອນທຸກຢ່າງທາງຮ້ານ ຂ ໄດ້ມອບໃຫ້ຜູ້ຊື້ ກ ຄົບແລ້ວ ກໍຖືວ່າ ຂ ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ, ແຕ່ຖ້າຮ້ານ ຂ ບໍ່ມອບອຸປະກອນທີ່ຂຽນໄວ້ ໃຫ້ຄົບ ກໍຖືວ່າ ຮ້ານ ຂ ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຄົບຖ້ວນ.

ສະຫຼຸບແລ້ວ ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງຄົບຖ້ວນ ໝາຍເຖິງການປະຕິບັດທຸກຂໍ້ກຳນົດ, ຄົບຖ້ວນຕາມຈຳ ນວນ, ປະເພດ ຫຼື ເງື່ອນໄຂ ທີ່ມີຢູ່ໃນສັນຍາ. ສັນຍາຄົບຖ້ວນໝາຍເຖິງ:

- ຄົບຖ້ວນ ໃນວັດຖຸກຳທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ;
- ຄົບຖ້ວນ ໃນການປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຕໍ່ກັນ ແລະ ເງື່ອນໄຂຕ່າງໆ ຖ້າມີ.

ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຄົບຖ້ວນຈະພາໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ນຳໃຊ້ບົດບັນຍັດວັກສາມຂອງ ມາດ ຕາ 24 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ໄດ້.

4.2.3. ການປະຕິບັດສັນຍາຖືກຕ້ອງຕາມກຳນົດເວລາ

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງຕົກລົງກັນກ່ຽວກັບ ກຳນົດວັນ, ເວລາ ຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ຖ້າ ເປັນສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນກໍຕ້ອງຂຽນໃສ່ໃນສັນຍາ ເຊັ່ນ: ອາຍຸຂອງສັນຍາ, ວັນ, ເດືອນ, ປີ ທີ່ ຕ້ອງປະຕິບັດ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ກູ້ຢືມເງິນຈາກທະນາຄານ ຂ ໂດຍມີ ກຳນົດເວລາສາມປີ, ກ ຕ້ອງໃຊ້ຄືນຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ ພາຍໃນກຳນົດເວລາ ສາມປີ ຊຶ່ງນັບແຕ່ ວັນທີ 1 ທັນວາ 2010 ເຖິງ ວັນທີ 31 ພະຈິກ 2013;

ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນລະຍະເວລາໃດໜຶ່ງທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ຕາມທີ່ກຳນົດ ໄວ້ ໃນກົດໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ຄູ່ສັນຍາປະຕິບັດສັນຍາຕໍ່ກັນ, ວິທີການຄິດໄລ່ລະຍະເວລານັ້ນໃຫ້ອ່ານເນື້ອໃນ ທີ່ ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ 8 ກ່ຽວກັບອາຍຸຄວາມ.

ຖ້າຫາກຄູ່ສັນຍາບໍ່ແນ່ໃຈກ່ຽວກັບວິທີການຄິດໄລ່ລະຍະເວລາ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດນຳກັນ ໃນກໍລະນີໄດ້ທີ່ ເຮັດສັນຍາເປັນລາຍລັກອັກສອນ, ຄູ່ສັນຍາສາມາດນຳເອົາສັນຍານັ້ນໄປຂໍຄຳແນະນຳຈາກຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ ຫຼື ພະແນກຍຸຕິທຳແຂວງ.

ສັນຍາ ທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນກໍານົດລະຍະເວລາ ການປະຕິບັດສັນຍາໄວ້ແລ້ວ ການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນ ຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມກໍານົດເວລາດັ່ງກ່າວ. ການບໍ່ປະຕິບັດໃຫ້ຄົບຖ້ວນ, ຖືກຕ້ອງ ແລະ ກົງກັບກໍານົດ ເວລານັ້ນ ພາໃຫ້ ຜູ້ທີ່ມີສິດ ຫຼື ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ມີສິດທາງ ສາມາດປະຕິເສດການປະຕິບັດທີ່ຊັກຊ້ານັ້ນໄດ້ ແລະ ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນກໍໄດ້ ຕາມວັກທີ ສີ່ຂອງມາດຕາ 24 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008. ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາຫາກບໍ່ໄດ້ກໍານົດລະຍະເວລາໃນການປະຕິບັດ ສັນຍາໄວ້ ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດຕາມບົດບັນຍັດ ວັກສອງຂອງ ມາດຕາ 26 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນ ສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008.²² ຫຼັກການທີ່ກໍານົດໃນວັກສອງນີ້ ເມື່ອອ່ານແລ້ວສາມາດ ເຂົ້າໃຈໄດ້ຢ່າງງ່າຍດາຍ ຊຶ່ງສາມາດສັງ ລວມເປັນເຄື່ອງໝາຍ ຕາມລຳດັບດັ່ງນີ້:

- ກົດໝາຍອະນຸຍາດໃຫ້ ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ຜູ້ມີສິດທາງ ທາງໃຫ້ ຜູ້ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາ ໂດຍແຈ້ງໃຫ້ລູກ ໜີ້ຊາບເສີຍກ່ອນ;

- ສ່ວນລູກໜີ້ເອງກໍມີສິດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ທຸກເວລາ;

- ເມື່ອເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດແລ້ວ ລູກໜີ້ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນກໍານົດເວລາສິບ ຫ້າວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດເປັນຕົ້ນໄປ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ຄຳວ່າ “ລູກໜີ້ເອງກໍມີສິດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ທຸກເວລາ” ເມື່ອເວລາເຈົ້າໜີ້ທາງ ແລະ “ລູກໜີ້ມີ ພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວພາຍໃນກໍານົດເວລາສິບຫ້າວັນ” ນີ້ມີຄວາມໝາຍແນວໃດ ? ຄະນະຄົ້ນຄວ້າ ເຂົ້າໃຈວ່າ ວັກສອງຂອງມາດຕາ 26 ນີ້ ຕ້ອງໄດ້ອ່ານທັງໝົດຂອງວັກ ຈຶ່ງຈະເຂົ້າໃຈຫຼັກການ ແລະ ຈິດໃຈຂອງ ບົດບັນຍັດນີ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ບໍ່ແມ່ນນຳໃຊ້ປະໂຫຍກໃດປະໂຫຍກໜຶ່ງຂອງວັກນີ້.

ຕົວຢ່າງ: ກ ຕົກລົງໃຫ້ ຂ ເຊົ່າ ລົດຕູ້ຂອງຕົນ ມື້ລະ 400.000 ກີບ ໂດຍບໍ່ໄດ້ກໍານົດວັນ, ເວລາສິ່ງຄືນ ແລະ ເປັນສັນຍາປາກເປົ່າ ໂດຍ ກ ບອກວ່າ “ເອົາໄປໃຊ້ກ່ອນໂລດ ຖ້າຢາກໄດ້ລົດ ຈຶ່ງຈະບອກຕາມພາຍ ຫຼັງ”. ໃນກໍລະນີທີ່ ກ ຕ້ອງການເອົາລົດຕູ້ໃຫ້ ຂ ເຊົ່ານັ້ນຄືນ ກ ຕ້ອງແຈ້ງບອກໃຫ້ ຂ ຊາບ, ຖ້າຫາກວ່າ ລົດຕູ້ ຄືນ ນັ້ນ ຂ ບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ ຫຼື ວ່າໄດ້ໃຊ້ແຕ່ມີຄວາມສາມາດສິ່ງຄືນໃຫ້ ກ ໄດ້ໃນຕອນຄ່ຳຂອງມື້ທີ່ຮັບຊາບ ຫຼື ມື້ຖັດມາ ຂ ຕ້ອງສິ່ງຄືນໃຫ້ ກ ຕາມເງື່ອນໄຂຕົວຈິງດັ່ງກ່າວ, ບໍ່ແມ່ນຖ້າໃຫ້ຄົບສິບຫ້າວັນແລ້ວຈຶ່ງສິ່ງລົດຕູ້ໃຫ້ ກ ຄືນ. ໃນກໍລະນີ ທີ່ ຂ ໄດ້ນຳໃຊ້ລົດຕູ້ນັ້ນຢູ່ ຫຼື ຕິດພາລະກິດອື່ນໆ ແລະ ບໍ່ສາມາດສິ່ງລົດຄືນໃຫ້ ກ ໃນເວລາທີ່ ຮຽກຮ້ອງ ຂ ກໍມີເວລາສະສາງພາລະກິດຂອງຕົນ ໃຫ້ແລ້ວ ແລະ ສິ່ງລົດຄືນໂດຍໄວ ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງລໍຖ້າ ໃຫ້ຄົບສິບຫ້າວັນ.

ຄະນະຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າໃຈວ່າທີ່ກົດໝາຍກໍານົດເວລາສິບຫ້າວັນນີ້ ກໍເພື່ອໃຫ້ຜູ້ມີພັນທະ ຫຼື ລູກໜີ້ ມີເວລາທີ່ ເໝາະສົມໃດໜຶ່ງ ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດຕາມກໍານົດເວລາໄດ້ຕາມການທາງຂອງເຈົ້າໜີ້. ໃນກໍານົດສິບ ຫ້າວັນຄວນແມ່ນ ສິບຫ້າວັນຕາມປະຕິທິນ ຊຶ່ງລວມທັງວັນພັກ (ວັນເສົາ, ອາທິດ ແລະ ວັນພັກລັດຖະການ ອື່ນໆ) ແລະ ເລີ່ມນັບເອົາແຕ່ ມື້ທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດ ບໍ່ແມ່ນນັບວັນຖັດມາ, ຈຸດນີ້ ກົດໝາຍກໍານົດຈະ ແຈ້ງແລ້ວ.

²²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 26 ກໍານົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ:

ສັນຍາຕ້ອງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດ ຕາມກໍານົດເວລາ ທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ ແລະ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີ ທີ່ບໍ່ໄດ້ກໍານົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທາງໃຫ້ປະຕິບັດ ແລະ ລູກໜີ້ກໍມີສິດປະຕິບັດໄດ້ທຸກ ເວລາ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ຫາກໄດ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດນັ້ນ ລູກໜີ້ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວ ພາຍໃນກໍານົດເວລາສິບຫ້າວັນ ນັບ ແຕ່ ວັນທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດເປັນຕົ້ນໄປ.

ລູກໜີ້ ອາດຈະປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກໍານົດເວລາກໍໄດ້ ຖ້າວ່າການປະຕິບັດນັ້ນ ຫາກບໍ່ຂັດກັບສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ກໍເຫັນດີນຳ.

ວັກສາມມາດຕາ 26 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008ອະນຸຍາດໃຫ້ລູກໜີ້ ປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາໄດ້ ຖ້າການປະຕິບັດກ່ອນສັນຍານັ້ນ ຫາກບໍ່ຂັດກັບສັນຍາ ຊຶ່ງເຈົ້າໜີ້ກໍເຫັນດີນຳ ແລະ ບໍ່ຂັດກັບກົດໝາຍ.

ຂໍ້ສັງເກດໃນສັນຍາກຸ້ມຢືມ: ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ສັນຍາກຸ້ມຢືມເງິນ ຈະກຳນົດລະຍະເວລາ ແລະ ຕາຕະລາງເວລາໃນການສົ່ງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ, ຊຶ່ງຜູ້ກຸ້ມຢືມ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມຕາຕະລາງເວລານັ້ນຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ເຖິງແມ່ນວ່າຜູ້ກຸ້ມຢືມຈະມີຄວາມສາມາດໃນການຊຳລະຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍກ່ອນກຳນົດເວລາກໍຕາມທະນາຄານຈະປະຕິເສດການຮັບເອົາການຊຳລະຕົ້ນທຶນກ່ອນເວລາ, ຍົກເວັ້ນມີການຕົກລົງເປັນຢ່າງອື່ນ²³. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ປົ່ງລະຍະເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ຢ່າງຄັກແນ່ໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ເປັນການກຸ້ມຢືມແບບປາກເປົ່າ, ອີງຕາມວັກສາມມາດຕາ 26 ນີ້ ເຫັນວ່າ ຜູ້ກຸ້ມຢືມ ຫຼື ລູກໜີ້ ມີສິດສົ່ງຄືນທັງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍໃນມື້ທີ່ສົ່ງນັ້ນໄດ້ ຖ້າຫາກເຈົ້າໜີ້ເຫັນດີນຳ.

4.2.4. ການປະຕິບັດສັນຍາຖືກຕ້ອງຕາມສະຖານທີ່

ສັນຍາ ຕ້ອງຖືກປະຕິບັດໃຫ້ຖືກຕາມຕາມສະຖານທີ່ ຊຶ່ງເປັນເງື່ອນໄຂໜຶ່ງຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ຕາມວັກໜຶ່ງຂອງມາດຕາ 25 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008. ໃນລະນີທີ່ສັນຍາຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດກ່ຽວກັບເລື່ອງສະຖານທີ່ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາໄວ້ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ມາດຕາ 28 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008²⁴ ກຳນົດຫຼັກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະຖານທີ່ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ກ່ຽວກັບສັນຍາກໍ່ສ້າງ ເຊັ່ນ ສິ່ງປຸກສ້າງ, ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ ການມອບຮັບອາຄານ ຫຼື ສິ່ງປຸກສ້າງ ແມ່ນໃຫ້ມີຢູ່ສະຖານທີ່ກໍ່ສ້າງ.

ຕົວຢ່າງ: ໂຄງການກໍ່ສ້າງຕົກອາຄານໃດຫນຶ່ງ ເວລາທີ່ການກໍ່ສ້າງນັ້ນສຳເລັດແລ້ວ ຜູ້ຮັບເໝົາ ຕ້ອງມອບອາຄານນັ້ນ ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ ທີ່ທຳການກໍ່ສ້າງອາຄານນັ້ນ;

- ກ່ຽວກັບການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຂອງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ລວມຫມູ່ ແລະ ສັງຄົມ. ໃນຈຸດນີ້ ໃຫ້ເຂົ້າໃຈວ່າບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ໃນເວລາເຮັດສັນຍາໝາຍເຖິງ ບ່ອນທີ່ເຈົ້າໜີ້ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ໄດ້ມີການຕິດຕໍ່ພົວພັນກັນໃນເວລາເຮັດສັນຍາ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ ຫາກໄດ້ຍ້າຍບ່ອນຢູ່ໃນເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບໃນ

²³ ສາເຫດຕົ້ນຕໍ ກໍຍ້ອນວ່າ ທະນາຄານໄດ້ກຳໄລຈາກດອກເບ້ຍຈາກການກຸ້ມຢືມ, ເຖິງແມ່ນວ່າຜູ້ກຸ້ມຢືມ ມີຄວາມສາມາດສົ່ງຄືນຕົ້ນທຶນທັງໝົດກ່ອນກຳນົດເວລາກໍຕາມ, ທະນາຄານຈະຄິດໄລ່ຈຳນວນເງິນທັງໝົດ ທັງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຄືເກົ່າ, ຍົກເວັ້ນ ຕົວຢ່າງ ບາງທະນາຄານອາດຈະຜ່ອນຜັນບໍ່ຄິດໄລ່ເອົາ ດອກເບ້ຍ ໃນສາມເດືອນສຸດທ້າຍ ຫຼື ແລ້ວແຕ່ການຕົກລົງ.

²⁴ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 27. ສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍາ:

ສັນຍາ ຈະປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ ຊຶ່ງສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດສະຖານທີ່ປະຕິບັດ ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດສັນຍາ ຢູ່ສະຖານທີ່ ດັ່ງນີ້:

1. ການມອບອາຄານກໍ່ສ້າງ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ການກໍ່ສ້າງນັ້ນ;
2. ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຂອງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ລວມຫມູ່ ແລະ ສັງຄົມ. ຖ້າວ່າເຈົ້າໜີ້ຫາກໄດ້ຍ້າຍບ່ອນຢູ່ໃນເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບໃນເວລານັ້ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້, ສ່ວນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງຫມົດໃນການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນ ແມ່ນເປັນພາລະຂອງເຈົ້າໜີ້;
3. ພັນທະອື່ນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງລູກໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ. ຖ້າວ່າລູກໜີ້ຫາກ ແມ່ນມີຕີບຸກຄົນ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສຳນັກງານຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ.

ເວລານັ້ນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້, ສ່ວນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດໃນການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນ ແມ່ນເປັນພາລະຂອງເຈົ້າໜີ້.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ຮູ້ທີ່ຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ກໍບໍ່ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບ, ລູກໜີ້ສາມາດຊອກຮູ້ກ່ຽວກັບທີ່ຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ໄດ້ ໂດຍສອບຖາມກັບນາຍບ້ານບ່ອນເຈົ້າໜີ້ເຄີຍໄດ້ຢູ່ອາໄສ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນກໍຕ້ອງໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ນາຍບ້ານດັ່ງກ່າວຮູ້ຈັກວ່າ ຕົນຈະໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ພະຍາຍາມຕິດຕໍ່ເຈົ້າໜີ້, ການທີ່ລູກໜີ້ບໍ່ກະທຳສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງເພື່ອຢັ້ງຢືນວ່າ ຕົນໄດ້ພະຍາຍາມປະຕິບັດຕາມສັນຍາແລ້ວ ຖືວ່າລູກໜີ້ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຫຼື ຖືວ່າລູກໜີ້ບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ. ຝ່າຍເຈົ້າໜີ້ ຖ້າຫາກບໍ່ໄດ້ທວງທາງໜີ້ສິນຂອງຕົນ ເປັນເວລາສາມປີ ຕິດຕໍ່ກັນ ຜູ້ກ່ຽວກໍຈະເສຍສິດໃນການທວງໜີ້ສິນດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ເຈົ້າໜີ້ບໍ່ສາມາດທວງໜີ້ຈາກລູກໜີ້ໄດ້ ອີກ ຍົກເວັ້ນລູກໜີ້ຍິນດີໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ເຖິງແມ່ນກາຍອາຍຸຄວາມມາແລ້ວກໍຕາມ²⁵.

ມາດຕາ 27 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ຍັງກຳນົດສະຖານທີ່ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ນອກຈາກສະຖານທີ່ໃນການກໍ່ສ້າງ ແລະ ສະຖານ ທີ່ໃນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນແລ້ວ ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ຂອງລູກໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນການບໍລິການເຄື່ອງດື່ມ ແລະ ອາຫານນອກສະຖານທີ່ ຖ້າບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ໃນສະຖານທີ່ ທີ່ເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງລູກໜີ້ ຫຼື ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ໃນປັດຈຸບັນ ການສື່ສານທີ່ມີຢູ່ ໂດຍສະເພາະການຕິດຕໍ່ສື່ສານກັນທາງໂທລະສັບ, ໂທລະສານ ຫຼື ການໄປມາຫາສູ່ກັນລະຫວ່າງບ້ານ, ເມືອງ ແລະ ແຂວງ ມີຄວາມສະດວກວ່າອ່ອນໄຫວ ແລະ ຕອບສະໜອງໄດ້ ຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງສັງຄົມເປັນທະວີຄຸນ, ສະນັ້ນອາດຈະເກີດມີກໍລະນີ ທີ່ຄູ່ສັນຍາລືມ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ກຳນົດ ຫຼື ບໍ່ຮູ້ຈັກຄວາມສຳຄັນກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງຄູ່ສັນຍາສາມາດປ່ຽນແປງ, ດັດແກ້ສັນຍາ ໄດ້ໂດຍຜ່ານການສື່ສານເຫຼົ່ານັ້ນ ບໍ່ວ່າຈະໂດຍວາຈາ ຫຼື ລາຍລັກອັກສອນ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຫຼີກເວັ້ນຄວາມບໍ່ເຂົ້າໃຈ ໃນສະຖານທີ່ປະຕິບັດສັນຍານຳກັນ.

4.3. ການປະຕິເສດ ການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ການປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາໂດຍຝ່າຍດຽວ

ການປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນການກະທຳ ຫຼື ບໍ່ກະທຳ ການປະຕິບັດພັນທະຈາກຝ່າຍທີ່ມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດ.

ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ແມ່ນການແກ້ໄຂສັນຍາ ອາດຈະເປັນການແກ້ໄຂໃນສ່ວນທີ່ເປັນເນື້ອໃນສຳຄັນ ຫຼື ບາງສ່ວນບາງຕອນຂອງສັນຍາ. ຕາມຫຼັກການແລ້ວ ກົດໝາຍບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງປ່ຽນແປງສັນຍາໄດ້ ໂດຍຝ່າຍດຽວ ເວັ້ນເສຍແຕ່ກົດໝາຍຫາກກຳນົດໄວ້ສະເພາະ.

ຕົວຢ່າງ : ກ ຕົກລົງຂາຍລົດຈັກໃຫ້ ຂ ໃນລາຄາ 10.000.000 ກີບ ແລະ ຂ ກໍຕົກລົງຊຳລະຄ່າລົດຈັກ ໃນອີກຫ້າວັນຖັດມາ, ໂດຍ ຂ ໄດ້ວາງ ເງິນມັດຈຳກ່ອນ 2.000.000 ກີບ. ຕໍ່ມາ ອີກສອງວັນອັດຕາແລກປ່ຽນມີການເໜັງຕີງ, ຮອດມື້ມາຊຳລະ ຂ ໄດ້ນຳເງິນມາຊຳລະໜີ້ສິນຄ່າລົດແຕ່ ກ ບໍ່ຮັບເອົາຍ້ອນເຫັນວ່າຕົນເອງອັບປະໂຫຍດ ແລະ ຫຼຸບທຶນ ແລະ ໄດ້ປ່ຽນແປງລາຄາ ຈາກ 10.000.000 ກີບ ມາເປັນ 10.500.000 ແຕ່ຜູ້ດຽວ.

²⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102 (ປັບປຸງ) ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ:

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ມີກຳນົດ ສິບ ປີ ສຳລັບສັນຍາກ່ຽວກັບສິ່ງກໍ່ສ້າງ ແລະ ສາມ ປີສຳລັບສັນຍາປະເພດອື່ນ ແລະ ການຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສັ້ງຫາຍ ເວັ້ນເສັ້ງແຕ່ກົດໝາຍຫາກ ໄດ້ກຳນົດໄວ້ຢ່າງອື່ນ.

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ໃຫ້ເລີ່ມນັບແຕ່ວັນກຳນົດເວລາຂອງສັນຍານັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດ ຫຼື ນັບແຕ່ວັນ ທີ່ຄວາມເສັ້ຍຫາຍໄດ້ເກີດຂຶ້ນ ເປັນຕົ້ນໄປ.

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ຈະຖືກໂຈະ ໃນກໍລະນີ ທີ່ມີເຫດສຸດວິໄສ ຫຼື ເຫດບັງເອີນ ຊຶ່ງເປັນອຸປະສັກ ຕໍ່ການຍື່ນຄຳຮ້ອງຟ້ອງ.

ພາຍຫລັງທີ່ໄລຍະເວລາຂອງການໂຈະນັ້ນ ໄດ້ສິ້ນສຸດແລ້ວ ອາຍຸຄວາມທີ່ໄດ້ຜ່ານມາກ່ອນນັ້ນ ກໍຈະສິບຕໍ່ອີກ.

ຕາມຫຼັກການແລ້ວ, ຄູ່ສັນຍາຈະປ່ຽນແປງ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາແລ້ວຂ້າງເທິງນັ້ນວ່າຄູ່ສັນຍາມີສິດ ແລະ ພັນທະ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ, ແລະ ອີງຕາມຫຼັກການພື້ນຖານຂອງການເຮັດສັນຍາສັນຍາຕ້ອງເກີດຂຶ້ນດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈຂອງຄູ່ສັນຍາ, ການທີ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຈະບໍ່ຮັບເອົາການປະຕິ ບັດພັນທະຂອງອີກຝ່າຍໜຶ່ງຝ່າຍດຽວນັ້ນກົດໝາຍບໍ່ອະນຸຍາດ ຍ້ອນວ່າເປັນການຂັດກັບເຈດຕະນາ ແລະ ການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ, ເຊັ່ນດຽວກັນກົດໝາຍກໍບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາໃດຝ່າຍໜຶ່ງປ່ຽນແປງສັນຍາດ້ວຍຕົນເອງ ແຕ່ຝ່າຍດຽວ, ຍົກເວັ້ນກົດໝາຍກຳນົດເປັນຢ່າງອື່ນ.²⁶

ການປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ການປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາ ໂດຍຝ່າຍດຽວຖືວ່າເປັນການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ຝ່າຍທີ່ອັບປະໂຫຍດມີສິດຮຽກຮ້ອງເອົາຄ່າເສຍຫາຍຕື່ມອີກຕາມມາດຕາ 33 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008.

ກໍລະນີໃດທີ່ກົດໝາຍອະນຸຍາດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ໂດຍຝ່າຍດຽວ, ຜ່ານການຄົ້ນຄວ້າແລ້ວເຫັນວ່າ ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ທີ່ຖືກລະເມີດສັນຍາສາມາດພິສູດໄດ້ວ່າຕົນເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຈຶ່ງມີສິດປ່ຽນແປງສັນຍາຫຼື ຍົກເລີກສັນຍານັ້ນໄດ້ “ໂດຍຝ່າຍດຽວ”²⁷. ເຊັ່ນໃນກໍລະນີຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນັ້ນ, ຖ້າຜູ້ຂາຍ ຕ້ອງການປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວ ຕ້ອງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ສານເຫັນວ່າ ຕົນໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຊຶ່ງເປັນບັນຫາລຳບາກຫຼາຍ ແລະ ຕ້ອງແມ່ນເຈົ້າໜີ້ເປັນຝ່າຍພິສູດ ບໍ່ແມ່ນລູກໜີ້.

ໃນການຄ້າຂາຍ ແລະ ດຳເນີນທຸລະກິດ ໂດຍສະເພາະບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ແລະ ພັດທະນາແລ້ວ, ສ່ວນຫຼາຍຈະກຳນົດມາດຕາສະເພາະກ່ຽວກັບການຍົກເລີກສັນຍາ ຫຼື ປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດ ສັນຍາ ໄດ້ແຕ່ຝ່າຍດຽວ ຊຶ່ງກຳນົດເອົາ “ລະຍະເວລາ” ຂອງການປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາ ເປັນພື້ນຖານສຳຄັນຂອງເງື່ອນໄຂການຍົກເລີກ ຫຼື ປ່ຽນແປງ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວ ໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງ ຄຳເຫັນຈາກອີກຝ່າຍໜຶ່ງ. ໃນຈຸດນີ້ ສັນຍາຈະຕ້ອງກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງທີ່ສຸດ ຊຶ່ງອາດກຳນົດໄວ້ໃນຫຼາຍບ່ອນ ນອກຈາກ ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາແລ້ວ ອາດຈະສ້າງເປັນມາດຕາສະເພາະ ຫຼື ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຍົກເລີກສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ໃນສັນຍາຊື້-ຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບ, ຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ ອາດຈະຕົກລົງກັນວ່າ “ຖ້າວ່າ ຜູ້ຊື້ ບໍ່ໄດ້ໂອນເງິນຊຳລະຄ່າຊື້ອາຄານ ແລະ ທີ່ດິນ ງວດທຳອິດ ໃນ ເວລາ 15:30 ໂມງ ຂອງ ວັນທີ 15 ມັງກອນ 2014 ຖືວ່າ ຜູ້ຊື້ ລະເມີດສັນຍາ ແລະ ຜູ້ຂາຍມີອຳນາດ (ບໍ່ແມ່ນສິດ) ຍົກເລີກສັນຍາແຕ່ພຽງຝ່າຍດຽວໄດ້ໂດຍທັນໃດ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງໄດ້ຂໍຄຳເຫັນດີ ຈາກຜູ້ຊື້, ແລະ ຜູ້ຂາຍຈະບໍ່ຮັບຜິດຊອບຄ່າເສຍຫາຍໃດໆທີ່ເກີດຈາກການຍົກເລີກສັນຍາ”.

²⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 25 ວັກສອງ ກຳນົດວ່າ “ຄູ່ສັນຍາບໍ່ມີສິດປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ປ່ຽນແປງເງື່ອນໄຂຂອງສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວເວັ້ນເສຍແຕ່ກໍລະນີ ທີ່ກົດໝາຍຫາກໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້”

²⁷ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 37 ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ການຍົກເລີກສັນຍາ:

ສັນຍາ ອາດຈະຖືກປ່ຽນແປງ ຫຼື ຍົກເລີກ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງຄູ່ສັນຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການລະເມີດສັນຍາຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດນັ້ນ ຈະປ່ຽນ ແປງ ຫຼື ຍົກເລີກ ສັນຍາແຕ່ຝ່າຍດຽວກໍໄດ້ ເວັ້ນເສຍແຕ່ ຄູ່ສັນຍາຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນຢ່າງອື່ນ.

ການປ່ຽນແປງ ຫຼື ການຍົກເລີກ ສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

ເມື່ອສັນຍາຫາກຖືກຍົກເລີກແລ້ວ ສິ່ງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນຜ່ານມາ ກໍໃຫ້ແລ້ວກັນໄປ. ຖ້າວ່າຝ່າຍໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນກ່ອນແລ້ວ ຝ່າຍທີ່ຍັງຄ້າງຄານັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕອບແທນ. ສຳລັບພັນທະທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນນັ້ນ ກໍໃຫ້ເລີກແລ້ວກັນໄປ.

4.4. ການປະຕິບັດສັນຍາ ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາບໍ່ໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວຂ້າງເທິງນັ້ນ ຫາກບໍ່ວ່າກໍລະນີໃດຖ້າສັນຍາ ຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ ຄູ່ສັນຍາບໍ່ສາມາດ ປ່ຽນແປງສັນຍາ ຫຼື ປະຕິເສດການປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ໂດຍຝ່າຍດຽວ. ນອກຈາກກຳນົດເວລາ ແລະ ສະຖານທີ່ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 26 ແລະ 27 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ແລ້ວ, ກົດໝາຍຍັງກຳນົດບາງຫຼັກການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບ ບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາບໍ່ໄດ້ກຳນົດ ຫຼື ກຳນົດບໍ່ຈະແຈ້ງໄວ້ຄື:

- ຄຸນນະພາບທີ່ຕ້ອງການ;
- ລາຄາ ຫຼື ຄ່າຕອບແທນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາ ຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດຄຸນນະພາບທີ່ຕ້ອງການຢ່າງຈະແຈ້ງ ເຊັ່ນ: ຜູ້ຊື້ ແລະ ຜູ້ຂາຍ ບໍ່ ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຄຸນນະພາບຂອງ ເຂົ້າສານ ທີ່ຈະຊື້ ຈະຂາຍນຳກັນ ເປັນລະອຽດ, ເມື່ອມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບເລື່ອງ ນີ້. ມາດຕາ 25 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກຳນົດ ເງື່ອນໄຂທີ່ເປັນຫຼັກການພື້ນຖານໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຕາມລຳດັບຄື:

- ໃຫ້ນຳໃຊ້ຫຼັກການທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບ ເຊັ່ນ: ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານ;
- ໃຫ້ນຳໃຊ້ຫຼັກການທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບຕ່າງໆ, ຖ້າບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ;
- ໃຫ້ນຳໃຊ້ປະເພນີທີ່ເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ.

ທັງໝົດນີ້ຈະໃຊ້ຫຼັກການໃດກໍຕາມ ການແກ້ໄຂບັນຫານີ້ຕ້ອງໄດ້ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງຂອງສັນຍາ²⁸.

ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດລາຄາ ຫຼື ຄ່າຕອບແທນຢ່າງຈະແຈ້ງ, ເມື່ອມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບ ເລື່ອງນີ້. ວັກສອງຂອງມາດຕາ 25 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ²⁹ ກຳນົດເງື່ອນໄຂທີ່ເປັນຫຼັກການພື້ນຖານໃນການແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຕາມລຳດັບຄື:

- ໃຫ້ນຳໃຊ້ລາຄາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຫຼື ໃນລະບຽບຕ່າງໆ ເອີ້ນວ່າ “ລາຄາລັດກຳນົດ”; ຫຼື
- ໃຫ້ນຳໃຊ້ລາຄາ ຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ ຢູ່ບ່ອນປະຕິບັດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ກ (ຜູ້ຊື້) ຕົກລົງຊື້ຂາຍ ເຂົ້າສານຈ້າວ, ເຂົ້າໄກ່ນ້ອຍ ຈາກ ຂ (ຜູ້ຂາຍ) ຈາກແຂວງຊຽງຂວາງ ຈຳນວນສີ່ໂຕນ, ໃນລາຄາ ກິໂລກຣາມໜຶ່ງ 9.000 ກີບ, ທັງສອງຝ່າຍໄດ້ຕົກລົງກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ໃນການສົ່ງ- ຮັບສິນຄ້າ ແມ່ນຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ໂດຍຕົກລົງກັນວ່າເມື່ອໃດທີ່ສິນຄ້າມາເຖິງສະຖານີລົດເມສາຍເໜືອ, ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນແລ້ວ ໃຫ້ຖືວ່າ ກ ໄດ້ສົ່ງສິນຄ້າ ໃຫ້ ຂ ແລ້ວ ແລະ ຂ ຕ້ອງຊຳລະຄ່າສິນຄ້າໃນ ສາມ ວັນຖັດມາຈາກວັນ ທີ່ໄດ້ຮັບສິນຄ້າເປັນຕົ້ນໄປ. ການສົ່ງ ຮັບສິນຄ້າ ແບ່ງອອກເປັນສອງຄັ້ງລະສອງໂຕນ ແລະ ການຊຳລະກໍແບ່ງອອກເປັນສອງງວດ ເຊັ່ນດຽວກັນ. ເມື່ອ ກ ໄດ້ຮັບສິນຄ້າຈາກ ຂ ໃນຄັ້ງທຳອິດສອງໂຕນ, ປາກົດວ່າມີເຂົ້າສານຈ້າວທີ່ໄດ້ຮັບຈຳນວນ 500 ກິໂລກຣາມ ຫຼື 50 ເປົາ ມີສີ ແລະ ເມັດ, ທັງຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ ແຕກຕ່າງກັນກັບອີກຈຳນວນທີ່ເຫຼືອ. ກ ຈຶ່ງໄດ້ທັກທ້ອງ ຂ ແລະ ສະເໜີໃຫ້ ຂ ແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຊຶ່ງທັງ ສອງຝ່າຍກໍຮູ້ດີວ່າ ພວກຕົນບໍ່ໄດ້ຕົກລົງກັນກ່ຽວກັບການແກ້ໄຂກ່ຽວກັບເລື່ອງຄຸນນະພາບຂອງເຂົ້າ, ຍ້ອນວ່າ ຝ່າຍ ກ ເຂົ້າໃຈວ່າ ເຂົ້າສານຈ້າວ ທີ່ຈະຂາຍໃຫ້ນັ້ນ ຕ້ອງມີຄຸນນະພາບດີ ໃນຄວາມໝາຍທີ່ດີ ຕາມທ້ອງຕະຫຼາດ

²⁸ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 25 (ໃຫມ່) ການປະຕິບັດສັນຍາເພີ່ມເຕີມ:

ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາ ຫາກບໍ່ໄດ້ກຳນົດ ຫຼື ກຳນົດບໍ່ຈະແຈ້ງ ກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບທີ່ຕ້ອງການ ນັ້ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢ່າງສອດຄ່ອງ ກັບກົດໝາຍວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານ ຫຼື ລະບຽບກົດໝາຍອື່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ມາດຕະຖານທີ່ຍອມຮັບ ເປັນປະເພນີເຄີຍປະຕິບັດກັນມາ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບວັດຖຸປະສົງ ຂອງສັນຍາ.

ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາ ຫາກກຳນົດລາຄາ ຫຼື ຄ່າຕອບແທນ ບໍ່ຈະແຈ້ງນັ້ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢ່າງສອດຄ່ອງກັບລາຄາທົ່ວໄປໃນທ້ອງ ຕະຫຼາດ ຢູ່ສະຖານທີ່ ເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ຕາມລາຄາ ທີ່ລັດໄດ້ກຳນົດ.

²⁹ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 25 (ໃຫມ່) ການປະຕິບັດສັນຍາເພີ່ມເຕີມ:

ໃນກໍລະນີທີ່ສັນຍາ ຫາກກຳນົດລາຄາ ຫຼື ຄ່າຕອບແທນ ບໍ່ຈະແຈ້ງນັ້ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢ່າງ ສອດຄ່ອງກັບລາຄາທົ່ວໄປໃນທ້ອງ ຕະຫຼາດ ຢູ່ສະຖານທີ່ ເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ຕາມລາຄາ ທີ່ລັດໄດ້ກຳນົດ.

ຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສ່ວນ ຂ ກໍເຂົ້າໃຈວ່າຄຸນນະພາບດີນັ້ນ ເປັນຄຸນນະພາບດີທີ່ຍອມຮັບກັນໄດ້ໃນຕະຫຼາດທີ່ຢູ່ ແຂວງຊຽງຂວາງ. ທັງສອງຝ່າຍໄດ້ໂອ້ລົມ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັນ ຜ່ານທາງໂທລະສັບ ຝ່າຍ ກ ຈຶ່ງສະເໜີຕໍ່ຝ່າຍ ຂ ວ່າ: (1). ເຂົ້າສານຈ້າວສ່ວນທີ່ເປັນຂີ້ຂັດແຍ່ງຈຳນວນ 500 ກິໂລກຣາມນັ້ນ ຝ່າຍຜູ້ຊື້ຍິນດີຮັບເອົາ ແຕ່ຕ້ອງຫຼຸດລາຄາລົງຍ້ອນຄຸນນະພາບຂອງເຂົ້າບໍ່ໄດ້ຕາມຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຕົນເອງ, ຝ່າຍຜູ້ຊື້ສະເໜີຫຼຸດລາຄາຈາກ 9.000 ກີບ ມາເປັນ 7.000 ກີບ ຕໍ່ກິໂລກຣາມ ແລະ (2) ຝ່າຍຜູ້ຊື້ ສະເໜີໃຫ້ ຝ່າຍຜູ້ຂາຍສະໜອງເຂົ້າສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອອີກສອງໂຕນ ໃຫ້ໄດ້ຕາມມາດຕະຖານທີ່ຕົນກຳນົດຂຶ້ນຖ້າຝ່າຍຜູ້ຂາຍບໍ່ສາມາດສະໜອງເຂົ້າໃຫ້ໄດ້ຕາມຈຳນວນດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ຝ່າຍຜູ້ຂາຍ ສະໜອງເຂົ້າທີ່ຕົນກຳນົດມາດຕະຖານຂຶ້ນນັ້ນ ຕາມຕົວຈິງ ຊຶ່ງອາດຈະບໍ່ແມ່ນສອງໂຕນ ຕາມທີ່ເຄີຍໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ຖ້າວ່າ ຜູ້ຂາຍ ຫາກຮັບເອົາຂີ້ສະເໝີໃໝ່ນີ້ ກໍຖືວ່າເປັນການຕົກລົງກັນ ທັງສອງຝ່າຍ ແລະ ສັນຍາຊື້ຂາຍ ທີ່ໄດ້ມີການຕົກລົງກັນກ່ອນໜ້ານີ້ໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ກ່ຽວກັບເລື່ອງຄຸນນະພາບ ແລະ ລາຄານັ້ນ ຖ້າຫາກວ່າ ຄູ່ສັນຍາຕົກລົງກັນໄດ້ວ່າຈະເອົາຄຸນນະພາບແນວໃດນັ້ນ ກົດໝາຍກໍຮັບຮູ້ຄຸນນະພາບທີ່ຄູ່ສັນຍາຕົກລົງກັນ ເຖິງແມ່ນວ່າຄຸນນະພາບອາດຈະສູງ ຫຼື ຕ່ຳກວ່າກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກຳນົດໄວ້³⁰; ເຊັ່ນດຽວກັນກັບເລື່ອງລາຄາ ຫຼື ຄ່າຕອບແທນນັ້ນ ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາຫາກຕົກລົງກັນໄດ້ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະຕ່ຳກວ່າ ຫຼື ສູງກວ່າ ລາຄາລັດກຳນົດກໍຕາມ, ຍົກເວັ້ນກົດໝາຍກຳນົດເປັນສິ່ງຕ້ອງປະຕິບັດຢ່າງຄັກແນ່ ເຊັ່ນ ຄ່າຈ້າງຕ່ຳສຸດ, ລາຄາສິນຄ້າ, ນ້ຳມັນເຊື້ອໄຟ ແລະ ລາຄາອື່ນໆ ທີ່ລັດກຳນົດ ບໍ່ສາມາດປ່ຽນແປງໂດຍບຸກຄົນໄດ້. ບໍ່ວ່າໃນກໍລະນີໃດ ເມື່ອມີຂີ້ຂັດແຍ່ງເກີດຂຶ້ນ ສານຈະນຳໃຊ້ຫຼັກການ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບຕ່າງໆ ເປັນພື້ນຖານໃນການພິຈາລະນາ, ແຕ່ຖ້າບໍ່ມີຫຼັກການເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງນຳໃຊ້ປະເພນີປະຕິບັດໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ຄູ່ສັນຍາຢ່າງສະເໝີພາບ.

4.5. ການຊຳລະ

ໃນຄວາມສຳນຶກ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈລວມແລ້ວ, ການຊຳລະມີຫຼາຍຄວາມໝາຍເປັນຕົ້ນ: ການທົດແທນຄ່າເສັຍຫາຍ, ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ການປະຕິບັດພັນທະ ຫຼື ການທົດແທນ ຕາມຈຳນວນ ທີ່ຕົກລົງເຫັນດີນຳກັນ ລະຫວ່າງຜູ້ຊຳລະ ແລະ ຜູ້ຮັບ ໃນຫຼາຍຮູບແບບ ເຊັ່ນ ເງິນສົດ, ແຊັກ, ຊັບສິ່ງຂອງອື່ນທີ່ມີມູນຄ່າທົດແທນກັນໄດ້. ນອກຈາກນີ້ຍັງໝາຍເຖິງ ຈຳນວນເງິນໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ ທີ່ຈ່າຍ ຫຼື ຈະຈ່າຍໃນອະນາຄົດ.

ການຊຳລະ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ໂດຍສະເພາະກ່ຽວກັບການປະຕິບັດສັນຍາ ຕາມມາດຕາ 28 ຂອງກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ຊຶ່ງຄະນະຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າໃຈວ່າໝາຍເຖິງ ຈຳນວນເງິນໃດໜຶ່ງ ທີ່ຈ່າຍໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ (ຫຼື ຜູ້ທີ່ມີສິດທາງ) ໃນການປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ.

ວັກໜຶ່ງຂອງມາດຕາ 28 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກຳນົດຫຼັກການທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາສາມາດ ຊຳລະເປັນເງິນສົດ, ເງິນໂອນ, ແຊັກ ຫຼື ວັດຖຸ ຫຼື ແຮງງານ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງເຈົ້າໜີ້³¹.

³⁰ຄົ້ນຫາ ບາງມາດຕະຖານ ທີ່ກຳນົດເປັນ ຂໍ້ກຳນົດ ຈາກກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ ໄດ້ຢູ່ ເວັບໄຊຂໍ້ມູນຂ່າວສານທາງດ້ານການຄ້າໄດ້ ຢູ່ <http://laotradeportal.gov.la/index.php?r=SearchMeasures/index>

³¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 28 (ປັບປຸງ) ການຊຳລະ:

ການຊຳລະ ອາດຈະປະຕິບັດເປັນ ເງິນສົດ, ເງິນໂອນ, ແຊັກ ຫຼື ວັດຖຸ ຫຼື ແຮງງານ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີຂອງເຈົ້າໜີ້.

ການຊຳລະ ຈະມີຂຶ້ນໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອຫາກມີການເຮັດໃບເກັບເງິນ ເສັຍກ່ອນ.

ໃນການຊຳລະນັ້ນ ເຈົ້າໜີ້ ຕ້ອງເຮັດໃບຮັບເງິນ ຫຼື ເອກະສານອື່ນ ດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ຕາມຄຳຮ້ອງຂໍຂອງລູກໜີ້. ໃບຮັບເງິນ ຫຼື ເອກະສານອື່ນນີ້ ຕ້ອງເຮັດໃນທັນໃດ ຫຼື ຢ່າງຊ້າພາຍໃນ ສິບຫ້າ ວັນ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດສັນຍາແລ້ວ.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຊຳລະດ້ວຍແຊັກນັ້ນ ມື້ຊຳລະ ແມ່ນມື້ທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ຖອນເງິນ ຕາມຈຳນວນທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນແຊັກນັ້ນ. ໃນການຊຳລະເປັນເງິນໂອນ ໃຫ້ຖືວ່າ ມື້ຊຳລະ ແມ່ນມື້ທີ່ເງິນເຂົ້າບັນຊີຂອງເຈົ້າໜີ້. ໃນການຊຳລະທາງໄປສະນີ ໃຫ້ຖືວ່າ ມື້ຊຳລະແມ່ນມື້ທີ່ລູກໜີ້ໄດ້ມອບເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງທາງໄປສະນີ.

ໃນສາຍພົວພັນທາງແຝງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຄື່ອນໄຫວທຸລະກິດ ແລະ ການຄ້າ, ໂດຍຖືເປັນປະເພນີປະຕິບັດ ໂດຍສະເພາະໃນສາຍພົວພັນການຊື້ຂາຍ ແລະ ການບໍລິການ, ເຈົ້າໜ້າຈະສົ່ງໃບຮຽກເກັບເງິນ ຫຼື ໃບເກັບເງິນ (invoice) ໃຫ້ລູກໜີ້ ຫຼື ຜູ້ມີພັນທະ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ຊາບກ່ຽວກັບໜີ້ສິນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຊໍາລະ ແລະ ກຳນົດວິທີການຊໍາລະ ແລະ ວັນເວລາທີ່ຕ້ອງຊໍາລະ, ໃນບາງກໍລະນີ ຍັງກຳນົດເຖິງ ການປັບໃໝ ໃນກໍລະນີຊໍາລະຊັກຊ້າອີກ. ໃນຈຸດນີ້ ກົດໝາຍກໍຮັບຮູ້ວ່າ ການຊໍາລະຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອມີການສົ່ງໃບເກັບເງິນໃຫ້ລູກໜີ້ ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນວັກສອງ ຂອງມາດຕາ 28 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008³². ໃນກໍລະນີທົ່ວໄປ, ເມື່ອສັນຍາຄົບກຳນົດທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດພັນທະໃນການຊໍາລະແລ້ວ ຖ້າລູກໜີ້ຫາກບໍ່ມາຊໍາລະ ເຈົ້າໜ້າມີສິດທາງໃຫ້ປະຕິບັດ. ໃນກໍລະນີທີ່ ລູກໜີ້ຫາກບໍ່ປະຕິບັດກໍຈະຖືວ່າເປັນການລະເມີດສັນຍາ ແລະ ຖ້າລູກໜີ້ຫາກບໍ່ຍິນຍອມຊໍາລະໜີ້ສິນດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ, ເຈົ້າໜ້າສາມາດບັງຄັບປະຕິບັດສັນຍາດ້ວຍການຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ອີງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແຝງ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2012, ຖ້າແມ່ນຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງການຄ້າ³³ ເຈົ້າໜ້າ ຕ້ອງໄດ້ທຳການທວງໜີ້ສິນກ່ອນການຮ້ອງຟ້ອງ ເພື່ອໄລ່ລຽງໜີ້ສິນໃຫ້ຈະແຈ້ງກ່ອນຈະຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອບັງຄັບປະຕິບັດສັນຍາ³⁴, ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ສານທີ່ມີສິດອຳນາດອາດຈະປະຕິເສດຮັບເອົາຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງໂຈດມາພິຈາລະນາ³⁵.

³²ອ້າງແລ້ວ ຂ້າງເທິງ.

³³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແຝງ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2012, ມາດຕາ 37 ກຳນົດສິດອຳນາດຂອງຄະນະສານການຄ້າ ຊຶ່ງໃຫ້ສິດອຳນາດ ໃນການພິຈາລະນາຄະດີການຄ້າ ໃນນີ້: ສັນຍາກູ້ຢືມທາງການຄ້າ, ສັນຍາກູ້ຢືມກັບທະນາຄານ, ສັນຍາທາງທຸລະກິດ, ການຄ້າ ແລະ ເອກະສານທາງການຄ້າ: ສັນຍາໃຊ້ໜີ້ສິນ, ແຊັກ.

ມາດຕາ 37 (ປັບປຸງ) ສິດອຳນາດຂອງຄະນະສານການຄ້າ ໃນການພິຈາລະນາການຮ້ອງຟ້ອງ

ຄະນະສານການຄ້າ ມີສິດອຳນາດພິຈາລະນາຕັດສິນຄະດີ ກ່ຽວກັບ:

1. ສັນຍາຮຸ້ນສ່ວນ;
2. ສັນຍາທາງດ້ານທຸລະກິດ, ການຄ້າ ຫຼື ເອກະສານການຄ້າ ເຊັ່ນ ໃບສັນຍາໃຊ້ໜີ້, ພັນທະບັດແລກເງິນ, ແຊັກ;
3. ສັນຍາກູ້ຢືມທາງການຄ້າ;
4. ການລົ້ມລະລາຍ ຂອງວິສາຫະກິດ ແລະ ການຊໍາລະສະສາງ;
5. ການສົ່ງອອກ ຫຼື ນຳເຂົ້າສິນຄ້າ, ການປະກັນໄພ;
6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ກ່ຽວກັບການລະເມີດຊັບສິນທາງປັນຍາ ເປັນຕົ້ນ ລິຂະສິດ, ເຄື່ອງໝາຍການຄ້າ, ສິດທິບັດ ແລະ ການກະທຳອື່ນ ທີ່ພາໃຫ້ເກີດການ ແຂ່ງຂັນທີ່ບໍ່ເປັນທຳ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຊັບສິນທາງປັນຍາ.

³⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແຝງ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2012, ມາດຕາ 40. ການທວງໜີ້ກ່ອນການຮ້ອງຟ້ອງ:

ກ່ອນການຮ້ອງຟ້ອງຄະດີການຄ້າຕໍ່ສານ ເຈົ້າໜ້າຕ້ອງທວງໃຫ້ລູກໜີ້ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ, ໄລ່ລຽງ ໜີ້ສິນ ຫຼື ໄກ່ເກ້ຍກັນເສັຍກ່ອນ, ຖ້າຫາກຕົກລົງກັນບໍ່ໄດ້ ຈຶ່ງຮ້ອງຟ້ອງພ້ອມທັງສະເໜີຕໍ່ສານ ເພື່ອໃຫ້ລູກໜີ້ນຳເອົາເອກະສານ ຫຼື ບັນຊີຊັບສິມບັດຂອງຕົນ ມາແຈ້ງຕໍ່ສານ ແລະ ສະເໜີໃຫ້ອອກຄຳສັ່ງຍຶດ ຫຼື ອາຍັດຊັບ ເພື່ອຮັບປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນນັ້ນ.

³⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແຝງ, ມາດຕາ 170 (ປັບປຸງ) ການບໍ່ຮັບເອົາຄຳຮ້ອງຟ້ອງມາພິຈາລະນາ

ສານ ຈະບໍ່ຮັບເອົາຄຳຮ້ອງຟ້ອງມາພິຈາລະນາ ໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້:

1. ບັນຫາທີ່ຮ້ອງຟ້ອງນັ້ນ ຫາກຍັງບໍ່ທັນໄດ້ໄກ່ເກ້ຍ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ;
2. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານການຄ້າ ທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຜ່ານການໄກ່ເກ້ຍຈາກສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ;
3. ບັນຫາທີ່ຮ້ອງຟ້ອງນັ້ນ ບໍ່ຕົກຢູ່ໃນສິດອຳນາດ ຂອງສານທີ່ຈະນຳມາພິຈາລະນາ;
4. ຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ຂອງຜູ້ບໍ່ມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ຫຼື ຜູ້ບໍ່ມີສິດເປັນຜູ້ຕາງໜ້າ;
5. ຄຳຮ້ອງຟ້ອງບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 166 ຂອງກົດໝາຍ ສະບັບນີ້.

ສຳລັບຂໍ້ 4 ແລະ 5 ນັ້ນ ຄູ່ຄວາມສາມາດແກ້ໄຂຄຳຮ້ອງຟ້ອງຂອງຕົນໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ສານຮັບມາພິຈາລະນາ.

ເພື່ອຮັບຮູ້ວ່າ ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຊຳລະໜີ້ສິນໃຫ້ກັນແລ້ວ ຕ້ອງມີ “ໃບຮັບເງິນ” ຫຼື ສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງທີ່ເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນທີ່ມີການຢັ້ງຢືນ ທັງລູກໜີ້ ຫຼື ຜູ້ຊຳລະ (ໃນກໍລະນີທີ່ ຜູ້ອື່ນຕາງໜ້າລູກໜີ້) ແລະ ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ຜູ້ຮັບເງິນ (ໃນກໍລະນີ ທີ່ຜູ້ອື່ນຕາງໜ້າເຈົ້າໜີ້) ຫຼື ລູກໜີ້ອາດສະເໜີວິທີການອື່ນ ນອກຈາກການເຮັດເອກະສານ ຫຼື ໜັງສືຢັ້ງຢືນການຊຳລະ ເຊັ່ນ ການນຳໃຊ້ແບບພິມສະເພາະ ຫຼື ວິທີການເອເລັກໂຕຣນິກ³⁶. ວັກສາມຂອງມາດຕາ 28 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ຍັງກຳນົດກ່ຽວກັບການເຮັດໃບຮັບເງິນວ່າ ຕ້ອງເຮັດຂຶ້ນໃນທັນໃດ ຫຼື ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດສັນຍາແລ້ວສິບຫ້າວັນ.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ຄວາມສຳນຶກກ່ຽວກັບຄຳວ່າ “ໃບຮັບເງິນ” ໝາຍເຖິງ ເອກະສານສະເພາະ ຫຼື ໜັງສືໃດໜຶ່ງທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນ ສາມາດຢັ້ງຢືນໄດ້ວ່າ ລູກໜີ້ ໄດ້ຊຳລະໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ຜູ້ຮັບເງິນຕາງເຈົ້າໜີ້ແລ້ວ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນການປະຕິບັດຕົວຈິງ ເຫັນວ່າ ມີບາງກໍລະນີທີ່ມີການຢັ້ງຢືນການຮັບເງິນດ້ວຍປະໂຫຍກງ່າຍດາຍ ແລະ ໃນເຈ້ຍ ຫຼື ປຶ້ມບັນທຶກ, ຕົວຢ່າງ: ນ ໄດ້ຮັບເງິນ 3.000.000 ກີບ (ສາມລ້ານກີບ) ຈາກ ຍ ເພື່ອຊຸດລະໜີ້ສິນ ໃນວັນທີ 3 ກຸມພາ 2014, ຈາກນັ້ນກໍລົງລາຍເຊັນຂອງທັງສອງຝ່າຍ. ເອກະສານແບບນີ້ ຖືວ່າ ໃຊ້ເປັນຫຼັກຖານເພື່ອຢັ້ງຢືນການຊຳລະ ການປະຕິບັດພັນທະຂອງລູກໜີ້ໄດ້ ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມກໍມີຊ່ອງວ່າງທາງກົດໝາຍຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ ການປະຕິເສດຂອງເຈົ້າໜີ້ ໂດຍອ້າງວ່າບໍ່ແມ່ນລາຍເຊັນຂອງຕົນເອງ ຫຼື ການບໍ່ຮັບຮູ້ການຊຳລະນັ້ນ.

(2). ກົດໝາຍກຳນົດລະຍະເວລາສິບຫ້າວັນ, ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ວັນທີ 15 ຈຶ່ງສ້າງໃບຮັບເງິນ ການທີ່ກົດໝາຍອະນຸຍາດໃຫ້ມີເວລາໃດໜຶ່ງທີ່ແນ່ນອນ ສຳລັບຄູ່ສັນຍາ ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດສ້າງໃບຮັບເງິນໃນທັນໃດ ອາດຈະເນື່ອງມາຈາກສະພາບການໃດໜຶ່ງເຊັ່ນ ລູກໜີ້ໄດ້ຊຳລະໃຫ້ ຜູ້ອື່ນທີ່ເຈົ້າໜີ້ບອກໃຫ້ຊຳລະ ຫຼື ຮັບເງິນແທນຕົນ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ຈະສົ່ງໃບຮັບເງິນໃຫ້ຕາມພາຍຫຼັງ ໃນກໍລະນີ ທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຢັ້ງຢືນຕື່ມອີກ; ໃນກໍລະນີທີ່ມີການໂອນເງິນເຂົ້າບັນຊີເງິນຝາກຂອງທະນາຄານຂອງເຈົ້າໜີ້ ຊຶ່ງລູກໜີ້ມີພຽງແຕ່ໃບຢັ້ງຢືນການໂອນເງິນ ຕາມແບບພິມຂອງທະນາຄານເປັນຫຼັກຖານ, ລູກໜີ້ ອາດຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຢັ້ງຢືນການຊຳລະ ແລະ ອາດຈະ ສະເໜີເຈົ້າໜີ້ລົບລ້າງສັນຍານຳຕື່ມອີກ ໃນກໍລະນີປະຕິບັດສັນຍາຄົບຖ້ວນສຳເລັດແລ້ວ ເຊັ່ນສັນຍາຄ້າປະກັນດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ອະສັງຫາລິມະຊັບ.

4.5.1. ການຊຳລະເປັນແຊັກ

ໃນລະນີທີ່ມີການຊຳລະເປັນແຊັກນັ້ນ ວັກສີ ຂອງມາດຕາ 28 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກຳນົດວ່າ ມື້ໃດທີ່ເຈົ້າໜີ້ ສາມາດຖອນເງິນຕາມຈຳນວນລະບຸໄວ້ໃນແຊັກໄດ້ ຈຶ່ງຖືວ່າໄດ້ມີການຊຳລະເກີດຂຶ້ນ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ການຊຳລະດ້ວຍແຊັກນັ້ນ ບໍ່ຄືກັນກັບການຊຳລະດ້ວຍເງິນສົດ, ທະນາຄານ ທີ່ຮັບເອົາແຊັກ ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຂັ້ນຕອນຊຳລະສາງ (cheque clearing process) ຊຶ່ງແຕ່ລະປະເທດຈະກຳນົດແຕກຕ່າງກັນ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍຈະມີຫຼັກການ ທີ່ເປັນພື້ນຖານ ເຊັ່ນ: (ກ). ທະນາຄານທີ່ຮັບແຊັກມາ ກວດກາເບິ່ງຊື່ ແລະ ລາຍເຊັນຂອງເຈົ້າຂອງບັນຊີຂອງຜູ້ທີ່ອອກແຊັກ, ກວດກາເບິ່ງຈຳນວນເງິນໃນບັນຊີ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການນຳໃຊ້ແຊັກ ຫຼື ໄດ້ຮັບອະນຸມັດວົງເງິນກຸ້ຢມ, ໃນກໍລະນີທີ່ເປັນແຊັກຂອງທະນາຄານອື່ນ ທີ່ບໍ່ແມ່ນຂອງທະນາຄານ ທີ່ເຈົ້າໜີ້ໄປຖອນເງິນ, ທະນາຄານນີ້ ຕ້ອງໄດ້ກວດກາຂໍ້ມູນກັບທະນາຄານທີ່ອະນຸຍາດອອກແຊັກ, (ຂ) ເມື່ອເຫັນວ່າແຊັກຖືກຕ້ອງ, ຈາກນັ້ນກໍລົງແຊັກ-ຕົວເລກລະຫັດຂອງທະນາຄານ ໄປສູ່ນຳຊຳລະສະສາງແຊັກ ແລະ (ຄ). ກວດກາເບິ່ງວ່າລູກຄ້າ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ທີ່ມາຖອນແຊັກນັ້ນ ເປັນຜູ້ດຽວກັນກັບຜູ້ທີ່ມີຊື່ ຖືກຕ້ອງກັບຜູ້ມາປາກົດຕົວ ຫຼື ສະເໜີຂໍຖອນແຊັກນັ້ນຫຼືບໍ່ (ກໍລະນີທີ່ແຊັກ ຂຽນຊື່ຜູ້ຮັບເງິນ) ແລະ ຂັ້ນຕອນອື່ນໆ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ອາດຈະໃຊ້ເວລາ ລະຫວ່າງສອງ ຫາ ຫ້າວັນ

³⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທຸລະກຳທາງເອເລັກໂຕຣນິກ ກຳນົດຫຼັກການກ່ຽວກັບການຊື້ຂາຍ ອອນລາຍ ລວມເຖິງການຊຳລະຜ່ານທາງເອເລັກໂຕຣນິກ ເຊັ່ນ: ATM, Online. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບກົດໝາຍນີ້ ສາມາດດາວໂລດໄດ້ຈາກ ເວັບໄຊ້:

<http://www.bol.gov.la/lawAct%20lists%20Update/2013/Electronic%20Law%20%282013%29.pdf>

ຂຶ້ນກັບຄວາມສະດວກໃນການສື່ສານ ແລະ ການຍິ່ງຍືນເອກະສານຕ່າງໆ ລະຫວ່າງທະນາຄານການຄ້າດ້ວຍກັນ ແລະ ທະນາຄານກາງ. ສໍາລັບ ສປປ ລາວ, ທະນາ ຄານທີ່ຮັບແຊັກ ຈະຕ້ອງຕອບລຸກຄ້າ (ຜູ້ທີ່ໄປຍື່ນຂໍ ຖອນເງິນ) ພາຍໃນກໍານົດເວລາ ສອງ ວັນ ນັບແຕ່ມື້ຮັບ ແຊັກນັ້ນໄປວ່າຈະຮັບ ຫຼື ປະຕິເສດການຈ່າຍເງິນໃຫ້ ລຸກຄ້າ (ວັກສອງ ຂອງ ມາດຕາ 26 ດໍາລັດ 175/ນຍ, ລົງວັນທີ 22 ຕຸລາ 1996)³⁷. ການປະຕິເສດຈ່າຍເງິນ ໃຫ້ລຸກຄ້າ ມີຫຼາຍເຫດຜົນ ຫຼື ກໍລະນີເຊັ່ນ: (ກ). ບໍ່ມີເງິນ ຫຼື ມີເງິນບໍ່ພຽງພໍກັບຈໍານວນເງິນທີ່ຂຽນໃນແຊັກນັ້ນ ໃນບັນຊີຂອງລຸກຄ້າ ຫຼື ໃນວົງເງິນອະນຸມັດຈາກທະນາຄານ ໃຫ້ແກ່ລຸກຄ້າ; ຫຼື ແຊັກທີ່ຮັບມານັ້ນເປັນແຊັກ ປອມ ທີ່ບໍ່ມີເຈົ້າຂອງບັນຊີທະນາຄານຢ່າງແທ້ຈິງ ແລະ ອື່ນໆ. ດ້ວຍເຫດນີ້ກົດໝາຍຈຶ່ງກໍານົດໃຫ້ ມື້ທີ່ເຈົ້າໜ້າ ສາມາດຖອນເງິນໄດ້ ຈຶ່ງເປັນມື້ທີ່ຊໍາລະ.

ໃນສາຍພົວພັນທາງແພ່ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການເຄື່ອນໄຫວທຸລະກິດ ແລະ ການຄ້າ, ໂດຍຖືເປັນປະເພນີ ປະຕິບັດໂດຍສະເພາະໃນສາຍພົວພັນການຊື້ຂາຍ ແລະ ການບໍລິການ, ເຈົ້າໜ້າຈະສົ່ງໃບຮຽກເກັບເງິນ ຫຼື ໃບ ເກັບເງິນ (invoice) ໃຫ້ລຸກຄ້າ ຫຼື ຜູ້ມີພັນທະ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ຊາບກ່ຽວກັບໜີ້ສິນທີ່ຕ້ອງໄດ້ຊໍາລະ ແລະ ກໍານົດ ວິທີການຊໍາລະ ແລະ ວັນເວລາທີ່ຕ້ອງຊໍາລະ, ບາງກໍລະນີ ຍັງກໍານົດເຖິງ ການປັບໄໝ ໃນກໍລະນີຊໍາລະຊັກຊ້າ ອີກ. ໃນຈຸດນີ້ ກົດໝາຍກໍຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບ ການຊໍາລະຈະເກີດຂຶ້ນໄດ້ ກໍຕໍ່ເມື່ອມີສິ່ງໃບເກັບເງິນໃຫ້ລຸກຄ້າ ຕາມທີ່ ກໍານົດໄວ້ໃນວັກສອງ ຂອງມາດຕາ 28 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008³⁸.

4.5.2. ການຊໍາລະເປັນເງິນໂອນ

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຊໍາລະເປັນເງິນໂອນ ໃຫ້ຖືວ່າມື້ໃດທີ່ເງິນ ໄດ້ຖືກໂອນເຂົ້າໃນບັນຊີ ຂອງເຈົ້າໜ້າຕາມ ຈໍາ ນວນທີ່ຕົກລົງກັນ ຖືວ່າມື້ນັ້ນ ເປັນມື້ຊໍາລະ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ທຸລະກໍາທາງທະນາຄານ ໂດຍສະເພາະການ ໂອນເງິນຜ່ານທະນາຄານການຄ້າ ຢູ່ ສປປ ລາວ ມີການແຂ່ງຂັນກັນສູງ ແລະ ນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີ ທີ່ໄດ້ມາດ ຕະ ຖານສາກົນ ຊຶ່ງລຸກຄ້າສາມາດໂອນເງິນ ດ້ວຍຫຼາຍຮູບການ ເຊັ່ນ: ການໂອນເງິນລະຫວ່າງບັນຊີ, ການໂອນເງິນ ຜ່ານສາຂາຂອງທະນາຄານ, ໂອນເງິນລະຫວ່າງທະນາຄານອື່ນ, ການໂອນເງິນຜ່ານຕູ້ ATM, ການໂອນເງິນຜ່ານ ອິນເຕີເນັດ-Internet Banking. ນອກຈາກນີ້ ບາງທະນາຄານການຄ້າ ແລະ ສະຖາບັນການເງິນຕ່າງໆ ຍັງໃຫ້ ບໍລິການການໂອນເງິນໃຫ້ຜູ້ທີ່ມີບັນຊີເງິນຝາກຢູ່ທະນາຄານອີກດ້ວຍ. ສ່ວນການຊໍາລະສະທາງໄປສະນີ³⁹ ໃຫ້ ເອົາມື້ທີ່ລຸກຄ້າ ໄດ້ມອບເງິນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ ຜູ້ໃຫ້ບໍລິການໄປສະນີແລ້ວ⁴⁰.

4.5.3. ການຊໍາລະດ້ວຍວັດຖຸສິ່ງຂອງ

ໃນກໍລະນີທີ່ລຸກຄ້າ ຫາກບໍ່ສາມາດຊໍາລະເປັນເງິນໄດ້ ມາດຕາ 28 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນ ສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ອະນຸຍາດໃຫ້ລຸກຄ້າ ສາມາດຊໍາລະເປັນວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຊຶ່ງ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕົກລົງເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜ້າ, ຍົກເວັ້ນມີການກໍານົດເປັນຢ່າງອື່ນໄວ້ໃນສັນຍາ. ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ໃນນີ້

³⁷ດໍາລັດວ່າດ້ວຍແຊັກ ກໍານົດຫຼັກການຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ແຊັກ ຊຶ່ງສາມາດດາວໂລດໄດ້ຈາກເວັບໄຊ້ຂອງທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຕາມລິ້ງນີ້: <http://www.bol.gov.la/lawAct%20lists%20Update/03/Doc3.pdf>

³⁸ອ້າງແລ້ວ ຂ້າງເທິງ.

³⁹ການບໍລິການຂອງໄປສະນີລາວ: ປັດຈຸບັນ, ໄປສະນີລາວດໍາເນີນທຸລະກິດບໍລິການ ມີຄືກຸ່ມບໍລິການດ້ານສື່ສານປະກອບມີ ບໍລິການ ຈັດສົ່ງເອກະສານຂໍ້ມູນຂ່າວສານເຖິງຜູ້ຮັບເຊັ່ນ: ຈົດໝາຍ, ໄປສະນີບັດ, ສົ່ງພິມ ແລະ ເມດວນ; ກຸ່ມບໍລິການຂາຍ ປະກອບມີການ ຈໍາໜ່າຍຜະລິດຕະພັນໄປສະນີ, ເປັນຕົວແທນຮັບຝາກສິ່ງຂອງ, ຂາຍສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການຕ່າງໆ; ກຸ່ມທີ 3 ບໍລິການການເງິນປະ ກອບມີບໍລິການຮັບຝາກເງິນ ແລະ ອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານການໂອນເງິນໃຫ້ຜູ້ໃຊ້ບໍລິການເຊັ່ນ: ບໍລິການມັງດາດວນພາຍໃນປະ ເທດທາງອອນໄລ ແລະ ໂທລະສານ, ໂອນເງິນຜ່ານລະບົບເວສເຕີນ ແລະ ຮັບຊໍາລະເງິນຄ່າຕ່າງໆ ແລະ ກຸ່ມບໍລິການຂົນສົ່ງປະ ກອບ ມີບໍລິການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ, ພັດສະດຸໄປສະນີພາຍໃນປະເທດ ແລະ ລະຫວ່າງປະເທດ. (ຂໍ້ມູນ: ໜັງສືພິມລາຍວັນ, ໜັງສືພິມປະເທດ ລາວ, ວັນທີ 12 ກຸມພາ 2013)

⁴⁰ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 28 ວັກສາມ ແລະ ວັກສີ່.

ລວມມີທັງອະສັງຫາລິມະຊັບ ຫຼື ສັງຫາລິມະຊັບ ໃນນີ້ຕ້ອງໄດ້ຕິມູນຄ່າຂອງວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ຊັບທີ່ຈະນຳມາ ຊຳລະ. ໂດຍພື້ນຖານແລ້ວ ການຕິມູນຄ່າວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແມ່ນອີງໃສ່ ການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ເປັນຕົ້ນຕໍ ແຕ່ຖ້າຫາກມີກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບການໃດໜຶ່ງທີ່ກຳນົດລາຄາຂອງວັດຖຸສິ່ງຂອງນັ້ນ ກໍໃຫ້ຖື ເອົາລາຄາທີ່ກຳນົດໄວ້ນັ້ນເປັນພື້ນຖານໃນການຄິດໄລ່ລາຄາ, ໃນບາງກໍລະນີ ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ຈະຫັກລົບຄ່າ ຫຼັງທ້າວ ຂອງວັດຖຸສິ່ງຂອງອອກ ເຊັ່ນ: ການຕິມູນຄ່າລົດ ເກງ, ເຮືອນ, ອາຄານ; ໃນບາງກໍລະນີອາດຈະມີການ ສົມທຽບໃສ່ລາຄາຕົວຈິງໃນຕະຫຼາດ ເຊັ່ນ: ລາຄາຄຳ, ລາຄາສິນຄ້າ.

ຖ້າທັງສອງຝ່າຍ ຫາກບໍ່ສາມາດກຳນົດລາຄາວັດຖຸສິ່ງຂອງ ທີ່ຈະນຳມາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ຊຳລະໜີ້ສິນ ແລ້ວ ກໍອາດຈະມີການຕັ້ງຄະນະກຳມະການ ຫຼື ໃຫ້ຊ່ຽວຊານສະເພາະເປັນຜູ້ຄິດໄລ່ລາຄາໃຫ້ ເຊັ່ນ ເຈົ້າໜ້າທີ່ ດິນ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ຈາກກະຊວງການເງິນ ຫຼື ຂະແໜງການເງິນ ຫຼື ເຈົ້າໜ້າທີ່ຈາກກອງຄຸ້ມຄອງພະຫານະເປັນຕົ້ນ.

ຖືວ່າເປັນຫຼັກການພື້ນຖານ ຖ້າຫາກວ່າ ຜ່ານການຕິລາຄາ ແລະ ການຕົກລົງລະຫວ່າງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກ ໜີ້ ກ່ຽວກັບການທົດແທນ ຫຼື ການຊຳລະດ້ວຍວັດຖຸສິ່ງຂອງແລ້ວ, ຖ້າມູນຄ່າຂອງ ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫາກບໍ່ພຽງພໍ ກັບໜີ້ສິນ ຫຼື ພັນທະທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດແລ້ວ, ລູກໜີ້ຍັງມີພັນທະຕ້ອງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໃຫ້ຄົບ, ຍົກເວັ້ນເຈົ້າໜີ້ ຫາກຕົກລົງ ເຫັນດີລົບລ້າງໜີ້ສິນທີ່ຍັງເຫຼືອ.

ເຖິງວ່າ ກົດໝາຍລາວ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ກຳນົດລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບ ມື້ມອບຊັບໄວ້ກໍຕາມ, ຕາມຄວາມ ເຂົ້າໃຈໂດຍລວມຂອງນັກກົດໝາຍລາວແລ້ວ ແມ່ນມື້ທີ່ໄດ້ມອບຮັບວັດຖຸສິ່ງຂອງ ມື້ນັ້ນແມ່ນຖືວ່າ ເປັນມື້ຊຳ ລະ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ປັດຈຸບັນຍັງມີການຖືກຖຽງກັນຢູ່ ກ່ຽວກັບກຳມະສິດ ຂອງຊັບທີ່ມອບຮັບ. ຕາມຄວາມເຂົ້າ ໃຈໂດຍລວມແລ້ວ ຖືວ່າ ເມື່ອໄດ້ມີການຕົກລົງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ຊຳລະດ້ວຍວັດຖຸສິ່ງຂອງແລ້ວ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ ໄດ້ຮັບຊັບ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງມາແລ້ວ ກໍຖືວ່າ ເຈົ້າໜີ້ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດໃນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ໄດ້ມອບເປັນຕົ້ນໄປ ຊຶ່ງ ກົງກັນກັບຫຼັກການ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນມາດຕາ 28 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ ຊຶ່ງນັກກົດໝາຍລາວຫຼາຍ ທ່ານໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າສາມາດໃຊ້ຫຼັກການນີ້ໄດ້. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ການປະຕິບັດຕົວຈິງຍັງແຕກຕ່າງກັນຢູ່ ເຫັນ ວ່າໃນອະນາຄົດ ຕ້ອງໄດ້ມີການກຳນົດຜົນຂອງການຊຳລະດ້ວຍວັດຖຸສິ່ງຂອງ ໃຫ້ຈະແຈ້ງຕື່ມອີກຊຶ່ງອາດຈະນຳ ໃຊ້ຫຼັກການຂອງມາດຕາ 28 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ.⁴¹

4.5.4. ການຊຳລະດ້ວຍແຮງງານ

ກົດໝາຍອະນຸຍາດໃຫ້ ລູກໜີ້ເຮັດວຽກ ຫຼື ອອກແຮງງານແທນການຊຳລະເປັນເງິນ ຫຼື ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ໃນກໍລະນີ ທີ່ລູກໜີ້ຫາກບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄດ້ ຊຶ່ງເຈົ້າໜີ້ກໍເຫັນດີນຳ ໂດຍກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ແຕ່ຫົວທີ. ການທີ່ກົດໝາຍມີບົດບັນຍັດນີ້ ຍ້ອນວ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນບາງທ້ອງຖິ່ນ ຍັງມີການປະຕິບັດແບບນີ້ຢູ່ ເຊັ່ນ ການກ່ຽວເຂົ້າ, ການຊຸດສ້າງ ຫຼື ນ້ຳບາດານ.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ເຖິງວ່າກົດໝາຍບໍ່ໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າຄວນມີການຄິດໄລ່ ຫຼື ມີການອອກ ແຮງ ງານແນວໃດ ຈຶ່ງຖືວ່າເໝາະສົມກັບມູນຄ່າໜີ້ສິນ ຫຼື ພັນທະ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຊຳລະ ແລະ ສະເໜີພາບກັນລະຫວ່າງ ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້, ຄະນະຄົ້ນຄວ້າເຫັນວ່າ ຢ່າງໜ້ອຍຄວນຖືເອົາ ຄ່າຈ້າງແຮງງານຂັ້ນຕ່ຳສຸດມາເປັນພື້ນຖານ ໃນການຄິດໄລ່ ຊຶ່ງເຫັນວ່າ ຄວນກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍເພື່ອໃຫ້ຈະແຈ້ງໃນອະນາຄົດ; ຫຼື (2). ໃນກໍລະນີ ທີ່ມີ ການຄິດໄລ່ການຊຳລະໜີ້ສິນ ເປັນການອອກແຮງງານຫຍຸ້ງຍາກ ອາດຈະມີການຕົກລົງເອົາຄວາມສຳເລັດຂອງ

⁴¹ກົດໝາຍກຳມະສິດ, ມາດຕາ 28 ການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ:

ການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ ແມ່ນ ເກີດຂຶ້ນນັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ມອບ ຫຼື ໄດ້ຮັບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ໂດຍຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ. ກຳມະສິດອາດຈະໄດ້ມາຕາມສັນຍາກ່ອນການມອບ ຫຼື ການຮັບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນກໍໄດ້.

ຖ້າວ່າສັນຍາມອບຊັບສິ່ງຂອງໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຫາກຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນແລ້ວ ກຳມະສິດ ແມ່ນໄດ້ ມານັບແຕ່ເວລາທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນເປັນຕົ້ນໄປ ເຖິງວ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຈະໄດ້ມອບໃຫ້ແກ່ກັນແລ້ວກໍຕາມ.

ວຽກງານທີ່ໄດ້ທົດແທນນັ້ນເປັນພື້ນຖານ ເຊັ່ນ ເຈົ້າໜີ້ ຂາຍຝຸ່ນຊີວະພາບໃຫ້ແກ່ລູກໜີ້ ໂດຍໃຫ້ລູກໜີ້ຊຸດຮ່ອງ ນໍ້າຊົນລະປະທານແທນເປັນການຊໍາລະໜີ້ສິນ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ກູ້ຢິມເງິນ ຂ ຈຳນວນ 3.000.000 ກີບ ໂດຍບໍ່ມີດອກເບ້ຍ ກຳນົດການກູ້ຢິມສາມເດືອນ ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າ ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາສິ່ງຄືນຕາມສັນຍາແລ້ວ ຖ້າ ກ ບໍ່ມີຄວາມສາມາດໃຊ້ແທນເປັນເງິນ ຫຼື ວັດຖຸອື່ນໄດ້ ໃຫ້ ກ ຊໍາລະໜີ້ສິນດ້ວຍການອອກແຮງງານ ຄືໃຫ້ເຮັດອະນາໄມສຳນັກງານຂອງ ຂ ເປັນເວລາ ສາມເດືອນ.

4.6. ການແຈ້ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ

4.6.1. ການແຈ້ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດສັນຍາ

ໃນສະພາບຕົວຈິງ ໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນ ຍັງມີຄວາມສ່ຽງຕ່າງໆ ຫຼື ສະພາບການໃດໜຶ່ງ ທີ່ບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນໄດ້ ເຊັ່ນ: ນໍ້າຖ້ວມ, ໄຟໄໝ້, ຟ້າຜ່າ, ລວມທັງຜົນກະທົບທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ໄພເງິນເຟີ້, ການເຄື່ອນໄຫວວຽນຂອງກະແສເງິນສົດ, ການອອກຄຳສັ່ງໂຈະ ຫຼື ຫ້າມໂດຍລັດຖະບານ ເຊັ່ນ ການຫ້າມຕັດໄມ້, ການຫ້າມນຳໃຊ້ນໍ້າລຳເຊໃດໜຶ່ງ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ພາໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດ ພັນທະຂອງຕົນຕາມສັນຍາໄດ້ ຕາມກຳນົດເວລາ ສະພາບດັ່ງກ່າວເອີ້ນວ່າ “ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດສັນຍາ”.⁴²

ຕາມມາດຕາ 29 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ເມື່ອຝ່າຍທີ່ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາ ຫາກຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກດັ່ງກ່າວ ແລະ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ ເຖິງວ່າຈະໄດ້ພະຍາຍາມແລ້ວ ກໍຍັງບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາໄດ້, ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ທີ່ມີສິດທາງ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ຮູ້ເຖິງສະພາບດັ່ງກ່າວ ເຖິງວ່າການແຈ້ງສະພາບນີ້ບໍ່ເປັນສາເຫດພາໃຫ້ຜູ້ທີ່ມີພັນທະ ຫຼື ລູກໜີ້ ຫຼຸດຟື້ນອອກຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບຈາກຄວາມເສັຍຫາຍຕ່າງໆ ທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ຜູ້ມີສິດທາງໃຫ້ປະຕິບັດພັນທະນັ້ນກໍຕາມ. ຄະນະຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າໃຈວ່າ ຈຸດປະສົງຂອງມາດຕາ 29 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກ່ຽວກັບການແຈ້ງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນການອະນຸໂລມ ແລະ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາ ໄດ້ແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນຮ່ວມກັນ ເພື່ອຫາວິທີການທີ່ສອດຄ່ອງໃນການແກ້ໄຂບັນຫາ, ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຫຼື ຄວາມເສັຍຫາຍທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຕໍ່ສອງຝ່າຍໃຫ້ທັນເວລາ. ພາຍຫຼັງທີ່ສະພາບຫຍຸ້ງຍາກນັ້ນຫາກໄດ້ສິ້ນສຸດລົງແລ້ວ ລູກໜີ້ຍັງມີພັນທະສືບຕໍ່ ການປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາໃຫ້ສຳເລັດ. ທີ່ສຳຄັນບໍ່ຖືວ່າລູກໜີ້ “ລະເມີດສັນຍາ” ພຽງແຕ່ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ເທົ່ານັ້ນ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ລູກໜີ້ຍັງຕ້ອງໄດ້ສືບຕໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ ເມື່ອສະພາບຄວາມຫຍຸ້ງ ຍາກໝົດໄປ. ໃນບາງກໍລະນີ, ເຈົ້າໜີ້ຍັງເຫັນດີໃຫ້ໂຈະການປະຕິບັດພັນທະຂອງລູກໜີ້ ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮັບແຈ້ງກ່ຽວກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກແລ້ວເຊັ່ນ ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ ໄດ້ປະກາດໂຈະການຊໍາລະໜີ້ສິນ ໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ ຫຼື ຊາວກະສິກອນ ໃນກະລະນີທີ່ເກີດໄພແລ້ງ ຫຼື ໄພນໍ້າຖ້ວມ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດກະສິກຳເສັຍຫາຍ ບໍ່ສາມາດເກັບກູ້ໄດ້.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ປະໂຫຍກໃນວັກໜຶ່ງ ມາດຕາ 29 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກຳນົດວ່າ “ຫາກໄດ້ພະຍາຍາມພຽງໃດ ກໍບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄດ້ຢ່າງສະຫມ່ຳສະເໝີນັ້ນ” ເປັນເງື່ອນໄຂ ຫຼື ເປັນມາດຕະຖານທີ່ສູງ ພິສິດຄວນ, ໃນນີ້ ສາມາດໃຈ້ແຍກໄດ້

⁴²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 29. ການແຈ້ງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດສັນຍາ:

ເມື່ອມີຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກເກີດຂຶ້ນ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ເຖິງວ່າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ພະຍາຍາມພຽງໃດ ກໍບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄດ້ ຢ່າງສະຫມ່ຳສະເໝີນັ້ນ ຜູ້ກ່ຽວຕ້ອງແຈ້ງສາເຫດຂອງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກດັ່ງກ່າວໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງຊາບ ໃນເວລາອັນເໝາະສົມ ກ່ອນກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາຈະສິ້ນສຸດ.

ການແຈ້ງຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກນັ້ນ ຈະບໍ່ເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ລູກໜີ້ ຟື້ນຈາກຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຕົນໄປໄດ້, ພາຍຫຼັງທີ່ຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກ ຫາກໄດ້ສິ້ນສຸດລົງແລ້ວ ລູກໜີ້ ກໍຈະສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍານັ້ນ.

ວ່າ ຄວາມພະຍາຍາມນັ້ນເປັນ: “ພະຍາຍາມພຽງໃດ” ແລະ “ຢ່າງສະໜ້າສະໜີ” ຊຶ່ງພາໃຫ້ເຂົ້າໃຈໄດ້ວ່າ ພະຍາຍາມຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ຢ່າງຈິງຈັງ ແລະ ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໝາຍຄວາມວ່າ ລູກໜີ້ ບໍ່ພຽງແຕ່ພະຍາຍາມແກ້ໄຂບັນຫາແຕ່ດ້ານໃດດ້ານໜຶ່ງ ຍັງພະຍາຍາມຊອກຫາວິທີການ ຫລື ຊອກຫາວິທີການໃໝ່ ເລື້ອຍໆ ເພື່ອແກ້ໄຂສະພາບດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງຈະເຂົ້າໃນເງື່ອນໄຂຂອງມາດຕາ 29 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008. (2). ການແຈ້ງໃຫ້ກັນຊາບນີ້ ຕ້ອງເປັນການແຈ້ງ ກ່ອນທີ່ສັນຍາຈະເຖິງເວລາປະຕິບັດ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຮັບຊາບກ່ຽວກັບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ : ໃນວັນທີ 3 ເມສາ 2012, ກ ສົ່ງຊື້ ງົວເຜົາສາມໂຕ ຈາກ ຂ ທັງໝົດ 6.000.000 ກີບ ຊຶ່ງວາງມັດຈຳກ່ອນ 2.000.000 ກີບ ແລະ ໄດ້ບອກໃຫ້ ຂ ເອົາມາສົ່ງ ຢູ່ຮ້ານອາຫານຂອງ ກ ໃນວັນທີ 5 ເມສາ 2012 ຊຶ່ງ ກ ໄດ້ຮັບຈັດງານລ້ຽງສະຫຼອງປີໃໝ່ລາວ ໃຫ້ບໍລິສັດ ຄ.

- ຖ້າຫາກວ່າ ຂ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ ກ ຊາບ ໃນວັນທີ 3 ຫຼື 4 ເມສາ 2012 ວ່າ ບໍ່ສາມາດຊອກຫາງົວມາປຸງແຕ່ງໄດ້ ຍ້ອນເກີດມີພະຍາດລະບາດ, ອົງການປົກຄອງເມືອງບໍ່ໃຫ້ຂ້າງົວ ຫຼື ຊື້ຂາຍງົວເປັນໃນຕະຫຼາດ ແລະ ໃຫ້ປິດໂຮງງານຂ້າສັດ ແລະ ຂ ກໍໄດ້ພະຍາຍາມຕິດຕໍ່ຊອກຊື້ງົວ ຢູ່ບ່ອນອື່ນມາແລ້ວ ແຕ່ທາງການຫ້າມເຄື່ອນຍ້າຍສັດ. ການແຈ້ງດັ່ງກ່າວ ກໍຈະມີຜົນປະໂຫຍດທັງສອງຝ່າຍ ທັງ ກ ແລະ ຂ ເພາະຈະໄດ້ຊອກຫາຊ່ອງທາງອື່ນແກ້ໄຂ ເຊັ່ນ ເອົາໝູປິ່ນ ຫຼື ອາຫານປະເພດອື່ນມາປຸງນແທນ, ກ ກໍໄດ້ມີເວລາປຶກສາຫາລືກັບບໍລິສັດ ຄ ທີ່ຈ້າງໃຫ້ຕົນຈັດງານປີ ໃໝ່. ໃນກໍລະນີນີ້, ຂ ແລະ ກ ອາດຈະຕົກລົງ ຍົກເລີກສັນຍານຳກັນ ແລະ ສົ່ງເງິນມັດຈຳຄືນ ຫຼື ກ ອາດຈະໃຫ້ ຂ ສະໜອງອາຫານປະເພດອື່ນແທນ ທັງນີ້ຂຶ້ນກັບການຕົກລົງຂອງທັງສອງຝ່າຍ.

- ຖ້າຫາກວ່າ ຂ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ ກ ຊາບ ໃນວັນທີ 5 ເມສາ 2012, ກໍອາດຈະເຮັດໃຫ້ ກ ບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂ ສະຖານະການໄດ້ທັນ ແລະ ກ ອາດຈະຖືກ ບໍລິສັດ ຄ ປັບໃໝ ຫຼື ອື່ນໆ ແລະ ຖ້າເປັນດັ່ງນີ້ ຈະຖືວ່າ ເປັນການລະເມີດສັນຍາ ຫຼື ບໍ່ ? ເພື່ອ ກ ຈະສາມາດນຳໃຊ້ມາດຕາ 33 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008ໄດ້, ໃນຈຸດນີ້ ເຫັນວ່າຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃນກົດໝາຍໃຫ້ຈະແຈ້ງກ່ວາເກົ່າ.

4.6.2. ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ

ມາດຕາ 30 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ⁴³ ອະນຸຍາດໃຫ້ຄູ່ສັນຍາໄດ້ໂຈະການປະຕິບັດສັນຍານຳກັນ ພາຍໃຕ້ເງື່ອນ ໄຂ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຄູ່ສັນຍາ ຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ໄດ້ປະຕິບັດສັນຍາມາແລ້ວ ບາງສ່ວນ;

⁴³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 30 (ໃຫມ່) ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ:

ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ສ່ວນໃດໜຶ່ງແລ້ວ ອາດໂຈະການ ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ໂດຍແຈ້ງໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງໃນທັນທີ ຖ້າເຫັນວ່າ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຖືກ ແຈ້ງໂຈະນີ້ ຕົກຢູ່ໃນສະພາບໃດໜຶ່ງ ຊຶ່ງອາດຈະສ້າງຜົນເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຕົນ ດັ່ງນີ້:

- ຖືກຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍໃຫ້ລົ້ມລະລາຍ;
- ຂາດຄວາມເຊື່ອຖືໃນການດຳເນີນທຸລະກິດ ຊຶ່ງອາດຈະບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້;
- ຕົກຢູ່ໃນສະພາບ ທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍານັ້ນໄດ້.

ຄູ່ສັນຍາທີ່ໄດ້ໂຈະການປະຕິບັດນັ້ນ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ກ່ຽວກັບຄວາມເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຖ້າວ່າການໂຈະນັ້ນ ຫາກໄດ້ເຮັດຂຶ້ນ ໂດຍບໍ່ມີສະພາບຕາມທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້.

ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາທີ່ຖືກແຈ້ງກ່ຽວກັບການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນ ສາມາດຍັງຢືນ ຫຼື ໃຫ້ການຄ້າປະກັນໃນການປະຕິບັດສັນຍາທີ່ເໝາະສົມກ່ຽວກັບຄວາມສາມາດ ໃນການປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຄູ່ສັນຍາທີ່ໄດ້ໂຈະນັ້ນ ຕ້ອງສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດຍັງຢືນ ຫຼື ໃຫ້ການຄ້າປະກັນທີ່ເໝາະສົມໄດ້ ຄູ່ສັນຍາທີ່ໂຈະນັ້ນ ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້. ສໍາລັບການປະຕິບັດພັນທະຜ່ານມາ ຄູ່ສັນຍາທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະນັ້ນຕ້ອງທົດແທນຄືນໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາທີ່ຍົກເລີກ.

ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ ສາມາດດຳເນີນໄດ້ ໃນສັນຍາທຸກປະເພດ ເວັ້ນເສຍແຕ່ ສັນຍາຝ່າຍດຽວ.

- ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍນີ້ ເຫັນວ່າ ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງ (ເອີ້ນວ່າ “ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະ”) ຕົກຢູ່ໃນສະພາບ ທີ່ອາດຈະສ້າງຜົນເສັຍຫາຍແກ່ຕົນ ໂດຍແຈ້ງກ່ຽວກັບການໂຈະຂອງຕົນ ໃຫ້ຝ່າຍທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະນັ້ນຊາບໂດຍທັນທີ;
- ສະພາບໃດໜຶ່ງ ທີ່ເປັນເງື່ອນໄຂໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ເຫັນວ່າ ຈະສ້າງຜົນເສັຍຫາຍໃຫ້ແກ່ຕົນສາມາດແຈ້ງໂຈະນັ້ນ ມີຄື:
 - o ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະນັ້ນຖືກຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍ ໃຫ້ສານພິຈາລະນາວ່າ ເປັນບຸກຄົນລົ້ມລະລາຍ;
 - o ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະ ຂາດຄວາມເຊື່ອຖື ໃນການດຳເນີນທຸລະກິດ ຊຶ່ງອາດບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້;
 - o ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະ ຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍານັ້ນໄດ້.

ຂໍ້ສັງເກດ: ຂໍ້ແຕກຕ່າງລະຫວ່າງ ມາດຕາ 29 ແລະ ມາດຕາ 30 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ມີຄື: ມາດຕາ 29 ກຳນົດກ່ຽວກັບຫຼັກການໃນການແຈ້ງຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ໂດຍໃຫ້ສິດແກ່ **ລູກໜີ້** ຫຼື ຜູ້ມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມສັນຍາເປັນຄົນແຈ້ງ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຊາບ. ສ່ວນມາດຕາ 30 ກຳນົດກ່ຽວກັບ ຜູ້ທີ່ເປັນ **ເຈົ້າໜີ້** ຫຼື ຜູ້ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນມາແລ້ວ ຫາກເຫັນວ່າຕົນອາດຈະໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຈາກເງື່ອນໄຂໃດໜຶ່ງທີ່ກ່າວໄວ້ຂ້າງເທິງນີ້ ມີສິດແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ.

ເຖິງວ່າ ກົດໝາຍຈະອະນຸຍາດໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາຂອງຕົນກໍຕາມ, ກົດໝາຍຍັງກຳນົດໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຄວາມເສັຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຖ້າຫາກວ່າ ການໂຈະການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນ ຫາກໄດ້ເຮັດຂຶ້ນໂດຍບໍ່ມີສະພາບເງື່ອນໄຂຕາມທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້⁴⁴.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຖ້າວ່າ ຄູ່ສັນຍາທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນສາມາດຢັ້ງຢືນ ຫຼື ໃຫ້ການຮັບປະກັນທີ່ເໝາະສົມວ່າຕົນຍັງສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນຕາມສັນຍາໄດ້, ຜູ້ກ່ຽວກໍສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ເຖິງຝ່າຍທີ່ແຈ້ງໂຈະຈະຄັດຄ້ານ ແລະ ໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາກໍຕາມ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດຢັ້ງຢືນ ຫຼື ຄ້າປະກັນທີ່ເໝາະສົມໄດ້ຄູ່ສັນຍາທີ່ແຈ້ງໂຈະນັ້ນ ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້⁴⁵.

ໃນກໍລະນີທີ່ມີການຍົກເລີກສັນຍາ ຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງທີ່ກ່າວມານີ້, ກົດໝາຍຍັງກຳນົດໃຫ້ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ແຈ້ງໂຈະ ຊຶ່ງເປັນຝ່າຍທີ່ຍົກເລີກສັນຍາ ທີ່ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄປກ່ອນນັ້ນ ໄດ້ຮັບການທົດແທນຄືນຈາກ ຄູ່ສັນຍາທີ່ຖືກແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາ ⁴⁶.

ຕົວຢ່າງ : ກ ເປັນນັກຮ້ອງທີ່ມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງ ແລະ ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມ. ຂ ໄດ້ຈ້າງໃຫ້ ກ ໄປຮ້ອງ ເພງໃນຄອນເສີດຂອງຕົນ. ກ່ອນໜ້ານີ້ສະແດງຕົວຈິງ ຂ ຮູ້ຂ່າວວ່າ ກ ອາດບໍ່ສາມາດຮ້ອງເພງໄດ້ຍ້ອນສຽງແຕບ ຊຶ່ງບໍ່ຮູ້ສາເຫດ ຊຶ່ງອາດເຮັດໃຫ້ຄອນເສີດຕ້ອງເລື່ອນອອກໄປ ຫຼື ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຍົກເລີກການສະແດງ ຊຶ່ງ ຂ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງເງິນຄ່າບັດຄືນໃຫ້ຜູ້ຊົມ ທັງຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຄ່າເຊົ່າສະຖານທີ່ຈັດຄອນເສີດ, ສົ່ງເງິນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ສະໜັບສະໜູນ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນກໍລະນີນີ້ ຂ ສາມາດແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາບໍລິການໄດ້. ແຕ່ຖ້າຫາກວ່າ ຂໍ້ມູນທີ່ຕົນໄດ້ຮັບໄປນັ້ນຫາກບໍ່ເປັນຄວາມຈິງ ຂ ຕ້ອງໄດ້ທົດແທນຄ່າເສັຍຫາຍຕ່າງໆ ທີ່ອາດຈະກະທົບຕໍ່ຊື່ສຽງຂອງ ກ; ຫຼື ຖ້າຫາກວ່າຂໍ້ມູນນັ້ນເປັນຄວາມຈິງ, ແຕ່ ກ ໄດ້ຢັ້ງຢືນວ່າການເຈັບຂອງຕົນສາມາດປົ່ນປົວໃຫ້ດີໄດ້ໂດຍໄວ ແລະ ສາມາດຮ້ອງເພງໄດ້ຕາມທີ່ຕົກລົງກັນໄວ້ແລ້ວ, ກ ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄດ້ ແລະ ຂ ກໍບໍ່ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້.

⁴⁴ວັກ ສອງ ຂອງມາດຕາ 30 ຂອງກົດໝາຍ ອ້າງອີງຂ້າງເທິງ.

⁴⁵ວັກ ສາມ ຂອງມາດຕາ 30 ຂອງກົດໝາຍ, ອ້າງອີງຂ້າງເທິງ.

⁴⁶ວັກ ສາມ ຂອງມາດຕາ 30 ຂອງກົດໝາຍ, ອ້າງແລ້ວຂ້າງເທິງ.

ຕົວຢ່າງ : ກ ເປັນເຈົ້າຂອງກິດຈະການໂຮງງານຜະລິດເຂົ້າຈີ່ ຊຶ່ງໄດ້ເຮັດສັນຍາຊື້ແປງສາລີ ສໍາລັບຜະລິດເຂົ້າຈີ່ ຈາກ ຂ, ສັງຊື້ນໍ້າຕານ ຈາກ ຄ ແລະ ນໍ້າມັນເບີ ຈາກ ງ ແລະ ກ ຍັງໄດ້ເຮັດສັນຍາຂາຍເຂົ້າຈີ່ໃຫ້ ຈ ຊຶ່ງເປັນຜູ້ຈັດຈໍາໜ່າຍເຂົ້າຈີ່ໃຫ້ແກ່ໂຮງແຮມຕ່າງໆ ໃນນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ຕໍ່ມາ ສະພາບເສດຖະກິດບໍ່ຄ່ອຍດີພາໃຫ້ ກ ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການດໍາເນີນທຸລະກິດ, ຂາດເງິນສົດໝູນວຽນທຸລະກິດ, ຂ ແລະ ຄ ຈຶ່ງຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານໃຫ້ພິຈາລະນາປະກາດໃຫ້ ກ ເປັນບຸກຄົນລົ້ມລະລາຍ ແລະ ດໍາເນີນການຊໍາລະສະສາງໜີ້ສິນຕ່າງໆ ໃຫ້ພວກຕົນ. ເມື່ອ ຈ ຮູ້ຂ່າວດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງໄດ້ແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາຊື້ຂາຍເຂົ້າຈີ່ລະຫວ່າງຕົນກັບ ກ ໂດຍທັນທີ ຍ້ອນວ່າ ຖ້າວ່າບໍ່ສາມາດສົ່ງເຂົ້າຈີ່ໄດ້ທັນຕາມກໍານົດເວລາ, ຈ ຈະຖືກເຈົ້າຂອງໂຮງແຮມຕ່າງໆປັບໃໝ ແລະ ອາດຈະຖືກທວງເອົາຄ່າເສັຍຫາຍ ອື່ນໆອີກ. ສະນັ້ນ, ຈ ຈຶ່ງໄດ້ແຈ້ງໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາຊື້ຂາຍເຂົ້າຈີ່ກັບ ກ. ຖ້າຫາກ ກ ຍັງຢືນວ່າຕົນຢູ່ໃນສະພາບທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ ຫຼື ມີໜີ້ສິນຫຼາຍກວ່າຊັບສິນ ແລະ ບໍ່ສາມາດດໍາເນີນການຜະລິດໄດ້, ຈ ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາຊື້ຂາຍເຂົ້າຈີ່ໄດ້. ໃນກໍລະນີນີ້, ຖ້າຫາກວ່າສານ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ປະກາດວ່າ ກ ເປັນບຸກຄົນທີ່ລົ້ມລະລາຍ ແລະ ຂ ແລະ ຄ ບໍ່ທັນໄດ້ຂໍໃຫ້ສານອາຍັດຊັບຂອງ ກ, ຖ້າ ຈ ໄດ້ຈ່າຍເງິນຄ່າເຂົ້າຈີ່ລ່ວງໜ້າກ່ອນສ່ວນໜຶ່ງແລ້ວ ກ ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງຄືນໃຫ້ ຈ; ຫຼື ກ ໄດ້ສົ່ງເຂົ້າຈີ່ໃຫ້ແລ້ວ ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຊໍາລະ ຈ ຕ້ອງໄດ້ຊໍາລະຄ່າເຂົ້າຈີ່ໃຫ້ ກ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ວັກທີສີ່ຂອງມາດຕາ 30 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ອະນຸຍາດໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ກັບສັນຍາທຸກປະເພດ ຍົກເວັ້ນສັນຍາຝ່າຍດຽວ, ຖ້າຫາກລູກໜີ້ ສາມາດຢັ້ງຢືນ ຫຼື ຮັບປະກັນໄດ້ວ່າ ເມື່ອຜ່ານພື້ນຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກໄປແລ້ວ ຕົນຈະສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາໄດ້, ເຈົ້າໜີ້ຈະບໍ່ສາມາດຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ແຕ່ ຝ່າຍດຽວ ເພາະການຍົກເລີກສັນຍາຈະມີຜົນກະທົບໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາ ໃນຫຼາຍດ້ານ ເຊັ່ນ ການຍົກເລີກໂຄງການຂະໜາດໃຫຍ່ ຊຶ່ງອາດຈະສ້າງຜົນກະທົບ ບໍ່ພຽງແຕ່ສະເພາະລູກໜີ້ເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຍັງພົວພັນ ແລະ ແຕະຕ້ອງເຖິງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ຂອງຄູ່ສັນຍາຕື່ມອີກ.

4.7. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້

ໃນລະຫວ່າງການປະຕິບັດສັນຍາ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ ທີ່ຈະມີການປ່ຽນແປງສັນຍາ, ດັດແກ້ສັນຍາ, ຍົກເລີກ ຫຼື ສິ້ນສຸດສັນຍາ ໂດຍຄູ່ສັນຍາເອງ ຫຼື ສາເຫດອື່ນຈາກກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ນິຕິກຳ) ຫຼື ສະພາບທີ່ພາໃຫ້ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ (ນິຕິເຫດ). (ເບິ່ງຂໍ້ 6 ກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ). ນອກຈາກນີ້ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ຍັງມີການປ່ຽນຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນສັນຍາ⁴⁷ຄື: ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ໃໝ່.

ຕາມຫຼັກການແລ້ວ ສັນຍາຈະຕ້ອງຖືກປະຕິບັດໂດຍ ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ເອງ ຍ້ອນວ່າເປັນການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ທີ່ສ້າງຂໍ້ຜູກພັນ ຫຼື ສ້າງສິດ ແລະ ພັນທະ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຈຸດປະສົງ ແລະ ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ກົດໝາຍກໍບໍ່ໄດ້ທ້າມໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາໃນຖານະເປັນ “ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່” ຫຼື “ລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່”.

4.7.1. ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່

ການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ ໝາຍເຖິງ ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ໂອນສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນ ໃນສັນຍາໃດໜຶ່ງໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ “ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່”.

⁴⁷ປະເດັນນີ້ ນັກວິຊາການລາວ ມີສອງທັດສະນະແຕກຕ່າງກັນ ຄື: ທັດສະນະທີ (1) ເຫັນວ່າ ການປ່ຽນແປງບຸກຄົນທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນສັນຍາ ໂດຍສະເພາະ ຄູ່ສັນຍາ ບໍ່ຖືວ່າເປັນການ “ປ່ຽນແປງສັນຍາ” ເພາະວ່າ ການປ່ຽນແປງສັນຍາໝາຍເຖິງ ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ; ແລະ ທັດສະນະທີ (2) ເຫັນວ່າ ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ໝາຍເຖິງການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍຂອງສັນຍາ ທີ່ກໍານົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 16 ຊຶ່ງລວມມີໃນນີ້ລວມມີທັງ ຊື່ ແລະ ທີ່ຢູ່ຂອງຄູ່ສັນຍາ.

ອີງຕາມ ມາດຕາ 31 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ເຈົ້າໜີ້ມີສິດມອບສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ ຊຶ່ງກົດໝາຍກໍໄດ້ເນັ້ນໃສ່ “ການທວງຊັບສິ່ງຂອງ” ຈາກລູກໜີ້ໃນສັນຍາ. ໃນນີ້ເຈົ້າໜີ້ຍັງມີພັນທະຕ້ອງມອບເອກະສານຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສັນຍາ ໂດຍສະເພາະໃນການທວງໜີ້ນັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ ແລະ ຍັງຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ກົດໝາຍ ຖ້າຫາກວ່າ ການໂອນສິດດັ່ງກ່າວບໍ່ມີມູນຄວາມຈິງ⁴⁸.

ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ ໄດ້ເສຍຊີວິດແລ້ວ ຜູ້ສືບທອດທີ່ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ມີສິດທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ຈາກລູກໜີ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນໄດ້.⁴⁹

ຂໍ້ສັງເກດ: ໃນຈຸດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້ໃໝ່ ນີ້ເຫັນວ່າກົດໝາຍຍັງ ບໍ່ໄດ້ກຳນົດຢ່າງລະອຽດ ເປັນຕົ້ນ: (1). ການແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບ; ບາງກໍລະນີ ຫຼື ປະເພດສັນຍາ ຄວນໃຫ້ສິດແກ່ລູກໜີ້ ໃນການຄັດຄ້ານ ຫຼື ບໍ່ເຫັນດີ ຫຼື ໃຊ້ສິດໃນການຍົກເລີກສັນຍາໄດ້ ເຊັ່ນ: ສັນຍາບໍລິການ, ສັນຍາແຮງງານ ຫຼື ສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງ ແລະ ສັນຍາອື່ນໆ; (2). ການແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບ ຍັງສ້າງຄວາມສະດວກໃຫ້ລູກໜີ້ໄດ້ຊາບວ່າ ລູກໜີ້ຈະປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນແກ່ຜູ້ໃດ ແລະ ຢູ່ບ່ອນໃດ, ຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ອາດຈະສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ລູກໜີ້ ໃນການປະຕິບັດພັນທະ; (3). ຂອບເຂດ ຂອງການໂອນສິດ ແລະ ກຳນົດເວລາຂອງສັນຍາ ຊຶ່ງເຫັນວ່າຕ້ອງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ຈະແຈ້ງຕື່ມອີກວ່າ ການໂອນໜີ້ສິນ ບໍ່ໃຫ້ເກີນໜີ້ສິນທີ່ຕ້ອງຮັບຂອງເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ພາຍໃນກຳນົດເວລາຂອງສັນຍາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນແລ້ວ ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່ ບໍ່ມີສິດປ່ຽນແປງສັນຍາ ແລະ ຕ້ອງຮັບເອົາສິດ ແລະ ພັນທະທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນທີ່ຍັງເຫຼືອ⁵⁰ ແລະ (4). ຄຳວ່າ “ທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງ” ທີ່ກຳນົດໃນມາດຕາ 31 ນີ້ ມີຄວາມໝາຍໂດຍກົງເຖິງການທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງເທົ່ານັ້ນ ຫຼື ເປັນການ “ໂອນສິດ ແລະ ພັນທະ” ຫຼື ການໂອນສັນຍາໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່, ໃນປະເດັນນີ້ ຍັງບໍ່ຈະແຈ້ງ ຍ້ອນວ່າ ຖ້າຫາກວ່າ ພົວພັນເຖິງແຕ່ຊັບ, ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ຫຼື ຊັບສິນ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາເທົ່ານັ້ນ ສິດອື່ນໆ ຂອງເຈົ້າໜີ້ ກໍຈະບໍ່ໄດ້ຮັບປະຕິບັດ. ຂໍ້ສັງເກດທີ່ຕັ້ງຂຶ້ນໃນ (1), (2) ແລະ (3) ອາດຈະບໍ່ເປັນບັນຫາໄດ້ ຍ້ອນວ່າກົດໝາຍເວົ້າສະເພາະແຕ່ ໃຫ້ທວງຊັບແທນເຈົ້າໜີ້ ແລະ ຖ້າເປັນຄືກັນກັບການສັນນິຖານນີ້ ບົດບັນຍັດຂອງມາດຕາ 31 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ບໍ່ໄດ້ໝາຍເຖິງການໂອນສິດ ແລະ ພັນທະຂອງສັນຍາ ໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ລູກໜີ້ໃໝ່. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ນັກວິຊາການອີກຝ່າຍໜຶ່ງທີ່ມີທັດສະນະແຕກກັນຢັ້ງຢືນວ່າ ຖ້າກົດໝາຍກຳນົດໃຫ້ ສະເພາະແຕ່ ການທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງ ຕາງເຈົ້າໜີ້, ຜູ້ທີ່ທວງຊັບ

⁴⁸ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 31 ຜົນບັງຄັບຂອງສັນຍາຕໍ່ບຸກຄົນອື່ນ:

ເຈົ້າໜີ້ ມີສິດມອບສິດຂອງຕົນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົນໃໝ່ ທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງຈາກລູກໜີ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ເຈົ້າໜີ້ ຕ້ອງມອບເອກະສານຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການທວງໜີ້ນັ້ນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ຄົນໃໝ່ ແລະ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜູ້ກ່ຽວ ຖ້າວ່າສິດທີ່ມອບໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວນັ້ນ ຫາກບໍ່ມີຄວາມຈິງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໄປແລ້ວ ຜູ້ສືບທອດທີ່ໄດ້ຮັບມູນມໍຣະດົກ ກໍມີສິດທວງເອົາຊັບສິ່ງຂອງຈາກລູກໜີ້ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງນັ້ນໄດ້.

ລູກໜີ້ ກໍມີສິດມອບພັນທະຂອງຕົນໃຫ້ລູກໜີ້ຄົນໃໝ່ ປະຕິບັດແທນຕົນໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕົກລົງເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜີ້ເສຍກ່ອນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ ຫາກໄດ້ເສຍຊີວິດໄປແລ້ວ ຜູ້ສືບທອດທີ່ໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ກໍມີພັນທະປະຕິບັດແທນຜູ້ກ່ຽວ.

⁴⁹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 31 ຂອງກົດໝາຍ, ວັກຫ້າ.

⁵⁰ເພື່ອເປັນການສົມທຽບ ແລະ ເປັນຂໍ້ມູນໃນການຄົ້ນຄ້ວາ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ໄດ້ກຳນົດຫຼັກການກ່ຽວຂ້ອງກັບ “ການສະລະໜີ້ ແລະ ໂອນໜີ້” ຄື: (1). ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 32 ວັກສອງ ກຳນົດໄວ້ວ່າ “ເຈົ້າໜີ້ທີ່ມີບຸລິມະສິດ ສາມາດສະລະບຸລິມະສິດ ຂອງຕົນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ອື່ນ ທີ່ມີການຄ້າປະກັນ ແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນມູນຄ່າໜີ້ສິນຂອງຕົນ”; (2). ວັກສາມຂອງມາດຕາດຽວກັນກຳນົດວ່າ “ເຈົ້າໜີ້ ທີ່ມີການຄ້າປະກັນສາມາດໂອນໜີ້ ລວມທັງຜົນປະໂຫຍດໃນໜີ້ ຂອງຕົນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ. ໃນກໍລະນີນີ້ ການຄ້າປະກັນ ແລະ ບຸລິມະສິດທີ່ຕິດພັນກັບໜີ້ນັ້ນ ກໍຈະຖືກໂອນໄປພ້ອມແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນມູນຄ່າໜີ້ຂອງຕົນ”.

ສິ່ງຂອງນັ້ນ ຈະບໍ່ເອີ້ນວ່າ “ເຈົ້າໜີ້ຜູ້ໃໝ່” ໃນມາດຕາ 31 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ບົດບັນຍັດຂອງ ມາດຕາ 31 ພົວພັນເຖິງການໂອນສິດ ແລະ ພັນທະຂອງສັນຍາ ຫຼື ການໂອນສັນຍາໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ລູກໜີ້; ແລະ (4). ອີກດ້ານໜຶ່ງ, ເມື່ອຄົ້ນຄວ້າ ມາດຕາ 31 ເຫັນວ່າ ບົດບັນຍັດຂອງມາດຕານີ້ ມີຄວາມໝາຍທາງດ້ານກົດໝາຍຄ້າຍຄືກັບຫຼັກການປ່ຽນແປງ ພັນທະ (Novation) ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນປະມວນກົດໝາຍແພ່ງຂອງຫຼາຍປະເທດ ເວົ້າເຖິງການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້, ລູກໜີ້ ແລະ ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນ ທີ່ເປັນສາລະສຳຄັນຂອງສັນຍາ ຊຶ່ງເຫັນວ່າຍັງຕ້ອງຄົ້ນຄວ້າຕື່ມອີກເພື່ອກຳນົດ ໃຫ້ຈະແຈ້ງກ່ວາເກົ່າ ໂດຍສະເພາະຜົນສະທ້ອນທາງດ້ານກົດໝາຍ ທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບຄູ່ສັນຍາແຕ່ລະຝ່າຍ ແລະ ວັດຖຸປະສົງຂອງສັນຍາ ໃນກໍລະນີທີ່ມີການປ່ຽນແປງ.

4.7.2 ການປ່ຽນລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່

ການປ່ຽນລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່ ໝາຍເຖິງ ລູກໜີ້ ໄດ້ໂອນສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນ ໃນສັນຍາໃດໜຶ່ງ ໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ “ລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່”.

ອີງຕາມກົດໝາຍ, ວັກສາມ ແລະ ສີ່ ຂອງມາດຕາ 31 ຂອງ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008 ກຳນົດຫຼັກການ ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ລູກໜີ້ມອບພັນທະຂອງຕົນໃຫ້ລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່ປະຕິບັດແທນຕົນ, ພາຍໃຕ້ເງື່ອນໄຂ ມີການຕົກລົງເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜີ້. ຖ້າລູກໜີ້ຫາກເສຍຊີວິດ ຜູ້ສືບທອດທີ່ໄດ້ຮັບເອົາມູນມໍຣະດົກ ມີພັນທະປະຕິບັດແທນລູກໜີ້ນັ້ນ⁵¹.

ການປ່ຽນລູກໜີ້ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ເຊັ່ນດຽວກັບການປ່ຽນເຈົ້າໜີ້. ການທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໃຫ້ລູກໜີ້ຕ້ອງຂໍຄຳເຫັນຈາກເຈົ້າໜີ້ເສຍກ່ອນ ຈຶ່ງປ່ຽນລູກໜີ້ໄດ້ນັ້ນ ກໍຍ້ອນວ່າສັນຍາເກີດຈາກການຕົກລົງລະຫວ່າງເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້, ທີ່ສຳຄັນເຈົ້າໜີ້ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມໄວ້ເນື້ອເຊື່ອໃຈລູກໜີ້ແລ້ວ ຈຶ່ງໄດ້ເຮັດສັນຍານຳ ເມື່ອມີການປ່ຽນຕົວລູກໜີ້, ກໍຄວນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ເຫັນດີນຳ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນໃຈວ່າ ລູກໜີ້ຜູ້ໃໝ່ສາມາດປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຕາມສັນຍາໄດ້.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຈ້າງ ຂ ມາຮ້ອງເພງໃນຄອນເສີດພິເສດ ໂດຍທັງສອງຝ່າຍຕົກລົງເຫັນດີແບ່ງປັນກຳໜົດໄລຈາກ ການຈັດຄອນເສີດຄື: 55 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນຂອງ ກ ແລະ 45 ສ່ວນຮ້ອຍເປັນຂອງ ຂ. ຂ ເປັນນັກຮ້ອງທີ່ມີຊື່ສຽງໂດ່ງດັງຫຼາຍ ແລະເປັນທີ່ນິຍົມຂອງປະຊາຊົນໃນເວລານັ້ນ ໂດຍສະເພາະເພງ “ສາວຊຽງຂວາງ”. ຕໍ່ມາ ຂ ຕ້ອງ ການພັກຜ່ອນເນື່ອງມາຈາກບັນຫາສຸຂະພາບ ຕາມຄຳແນະນຳຂອງແພດ. ຂ ໄດ້ສະເໜີ ໃຫ້ ກ ໃຫ້ຈ້າງ ຄ ມາແທນຕົນ. ຄ ກໍເປັນນັກຮ້ອງທີ່ມີຊື່ສຽງເຊັ່ນດຽວກັນ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍຈະເນັ້ນໜັກໄປທາງເພງລາວສະໄໝ ຫຼາຍກ່ວາ; ເພງຂອງ ຄ ທີ່ນິຍົມໃນເວລານີ້ ແມ່ນເພງ “ຮິບຮອບບ້ານນາ” ເປັນທີ່ນິຍົມຫຼາຍໃນກຸ່ມໄວໜຸ່ມ. ສະນັ້ນ, ກ ຕ້ອງໄດ້ຊ່ຽງຊາເຖິງຜົນກະທົບທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ ຕໍ່ຄອນເສີດທີ່ຕົນຈະຈັດ ໂດຍສະເພາະຖ້າຫາກວ່າ ບໍ່ແມ່ນ ຂ ມາສະແດງແລ້ວ ຈະຂາຍບັດຄອນເສີດໄດ້ຫຼື ບໍ່ ຫຼື ອາດຈະຂາຍບັດຄອນເສີດໄດ້ຫຼາຍກ່ວາ ຖ້າແມ່ນ ຄ ສະແດງແທນ ຂ.

ຂໍ້ສັງເກດ: ເມື່ອກົດໝາຍກຳນົດໃຫ້ລູກໜີ້ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕົກລົງເຫັນດີຈາກເຈົ້າໜີ້ເສຍກ່ອນ, ຖ້າຫາກວ່າເຈົ້າໜີ້ບໍ່ເຫັນດີນຳ, ລູກໜີ້ກໍບໍ່ມີສິດປ່ຽນໄດ້ ແລະ ລູກໜີ້ຍັງຕ້ອງໄດ້ສືບຕໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຕາມສັນຍາຕໍ່ໄປ. ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ມີຄວາມຈຳເປັນ ເຊັ່ນ: ລູກໜີ້ມີບັນຫາດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຕາມສັນຍາໄປ, ຖ້າເຈົ້າໜີ້ບໍ່ເຫັນດີນຳ ລູກໜີ້ກໍສາມາດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານໃຫ້ຍົກເລີກສັນຍາ. ສ່ວນຄຳເສີຍຫາຍຕ່າງໆ ຫຼື ຜົນກະທົບທາງດ້ານ ການເງິນທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຕໍ່ເຈົ້າໜີ້ນັ້ນ ເຈົ້າໜີ້ອາດສາມາດຮຽກຮ້ອງຈາກລູກໜີ້ໄດ້ ຫຼື ບໍ່ນັ້ນ ກົດໝາຍຍັງບໍ່ທັນກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງ, ສະນັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຕື່ມອີກ ເພື່ອປັບປຸງກົດໝາຍ.

⁵¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 31 ວັກ ສາມ ແລະ ສີ່.

4.8. ສິດໃນການດຳເນີນການແທນລູກໜີ້

ສິດໃນການດຳເນີນການແທນລູກໜີ້ ໝາຍເຖິງ ການດຳເນີນການໃດໜຶ່ງ ເພື່ອທວງເອົາສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດ ຈາກບຸກຄົນອື່ນທີ່ເປັນຂອງລູກໜີ້ຂອງລູກໜີ້ຕົນ (ລູກໜີ້ຂອງລູກໜີ້) ຊຶ່ງເປັນການກະທຳໃນນາມລູກໜີ້ ດ້ວຍການຮ້ອງຟ້ອງທວງເອົາໜີ້ສິນ ຕໍ່ສານ ພາຍໃຕ້ບາງເງື່ອນໄຂ.

ຫຼັກການນີ້ເປັນຫຼັກການໃໝ່ ທີ່ກົດໝາຍລາວໄດ້ຮັບເອົາ ແລະ ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງປີ 2008 (ມາດຕາ 32) ຊຶ່ງໃຫ້ສິດແກ່ເຈົ້າໜີ້ທວງໜີ້ສິນ ຫຼື ລາຍໄດ້ ຈາກລູກໜີ້ຂອງລູກໜີ້ ໃນກໍລະນີ ທີ່ລູກໜີ້ບໍ່ທວງເອົາໜີ້ສິນດັ່ງກ່າວ ທັງນີ້ກໍເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງເຈົ້າໜີ້ເອງ.⁵²

ຕົວຢ່າງ: ກ ກຸ້ມເງິນ ຈາກ ຂ ໂດຍເອົາລາຍໄດ້⁵³ຈາກການເຊົ່າຫ້ອງແຖວຫ້າຫ້ອງຂອງຕົນ ໃນແຕ່ລະເດືອນມາຄ້ຳປະກັນການຊຳລະໜີ້ສິນ ໂດຍຕົກລົງວ່າແຕ່ລະເດືອນຈະເອົາລາຍໄດ້ດັ່ງກ່າວ ມາໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ. ຕໍ່ມາລູກໜີ້ໄດ້ອ້າງວ່າ ຜູ້ເຊົ່າເຮືອນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຊຳລະເງິນຄ່າເຊົ່າເປັນເວລາຫຼາຍເດືອນ ແລະ ບໍ່ສາມາດຊຳລະໜີ້ສິນໄດ້, ຖ້າວ່າເຈົ້າໜີ້ຫາກເຫັນວ່າ ລູກໜີ້ບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຄວາມພະຍາຍາມທວງທາວເອົາໜີ້ສິນຂອງຜູ້ກ່ຽວ ແລະ ຕົນກໍໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ, ເຈົ້າໜີ້ສາມາດຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອບັງຄັບປະຕິບັດສັນຍາເຊົ່າເຮືອນລະຫວ່າງ ລູກໜີ້ ແລະ ຜູ້ເຊົ່າເຮືອນ ຕໍ່ສານ ເພື່ອພິຈາລະນາໃຫ້ເຈົ້າໜີ້ດຳເນີນການແທນລູກໜີ້.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ຫຼັກການທີ່ກຳນົດຂຶ້ນນີ້ ແນໃສ່ປົກປ້ອງປົກປ້ອງຜົນປະໂຫຍດຂອງເຈົ້າໜີ້ ເຖິງວ່າກົດໝາຍຈະໃຫ້ສິດແກ່ເຈົ້າໜີ້ ກໍບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ເຈົ້າໜີ້ມີສິດດຳເນີນການເອງຄືກັນກັບລູກໜີ້ ດ້ວຍຕົນເອງ ໂດຍອັດຕະໂນມັດ ຕ້ອງໄດ້ອາໄສອຳນາດສານໃນການບັງຄັບປະຕິບັດສັນຍາຂອງລູກໜີ້ກັບບຸກຄົນທີສາມ ເພື່ອທວງເອົາໜີ້ສິນ; (2). ໃນການພິຈາລະນາຂອງສານ ເຫັນວ່າ ສານຄວນຮຽກເອົາ ລູກໜີ້ມາໃຫ້ການຕື່ມອີກ ແລະ ຄວນພິຈາລະນາວ່າ ຈະເປັນການຊຳລະໜີ້ສິນທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ໂດຍຖືເອົາສັນຍາທີ່ສ້າງສິດ ແລະ ພັນທະລະຫວ່າງບຸກຄົນທີສາມ ແລະ ລູກໜີ້.

4.9. ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ

ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນມາດຕະການທາງແພ່ງ ໃນການກະກັດກັ້ນ ແລະ ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງຕ່າງໆ ທີ່ເກີດຂຶ້ນມາຈາກການປະຕິບັດສັນຍາໃດໜຶ່ງ ເພື່ອສ້າງຄວາມໝັ້ນໃຈໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາວ່າສັນຍາທີ່ທັງສອງຝ່າຍຕົກລົງກັນນັ້ນຈະຖືກປະຕິບັດຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ດ້ວຍເຈດຕະນາດີຂອງຄູ່ສັນຍາ.

ກົດໝາຍກຳນົດໃຫ້ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ເປັນໜຶ່ງໃນເນື້ອໃນສຳຄັນຂອງສັນຍາ⁵⁴ ຊຶ່ງຊຸກຍູ້ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ເພື່ອຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ກ່ຽວກັບການລະເມີດສັນຍາ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ ໂດຍຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ. ກົດໝາຍອະນຸຍາດໃຫ້ນຳໃຊ້ມາດຕະການຕ່າງໆ ຂຶ້ນກັບການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາເຊັ່ນ ການຊວດຈຳ, ການຄ້ຳປະກັນດ້ວຍຫຼັກຊັບ (ການຄ້ຳປະກັນດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ ແລະ ອະ

⁵²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 32 (ໃຫມ່). ສິດດຳເນີນການແທນລູກໜີ້:

ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ທວງໜີ້ ນຳລູກໜີ້ຂອງຕົນ ຊຶ່ງພາໃຫ້ເກີດຄວາມອັບປະໂຫຍດ ແກ່ເຈົ້າໜີ້ ເຈົ້າໜີ້ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງທວງເອົາໜີ້ສິນ ຕໍ່ສານແທນລູກໜີ້ ເວັ້ນເສຍແຕ່ສິດຂອງລູກໜີ້ນັ້ນ ແມ່ນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ແຕ່ລູກໜີ້ສະເພາະເທົ່ານັ້ນ ເປັນຜູ້ປະຕິບັດ.

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການດຳເນີນການແທນຂອງເຈົ້າໜີ້ ຕົກເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລູກໜີ້.

⁵³ລາຍໄດ້ລັກສະນະນີ້ ດຳລັດວ່າດ້ວຍການຄ້ຳປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ (2011) ເອີ້ນວ່າ “ໜີ້ຕ້ອງຮັບ” (Account receivable) ໝາຍເຖິງ ເງິນ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຮັບຈາກການຂາຍສິນຄ້າ ຫຼື ການບໍລິການ (ດຳລັດວ່າດ້ວຍການຄ້ຳປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ, ມາດຕາ 2. ຂໍ້ 18).

⁵⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 16 ຂີດໜ້າ 6.

ສັງຫາລິມະຊັບ), ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ແລະການປັບໄໝ.⁵⁵ ກົດໝາຍກຳນົດຫຼັກການກ່ຽວກັບມາດຕະການໃນການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ນັບແຕ່ມາດຕາ 34-36.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ການນຳໃຊ້ມາດຕະການນີ້ຕ້ອງໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີໂດຍຄູ່ສັນຍາ, ຖ້າຫາກວ່າຄູ່ສັນຍາບໍ່ໄດ້ກຳນົດກ່ຽວກັບມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ ຄູ່ສັນຍາຈະຮຽກຮ້ອງໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງປະຕິບັດມາດຕະການບໍ່ໄດ້; ແລະ (2). ເຖິງວ່າມາດຕະການທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ມີບັນດາມາດຕະການຄື: ການຊອດຈຳ, ການຄ້າປະກັນດ້ວຍຊັບ ຫຼື ບຸກຄົນ ແລະ ການປັບໄໝ ກໍບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ ຄູ່ສັນຍາຈະສາມາດນຳໃຊ້ແຕ່ມາດຕະການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ເທົ່ານັ້ນ ຍັງມີມາດຕະການອື່ນໆ ແລະ ຄູ່ສັນຍາຍັງສາມາດນຳໃຊ້ຫຼາຍມາດຕະການພ້ອມກັນກໍໄດ້ ຂຶ້ນກັບຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ.

4.9.1. ການປັບໄໝ

ການປັບໄໝ ແມ່ນມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ທີ່ສັງຄົມຮັບຮູ້ ແລະ ນຳໃຊ້ຮູບການນີ້ຫຼາຍ, ສ່ວນຫຼາຍການປັບໄໝ ຈະແນໃສ່ການທົດແທນ ຫຼື ການຊຳລະເປັນເງິນແບບທະວີຄຸນ ເຊັ່ນ ຖ້າຫາກວ່າລູກໜີ້ລະເມີດສັນຍາ ອາດຈະຖືກປັບໄໝສອງເທົ່າ ຂອງຈຳນວນເງິນທີ່ຕ້ອງຊຳລະຄ່າສິນຄ້າໃຫ້ເຈົ້າໜີ້.

ກົດໝາຍກຳນົດຫຼັກການກ່ຽວກັບການປັບໄໝ ຊຶ່ງຄູ່ສັນຍາສາມາດນຳໃຊ້ ໃນເງື່ອນໄຂຄື: ຖ້າຫາກມີການລະເມີດສັນຍາ, ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຄົບຖ້ວນ ຫຼື ປະຕິບັດບໍ່ທັນຕາມກຳນົດເວລາ.⁵⁶ ສ່ວນອັດຕາການປັບໄໝຕ້ອງປະຕິບັດຕາມລະບຽບການສະເພາະຂອງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີລະບຽບການສະເພາະ⁵⁷.

ຕົວຢ່າງ: ຄູ່ສັນຍາອາດຈະຕົກລົງໃຫ້ມີການທົດແທນຄືນ ຫຼື ຊອກສິນຄ້າໃໝ່ມາປ່ຽນແທນ ໃນກໍລະນີທີ່ມີການສົ່ງສິນຄ້າບໍ່ໄດ້ຄຸນນະພາບ ຫຼື ມີການຕົກເຮັຍ, ເສັຍຫາຍ; ພ້ອມກັນນັ້ນຖ້າຫາກວ່າການເສັຍຫາຍ ຫຼື ການສົ່ງສິນຄ້າບໍ່ໄດ້ຄຸນນະພາບນັ້ນຫາກເປັນຂໍ້ບົກພ່ອງຂອງຜູ້ຂາຍ, ຜູ້ຊື້ມີສິດປັບໄໝ 1,5 ສ່ວນຮ້ອຍ ຂອງຈຳນວນເງິນຄ່າສິນຄ້າທັງໝົດ.

4.9.2. ການຊອດຈຳ ແລະ ການຄ້າປະກັນດ້ວຍຊັບ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ

ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ແກ່ການປະຕິບັດສັນຍາ ຄູ່ສັນຍາສາມາດຕົກລົງວິທີການຮັບປະກັນ ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ ຫຼື ຜູ້ທີ່ມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມສັນຍາ ຫາກບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ.

ກົດໝາຍໄດ້ແບ່ງການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ⁵⁸ ອອກເປັນສອງຮູບການໃຫຍ່ ຕາມເນື້ອໃນຂອງວັດຖຸປະສົງ ແລະ ສ່ວນທີ່ພົວພັນກັບຊັບສິນຄື:

⁵⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 34 ມາດຕະການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ:

ໃນການຮັບປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ, ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງເຈົ້າໜີ້ ຫຼື ທົດແທນຄ່າເສັຍຫາຍ ຊຶ່ງອາດຈະເກີດຂຶ້ນ ພາຍຫລັງການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນນັ້ນ ກົດໝາຍໄດ້ອະນຸຍາດໃຫ້ນຳໃຊ້ມາດຕະການຕ່າງໆ ຄື: ການຊອດຈຳ, ການຄ້າປະກັນດ້ວຍບຸກຄົນ, ດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ການປັບໄໝ.

⁵⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 36 ການປັບໄໝ.

ການປັບໄໝ ແມ່ນ ມາດຕະການຕໍ່ຜູ້ລະເມີດສັນຍາ ຄື ບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ, ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຄົບຖ້ວນ ຫຼື ປະຕິບັດບໍ່ທັນຕາມກຳນົດເວລາ.

ການປັບໄໝ ໃຫ້ປະຕິບັດຕາມລະບຽບການສະເພາະຂອງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ມີລະບຽບການສະເພາະ.

⁵⁷ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 36.

⁵⁸ກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ໄດ້ມີກົດໝາຍສະເພາະເອີ້ນວ່າ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃນປີ 2005. ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງກົດໝາຍນີ້ໄດ້ ຈາກເວັບໄຊ້ຂອງສະພາແຫ່ງຊາດ ຕາມລິ້ງ:

http://www.na.gov.la/docs/lao/laws/econ/5_Secured_Transaction_20_05_2005.pdf

- ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍຊັບ ຊຶ່ງແບ່ງອອກເປັນ: (1). ການຄ້າປະກັນດ້ວຍສັງຫາລິມະຊັບ (ການຊອດຈຳ ແລະ ການຊອດຈຳ ກໍແບ່ງອອກເປັນອີກເປັນປະເພດສະເພາະຂຶ້ນກັບລັກສະນະສະເພາະຂອງຊັບທີ່ນຳມາຊອດຈຳ) ແລະ (2) ການຄ້າປະກັນດ້ວຍອະສັງຫາລິມະຊັບ.

- ການຄ້າປະກັນຕາມສັນຍາດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນ ແມ່ນສັນຍາ ຊຶ່ງບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ໄດ້ຕົກລົງໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ປະຕິບັດພັນທະອື່ນຕາງລູກໜີ້ ໃນກໍລະນີທີ່ລູກໜີ້ ຫາກບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດພັນທະອື່ນດ້ວຍຕົນເອງ.

ຂໍ້ສັງເກດ: (1). ການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາກ່ຽວກັບການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ ບໍ່ວ່າຈະດ້ວຍຮູບການການຄ້າປະກັນດ້ວຍຊັບ ຫຼື ດ້ວຍບຸກຄົນ ຫຼື ນິຕິບຸກຄົນອື່ນກໍຕາມ ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຊຶ່ງອາດຈະຂຽນໄວ້ໃນສັນຍາຕົ້ນຕໍ ຫຼື ເຮັດເປັນສັນຍາສະບັບແຍກຕ່າງຫາກກໍໄດ້; (2). ການຄ້າປະກັນ ຫຼື ສັນຍາຄ້າປະກັນ ຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນກັບຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອໃຫ້ໄດ້ບຸລິມະສິດໃນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້; (3). ສັນຍາຄ້າປະກັນເປັນໂມຄະໄດ້ເຊັ່ນ ຊັບທີ່ນຳມາຄ້າປະກັນບໍ່ແມ່ນຂອງລູກໜີ້ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ຮັບການມອບສິດນຳໃຊ້ມາເປັນຊັບຄ້າປະກັນ; (4) ເຖິງວ່າສັນຍາຄ້າປະກັນເປັນໂມຄະກໍຕາມ ຈະບໍ່ເຮັດໃຫ້ສັນຍາຕົ້ນຕໍເປັນໂມຄະໄປນຳ, ສັນຍາຕົ້ນຕໍຍັງມີຜົນສັກສິດລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາ; (5). ການຄ້າປະກັນແຕ່ລະປະເພດມີຫຼັກການສະເພາະ ຊຶ່ງກຳນົດໄວ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ກູ້ຢີມເງິນ ຈາກ ຂ ຈຳນວນ 15.000.000 ກີບ ໂດຍ ກ ໄດ້ເອົາລົດຈັກມາຄ້າປະກັນການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນ ໃນກໍລະນີທີ່ ຕົນບໍ່ສາມາດໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໄດ້ ຕາມກຳນົດເວລາ. ຕໍ່ມາ ຄ ໄດ້ອ້າງວ່າລົດຈັກຄັນດັ່ງກ່າວເປັນຂອງຕົນ ທີ່ໃຫ້ ກ ຢືມມານຳໃຊ້ ແລະບໍ່ຮູ້ວ່າ ຜູ້ກ່ຽວໄດ້ນຳເອົາມາເປັນຫຼັກຊັບຄ້າປະກັນໜີ້ສິນ. ໃນກໍລະນີນີ້ຕາມຫຼັກການທົ່ວໄປຂອງສັນຍາ, ສັນຍາຄ້າປະກັນ(ສັນຍາຊອດຈຳດ້ວຍຊັບສິ່ງຂອງ)ລະຫວ່າງ ກ ແລະ ຂ ເປັນໂມຄະ, ແຕ່ສັນຍາກູ້ຢືມເງິນ ຍັງມີຜົນສັກສິດລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາຕໍ່ໄປ.

5. ການລະເມີດສັນຍາ ແລະ ຜົນສະທ້ອນ ຂອງການລະເມີດສັນຍາ

ເມື່ອຄູ່ສັນຍາ ຫາກໄດ້ຕົກລົງເຮັດສັນຍານຳກັນຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍແລ້ວ ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງປະຕິບັດຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ຫຼື ຕາມກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດ, ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ ມີບາງກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ຈຶ່ງເປັນການລະເມີດສັນຍາ ຊຶ່ງເປັນປາກົດການຫຍໍ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆໃນສັງຄົມ. ການລະເມີດສັນຍາອາດຈະເກີດຈາກຄວາມຕັ້ງໃຈ ຫຼື ບໍ່ຕັ້ງໃຈ ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດຫຼີກລ້ຽງໄດ້ຂອງຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມີຜົນສະທ້ອນໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາ ຊຶ່ງບາງຄັ້ງຄູ່ສັນຍາກໍສາມາດປະນີປະນອມກັນໄດ້ ໂດຍດີ ຫຼື ສາມາດແກ້ນຳໄຂກັນດ້ວຍການໄກ່ແກ່ຍ ຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຫຼື ມີການຮ້ອງຟ້ອງຂຶ້ນສານ.

5.1. ການລະເມີດສັນຍາ

ການລະເມີດສັນຍາ ແມ່ນການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ ໂດຍຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ມີຄຸນນະພາບ, ບໍ່ທັນກັບເວລາ, ບໍ່ຖືກສະຖານທີ່ ຊຶ່ງກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ⁵⁹.

5.1.1. ການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາທັງໝົດ ຫຼື ບາງສ່ວນ

- ການປະຕິບັດສັນຍາທັງໝົດ ແມ່ນການບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງບໍ່ມີການກະທຳໃດໆ ທີ່ເປັນການປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ຫຼື ເຮັດໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ເຊັ່ນ: ການບໍ່ມອບຊັບສິ່ງຂອງ, ບໍ່ໂອນ ຫຼື ບໍ່ຊຳລະ ແລະ ອື່ນໆ.

⁵⁹ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜຸກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງປີ 2008, ມາດຕາ 33 ວັກ 1.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ຊື້ລົດຈັກຮອນດາເວັບ 100 ນໍ້າ ຂ ຊຶ່ງ ກ ໄດ້ຊໍາລະເງິນຄົບຖ້ວນແລ້ວຈຶ່ງໄດ້ນັດ ໝາຍກັນວ່າ ອີກ 3 ວັນ ຂ ຈະມອບລົດໃຫ້ ກ ແຕ່ກ່ອນຈະຮອດມື້ມອບໄດ້ມີ ຄ ມາສະເໜີລາຄາສູງກ່ວາທີ່ຂາຍໃຫ້ ກ. ດັ່ງນັ້ນ ຂ ຈຶ່ງໄດ້ຕົກລົງຂາຍໃຫ້ ຄ, ຈາກນັ້ນ ຂ ຈຶ່ງແຈ້ງໃຫ້ ກ ຊາບວ່າຕົນປ່ຽນໃຈບໍ່ຂາຍລົດແລ້ວ. ໃນກໍລະນີນີ້ຖືວ່າ ຂ ເປັນຜູ້ລະເມີດສັນຍາທັງໝົດ.

ຕົວຢ່າງ 2: ຕ ໄດ້ຕົກລົງເຊົ່າເຮືອນນໍ້າ ສ ກໍານົດເວລາ 6 ເດືອນ, ຄ່າເຊົ່າເດືອນລະ 1.000.000 ກີບ. ພາຍຫຼັງຄົບກໍານົດເວລາເຊົ່າ 6 ເດືອນແລ້ວ ຕ ຈຶ່ງຈະຈ່າຍຄ່າເຊົ່າໃຫ້ ສ, ຮອດກໍານົດເວລາ 6 ເດືອນ ຕ ບໍ່ໄດ້ຈ່າຍຄ່າເຊົ່າໃຫ້ ສ ຕາມຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ.

- ການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາບາງສ່ວນ ແມ່ນການປະຕິບັດພັນທະ ຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ບໍ່ຄົບຖ້ວນຕາມທີ່ ໄດ້ຕົກລົງກັນໃນສັນຍາ ຫຼື ຫາເຫດຜົນຫຼີກລ້ຽງບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອໃຫ້ສໍາເລັດເຊັ່ນ: ການຊໍາລະໜີ້ສິນພຽງແຕ່ດອກເບ້ຍຍັງຄ້າງຕົ້ນທຶນ, ການມອບຊັບສິ່ງຂອງບໍ່ຄົບຖ້ວນ ແລະ ອື່ນໆ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ຕົກລົງໃຫ້ ຂ ກູ້ຢືມເງິນຈໍານວນ 10.000.000 ກີບ, ດອກເບ້ຍ 1% ຕໍ່ເດືອນ, ກໍານົດເວລາ 6 ເດືອນ, ຮອດກໍານົດເວລາ ຂ ໄດ້ຊໍາລະຕົ້ນທຶນພຽງແຕ່ 1.000.000 ກີບ ແລະ ດອກເບ້ຍຕາມສັນຍາ, ສ່ວນຕົ້ນທຶນ 9.000.000 ກີບ ຂ ບໍ່ສາມາດຈ່າຍໄດ້ຕາມການຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ. ກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ຂ ເປັນຜູ້ລະເມີດສັນຍາບາງສ່ວນ.

ຕົວຢ່າງ 2: ອ ໄດ້ຂາຍເຂົ້າສານ 100 ເປົາ ໃຫ້ ມ ໂດຍຕົກລົງກັນວ່າໃຫ້ ມ ໂອນເງິນໃຫ້ທັງໝົດກ່ອນ ອ ຈຶ່ງຈະສົ່ງເຂົ້າສານໃຫ້ເປັນສາມງວດ, ງວດໜຶ່ງ ແລະ ງວດສອງ ງວດລະສາມສິບເປົາ ສ່ວນງວດສຸດທ້າຍສີ່ສິບເປົາ ພາຍຫຼັງ ອ ໄດ້ຮັບເງິນໝົດແລ້ວ ໄດ້ສົ່ງເຂົ້າໃຫ້ ມ ພຽງແຕ່ສອງງວດ, ສ່ວນງວດທີສາມ ອ ໄດ້ເອົາໄປຂາຍໃຫ້ຜູ້ອື່ນໆ ໂດຍບໍ່ໄດ້ສົ່ງເຂົ້າສານໃຫ້ ມ. ໃນກໍລະນີນີ້ຖືວ່າ ອ ລະເມີດສັນຍາບາງສ່ວນ ຍ້ອນບໍ່ສົ່ງເຂົ້າສານງວດສຸດທ້າຍໃຫ້ ມ.

5.1.2. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ

ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ ແມ່ນການປະຕິບັດພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຕາມການຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ ຢ່າງບໍ່ເໝາະສົມກັບຕົວຈິງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ວ່າຈ້າງນັກຮ້ອງ ງ ຊຶ່ງເປັນນັກຮ້ອງທີ່ມີຊື່ສຽງ ໄປສະແດງທີ່ງານລ້ຽງຂອງ ກ, ເມື່ອ ງ ຮ້ອງໄດ້ສອງປີດເພງແລ້ວ ມອບໃຫ້ນັກຮ້ອງສໍາຮອງຮ້ອງຕາງຈົນງານໄກ້ຈະເລີກ ງ ຈຶ່ງຂຶ້ນຮ້ອງເພງລາແລ້ວງານລ້ຽງກໍຈົບ, ເຮັດໃຫ້ ກ ແລະ ແຂກໃນງານລ້ຽງບໍ່ພໍໃຈຕໍ່ການກະທໍາຂອງ ງ. ໃນກໍລະນີດັ່ງ ກ່າວນີ້ ງ ໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນ ແຕ່ເປັນການປະຕິບັດບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນຕາມທີ່ ກ ວ່າຈ້າງ.

ຕົວຢ່າງ 2: ດ ໄດ້ສັງອາຫານນໍ້າ ຈ ເພື່ອມາລ້ຽງແຂກຈໍານວນ 200 ຄົນ ໃນພິທີຂຶ້ນເຮືອນໃໝ່. ພໍຮອດມື້ງານລ້ຽງອາຫານດັ່ງກ່າວ ບໍ່ພໍໃຫ້ແຂກກິນ. ດ ໄດ້ທັກທ້ວງ ຈ ກ່ຽວກັບອາຫານບໍ່ພໍໃຫ້ແຂກກິນ, ຈ ໄດ້ຊີ້ແຈ້ງວ່າ ຕົນໄດ້ຈັດອາຫານມາຕາມການສັ່ງຂອງ ດ ແລ້ວ ແຕ່ຍ້ອນວັດຖຸດິບທີ່ເອົາມາປຸງແຕ່ງອາຫານມັນຂຶ້ນລາຄາ ຈຶ່ງໄດ້ຫຼຸດປະລິມານລົງເລັກໜ້ອຍ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ພໍໃຫ້ແຂກກິນ. ຖືວ່າ ຈ ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ.

5.1.3. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ມີຄຸນນະພາບ

ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ມີຄຸນນະພາບ ແມ່ນການປະຕິບັດພັນທະ ຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ໂດຍບໍ່ຖືກຕ້ອງທາງດ້ານວິຊາການ, ບໍ່ຖືກຕາມມາດຕະຖານ ຫຼື ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບການຕົກລົງກັນໃນສັນຍາ ຊຶ່ງໄດ້ສ້າງຄວາມອັບປະ ໂຫຍດ ຫຼື ໄດ້ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ.

ຕາມມາດຕາ 40 ຂອງກົດມາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງປີ 2008 ໄດ້ກໍານົດວ່າ ຄຸນນະພາບຂອງຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຂາຍ ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕາມເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ. ຖ້າວ່າຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຫາກບໍ່ມີຄຸນນະພາບທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ ຜູ້ຂາຍຕ້ອງຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ເຮັດສັນຍາຊື້ໂທລະສັບຍີ່ຫຍ້ໄອ 5 ເອັດ (5S) ທີ່ມີຄຸນນະພາບຕາມມາດຕະຖານຂອງແທ້ ຈຳນວນ 2 ໜ່ວຍ ນຳ ຂ, ແຕ່ໃນເວລາ ຂ ເອົາມາຂາຍໃຫ້ ກ ຕົວຈິງແລ້ວແມ່ນໂທລະສັບໄອໂຟນຂອງຈີນທີ່ມີຄຸນນະພາບຕ່ຳກ່ວາມາດຕະຖານ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວຖືວ່າ ຂ ປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ມີຄຸນນະພາບ.

5.1.4. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກຕາມກຳນົດເວລາ

ສັນຍາຕ້ອງໄດ້ຮັບການປະຕິບັດຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ແລະ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກົດໝາຍ. ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາຂອງການປະຕິບັດສັນຍາ ເຈົ້າໜີ້ມີສິດທາງໃຫ້ປະຕິບັດ ແລະ ລູກໜີ້ກໍມີສິດປະຕິບັດໄດ້ທຸກເວລາ. ໃນກໍລະນີທີ່ເຈົ້າໜີ້ ຫາກທາງໃຫ້ປະຕິບັດນັ້ນ ລູກໜີ້ມີພັນທະປະຕິບັດສັນຍາດັ່ງກ່າວພາຍໃນກຳນົດເວລາ ສິບຫ້າວັນ ນັບແຕ່ວັນທີ່ເຈົ້າໜີ້ທາງໃຫ້ປະຕິບັດເປັນຕົ້ນໄປ. ລູກໜີ້ອາດປະຕິບັດສັນຍາ ກ່ອນກຳນົດເວລາກໍໄດ້ ຖ້າວ່າ ການປະຕິບັດນັ້ນຫາກບໍ່ຂັດກັບສັນຍາ ຫຼື ກົດໝາຍ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ກໍເຫັນດີນຳ⁶⁰. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກກັບເວລານີ້ ມີທັງການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາທັນກັບເວລາ ແລະ ການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນ.

- ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ທັນກັບກຳນົດເວລາ ແມ່ນການບໍ່ປະຕິບັດພັນທະ ຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງຕາມກຳນົດເວລາທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງໄວ້ໃນສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ສັ່ງດອກໄມ້ພ້ອມທັງຕົກແຕ່ງ ແລະ ຈັດໃຫ້ສວຍງາມໃນງານດອງຂອງຕົນຈາກຮ້ານຂອງ ຂ ໂດຍກຳນົດໃຫ້ໄປສົ່ງ ແລະ ຕົກແຕ່ງ ໃຫ້ແລ້ວກ່ອນເວລາ 10 ໂມງເຊົ້າຂອງວັນທີ 14 ກຸມພາ 2013 ເມື່ອຮອດມື້ ກ ໄດ້ມາ 10:30 ໂມງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ງານຊ້າເລີຍກຳນົດເວລາ.

ຕົວຢ່າງ 2: ນ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນ ພ ຈຳນວນ 20.000.000 ກີບ, ດອກເບ້ຍ 1% ຕໍ່ເດືອນ, ກຳນົດເວລາຫົກເດືອນ, ຮອດກຳນົດເວລາ ນ ບໍ່ສາມາດຊຳລະໄດ້ທັງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ ຮອດເດືອນທີແປດ ນ ຈຶ່ງສາມາດຊຳລະໄດ້. ໃນກໍລະນີນີ້ ຖືວ່າ ນ ຊຳລະໜີ້ສິນໃຫ້ ພ ບໍ່ຖືກຕາມກຳນົດເວລາຕາມທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນ.

- ການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ ທີ່ຄູ່ສັນຍາໄດ້ຕົກລົງກັນນັ້ນ ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ຫຼື ອັບປະໂຫຍດ ໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງແລ້ວ ກໍຖືວ່າການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລານັ້ນບໍ່ເປັນການລະເມີດສັນຍາ. ໝາຍຄວາມວ່າ ການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກັບເວລານີ້ ໃນບາງກໍລະນີຄູ່ສັນຍາສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ກ່ອນກຳນົດເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ແຕ່ການປະຕິບັດດັ່ງກ່າວ ຕ້ອງບໍ່ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍໃຫ້ແກ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ ແລະ ອີກຝ່າຍໜຶ່ງກໍເຫັນດີຮັບເອົາການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍານັ້ນ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນນຳ ຂ ຈຳນວນ 20.000.000 ກີບ ກຳນົດດອກເບ້ຍ 2% ຕໍ່ເດືອນ ກຳນົດເວລາ 6 ເດືອນ ນັບແຕ່ວັນທີ 10 ມິຖຸນາ 2012 ຫາ 10 ທັນວາ 2012. ພາຍຫຼັງ ກ ກູ້ຢືມເງິນນຳ ຂ ໄດ້ພຽງແຕ່ 3 ເດືອນ ກ ໄດ້ ນຳເງິນຈຳນວນ 20.000.000 ກີບ ແລະ ດອກເບ້ຍ ຕາມການທີ່ຕົກລົງຊຳລະໃຫ້ ຂ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ຖືວ່າການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາ ທີ່ບໍ່ໄດ້ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍໃຫ້ຝ່າຍ ຂ.

- ການປະຕິບັດສັນຍາ ກ່ອນກຳນົດເວລາ ຖ້າຫາກວ່າ ເປັນການສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ຫຼື ອັບປະໂຫຍດ ໃຫ້ແກ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ກໍຈະຖືວ່າເປັນການລະເມີດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 2: ສ ໄດ້ເຮັດສັນຍາຊື້-ຂາຍ ລູກໄກ່ພັນຊື່ນ ຈຳນວນ 500 ໂຕ ກັບ ອ ຊຶ່ງໃນສັນຍາໄດ້ກ່າວວ່າ ໃຫ້ ອ ເອົາໄກ່ມາສົ່ງໃຫ້ຢູ່ຟາມລ້ຽງໄກ່ໃນວັນທີ 20 ສິງຫາ 2013 ແລະ ຈະຈ່າຍເງິນຄ່າໄກ່ທັງໝົດ. ຮອດວັນທີ 17 ສິງຫາ 2013 ອ ໄດ້ເອົາລູກໄກ່ນ້ອຍມາສົ່ງໃຫ້ ສ ແຕ່ ສ ບໍ່ເຫັນດີຮັບເອົາ ເນື່ອງຈາກວ່າຄອກໄກ່ຍັງສ້າງບໍ່ສຳເລັດ. ໃນກໍລະນີນີ້ເປັນການປະຕິບັດສັນຍາກ່ອນກຳນົດເວລາທີ່ຈະສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍ ສ.

⁶⁰ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາສະບັບປັບປຸງປີ 2008, ມາດຕາ 26.

5.1.5. ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກສະຖານທີ່

ການປະຕິບັດສັນຍາບໍ່ຖືກສະຖານທີ່ ແມ່ນການປະຕິບັດພັນທະຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງກັບສະຖານທີ່ຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ ຊຶ່ງສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຫຼື ຄວາມເສັຍຫາຍໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງ.

ໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ໄດ້ກຳນົດສະຖານທີ່ປະຕິບັດ ແມ່ນໃຫ້ປະຕິບັດສັນຍາຢູ່ສະຖານທີ່ ດັ່ງນີ້:

- 1). ການມອບອາຄານກໍ່ສ້າງ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສະຖານທີ່ກໍ່ສ້າງນັ້ນ;
- 2). ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງເຈົ້າໜີ້ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ ເວັ້ນເສັຍແຕ່ການໃຊ້ແທນໜີ້ສິນການຈັດຕັ້ງຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ສັງຄົມ.

ຖ້າວ່າເຈົ້າໜີ້ຫາກໄດ້ຍ້າຍບ່ອນຢູ່ໃນເວລາປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລູກໜີ້ຊາບໃນເວລານັ້ນໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ໃໝ່ຂອງເຈົ້າໜີ້, ສ່ວນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການປະຕິບັດສັນຍານັ້ນແມ່ນເປັນພາລະຂອງເຈົ້າໜີ້.

- 3). ພັນທະອື່ນ ໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ບ່ອນຢູ່ຂອງລູກໜີ້ ໃນເວລາເຮັດສັນຍານັ້ນ. ຖ້າວ່າລູກໜີ້ຫາກແມ່ນນິຕິບຸກຄົນ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຢູ່ສຳນັກງານຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ⁶¹.

5.2. ລັກສະນະຂອງການລະເມີດສັນຍາ

ຕາມສະພາບການຕົວຈິງໃນປັດຈຸບັນການລະເມີດສັນຍາ ແມ່ນເກີດຂຶ້ນໃນຫຼາຍຮູບແບບບໍ່ພຽງແຕ່ມີການລະເມີດສັນຍາແລ້ວເທົ່ານັ້ນ ໃນບາງກໍລະນີການລະເມີດສັນຍາກໍເກີດຂຶ້ນໃນເວລາມີການເຈລະຈາຕໍ່ລອງກັນ ຫຼື ຈະເວົ້າອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ເປັນການລະເມີດຄຳໝັ້ນຈະເຮັດສັນຍາ ຊຶ່ງເປັນການລະເມີດກ່ອນການເຮັດສັນຍາ ແລະ ການລະເມີດດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ສ້າງຄວາມເສັຍຫາຍ ຫຼື ສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດໃຫ້ຝ່າຍທີ່ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ ແລະ ຈຸດປະສົງຢາກເຮັດສັນຍານຳອີກຝ່າຍໜຶ່ງ. ນອກຈາກນີ້, ການລະເມີດສັນຍາຍັງເກີດຂຶ້ນໃນລະຍະປະຕິບັດສັນຍາ ຊຶ່ງສັນຍາບໍ່ທັນເຖິງກຳນົດເວລາ ແລະ ບາງກໍລະນີ ສັນຍາກໍຮອດກຳນົດທີ່ຄູ່ສັນຍາຕ້ອງປະຕິບັດພັນທະແຕ່ບໍ່ຍອມປະຕິບັດຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ.

5.2.1. ການລະເມີດຄຳໝັ້ນສັນຍາ (ຄວາມຮັບຜິດຊອບກ່ອນສັນຍາ)

ການລະເມີດຄຳໝັ້ນສັນຍາຈະເຮັດສັນຍາ ແມ່ນການບໍ່ປະຕິບັດຕາມການເຈລະຈາຕໍ່ລອງກັນຕາມການຕົກລົງກັນຂອງຄູ່ກໍລະນີ ວ່າຈະມີການເຮັດສັນຍາ ຂຶ້ນພາຍຫຼັງທີ່ຄູ່ກໍລະນີຝ່າຍໃດໜຶ່ງໄດ້ປັບປຸງປ່ຽນແປງ ຫຼື ກະທຳສິ່ງໃດໜຶ່ງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ເປົ້າໝາຍທີ່ຈະເຮັດ ຂອງສັນຍາເກີດຂຶ້ນ ແຕ່ຮອດວັນນັດໝາຍເຮັດສັນຍາຕົວຈິງຝ່າຍໜຶ່ງປະຕິເສດ ບໍ່ຍອມເຂົ້າຮ່ວມເຮັດສັນຍາ ຫຼື ບໍ່ປະຕິບັດຕາມຄຳໝັ້ນສັນຍາ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ປະກາດຂາຍສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນແລະເຮືອນຊົງລາວທີ່ຕັ້ງຢູ່ຫຼວງພະບາງ ໂດຍຜ່ານສື່ທາງໂທລະພາບ ແລະ ໜັງສືພິມ. ຂ ຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ມີຄວາມສົນໃຈຕ້ອງການຊື້ສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງໄດ້ຕິດຕໍ່ຫາ ກ ທາງໂທລະສັບ ຊຶ່ງ ກ ໄດ້ສະເໜີຕໍ່ ຂ ວ່າ ຖ້າຕ້ອງການຊື້ໃຫ້ຂຶ້ນມາເຈລະຈາຢູ່ຫຼວງພະບາງ. ໃນວັນທີ 10 ກຸມພາ 2012 ຂ ພ້ອມດ້ວຍເມັຍ ແລະ ທະນາຍຄວາມໄດ້ເດີນທາງໄປຫຼວງພະບາງດ້ວຍສາຍການບິນລາວ. ເມື່ອຮອດຫຼວງພະບາງ ຂ ພ້ອມດ້ວຍເມັຍ ແລະ ທະນາຍຄວາມໄດ້ນອນຢູ່ທີ່ໂຮງແຮມພູສີ, ຈາກນັ້ນໃນວັນທີ 11 ກຸມພາ 2012 ຂ ໄດ້ໄປພົບກັບກທີ່ເຮືອນຂອງ ກ ແລ້ວໄດ້ພາກັນກວດກາເບິ່ງສະພາບທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນດັ່ງກ່າວ. ຂ ໄດ້ພິຈາລະນາທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງໄດ້ນັດປຶກສາຫາລືກັນກ່ຽວກັບລາຄາພ້ອມທັງຮັບປະທານອາຫານຮ່ວມກັນ ໃນເວລາ 18:00 ໂມງທີ່ໂຮງແຮມພູສີ. ໃນການເຈລະຈາກັນທີ່ໂຮງແຮມພູສີ ເຫັນວ່າ ກ ແລະ ຂ ສາມາດຕົກລົງເລື່ອງລາຄາທີ່ ດິນ ແລະ ເຮືອນດັ່ງກ່າວໄດ້ ແລະ ໄດ້ນັດກັນໃສ່ວັນທີ 13 ກຸມພາ 2012 ເພື່ອເຮັດສັນຍາຊື້-ຂາຍ ພ້ອມທັງໃຫ້ ຂ ເອົາເງິນມາຊຳລະຈຳນວນ

⁶¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາສະບັບປັບປຸງປີ 2008, ມາດຕາ 27.

500.000.000 ກີບ ຊຶ່ງແມ່ນລາຄາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ ທີ່ອົງການປົກຄອງບ້ານປາຂາມ, ເມືອງຫຼວງພະບາງ. ຮອດວັນນັດໝາຍ ຂ ໄດ້ໄປພົບ ກ ຢູ່ທີ່ຫ້ອງການບ້ານປາຂາມ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ພົບ ກ ໂດຍບໍ່ຮູ້ເຫດຜົນ. ຈາກນັ້ນ ຂ ຈຶ່ງໄດ້ໄປຫາ ກ ຢູ່ທີ່ເຮືອນ ຈຶ່ງຮູ້ວ່າ ກ ໄປປະເທດຈີນ ຮອດວັນທີ 15 ກຸມພາ 2013 ຈຶ່ງຈະກັບມາ ເມື່ອ ກ ກັບມາ. ແຕ່ປະເທດຈີນ ໄດ້ປະຕິເສດການຂາຍສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນ ໃຫ້ ຂ ເພາະວ່າ ຕົກລົງຂາຍໃຫ້ຜູ້ອື່ນທີ່ໃຫ້ລາຄາສູງກ່ວາ. ໃນກໍລະນີ ຕົວຢ່າງດັ່ງກ່າວນີ້ ຖືວ່າ ກ ເປັນຜູ້ລະເມີດຄໍາໝັ້ນສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກໍລະນີທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ປະເທດຍີ່ປຸ່ນຄື: ກ ໄດ້ມີແນວຄວາມຄິດວ່າຈະເຊົ່າຫ້ອງໜຶ່ງໃນອາຄານນໍາ ຂ ເພື່ອຈະຕັ້ງຄລິນິກປົວແຂ້ວ. ໃນເວລາ ກ ໄປເບິ່ງຫ້ອງເຊົ່ານໍາ ຂ ນັ້ນ ກ ໄດ້ມີແນວຄວາມຄິດວ່າ ຖ້າຈະໃຫ້ເຊົ່າຕ້ອງແປງຫ້ອງແບບດັ່ງກ່າວໃຫ້ເໝາະສົມທີ່ຈະເຮັດເປັນ ຄລິນິກປົວແຂ້ວ ແລະ ກ ຖາມ ຂ ວ່າຖ້າຕົນເຊົ່າໝໍ້ແບ່ງໄຟຟ້າຈະຮັບໄດ້ບໍ່ເພາະຈະໄດ້ໃຊ້ໄຟຟ້າຫຼາຍ. ແຕ່ ກ ກໍຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຕົກລົງແນວໃດ ກັບ ຂ ກ່ຽວກັບການທີ່ ຈະເຊົ່າ ຫຼື ບໍ່ເຊົ່າ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຂ ກໍໄດ້ສ້ອມແປງຫ້ອງດັ່ງກ່າວ ຕາມແນວ ຄວາມຄິດຂອງ ກ, ພາຍຫຼັງສ້ອມແປງແລ້ວ ຂ ໄດ້ໄປແຈ້ງໃຫ້ ກ ຊາບ ແລະ ກ ກໍບໍ່ໃຫ້ຄໍາຕອບ. ຕໍ່ມາ ກ ໄດ້ປະຕິເສດວ່າຄ່າເຊົ່າສູງກ່ວາງົບປະມານຂອງຕົນ ຊຶ່ງບໍ່ສາມາດເຊົ່າໄດ້ ກ ຈຶ່ງບໍ່ເຊົ່າຫ້ອງດັ່ງກ່າວ. ເມື່ອເປັນເຊັ່ນນັ້ນ ຂ ຈຶ່ງທວງໃຫ້ ກ ຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍ. ຕໍ່ບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຢູ່ປະເທດຍີ່ປຸ່ນກໍບໍ່ໄດ້ມີກົດໝາຍກຳນົດ ແຕ່ສານສູງສຸດຂອງປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ໄດ້ຕັດສິນໃຫ້ ກ ໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍໃຫ້ ຂ ເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງມູນຄ່າສ້ອມແປງຍ້ອນວ່າ ຂ ໄດ້ສ້ອມແປງຫ້ອງຕາມແນວຄວາມຄິດຂອງ ກ ແລະ ຖືວ່າ ກ ເປັນຜູ້ໃຫ້ຄວາມຫວັງແກ່ ຂ.

ກໍລະນີດັ່ງກ່າວ ກໍບໍ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍແພ່ງ ຂອງປະເທດຍີ່ປຸ່ນ. ນັກວິຊາການກົດໝາຍຢູ່ປະເທດຍີ່ປຸ່ນບາງທ່ານມີຄໍາເຫັນວ່າ ກໍລະນີດັ່ງກ່າວແມ່ນພົວພັນກັບຂໍ້ຜູກພັນນອກສັນຍາ ແລະ ບາງທ່ານເຫັນວ່າພົວພັນກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ໃນເວລາປັບປຸງກົດໝາຍແພ່ງ ກໍຄວນກຳນົດໃຫ້ມີມາດຕາໜຶ່ງສະເພາະ ກ່ຽວກັບການການລະເມີດການເຈລະຈາໃຫ້ຄວາມຫວັງ. ແຕ່ຖ້າກຳນົດກ່ຽວກັບການລະເມີດການເຈລະຈາໃຫ້ຄວາມຫວັງ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ຄົນໃນສັງຄົມບໍ່ກ້າເຈລະຈາໃນການເຮັດສັນຍາ.

ສໍາລັບກົດໝາຍລາວກໍບໍ່ມີຂໍ້ກຳນົດ ກ່ຽວກັບຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການລະເມີດຄໍາໝັ້ນສັນຍາທີ່ຈະເຮັດສັນຍາເຊັ່ນກັນກັບກົດໝາຍຂອງປະເທດຍີ່ປຸ່ນ ແຕ່ຖ້າປຽບທຽບຕົວຢ່າງ 1 ແລະ ຕົວຢ່າງ 2 ເຫັນວ່າການລະເມີດຄໍາໝັ້ນສັນ ຍາໄດ້ສ້າງຄວາມອັບປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຖ້າຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດມີຂໍ້ມູນຫຼັກຖານ ແລະ ເຫດຜົນພຽງພໍ ໃນການຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນຈາກການລະເມີດຄໍາໝັ້ນສັນຍານັ້ນ ກໍຄວນພິຈາລະນາໃຫ້ແກ່ຜູ້ກ່ຽວຕາມຄວາມຍຸຕິທໍາ.

5.2.2. ການລະເມີດສັນຍາ ໃນລະຍະປະຕິບັດສັນຍາ

ການລະເມີດສັນຍາ ໃນລະຍະປະຕິບັດສັນຍາ ແມ່ນການກະທໍາ ຫຼື ການເມີນເສີຍຂອງຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງໃນເວລາເຄື່ອນໄຫວປະຕິບັດສັນຍາ ໃນເວລາສັນຍາຍັງບໍ່ທັນໝົດກຳນົດເວລາທີ່ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມເບົ້າໝາຍ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງສັນຍາ ເຊັ່ນ ການປະຕິບັດສັນຍາໂດຍບໍ່ມີຄຸນນະພາບ, ບໍ່ຄົບຖ້ວນ ຫຼື ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມສະຖານທີ່ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ.

ຕົວຢ່າງ 1: ສ ໄດ້ຕົກລົງເອົາເຮືອນໃຫ້ ຈ ເຊົ່າ, ກຳນົດເວລາ 12 ເດືອນ ເພື່ອເຮັດຮ້ານອາຫານ, ພາຍຫຼັງ ຈ ເຊົ່າເຮືອນດັ່ງກ່າວໄດ້ 01 ເດືອນ ຈ ໄດ້ເອົາເຮືອນດັ່ງກ່າວໃຫ້ ວ ເຊົ່າຕໍ່ ເພື່ອເຮັດເປັນຮ້ານສ້ອມແປງລົດ ໂດຍບໍ່ໄດ້ບອກໃຫ້ ສ ຮູ້ນຳ.

ຕົວຢ່າງ 2: ຂ ໄດ້ເຮັດສັນຍາຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງຕຶກ ສີ່ ຊັ້ນ ນຳ ກ ຊຶ່ງໃນສັນຍາໄດ້ບົ່ງວ່າ ກ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງໂຄງການ ຕ້ອງຕອບສະໜອງວັດຖຸປະກອນກໍ່ສ້າງ ທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ໄດ້ມາຕະຖານຕາມເຕັກນິກໃຫ້ແກ່ ຂ. ແຕ່ການຕອບສະໜອງວັດຖຸປະກອນດັ່ງກ່າວ ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານຕາມທີ່ບົ່ງໄວ້ໃນສັນຍາ. ເມື່ອເປັນ ເຊັ່ນນັ້ນ ຂ ຈຶ່ງໄດ້ສະເໜີຕໍ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການ ໃຫ້ສະໜອງວັດຖຸປະກອນທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມເຕັກນິກແຕ່ເຈົ້າຂອງໂຄງການບໍ່ຕອບສະໜອງຕາມການສະເໜີດັ່ງກ່າວ. ດັ່ງນັ້ນ, ຂ ຈຶ່ງສະເໜີຍົກເລີກສັນຍາດັ່ງກ່າວ ເພາະບໍ່ສາມາດຮັບຜິດຊອບຄຸນນະພາບຂອງຕຶກນັ້ນໄດ້.

5.2.3. ການລະເມີດສັນຍາ ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາ

ການລະເມີດສັນຍາເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາ ແມ່ນການທີ່ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງບໍ່ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນຕາມກຳນົດເວລາ ໂດຍຫາວິທີຫຼີກລ້ຽງ ເພື່ອແກ່ຍາວເວລາ ໃນການປະຕິບັດສັນຍາ ທັງໆທີ່ຕົນເອງສາ ມາດປະຕິບັດໄດ້ ເຊັ່ນ: ການບໍ່ໃຊ້ແທນໜີ້ສິນຕາມກຳນົດເວລາ, ການບໍ່ສົ່ງມອບວັດຖຸສິ່ງຂອງຕາມກຳນົດເວລາ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຮຸ້ມເງິນນຳ ຂ ຈຳນວນ 10 ລ້ານກີບ ໃນວັນທີ 1 ກັນຍາ 2013 ໂດຍເອົາທີ່ດິນ ແລະ ເຮືອນມາຄ້ຳປະກັນ ໃນນັ້ນ ກ ຈະໃຊ້ໜີ້ຄືນພ້ອມດ້ວຍດອກເບ້ຍໃຫ້ແກ່ ຂ ໃນວັນທີ 1 ທັນວາ 2013 ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາ ຖ້າ ກ ບໍ່ປະຕິບັດ, ຖືວ່າ ກ ເປັນຝ່າຍລະເມີດສັນຍາ.

5.3. ຜົນສະທ້ອນ ຂອງການລະເມີດສັນຍາ

ຖ້າວ່າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຫາກລະເມີດສັນຍາ ຝ່າຍທີ່ລະເມີດນັ້ນ ຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ⁶². ນອກຈາກນີ້ ຝ່າຍທີ່ຖືກລະເມີດກໍມີສິດທາງໃຫ້ຝ່າຍທີ່ລະເມີດປະຕິບັດສັນຍາ, ມີສິດຍົກເລີກສັນຍາຝ່າຍດຽວໄດ້ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ. ຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜົນສະທ້ອນ ຂອງການລະເມີດສັນຍາເປັນຕົ້ນການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍ, ສ້ອມແປງຄືນ, ຢຸດເຊົາການປະຕິບັດສັນຍາ, ຈ່າຍຄ່າປ່ວຍການຊັບ. ພ້ອມກັນນີ້, ຜູ້ລະເມີດສັນຍາອາດຈະໄດ້ຮັບຜິດຊອບຄ່າປັບໃໝ ຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຕາມລະບຽບການສະເພາະຂອງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ⁶³. ນອກຈາກນີ້, ຜູ້ທີ່ຖືກສານຕັດສິນວ່າ ເປັນຜູ້ລະເມີດສັນຍາຍັງຈະຕ້ອງຮັບຜິດຊອບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ໃນການດຳເນີນຄະດີ ແລະ ຈ່າຍອາກອນຂອງລັດຕາມຄຳຕັດສິນ ຫຼື ຄຳພິພາກສາຂອງສານທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດຂາດ⁶⁴.

5.4. ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ ທີ່ເກີດຈາກເຫດສຸດວິໄສ

5.4.1. ເຫດສຸດວິໄສ

ເຫດສຸດວິໄສ ໝາຍເຖິງເຫດການທີ່ບໍ່ສາມາດຄາດຄະເນ ແລະ ຄວບຄຸມໄດ້ ເຊັ່ນ: ນ້ຳຖ້ວມ, ຟ້າຜ່າ, ແຜ່ນດິນໄຫວ ຊຶ່ງພາໃຫ້ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໄດ້⁶⁵. ຖ້າຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດໜຶ່ງ ຫາກໄດ້ລະເມີດສັນຍາ ຝ່າຍນັ້ນຕ້ອງໄດ້ຮັບຜິດຊອບຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ເວັ້ນເສຍແຕ່ການລະເມີດສັນຍານັ້ນ ຫາກເກີດຂຶ້ນຍ້ອນເຫດສຸດວິໄສ⁶⁶.

5.4.2. ຜົນສະທ້ອນ

ຜົນສະທ້ອນຂອງການລະເມີດສັນຍາ ທີ່ເນື່ອງມາຈາກເຫດສຸດວິໄສຝ່າຍທີ່ລະເມີດບໍ່ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ແມ່ນການສິ້ນສຸດສັນຍາເມື່ອເຫດສຸດວິໄສດັ່ງກ່າວໄດ້ຜ່ານໄປ ແລະ ສະພາບໄດ້ກັບຄືນສູ່ປົກກະຕິແລ້ວສິ່ງໃດທີ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ກໍໃຫ້ຄູ່ສັນຍາສືບຕໍ່ປະຕິບັດຕາມສັນຍາ ແຕ່ສິ່ງໃດທີ່ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ກໍໃຫ້ແລ້ວກັນໄປເວັ້ນເສຍແຕ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ຢ່າງອື່ນ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ຊື້ລົດໂຕໂຍຕາວີໂກນຳ ຂ ໃນວັນທີ 20 ສິງຫາ 2013 ໄດ້ຈ່າຍເງິນຄົບຖ້ວນແລ້ວ ແລະ ໄດ້ນັດກັບ ຂ ວ່າວັນທີ 21 ສິງຫາ 2013 ຈະມາເອົາລົດ ຂ ຈຶ່ງໄດ້ເອົາລົດໄປໄວ້, ຄືນວັນທີ 20 ສິງຫາ 2013 ຟ້າຜ່າລົດທີ່ຝາກໄວ້ນຳ ຂ. ກໍລະນີນີ້ ຖືວ່າຄວາມເສຍຫາຍເກີດຂຶ້ນຈາກເຫດສຸດວິໄສ ກ ຜູ້ຊື້ລົດຕ້ອງຮັບຜິດຊອບເອົາເອງ.

⁶²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງປີ 2008, ມາດຕາ 33 ວັກ ສອງ.

⁶³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງປີ 2008, ມາດຕາ 36 ວັກ ສອງ.

⁶⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຄ່າທຳນຽມສານ, ມາດຕາ 26.

⁶⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 3 ຂໍ້ ເຈັດ.

⁶⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2008, ມາດຕາ 33 ວັກ ສອງ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ເຮັດສັນຍາຂົນສົ່ງກາເຟນຳບໍລິສັດຂົນສົ່ງ ຈຳນວນ 10 ໂຕນ ຈາກສາລະວັນຫາປາກເຊ ກຳນົດວັນທີ 20-25 ສິງຫາ 2013 ຕ້ອງສຳເລັດ ມາຮອດວັນທີ 20-25 ສິງຫາ 2013 ນ້ຳຖວ້ມທາງບໍ່ສາມາດ ສັນຈອນໄດ້, ຮອດວັນທີ 26 ສິງຫາ 2013 ເຂົ້າສູ່ສະພາບປົກກະຕິ ບໍລິສັດຈຶ່ງສືບຕໍ່ປະຕິບັດຕາມສັນຍາຂົນ ສົ່ງກາເຟໃຫ້ ກ ໄດ້ສຳເລັດການຂົນສົ່ງໃນວັນທີ 29 ສິງຫາ 2013. ສາເຫດການລະເມີດສັນຍາ ແມ່ນຍ້ອນເຫດ ສຸດວິໄສເຮັດໃຫ້ການປະຕິບັດສັນຍາຊັກຊ້າ ຊຶ່ງເຫດການເຂົ້າສູ່ສະພາບປົກກະຕິ ຈຶ່ງສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດສັນ ຍາໄດ້.

6. ການປ່ຽນແປງ, ການຍົກເລີກ ແລະ ການສິ້ນສຸດສັນຍາ

6.1. ການປ່ຽນແປງສັນຍາ

6.1.1. ຄວາມໝາຍ

ການປ່ຽນແປງສັນຍາ ໝາຍເຖິງ ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນໃດໜຶ່ງຂອງສັນຍາ ຕາມການຕົກລົງເຫັນດີ ຂອງຄູ່ສັນຍາ.

6.1.2. ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ

ການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນສັນຍາ ໝາຍເຖິງ ການປ່ຽນແປງ ເນື້ອໃນສຳຄັນຂອງສິດ ແລະ ພັນທະທີ່ຄູ່ ສັນຍາ ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນ ດ້ວຍການເພີ່ມ ຫຼື ຕັດອອກ ວັດຖຸປະສົງ ຫຼື ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ, ລາຄາ, ກຳນົດ ເວລາປະຕິບັດ, ການຊຳລະ, ການນຳສົ່ງ; ຂອບເຂດ, ປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງເປົ້າໝາຍ, ສະຖານທີ່ ປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ພັນທະໃນການແຈ້ງໃຫ້ກັນຊາບ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ເຊົ່າທີ່ດິນ ເນື້ອທີ່ 1600 ຕາແມັດ ຈາກ ຂ ຊຶ່ງຕັ້ງຢູ່ບ້ານ ນາແຄ, ເມືອງໄຊທານີ, ນະຄອນ ຫຼວງວຽງຈັນ, ໃບຕາດິນເລກທີ 111, ລົງວັນທີ 1 ມັງກອນ 2000 ອອກຊື່ ຂ ເພື່ອປຸກຫ້ອງການຂອງ ກ, ກຳ ນົດເວລາເຊົ່າ ສິບປີ ເລີ່ມແຕ່ ວັນທີ 1 ມັງກອນ 2013 ເຖິງວັນທີ 1 ມັງກອນ 2023, ລາຄາເຊົ່າ 5.000.000 ກີບ (ຫ້າລ້ານກີບ) ຕໍ່ປີ, ຝ່າຍ ກ ຈະຕ້ອງຊຳລະຄ່າເຊົ່າລ່ວງໜ້າ 5 ປີ ໂດຍກຳນົດເອົາມື້ເຊັ່ນສັນຍາເປັນມື້ຊຳລະ (ວັນທີ 1 ມັງກອນ 2013) ລວມທັງໝົດ ເປັນເງິນຈຳນວນ 25.000.000 ກີບ ແລະ ອີກສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ແມ່ນ ຊຳລະໃນວັນທີ 1 ມັງກອນ 2018. ເມື່ອປະຕິບັດສັນຍາມາໄດ້ລະຍະໃດໜຶ່ງຝ່າຍ ກ ຕ້ອງການເພີ່ມລະຍະ ເວລາ ຂອງການເຊົ່າ ແລະ ໄດ້ສະເໜີເພີ່ມລະຍະເວລາເຊົ່າອີກ ຫ້າປີ ຈາກ ຂ (ເປັນສິບຫ້າປີ) ແລະ ເຫັນດີໃຫ້ ຂ ເພີ່ມຄ່າເຊົ່າໃໝ່ ຕາມກຳນົດເວລາທີ່ເພີ່ມ ເປັນປີໜຶ່ງ 6.000.000 ກີບ ແລະ ຝ່າຍ ຂ ກໍຕົກລົງເຫັນດີຕາມ ການສະເໜີຂອງຝ່າຍ ກ.

ຈາກຕົວຢ່າງຂ້າງເທິງນັ້ນສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ຖ້າຝ່າຍໃດໜຶ່ງຫາກບໍ່ຕົກລົງເຫັນດີ, ການສະເໜີປ່ຽນ ແປງນັ້ນກໍຈະບໍ່ມີຜົນສັກສິດ. ອີກດ້ານໜຶ່ງສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າສິ່ງທີ່ສະເໜີປ່ຽນແປງນັ້ນເປັນຂໍ້ “ສະເໜີໃໝ່” ຖ້າຂໍສະເໜີ ໃໝ່ນີ້ຫາກບໍ່ຖືກຮັບຮອງເອົາ ຫຼື ມີການຕົກລົງເຫັນດີ ພັນທະທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນແລ້ວ ຍັງມີຜົນ ສັກສິດຢູ່.

ການປ່ຽນແປງສັນຍາອາດຈະມີຫຼາຍຮູບການ ຊຶ່ງສັງລວມໄດ້ດັ່ງນີ້:

1). ຝ່າຍໃດໜຶ່ງໄດ້ສະເໜີ ຫຼື ແຈ້ງການປ່ຽນແປງສັນຍາ ໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຊຶ່ງຝ່າຍສະເໜີອາດຈະກຳນົດເວລາໃຫ້ຕອບກັບ ຫຼື ຕົກລົງຕາມການສະເໜີນັ້ນ, ໃນກໍລະນີຝ່າຍສະເໜີບໍ່ໄດ້ກຳ ນົດເວລາຕອບຮັບ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄຳສະເໜີ ຕ້ອງຕອບກັບພາຍໃນກຳນົດສາມສິບວັນ ນັບແຕ່ວັນໄດ້ຮັບຄຳສະ ເໜີເປັນຕົ້ນໄປ⁶⁷.

ໃນການພົວພັນຄ້າຂາຍ, ການດຳເນີນທຸລະກິດ, ສ່ວນຫຼາຍນິຍົມໃຊ້ການສື່ສານຫາກັນດ້ວຍການສົ່ງ ເອກະສານທາງອີເລັກໂຕຣນິກ ເຊັ່ນ: ໂທລະສານ (Fax) ຫຼື ຈົດໝາຍເອເລັກໂຕຣນິກ (E-mail) ຊຶ່ງຝ່າຍໜຶ່ງ

⁶⁷ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກສອງ.

ອາດຈະສົ່ງໃຫ້ອີກຝ່າຍພິຈາລະນາ ພ້ອມທັງກຳນົດເວລາຕອບກັບ, ສ່ວນຫຼາຍມັກຈະໃຊ້ຄຳວ່າ “ຖ້າບໍ່ຕອບກັບ ພາຍໃນກຳນົດເວລາທີ່ສະເໜີມານີ້ ໃຫ້ຖືວ່າຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຂໍສະເໜີນັ້ນ ຕົກລົງເຫັນດີ”.

ອີກກໍລະນີໜຶ່ງ ທີ່ເຄີຍປະຕິບັດທົ່ວໄປ ແມ່ນການສົ່ງຮ່າງເນື້ອໃນທີ່ກຳນົດຂໍສະເໜີໃໝ່ ແລະ ຖ້າຫາກ ຝ່າຍ ທີ່ສະເໜີເບື້ອງຕົ້ນຕົກລົງເຫັນດີ ກໍໃຫ້ລົງລາຍເຊັນ ແລະ ສົ່ງກັບຄືນ. ໃນກໍລະນີນີ້ ຖືວ່າຂໍສະເໜີໃໝ່ມີຜົນ ສັກສິດ ນັບແຕ່ເວລາໄດ້ສົ່ງກັບເປັນຕົ້ນໄປ. ຍົກເວັ້ນກົດໝາຍໄດ້ມີການກຳນົດໄວ້ຢ່າງອື່ນ ເຊັ່ນ: ໃນກໍລະນີທີ່ຈຳ ເປັນຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນ ຫຼື ການຍື່ນຈາກນາຍທະບຽນສານ.

2). ການສະເໜີປ່ຽນແປງສັນຍາອາດຈະດຳເນີນການທາງປາກເປົ່າກໍໄດ້ ຖ້າໄດ້ບອກເວລາໄວ້ກໍໃຫ້ປະ ຕິບັດຕາມນັ້ນ ຖ້າຫາກວ່າ ບໍ່ໄດ້ກຳນົດເວລາ ກໍໃຫ້ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍ⁶⁸.

6.1.3. ຜົນຂອງການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນສັນຍາ

ເມື່ອຄູ່ສັນຍາຕົກລົງຮັບຮອງເອົາການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນຂອງສັນຍາ ກໍຖືວ່າ ສັນຍານັ້ນມີຜົນສັກສິດນັບ ແຕ່ເວລາໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີນຳກັນເປັນຕົ້ນໄປ ຫຼື ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍານັ້ນ.

ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວສັນຍາທີ່ຕົກລົງເຫັນດີໂດຍຄູ່ສັນຍາ ມີຜົນສັກສິດ ນັບແຕ່ເວລາລົງລາຍເຊັນ ຫຼື ຕາມ ທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນສັນຍາ ຫຼື ຕາມກົດໝາຍ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຕົກລົງປ່ຽນແປງເນື້ອໃນສັນຍາ ດັ່ງ ກ່າວໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານກົດໝາຍ ຄວນມີການຍື່ນຄວາມຖືກຕ້ອງຈາກທະບຽນສານ⁶⁹.

ສິດ ແລະ ພັນທະເກົ່າທີ່ຖືກປ່ຽນແປງແລ້ວນັ້ນ, ຖືວ່າສິ້ນສຸດລົງ.

ສຳລັບສັນຍາກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນ, ຖ້າມີການປ່ຽນແປງເນື້ອໃນສັນຍາກ່ຽວກັບ ກັບ ຊັບນັ້ນ ກໍຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນເຊັນກັນ⁸⁷⁰.

ຕົວຢ່າງ: ກ ຍຶມເງິນນຳທະນາຄານ ໂດຍມີ ລົດຕູ້ 3 ຄັນມາເປັນຫຼັກຊັບຄ້ຳປະກັນນຳທະນາຄານ, ຕໍ່ມາ ກໍສະເໜີປ່ຽນແປງສັນຍາ ໂດຍຂໍຖືຍຶມເພີ່ມ ແລະ ເອົາລົດຕູ້ ອີກ 2 ຄັນ ມາຊອດຈາກການ ປະຕິບັດສັນຍາຖືຍຶມ (ລວມທັງໝົດເປັນ 5 ຄັນ), ໃນກໍລະນີນີ້, ກ ຫຼື ທະນາຄານຕ້ອງໄດ້ຈົດທະບຽນລົດຕູ້ອີກ 2 ຄັນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ສັນຍາຊອດຈຳ ມີຜົນສັກສິດກວມເອົາລົດຕູ້ ອີກ 2 ຄັນນັ້ນ.

6.2. ການຍົກເລີກສັນຍາ

6.2.1. ຄວາມໝາຍຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ

ການຍົກເລີກສັນຍາໝາຍເຖິງການຢຸດເຊົາບໍ່ສືບຕໍ່ປະຕິບັດສັນຍາຕາມການຕົກລົງຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ໃນ ກໍລະນີທີ່ມີການລະເມີດສັນຍາຄູ່ສັນຍາທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດນັ້ນຈະຍົກເລີກສັນຍາຝ່າຍດຽວກໍໄດ້, ເວັ້ນ ເສັຍແຕ່ຄູ່ສັນຍາຫາກໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ຢ່າງອື່ນ.

6.2.2. ເງື່ອນໄຂຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ

ການຍົກເລີກສັນຍາຕ້ອງມີເງື່ອນໄຂດັ່ງນີ້:

- ສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ແລ້ວ;
- ມີການຍົກເລີກໂດຍຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ;
- ຮູບການຍົກເລີກສັນຍາສາມາດເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ.

⁶⁸ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 17 ວັກໜຶ່ງ.

⁶⁹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທະບຽນສານ, ມາດຕາ 15.

⁷⁰ດຳລັດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການຄ້າປະກັນການປະຕິບັດສັນຍາ, ມາດຕາ 28 ວັກສາມ.

1). ສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ແລ້ວ

ສັນຍາທີ່ຈະຖືກຍົກເລີກນັ້ນ ຕ້ອງເປັນສັນຍາທີ່ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ແລ້ວຈຶ່ງສາມາດຍົກເລີກໄດ້, ສ່ວນສັນຍາທີ່ເປັນໂມຄະນັ້ນຈະບໍ່ສາມາດຍົກເລີກໄດ້ ເນື່ອງຈາກສັນຍາດັ່ງກ່າວເຮັດບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂຂອງການເຮັດສັນຍາ.

2). ການຍົກເລີກໂດຍຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ

ການຍົກເລີກໂດຍຄູ່ສັນຍາ ໝາຍເຖິງ ຄູ່ສັນຍາທັງສອງຝ່າຍໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີໃຫ້ຍຸດເຊົາບໍ່ສືບຕໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ.

ການຍົກເລີກສັນຍາໂດຍຝ່າຍດຽວ ໝາຍເຖິງຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ບໍ່ເຫັນດີໃຫ້ສືບຕໍ່ປະຕິບັດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຕົກລົງເຊັນສັນຍາໃຫ້ບໍລິສັດ ຂ ບຸກສ້າງເຮືອນໃຫ້ໂດຍໃຫ້ໃຊ້ເຫຼັກຂະໜາດ 16 ມິລິແມັດແຕ່ເວລາບຸກສ້າງ ຂ ພັດນຳໃຊ້ເຫຼັກຂະໜາດ 12 ມິລິແມັດ, ກ ເຫັນວ່າ ຂ ໄດ້ລະເມີດສັນຍາຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຕົນອັບປະໂຫຍດເນື່ອງຈາກການໃຊ້ເຫຼັກບໍ່ຖືກຕາມສັນຍາທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້.

3). ຮູບການຍົກເລີກສັນຍາ

ການຍົກເລີກສັນຍາທີ່ເປັນລາຍລັກອັກສອນຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ. ການຍົກເລີກສັນຍາທີ່ຕ້ອງເຮັດເປັນລາຍລັກອັກສອນ ອາດຈະຂຽນດ້ວຍມື, ພິມດິດ ຫລື ພິມດ້ວຍເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ ໂດຍຄູ່ສັນຍາເອງຫຼືບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ. ເນື້ອໃນຂອງການຍົກເລີກ ຕ້ອງລົງວັນທີ ເດືອນ ປີ, ມີລາຍເຊັນຂອງຄູ່ສັນຍາ, ເພື່ອຢັ້ງຢືນຄວາມແນ່ນອນອາດຈະແປະໄປມີໃສ່ຕື່ມອີກກໍໄດ້. ການຍົກເລີກສັນຍາອາດຈະມີການເຂົ້າຮ່ວມຂອງນາຍບ້ານພ້ອມດ້ວຍພະຍານທີ່ໜ້າເຊື່ອຖືຢ່າງໜ້ອຍ ສາມຄົນ ຫຼື ອາດຈະນຳໄປຍັງຢືນຢູ່ຫ້ອງການທະບຽນສານ.

6.2.3. ຜົນສະທ້ອນຂອງການຍົກເລີກສັນຍາ

ເມື່ອມີການຍົກເລີກສັນຍາ ໂດຍການຕົກລົງກັນຂອງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ໂດຍຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ. ສຳລັບສິ່ງທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນຜ່ານມາ ກໍໃຫ້ແລ້ວກັນໄປ, ຖ້າວ່າ ຝ່າຍໜຶ່ງຫາກໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນກ່ອນແລ້ວ ຝ່າຍທີ່ຍັງຄ້າງຄານັ້ນ ຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕອບແທນ. ສຳລັບພັນທະທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນນັບແຕ່ວັນຍົກເລີກສັນຍານັ້ນ ກໍໃຫ້ເລີກແລ້ວກັນໄປ .

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຕົກລົງເຮັດສັນຍາຈ້າງ ຂ ເພື່ອບຸກສ້າງເຮືອນ, ວຽກທີ່ຕ້ອງເຮັດມີຄື: ບຸກເບີກເນື້ອທີ່ດິນໃນມູນຄ່າ ສິບລ້ານກີບ, ບຸກສ້າງເຮືອນໃນມູນຄ່າ ຫ້າສິບລ້ານກີບ, ຕິດຕັ້ງໄຟຟ້າ ແລະ ນ້ຳປະປາໃນມູນຄ່າ ສິບລ້ານກີບໃຫ້ສຳເລັດພາຍໃນສອງປີ, ຜ່ານການປະຕິບັດສັນຍາ ຂ ໄດ້ບຸກເບີກທີ່ດິນ ແລະ ບຸກເຮືອນສຳເລັດແລ້ວໃນໄລຍະຜ່ານມາ ກ ກໍໄດ້ຈ່າຍເງິນຄ່າບຸກເບີກໃຫ້ ຂ ແລ້ວ, ສ່ວນເງິນຄ່າບຸກເຮືອນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຈ່າຍ. ຕໍ່ມາມີການຍົກເລີກສັນຍາ ກ ຕ້ອງຈ່າຍຄ່າບຸກເຮືອນໃຫ້ ຂ ຕາມຈຳນວນທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນ, ສ່ວນການຕິດຕັ້ງໄຟຟ້າແລະນ້ຳປະປາກໍໃຫ້ເລີກແລ້ວກັນໄປ.

6.3. ການສິ້ນສຸດສັນຍາ

6.3.1. ຄວາມໝາຍຂອງການສິ້ນສຸດສັນຍາ

ການສິ້ນສຸດສັນຍາ ໝາຍເຖິງການສິ້ນສຸດ ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງສັນຍາ ຊຶ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ຄູ່ສັນຍາບໍ່ມີສິດ ແລະ ພັນທະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕໍ່ກັນອີກແລ້ວ.

ບົນພື້ນຖານທິດສະດີ ແລະ ຫຼັກການທົ່ວໄປ, ການສິ້ນສຸດສັນຍາ ມີຫຼາຍສາເຫດ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ເມື່ອຄູ່ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຕົນ ຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະ ຖືກຕ້ອງຕາມທີ່ໄດ້ຕົກລົງໄວ້ໃນສັນຍາແລ້ວ ເຊັ່ນ: ໄດ້ຊຳລະໜີ້ການກູ້ຢືມຄົບຖ້ວນ ແລະ ຖືກຕ້ອງແລ້ວ, ໄດ້ຊຳລະຄ່າຂົນສົ່ງ ແລະ ສິນຄ້າເຄື່ອງຂອງ; ໄດ້ມອບຮັບອາຄານ ຫຼື ສິ່ງປຸກສ້າງແລ້ວ;

2. ເມື່ອຄົບອາຍຸຂອງສັນຍາ ເຊັ່ນ: ສັນຍາເຊົ່າເຮືອນທີ່ກຳນົດ 2 ປີ, ເມື່ອຮອດກຳນົດ 2 ປີແລ້ວ ຖ້າຄູ່ສັນຍາ ບໍ່ຕໍ່ອາຍຸຂອງສັນຍາ ສັນຍາກໍສິ້ນສຸດລົງ, ສັນຍາເຊົ່າເຄື່ອງໝາຍ ແລະ ສິດທິທາງການຄ້າ 10 ປີ, ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາ 10 ປີແລ້ວ ຜູ້ເຊົ່າເຄື່ອງໝາຍ ແລະ ສິດທິບັດທາງການຄ້າ ບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍການຄ້າ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເຄື່ອງໝາຍການຄ້ານັ້ນ.

3. ເມື່ອມີການຍົກເລີກສັນຍາ ໂດຍຝ່າຍດຽວ ຫຼື ໂດຍການຕົກລົງເຫັນດີຂອງຄູ່ສັນຍາ ເຊັ່ນ: ຖ້າເຈົ້າໜ້າເຫັນວ່າຕົນເອງອາດໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ຈາກການບໍ່ປະຕິບັດສັນຍາໂດຍລູກໜີ້⁷¹ ຫຼື ການຍົກເລີກສັນຍາ ເນື່ອງມາຈາກລູກໜີ້ ຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ເຮັດໃຫ້ຜູ້ກ່ຽວບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ ຊຶ່ງລູກໜີ້ກໍໄດ້ຢັ້ງຢືນວ່າຕົນບໍ່ມີຄວາມສາມາດປະຕິບັດໄດ້,⁷² ຫຼື ໃນກໍລະນີທີ່ຄູ່ສັນຍາເຫັນວ່າ ສັນຍາທີ່ຕົກລົງກັນນັ້ນພວກຕົນບໍ່ສືບຕໍ່ປະຕິບັດ ຈຶ່ງເຫັນດີຍົກເລີກສັນຍາ.

4. ເມື່ອມີການຍົກເລີກສັນຍາ ໂດຍກົດໝາຍ ຫຼື ນິຕິກຳອື່ນ ເຊັ່ນ: ລັດຖະບານໄດ້ອອກຄຳສັ່ງຫ້າມຊື້ຂາຍໄມ້ ແລະ ຍົກເລີກໂຄຕາຕັດໄມ້ໃນປ່າ; ລັດຖະບານ ຫ້າມນຳເຂົ້າ ຫຼື ຊົມໃຊ້ໄກ່ປອກ; ຄຳສັ່ງຂອງລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ວ່າດ້ວຍການຫ້າມເຄື່ອນຍ້າຍງົວຄວາຍ ເນື່ອງມາຈາກພະຍຸພະຍາດສັດລະບາດ ໂດຍບໍ່ມີກຳນົດ, ພາໃຫ້ລູກໜີ້ບໍ່ສາມາດສະໜອງຊີ້ນໃຫ້ ລູກຄ້າໄດ້, ຖ້າບໍ່ໂຈະການປະຕິບັດສັນຍາໄວ້ ຄູ່ສັນຍາຈຳເປັນຕ້ອງຍົກເລີກສັນຍາ;

5. ການສິ້ນສຸດໂດຍຄຳຕັດສິນຂອງສານ ເຊັ່ນ: ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງຂໍໃຫ້ສານພິຈາລະນາລົບລ້າງສັນຍາເມື່ອເຫັນວ່າສັນຍາທີ່ໄດ້ເຮັດຂຶ້ນນັ້ນເປັນໂມຄະ ແລະ ເມື່ອໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ຄູ່ສັນຍາອີກຝ່າຍໜຶ່ງຊາບແລ້ວ ແຕ່ຝ່າຍ ນັ້ນບໍ່ເຫັນດີລົບລ້າງ ຈຶ່ງຮ້ອງຂໍໃຫ້ສານພິຈາລະນາລົບລ້າງ.⁷³ ເມື່ອຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ໄດ້ຖືກປະກາດວ່າ ເປັນບຸກຄົນທີ່ຫາຍສາບສຸນ ຫຼື ເສຍຊີວິດ ຊຶ່ງສິດ ແລະ ພັນທະ ຕາມສັນຍາບໍ່ສາມາດໂອນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນ ຫຼື ຜູ້ທີ່ ຮັບ ສິດສືບທອດມູນມໍຣະດົກປະຕິບັດແທນໄດ້ ເຊັ່ນ ສັນຍາຈ້າງນັກສະແດງ, ນັກຮ້ອງ.

6. ການສິ້ນສຸດເນື່ອງມາຈາກເຫດການ ຫຼື ສະພາບທີ່ພາໃຫ້ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ ເຊັ່ນ: ອຸທົກກະໄພ, ແຜ່ນດິນໄຫວ, ເຫດການທາງການເມືອງທີ່ຮຸນແຮງ, ສົງຄາມ.. ເຊັ່ນ ໄຟໃໝ່ເຮືອນ ຈົນບໍ່ເຫຼືອ ຊຶ່ງເຮືອນຫຼັງນີ້ເປັນ ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຊື້ ຂາຍອະສັງຫາລິມະຊັບ, ເມື່ອບໍ່ມີເປົ້າໝາຍແລ້ວ ກໍບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ ສິ່ງຜົນໃຫ້ ສັນຍາສິ້ນສຸດລົງ.

ກົດໝາຍ ໄດ້ກຳນົດຫຼັກການກ່ຽວກັບການສິ້ນສຸດສັນຍາ ໃນມາດຕາ 38 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ຕາມກໍລະນີດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສັນຍາທີ່ໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນແລ້ວ;
- ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນອັນດຽວກັນ;
- ຄູ່ສັນຍາໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ;
- ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້;
- ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງໄດ້ເສຍຊີວິດ ຊຶ່ງບຸກຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດໄດ້;
- ນິຕິບຸກຄົນທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາ ໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ.

⁷¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 33.

⁷²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 30 ວັກໜຶ່ງ.

⁷³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 22.

6.3.2. ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະຄົບຖ້ວນ

ເມື່ອຄູ່ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດສິດ ແລະ ພັນທະຕາມສັນຍາ ສໍາເລັດຢ່າງຄົບຖ້ວນ ແລະ ຖືກຕ້ອງແລ້ວ. ຄົບຖ້ວນ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ໝາຍຄວາມວ່າ ຄູ່ສັນຍາໄດ້ປະຕິບັດ ສິດ ແລະ ພັນທະ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕໍ່ກັນທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງສໍາເລັດຜົນແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ຊື້ລົດຈັກ ຈາກ ຂ, ກ ໄດ້ຈ່າຍເງິນຈໍານວນທີ່ໄດ້ຕົກລົງກັນໃຫ້ ຂ ແລະ ຂ ໄດ້ມອບລົດຈັກ ໃຫ້ ກ ເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ.

ໃນກໍລະນີທີ່ ສັນຍາມີເງື່ອນໄຂ, ການປະຕິບັດສັນຍາຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ຄົບຖ້ວນ ໝາຍເຖິງບັນດາເງື່ອນໄຂ ຕ່າງໆ ຂອງສັນຍາໄດ້ຖືກປະຕິບັດ ສໍາເລັດຜົນແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ເຮັດສັນຍາ ຊື້ຂາຍ ໝາກສາລີ ກັບ ຂ ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າຖ້າຫາກວ່າ ຂ ບໍ່ສາມາດສະໜອງໝາກສາລີ ທີ່ໄດ້ຄຸນນະພາບ ຕາມເງື່ອນໄຂທີ່ຕົກລົງເຫັນດີນຳກັນ ກ ກໍບໍ່ຊື້ເອົາ ໝາກສາລີ ຈາກ ຂ. ເມື່ອ ຂ ບໍ່ສາມາດສະໜອງ ໝາກສາລີ ໃຫ້ໄດ້ຕາມຄຸນນະພາບ ແລ້ວ ຖືວ່າ ການຕົກລົງ ຫຼື ສັນຍາ ລະຫວ່າງ ກ ແລະ ຂ ສິ້ນສຸດລົງ.

6.3.3 ຄູ່ສັນຍາໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເປັນອັນດຽວກັນ

ໃນກໍລະນີ ເຈົ້າໜີ້ ແລະ ລູກໜີ້ ໃນສັນຍາໄດ້ຕົກລົງເຂົ້າຮ່ວມເປັນອັນດຽວກັນໂດຍເອົາຊັບສິມບັດມາລວມກັນ ແລ້ວ ພາໃຫ້ສັນຍາສິ້ນສຸດ ເຊັ່ນ: ລູກໜີ້ ເປັນຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກຂອງເຈົ້າໜີ້, ການຄວບວິສາຫະກິດ.

6.3.4. ຄູ່ສັນຍາໄດ້ມີການຕົກລົງກັນ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຄູ່ສັນຍາ ມີສິດຕົກລົງສິ້ນສຸດສັນຍາໃນຮູບການຍົກເລີກສັນຍາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຜູ້ທີ່ມີສິດທາງຍົກເລີກການທາງ ຫຼື ເຈົ້າໜີ້ ໄດ້ລົບລ້າງສັນຍາໃຫ້ ໂດຍການລົບລ້າງໜີ້ສິນ ຫຼື ພັນທະ ທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດຕາມສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 3: ກ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກ ຂ ຊຶ່ງເປັນອ້າຍ ຈໍານວນສອງແສນກີບ ກ່ອນເຖິງກຳນົດໃຊ້ແທນ ຂ ໄດ້ຕົກລົງ ລົບລ້າງໜີ້ສິນ ໂດຍບໍ່ໃຫ້ ກ ໃຊ້ແທນ, ຖືວ່າສັນຍາສິ້ນສຸດລົງ.

6.3.5. ສັນຍາບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້

ສັນຍາທີ່ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ເກີດມາຈາກເຫດການ ຫຼື ສະພາບທີ່ພາໃຫ້ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດສັນຍາໄດ້ (ເບິ່ງຂໍ້ 6 ຂອງ ຂໍ້ 6.3.1) ຊຶ່ງແຕກຕ່າງກັນໄປຂຶ້ນກັບເນື້ອໃນຂອງສະພາບ ຫຼື ສາເຫດນັ້ນ. ໃນຕົວຈິງແລ້ວ, ສັນຍາທີ່ຕົກລົງກັນລະຫວ່າງຄູ່ສັນຍາ ເຖິງແມ່ນແຕ່ລະຝ່າຍຈະພາຍະຍາມປະຕິບັດໃຫ້ສໍາເລັດພຽງໃດກໍຕາມ ກໍຍັງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະຕິບັດ ເຊັ່ນ ການຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ຜູ້ກ່ຽວບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້⁷⁴ ເຊັ່ນ ນໍ້າຖ້ວມ, ໄຟໃໝ່ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນກໍລະນີທີ່ມີສະພາບ ຫຼື ເຫດການພາໃຫ້ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາຖືກທໍາລາຍ ຫຼື ສູນຫາຍໄປ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ຕົກລົງຊື້ມ້າແຂ່ງ ທີ່ດີຊະນະລາງວັນທີ່ໜຶ່ງ ຈາກ ຂ. ພໍຮອດເວລາສົ່ງມອບມ້າໂຕດັ່ງກ່າວ, ມ້າໄດ້ຕາຍຍ້ອນພະຍາດລະບາດ, ສັນຍາຊື້ຂາຍນັ້ນກໍຈະສິ້ນສຸດລົງ ຍ້ອນເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາບໍ່ມີຈິງແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ຕົກລົງຊື້ ລົດເກງສີແດງ ກັບ ຂ ນັດສົ່ງມອບລົດ ໃນວັນທີ 2 ຕຸລາ ປີ 2005 ກ່ອນເຖິງມື້ທີ່ຈະມອບສົ່ງລົດຄັນດັ່ງກ່າວເກີດໄຟໄໝ້ເຮືອນຂ້າງຄຽງແລ້ວລາມມາໃສ່ເຮືອນບ່ອນມັງຽນລົດຄັນດັ່ງກ່າວ ລົດຖືກໄຟໄໝ້, ສັນຍາດັ່ງກ່າວສິ້ນສຸດ ເນື່ອງຈາກເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາໄດ້ຖືກທໍາລາຍພາໃຫ້ສັນຍາຖືກສິ້ນສຸດເນື່ອງຈາກສະພາບດັ່ງກ່າວ.

⁷⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 29 ແລະ 30.

6.3.6. ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງເສັຍຊີວິດ ຊຶ່ງບຸກຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດສືບຕໍ່ປະຕິບັດໄດ້

ໃນກໍລະນີທີ່ເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາ ຕິດພັນກັບລັກສະນະສະເພາະຂອງຄູ່ສັນຍາເທົ່ານັ້ນ ທີ່ສາມາດປະຕິບັດເປົ້າໝາຍຂອງສັນຍາໄດ້ ຕໍ່ມາຜູ້ນີ້ໄດ້ເສັຍຊີວິດ ແລະ ບໍ່ມີບຸກຄົນອື່ນສາມາດປະຕິບັດແທນໄດ້.

ຕົວຢ່າງ 3: ກ ເປັນນັກສະແດງລະຄອນເວົ້າຊື່ດັງ ໄດ້ເຊັນສັນຍາກັບໂຮງລະຄອນເວົ້າ ກຳນົດເວລາສອງປີ ແລະ ໄດ້ສະແດງ ໄດ້ລະຍະໜຶ່ງ ແຕ່ປະສົບອຸປະຕິເຫດທາງລົດຍົນພາໃຫ້ເສັຍຊີວິດ, ໃນກໍລະນີນີ້ບຸກຄົນອື່ນໆ ຊຶ່ງອາດຈະແມ່ນລູກຂອງ ກ ຫຼື ຜູ້ອື່ນບໍ່ສາມາດສະແດງແທນໄດ້ ຍ້ອນວ່າສັນຍາ ເປັນສັນຍາສະເພາະ ແນໃສ່ການສະແດງຂອງ ກ.

6.3.7. ນິຕິບຸກຄົນທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ

ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ເປັນນິຕິບຸກຄົນ ແລະ ຖືກສານມີຄຳສັ່ງຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍເນື່ອງມາຈາກຫຼາຍສາເຫດ ເປັນຕົ້ນ:

ໃນກໍລະນີຂອງວິສາຫະກິດ, ຕາມຫຼັກການທົ່ວໄປ ບໍ່ວ່າຈະເປັນສ່ວນບຸກຄົນ, ວິສາຫະກິດຮຸ້ນສ່ວນສາມັນ, ວິສາຫະກິດຮຸ້ນສ່ວນຈຳກັດ, ບໍລິສັດຈຳກັດ ແລະ ບໍລິສັດມະຫາຊົນ, ການຍຸບເລີກສັນຍາ ມີສາເຫດມາຈາກ: (1). ຂາຮຸ້ນ ຫຼື ຜູ້ຖືກຮຸ້ນ ຕົກລົງເຫັນດີຍົກເລີກວິສາຫະກິດຂອງຕົນ; (2). ສານຕັດສິນໃຫ້ຍຸບເລີກເນື່ອງມາຈາກການກະທຳຜິດກົດໝາຍ ຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຂອງວິສາຫະກິດ; ແລະ (3). ຕາມທີ່ກຳນົດໝາຍກຳນົດໄວ້.

ນອກຈາກນີ້ຍັງມີກໍລະນີສະເພາະອີກເຊັ່ນ: ເຈົ້າຂອງກິດຈະການວິສາຫະກິດຮຸ້ນສ່ວນ ທີ່ເປັນຄູ່ສັນຍາຫາກໄດ້ເສັຍຊີວິດ ກໍເປັນສາເຫດພາໃຫ້ວິສາຫະກິດຖືກຍຸບເລີກ⁷⁵.

ໃນກໍລະນີການລົ້ມລະລາຍ, ເມື່ອຄູ່ສັນຍາຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງຫາກເປັນນິຕິບຸກຄົນຕົກຢູ່ໃນສະພາບທີ່ບໍ່ສາມາດຊຳລະໜີ້ໄດ້ ຫຼື ມີໜີ້ສິນລົ້ນພົ້ນຕົວ ບໍ່ມີຄວາມສາມາດຊຳລະໜີ້ສິນໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ໄດ້ ແລະ ບໍ່ມີຜູ້ຄ້ຳປະກັນ ແລະ ແຜນການຟື້ນຟູກິດຈະການ ຫຼື ມີແຜນຟື້ນຟູກິດຈະການ ແຕ່ກອງປະຊຸມເຈົ້າໜີ້ບໍ່ຮັບເອົາແຜນການດັ່ງກ່າວ, ສານຈະພິຈາລະນາຕັດສິນໃຫ້ເປັນວິສາຫະກິດລົ້ມລະລາຍ⁷⁶.

⁷⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍວິສາຫະກິດ (ສະບັບປີ 2005), ມາດຕາ 31. ການຍຸບເລີກ ແລະ ການຊຳລະສະສາງ:

ວິສາຫະກິດສ່ວນບຸກຄົນ ຈະຖືກຍຸບເລີກໃນກໍລະນີ ດັ່ງນີ້ :

1. ເຈົ້າຂອງວິສາຫະກິດສ່ວນບຸກຄົນຕັດສິນໃຈຍຸບເລີກ;
2. ສານຕັດສິນໃຫ້ຍຸບເລີກ;
3. ລົ້ມລະລາຍ;
4. ເຈົ້າຂອງວິສາຫະກິດເສັຍຊີວິດ ຫຼື ຂາດຄວາມສາມາດທາງດ້ານການປະພຶດ ໂດຍ ບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດ.

ໃນກໍລະນີທີ່ວິສາຫະກິດສ່ວນບຸກຄົນຫາກຍຸບເລີກ ຜູ້ເປັນເຈົ້າຂອງມີພັນທະຊຳລະສະສາງ ດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ແຕ່ງຕັ້ງບຸກຄົນພາຍນອກມາເປັນຜູ້ຊຳລະສະສາງແທນກໍໄດ້ ເວັ້ນເສັຍແຕ່ການຍຸບ ເລີກດ້ວຍຄຳຕັດສິນຂອງສານ ຫຼື ການລົ້ມລະລາຍຂອງວິສາຫະກິດສ່ວນບຸກຄົນ ຊຶ່ງຕ້ອງແມ່ນສານ ເປັນຜູ້ແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຊຳລະສະສາງ.

⁷⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍວິສາຫະກິດ (ສະບັບປີ 2005), ມາດຕາ 35. ການຕັດສິນໃຫ້ວິສາຫະກິດລົ້ມລະລາຍ:

ສານຈະຕັດສິນໃຫ້ວິສາຫະກິດລົ້ມລະລາຍໄດ້ ຖ້າຫາກເກີດມີກໍລະນີໃດກໍລະນີໜຶ່ງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. ເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າຂອງວິສາຫະກິດ ບໍ່ມີແຜນການຟື້ນຟູວິສາຫະກິດຄືນໃໝ່;
2. ເຈົ້າຂອງ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າວິສາຫະກິດ ບໍ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນ ມາດຕາ 23 ຂອງກົດໝາຍສະບັບນີ້;
3. ກອງປະຊຸມເຈົ້າໜີ້ບໍ່ຮັບເອົາແຜນການຟື້ນຟູວິສາຫະກິດຄືນໃໝ່;
4. ສິ້ນສຸດກຳນົດເວລາການຟື້ນຟູວິສາຫະກິດຄືນໃໝ່ ແຕ່ການດຳເນີນທຸລະກິດຂອງວິສາຫະກິດ ກໍຍັງບໍ່ມີຜົນກຳໄລ ແລະ ເຈົ້າໜີ້ກໍຮຽກຮ້ອງໃຫ້ພິຈາລະນາການລົ້ມລະລາຍ;
5. ວິສາຫະກິດໄດ້ລ່ວງລະເມີດຂໍ້ຕົກລົງຂອງສານຢ່າງຮ້າຍແຮງ ໃນໄລຍະດຳເນີນການຟື້ນຟູ ວິສາຫະກິດຄືນໃໝ່;

ເຈົ້າຂອງວິສາຫະກິດໄດ້ໂຕນໜີ ຫຼື ເສັຍຊີວິດ ແລະ ຜູ້ສືບທອດໄດ້ປະຕິເສດການສືບທອດ ຫຼື ວ່າບໍ່ມີຜູ້ສືບທອດໃນໄລຍະເວລາທີ່ພວມພິຈາລະນາຕັດສິນການລົ້ມລະລາຍຂອງວິສາຫະກິດ.

ເມື່ອນິຕິບຸກຄົນທີ່ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍແລ້ວ ຄູ່ສັນຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນ ມີສິດທາງເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆ ຕະຫຼອດເຖິງຄ່າເສັຍຫາຍ ຈາກຜູ້ຕາງໜ້າ ຫຼື ຄະນະກຳມະການທີ່ຮັບຜິດຊອບຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງນິຕິບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍນັ້ນ.

ໃນກໍລະນີທີ່ນິຕິບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ຫາກຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍ ຄູ່ສັນຍາຂອງນິຕິບຸກຄົນນັ້ນມີສິດທາງເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຄ່າເສັຍຫາຍຕ່າງໆ ຈາກຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງນິຕິບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຖືກຍຸບເລີກ ຫຼື ລົ້ມລະລາຍນັ້ນ.

6.3.8. ຜົນການສິ້ນສຸດສັນຍາ

ເຖິງວ່າ ສັນຍາໜຶ່ງ ສິ້ນສຸດລົງແລ້ວ ຈະດ້ວຍສາເຫດໃດກໍຕາມ ຕາມທີ່ສະເໜີຂ້າງເທິງນັ້ນ ຄູ່ສັນຍາຝ່າຍທີ່ຍັງມີພັນທະຕ້ອງປະຕິບັດ ຍັງຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດພັນທະຂອງຕົນໃຫ້ສໍາເລັດ ຫຼື ມີການທົດແທນຄືນໃຫ້ຜູ້ທີ່ມີສິດທາງ ຫຼື ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງຄືນຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຕົນບໍ່ມີສິດ.⁹¹

ຕົວຢ່າງ 3: ກ ຕົກລົງຂາຍ ຄວາຍໃຫ້ ຂ 3 ໂຕ, ໂຕໜຶ່ງ 3.000.000 ກີບ ໂດຍ ຂ ຕົກລົງເຫັນດີໂອນຜ່ານທະນາຄານເງິນຈຳນວນ 4.000.000 ກີບໃຫ້ ກ ເພື່ອເປັນຄ່າມັດຈຳການຊື້ຂາຍ. ຕໍ່ມາ ຄວາຍຂອງ ກ ໄດ້ຕາຍໝົດ, ທັງສອງຝ່າຍຈຶ່ງຕົກລົງຍົກເລີກສັນຍາ ເຮັດໃຫ້ສັນຍາສິ້ນສຸດ, ຂ ຍັງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສົ່ງເງິນຄືນໃຫ້ ກ.

ຕົວຢ່າງ 4: ຄ ດຳເນີນກິດຈະການຜະລິດເຂົ້າໜົມ. ກ ແລະ ຂ ເປັນຄູ່ຮ່ວມການຄ້າຂອງ ຄ. ກ ຂາຍແປງເຂົ້າຈີ່ໃຫ້ ຄ ໃນທຸກໆ ວັນ ສຸກ ຂອງແຕ່ລະອາທິດ ແລະ ເກັບໜີ້ສິນໃນທຸກວັນພຸດ ຂອງອາທິດຖັດໄປ. ຂ ຂາຍໄຂ່ໃຫ້ ຄ ທຸກວັນເສົາ ແລະ ເກັບເງິນຄ່າໄຂ່ໃນເວລາທີ່ມາສົ່ງໄຂ່ໃນງວດໃໝ່. ທັງສາມດຳເນີນການຄ້າລັກສະນະນີ້ເປັນປະຈຳນຳກັນ. ຕໍ່ມາ ຄ ພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການດຳເນີນທຸລະກິດ, ກ ແລະ ຂ ກໍໄດ້ສົ່ງສິນຄ້າໃຫ້ ຄ ແລ້ວ ຮູ້ວ່າ ຄ ບໍ່ສາມາດດຳເນີນກິດການໄດ້ ຈຶ່ງຂໍຍົກເລີກສັນຍາກັບ ຄ ໃນວັນອາທິດ ນັບແຕ່ຮູ້ເລື່ອງດັ່ງກ່າວ. ຄ ກໍເຫັນດີຍົກເລີກ ຍ້ອນຮູ້ວ່າຕົນຈະບໍ່ສາມາດໃຊ້ແທນໜີ້ສິນໄດ້ອີກແລ້ວ. ໃນກໍລະນີນີ້, ເມື່ອມີການສິ້ນສຸດສັນຍາ ຍ້ອນການຍົກເລີກ, ຄ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສົ່ງ ແປງເຂົ້າຈີ່ ແລະ ໄຂ່ຄືນໃຫ້ ກ ແລະ ຂ ຖ້າວ່າໄດ້ໃຊ້ໄປແລ້ວສ່ວນໃດໜຶ່ງ ຄ ມີສິດສົ່ງແຕ່ສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນທີ່ໄດ້ໃຊ້ໄປແລ້ວຍັງຕ້ອງມາໄລ່ລຽງ ແລະ ທົດແທນຄືນໃຫ້ເຈົ້າໜີ້.

7. ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ໃນກໍລະນີທີ່ຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບສັນຍາ ຫຼື ການປະຕິບັດສັນຍາ ແລະ ການຮ້ອງຂໍເອົາການໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍຄູ່ກໍລະນີສາມາດຊອກວິທີແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ປະນີປະນອມກັນ. ຖ້າວ່າຄູ່ກໍລະນີຫາກບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ກໍມີສິດສະເໜີຕໍ່ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ ຫຼື ອົງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານປະຊາຊົນທີ່ມີສິດອຳນາດເພື່ອພິຈາລະນາແກ້ໄຂຕາມລະບຽບກົດໝາຍ⁷⁷.

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ວຍຕົນເອງ ຫຼື ປະນີປະນອມກັນ ແມ່ນການເຈລະຈາຕົກລົງແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂອງຄູ່ກໍລະນີ ໂດຍບໍ່ມີການບັງຄັບນາບຊຸ່, ຕ່າງຝ່າຍຕ່າງມີຜົນປະໂຫຍດ. ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງດ້ວຍການໄກ່ເກ້ຍຕ້ອງມີບຸກຄົນທີສາມເຂົ້າຮ່ວມເປັນຄົນກາງເປັນຜູ້ສະເໜີແນວທາງແກ້ໄຂ ເພື່ອໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີຮັບເອົາຂໍ້ສະເໜີຂອງກັນ ແລະ ກັນດ້ວຍຄວາມເຕັມໃຈ ຫຼື ສະໝັກໃຈເພື່ອໃຫ້ຂໍ້ຂັດແຍ່ງສິ້ນສຸດລົງ.

ການໄກ່ເກ້ຍ ແມ່ນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງໂດຍຄູ່ກໍລະນີເອງ ດ້ວຍການປະນີປະນອມ, ເຈລະຈາ ແລະ ປຶກສາຫາລື ຊຶ່ງມີຜູ້ໄກ່ເກ້ຍໜຶ່ງ ຫຼື ຫຼາຍຄົນເປັນຄົນກາງ⁷⁸ ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍບໍ່ມີສິດບັງຄັບໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ຫຼື

⁷⁷ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 101 ວັກໜຶ່ງ.

⁷⁸ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ມາດຕາ 22.

ທັງໝົດປະຕິບັດຕາມຄໍາຄິດເຫັນຂອງຕົນ, ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍພຽງແຕ່ໃຫ້ຄໍາຄິດເຫັນ, ຊື່ແຈງບັນຫາຕ່າງໆເພື່ອອະທິບາຍໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີເຂົ້າເຖິງຈຸດທີ່ມີການພິພາດ ຫຼື ບໍ່ເຂົ້າໃຈກັນ.

7.1. ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການໄກ່ເກ້ຍ

ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການໄກ່ເກ້ຍມີດັ່ງນີ້ :

- ຄູ່ກໍລະນີ;
- ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ;
- ຜູ້ຕາງໜ້າ, ຜູ້ປົກປ້ອງ ຫຼື ທະນາຍຄວາມ;
- ພະຍານ;
- ບຸກຄົນທີສາມ.

ຄູ່ກໍລະນີ ໝາຍເຖິງຄູ່ສັນຍາ ຫຼື ຜູ້ຖືກເສຍຫາຍ ແລະ ຜູ້ລະເມີດ, ບຸກຄົນທີສາມທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວ ຂ້ອງກ່ຽວກັບຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຊຶ່ງຕ້ອງເຂົ້າຮ່ວມໃນການໄກ່ເກ້ຍທຸກຄັ້ງ ເພື່ອຕົກລົງບັນຫາທີ່ຂັດແຍ່ງກັນ. ໃນກໍລະນີຈໍາເປັນບໍ່ສາມາດເຂົ້າຮ່ວມດ້ວຍຕົນເອງກໍຕ້ອງໄດ້ມອບສິດໃຫ້ຜູ້ຕາງໜ້າ ຫຼື ຜູ້ປົກປ້ອງເຂົ້າຮ່ວມຕາງກໍາໄດ້.

ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ແມ່ນຜູ້ຕາງໜ້າອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ບຸກຄົນ ຊຶ່ງຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ຫຼື ຖືກຄັດເລືອກມາເປັນຜູ້ໄກ່ເກ້ຍເຊັ່ນ: ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍຢູ່ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ພະນັກງານຫ້ອງການຍຸຕິທໍາເມືອງ, ພະນັກງານຂອງສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ (ສກສ), ຜູ້ຖືກມອບໝາຍຈາກບຸກຄົນໃດໜຶ່ງ ແລະ ຜູ້ພິພາກສາ.

ຜູ້ຕາງໜ້າ, ຜູ້ປົກປ້ອງ ຫຼື ທະນາຍຄວາມ ໝາຍເຖິງບຸກຄົນທີ່ໄດ້ຮັບມອບສິດຈາກຄູ່ກໍລະນີຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ ເພື່ອປະຕິບັດໜ້າທີ່ແທນຕົນ ຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

ພະຍານ ແມ່ນບຸກຄົນທີ່ຮູ້ເຫັນເຫດການຕົວຈິງຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງດັ່ງກ່າວ.

ບຸກຄົນທີສາມ ແມ່ນບຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ວິສາຫະກິດທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໃນຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຫຼື ຄະດີເພື່ອປົກປ້ອງສິດຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນທີ່ຕິດພັນກັບຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ຫຼື ຄະດີຊຶ່ງດໍາເນີນການແກ້ໄຂ⁷⁹.

7.2. ວິທີແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ວິທີການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງມີດັ່ງນີ້:

- ຄູ່ກໍລະນີຝ່າຍ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ມີສິດສະເໜີໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງແກ້ໄຂດ້ວຍຕົນເອງ ;
- ປະນີປະນອມໂດຍຄູ່ກໍລະນີ ;
- ສະເໜີຕໍ່ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ຫ້ອງການຍຸຕິທໍາເມືອງ ຫຼື ສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ;
- ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອພິຈາລະນາແກ້ໄຂຕາມຂະບວນການຍຸຕິທໍາ.

7.2.1. ການສະເໜີໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງແກ້ໄຂດ້ວຍຕົນເອງ

ໃນກໍລະນີມີການລະເມີດ ຫຼື ມີຄວາມເສຍຫາຍ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມອັບປະໂຫຍດ ມີສິດສະເໜີໃຫ້ອີກຝ່າຍໜຶ່ງແກ້ໄຂຂໍ້ບົກຟອງ ຫຼື ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈດ້ວຍຕົນເອງ. ໃນກໍລະນີດັ່ງກ່າວນີ້ຖືວ່າຍັງບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງເກີດຂຶ້ນ ຖ້າວ່າຝ່າຍທີ່ຖືກສະເໜີເຫັນດີປະຕິບັດຕາມຄໍາສະເໜີ ແຕ່ຖ້າວ່າຝ່າຍທີ່ຖືກສະເໜີ ບໍ່ເຫັນດີປະຕິບັດຈະຖືວ່າກໍລະນີດັ່ງກ່າວເປັນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງ.

7.2.2. ການຕົກລົງ ຫຼື ປະນີປະນອມຂອງຄູ່ກໍລະນີເອງ

ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງໂດຍການຕົກລົງຂອງຄູ່ກໍລະນີ ແມ່ນການເຈລະຈາຕໍ່ລອງເພື່ອຕົກລົງບັນຫາໃດບັນຫາໜຶ່ງລະ ຫວ່າງຄູ່ກໍລະນີເອງ. ຊຶ່ງແມ່ນການປະນີປະນອມກັນ, ການຜ່ອນສິ້ນຜ່ອນຍາວ ຫຼື ການຜ່ອນ

⁷⁹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດໍາເນີນຄະດີແພ່ງ ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2012, ມາດຕາ 75.

ໜັກໃຫ້ເປັນເປົ້າຂອງຄູ່ກໍລະນີ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາໂດຍ ພວກກ່ຽວເອງ. ຖ້າຕົກລົງກັນໄດ້ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ກໍຄວນເຮັດ ບົດບັນທຶກໄວ້ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານ.

7.2.3. ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ

ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ ແມ່ນຫົວໜ່ວຍການຈັດຕັ້ງຍຸຕິທຳຮາກຖານ ຊຶ່ງໄດ້ຮັບການສ້າງ ຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍປະຊາຊົນພາຍໃນບ້ານ ແລະ ໄດ້ຮັບຮອງຈາກເຈົ້າເມືອງ, ເຄື່ອນໄຫວວຽກງານພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳທາງ ດ້ານການເມືອງ, ແນວຄິດຂອງຄະນະໜ່ວຍພັກ ແລະ ອົງການປົກຄອງບ້ານ, ຂຶ້ນກັບການກວດກາ, ແນະນຳ ທາງດ້ານວິຊາການຂອງຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ⁸⁰.

1). ພາລະບົດບາດ, ໜ້າທີ່ ແລະ ຂອບເຂດສິດຂອງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ

1.1. ພາລະບົດບາດ, ໜ້າທີ່

ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານມີພາລະບົດບາດໜ້າທີ່ ແລະ ຂອບເຂດສິດຕົ້ນຕໍກ່ຽວກັບການ ແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງທາງແພ່ງ ດັ່ງນີ້:

- ແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງຕ່າງໆພາຍໃນບ້ານດ້ວຍການປະນີປະນອມຕາມການສະເໜີຂອງຄູ່ກໍລະນີ;
- ປະສານສົມທົບກັບອົງການທີ່ເຄື່ອນໄຫວວຽກງານຍຸຕິທຳ ແລະ ອົງການອື່ນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອປົກ ປ້ອງສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດອັນຊອບທຳຂອງປະຊາຊົນພາຍໃນບ້ານ⁸¹;
- ໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບສາຍພົວພັນທາງແພ່ງ, ການຄ້າ, ສາຍພົວພັນຄອບຄົວ ແລະ ອື່ນໆຕາມ ການຮ້ອງຂໍ ຫຼື ຕາມການສະເໜີຂອງຄູ່ກໍລະນີ;
- ໃຫ້ຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ, ຮ່ວມມືໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄຳຕັດສິນຂອງສານໃນຄະດີແພ່ງກ່ຽວກັບ ການໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍທາງແພ່ງ ຊຶ່ງຄູ່ກໍລະນີ ຫຼື ຜູ້ເສຍຄະດີຢູ່ບ້ານຂອງຕົນ;
- ປະຕິບັດໜ້າທີ່ອື່ນໆ ຕາມການມອບໝາຍຂອງອົງການປົກຄອງບ້ານ ຫຼື ຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງທີ່ ສອດຄ່ອງກັບພາລະບົດບາດຂອງຕົນ⁸².

1.2. ຂອບເຂດສິດຕົ້ນຕໍ ຂອງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານມີດັ່ງນີ້ :

- ເກັບຄ່າບໍລິການຈາກຄູ່ກໍລະນີໃນການໄກ່ເກ້ຍຕາມລະບຽບການ;
- ໄດ້ຮັບຄ່າແຮງງານໂດຍໃຊ້ຄ່າບໍລິການທີ່ເກັບຈາກຄູ່ກໍລະນີ ແລະ ສິດອື່ນໆ⁸³.

2). ຂັ້ນຕອນການໄກ່ເກ້ຍຂັ້ນບ້ານ

2.1. ຂັ້ນຕອນກະກຽມການໄກ່ເກ້ຍ

ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮັບການສະເໜີຂອງຄູ່ກໍລະນີ, ຫົວໜ້າໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ ຕ້ອງສຶກສາ ຄົ້ນຄວ້າຄຳຮ້ອງຂໍ ຫຼື ຄຳສະເໜີຂອງຄູ່ກໍລະນີເພື່ອໃຫ້ຮູ້ພື້ນຖານຂອງຂີ້ຂັດແຍ່ງ, ກະກຽມຄະນະໄກ່ເກ້ຍ, ກະ ກຽມສະຖານທີ່, ກຳນົດເວລາ ແລະ ອອກບັດເຊີນ.

2.2. ຂັ້ນຕອນດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍ

ການດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍ ເລີ່ມຕົ້ນໂດຍຫົວໜ້າຄະນະຮັບຜິດຊອບໄກ່ເກ້ຍເປັນຜູ້ນຳພາຂັ້ນຕອນ ແລະ ວິທີການຄື: ພາຍຫຼັງທີ່ຄູ່ກໍລະນີເຂົ້າຮ່ວມທີ່ປະຊຸມຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ ຫົວໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບການໄກ່ເກ້ຍ

⁸⁰ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກົມຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳ, ປຶ້ມຄູ່ມືວຽກງານແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ປີ 2009, ຂໍ້ II, ໜ້າ 4-5.

⁸¹ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກົມຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳ, ປຶ້ມຄູ່ມືວຽກງານແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ປີ 2009, ໜ້າ 7-8, ຂໍ້ ໜຶ່ງ.

⁸²ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກົມຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳ, ປຶ້ມຄູ່ມືວຽກງານແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ປີ 2009, ໜ້າ 8-9 ຂໍ້ ສອງ.

⁸³ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກົມຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳ, ປຶ້ມຄູ່ມືວຽກງານແກ້ໄຂຂີ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ, ປີ 2009, ໜ້າ 9-10, ຂໍ້ ສາມ.

ຈະແຈ້ງເນື້ອໃນຂອງຂໍ້ຂັດແຍ່ງໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ປະເດັນຂໍ້ຂັດແຍ່ງຈາກນັ້ນຈຶ່ງໃຫ້ຝ່າຍທີ່ຍື່ນຄໍາຮ້ອງ ຫຼື ຄໍາສະເໜີລາຍງານຂໍ້ຂັດແຍ່ງ, ຄວາມເສັຍຫາຍທີ່ຕົນໄດ້ຮັບ, ຄໍາສະເໜີໃນການແກ້ໄຂ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆ ຕໍ່ທີ່ປະຊຸມ ຫຼັງຈາກນັ້ນ ໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີມີຄໍາເຫັນຕໍ່ບັນຫາທີ່ອີກຝ່າຍໜຶ່ງສະເໜີມາ ແລະ ໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບວິທີການທີ່ຈະແກ້ໄຂ, ຈາກນັ້ນຄະນະໄກ່ເກ້ຍຈະສອບຖາມພະຍານ ຫຼື ບຸກຄົນທີສາມຕື່ມ (ຖ້າມີ) ແລະ ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມອື່ນໆກໍມີສິດສະເໜີຄໍາຄິດເຫັນຂອງຕົນໄດ້ ໂດຍໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ຈາກຄະນະກຳມະການໄກ່ເກ້ຍ, ຈາກນັ້ນຄະນະໄກ່ເກ້ຍກໍຜັດປ່ຽນກັນມີຄໍາເຫັນສຶກສາອົມຮົມທັງສອງຝ່າຍ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດລົງລອຍ ຫຼື ຕົກລົງກັນໄດ້ບົນພື້ນຖານການວາງຕົວເປັນກາງ. ຄະນະໄກ່ເກ້ຍບໍ່ມີສິດຕັດສິນ ຫຼື ນຳໃຊ້ມາດຕະການໃດໜຶ່ງຕໍ່ຄູ່ກໍລະນີເຊັ່ນ: ການໃຊ້ແທນຄ່າເສັຍຫາຍທີ່ບໍ່ແມ່ນຄວາມພໍໃຈຂອງຄູ່ກໍລະນີ ຫຼື ການປັບໃໝ ຫຼື ລົງໂທດໂດຍວິທີການໃດໜຶ່ງ.

ໃນກໍລະນີມີການຕົກລົງກັນໄດ້ໃນເວລາ ໄກ່ເກ້ຍຄະນະໄກ່ເກ້ຍຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກແລ້ວອ່ານຕໍ່ກອງປະຊຸມ ຫຼື ໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີອ່ານເອງ ແລ້ວໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີ, ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ຄະນະໄກ່ເກ້ຍເຊັ່ນ ແລະ ແປະໂປ້ມີໃສ່ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານ. ການໄກ່ເກ້ຍ ຂອງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍສາມາດເຮັດໄດ້ຫຼາຍຄັ້ງແຕ່ບໍ່ໃຫ້ເກີນສາມຄັ້ງ.

ໃນກໍລະນີການໄກ່ເກ້ຍບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂຶ້ນບ້ານຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກຜົນການໄກ່ເກ້ຍແລ້ວສົ່ງສໍານວນຄໍາຮ້ອງ, ຄໍາສະເໜີດັ່ງກ່າວຂຶ້ນຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ ເພື່ອດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍເປັນຂັ້ນຕອນຕໍ່ໄປ.

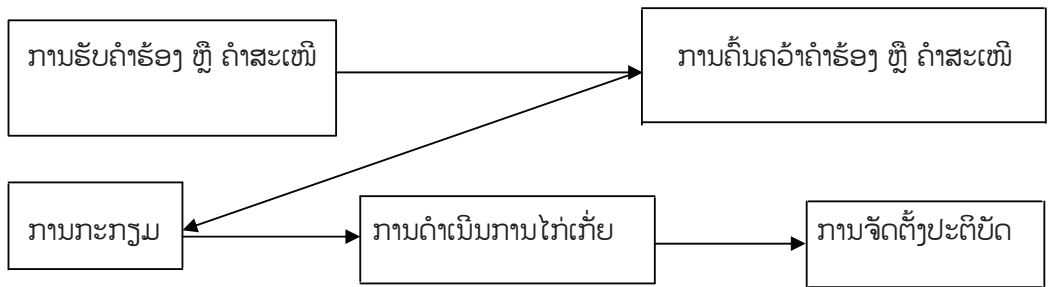
3). ຜົນຂອງການໄກ່ເກ້ຍຂຶ້ນບ້ານ

ຜົນຂອງການໄກ່ເກ້ຍ ແມ່ນການຕົກລົງຍິນຍອມ ຂອງຄູ່ກໍລະນີດ້ວຍຄວາມສະໝັກໃຈ ປາສະຈາກການບັງຄັບນາບຊູ່ ຫຼື ການແຊກແຊງຈາກຝ່າຍໃດຝ່າຍໜຶ່ງ. ຄະນະໄກ່ເກ້ຍ ຫຼື ຜູ້ບັນທຶກຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ບັນທຶກການໄກ່ເກ້ຍຢ່າງລະອຽດ , ຈະແຈ້ງ, ຊັດເຈນ ແລະ ຖືກຕາມເນື້ອໃນຈິດໃຈ ຂອງຄູ່ກໍລະນີຢ່າງແທ້ຈິງ ເນື່ອງຈາກເປັນການຕົກລົງຮັບຮູ້ສິດ ແລະ ພັນທະຂອງຄູ່ກໍລະນີທີ່ເປັນເອກະພາບກັນ ກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆທີ່ຂັດແຍ່ງກັນ ໂດຍສະເພາະຄ່າເສັຍຫາຍ, ຄ່າປົວແປງຈິດໃຈ, ຄ່າປິ່ນປົວ ແລະ ອື່ນໆ. ສິ່ງສໍາຄັນແມ່ນທັງສອງຝ່າຍໄດ້ຕົກລົງເປັນເອກະພາບກັນ, ກຳນົດວິທີການປະຕິບັດ, ກຳນົດເວລາຂອງການໃຊ້ແທນ ແລະ ວາງມາດຕະການບັງຄັບຕໍ່ຝ່າຍລະເມີດຜົນຂອງການປະຕິບັດ⁸⁴. ບົດບັນທຶກການໄກ່ເກ້ຍ ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ນັບແຕ່ມີລົງລາຍເຊັນເປັນຕົ້ນໄປ.

ຫາກການໄກ່ເກ້ຍບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ຢູ່ໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂຶ້ນບ້ານ ຝ່າຍທີ່ໄດ້ສະເໜີກໍມີສິດສະເໜີຕໍ່ອົງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານເພື່ອພິຈາລະນາແກ້ໄຂຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

⁸⁴ ກະຊວງຍຸຕິທຳ, ກົມຄຸ້ມຄອງລະບົບຍຸຕິທຳ, ປຶ້ມຄູ່ມືວຽກງານແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂຶ້ນບ້ານ, ປີ 2009, ໜ້າ 20, ຂໍ້ ຫ້າ.

**ແຜນວາດຂັ້ນຕອນດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍ
ຂອງໜ່ວຍໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ**

7.2.4. ພາລະບົດບາດ, ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຫ້ອງການໄກ່ເກ້ຍຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂັ້ນເມືອງ

ຫ້ອງການຍຸຕິທຳເມືອງ, ເທດສະບານ ແມ່ນຂະແໜງກົດໝາຍ ແລະ ວຽກງານຍຸຕິທຳທ້ອງຖິ່ນສັງກັດຢູ່ໃນໂຄງປະກອບກົງຈັກການຈັດຕັ້ງເມືອງ ຂຶ້ນກັບການຄຸ້ມຄອງຂອງອົງການປົກຄອງເມືອງ, ເທດສະບານ ທາງດ້ານການເມືອງ-ແນວຄິດ, ການຈັດຕັ້ງ, ບຸກຄະລາກອນ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ, ງົບປະມານ, ພາຫະນະ, ອຸປະກອນຮັບໃຊ້ອື່ນໆ ແລະ ຂຶ້ນກັບການຊີ້ນຳທາງດ້ານວິຊາການຂອງພະແນກຍຸຕິທຳແຂວງ, ນະຄອນ.

7.2.5. ສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ

1). ທີ່ຕັ້ງ, ພາລະບົດບາດ, ຂອບເຂດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່

1.1. ທີ່ຕັ້ງແລະພາລະບົດບາດ

ສູນ ແລະ ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແມ່ນອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ມີລັກສະນະວິຊາຊີບທາງສັງຄົມ ແລະ ກົດໝາຍຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງຂະແໜງຍຸຕິທຳ, ມີພາລະບົດບາດສ້າງເງື່ອນໄຂ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີ, ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ກຳມະການຕັດສິນໃນການດຳເນີນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ⁸⁵.

1.2. ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ ຂອງສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ມີສິດ ແລະ ໜ້າ ດັ່ງນີ້:

1. ຄົ້ນຄວ້າ, ສະເໜີສ້າງ ແລະ ປັບປຸງລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບວຽກງານແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ຂັ້ນເທິງພິຈາລະນາ;
2. ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນຳສະເໜີຕໍ່ລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງຍຸຕິທຳ ເພື່ອແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ກຳມະການຕັດສິນເຂົ້າໃນບັນຊີລາຍຊື່ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ກຳມະການຕັດສິນ ຫຼື ປົດບຸກຄົນດັ່ງກ່າວອອກຈາກບັນຊີ;
3. ໂຄສະນາ, ສຶກສາອົບຮົມລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ;
4. ພິຈາລະນາແຕ່ງຕັ້ງ, ປົດ ຫຼື ປ່ຽນຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ກຳມະການຕັດສິນ ເຂົ້າໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງແຕ່ລະຄັ້ງຕາມລະບຽບກົດໝາຍ;

⁸⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດປີ 2010, ມາດຕາ 39.

5. ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນ ຂອບເຂດທີ່ຕົນຮັບຜິດຊອບ;

6. ປະຕິບັດສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ອື່ນໆທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນລະບຽບກົດໝາຍ⁸⁶.

2). ສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ມີສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ດັ່ງດຽວກັນກັບ ສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດ ແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ⁸⁷. ສຳລັບສິດສະເໜີແຕ່ງຕັ້ງ, ປົດຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ, ກຳມະການຕັດສິນເຂົ້າໃນບັນຊີລາຍຊື່ຜູ້ ໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ຄະນະກຳມະການຕັດສິນນັ້ນຕ້ອງສະເໜີແຕ່ງຕັ້ງຕໍ່ສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດເພື່ອ ພິຈາລະນາ⁸⁸.

3). ວິທີການດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍ

ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງພາຍໃນ 7 ວັນນັບແຕ່ໄດ້ຮັບຄຳຮ້ອງເປັນຕົ້ນໄປ ສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂ ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດຕ້ອງກວດເບິ່ງສຳນວນຄຳຮ້ອງ ແລະ ອອກໝາຍເຊີນໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີມາປຶກສາຫາລື ແລະ ຕົກລົງຮູບການແກ້ໄຂ. ຖ້າຫາກຄູ່ຄວາມບໍ່ມາຕາມໝາຍເຊີນໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນພຽງພໍ ຄຳຮ້ອງດັ່ງກ່າວກໍຈະ ຕົກໄປ ແລະ ສົ່ງສຳນວນຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຮ້ອງຂໍ⁸⁹.

ໃນກໍລະນີທີ່ຄຳຮ້ອງຫາກບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ກຳນົດວ່າ : ຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດທີ່ນຳມາພິຈາລະນາຢູ່ສູນຫຼືຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສ ຖະກິດມີດັ່ງນີ້ :

- ເປັນຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດແລະການຄ້າ;
- ຄູ່ກໍລະນີໄດ້ຕົກລົງກັນໄວ້ໃນສັນຍາ;
- ຄູ່ກໍລະນີສະໝັກໃຈໃຫ້ແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ;
- ບໍ່ແມ່ນຄະດີທີ່ສານປະຊາຊົນພວມດຳເນີນການແກ້ໄຂຢູ່ ຫຼື ມີຄຳຕັດສິນຂອງສານທີ່ໃຊ້ໄດ້ຢ່າງເດັດ ຂາດແລ້ວ;

- ບໍ່ແມ່ນຂໍ້ຂັດແຍ່ງທີ່ລະເມີດລະບຽບກົດໝາຍກ່ຽວກັບ ຄວາມໝັ້ນຄົງຂອງຊາດ, ຄວາມສະຫງົບຂອງ ສັງຄົມ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມ⁹⁰. ສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຕ້ອງແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ຖືກຮ້ອງ ຂໍຊາບພ້ອມດ້ວຍເຫດຜົນພາຍໃນ 7 ວັນລັດຖະການ ນັບແຕ່ວັນຮັບຄຳຮ້ອງເປັນຕົ້ນໄປ. ເມື່ອເຫັນວ່າຄຳຮ້ອງ ຖືກ ຕ້ອງ ແລະ ຄູ່ກໍລະນີກໍຕົກລົງເຫັນດີຈຶ່ງທຳການແກ້ໄຂໂດຍໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີເລືອກຮູບການແກ້ໄຂຊຶ່ງມີ 2 ຮູບ ການຄື: ການແກ້ໄຂດ້ວຍວິທີການໄກ່ເກ້ຍ ແລະ ການແກ້ໄຂດ້ວຍຄະນະກຳມະການຕັດສິນ. ພາຍຫຼັງເລືອກຮູບ ການ ແລະ ຕົກລົງກ່ຽວກັບຄຳແຮງງານໃຫ້ຄະນະກຳມະການ, ຄຳທຳນຽມ ແລະ ຄຳບໍລິການໃຫ້ສູນ ຫຼື ຫ້ອງ ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດແລ້ວ ຈາກນັ້ນ ສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະ ກິດ ຈະມອບຂໍ້ຂັດແຍ່ງໃຫ້ຄະນະກຳມະການ ທີ່ໄດ້ຮັບການແຕ່ງຕັ້ງຈາກລັດຖະມົນຕີວ່າການກະຊວງຍຸຕິທຳ ຕາມການສະເໜີຂອງສູນແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ. ກຳນົດເວລາຂອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂອງ ສ ກສ ຊ້າສຸດບໍ່ໃຫ້ເກີນ 1 ປີ. ໃນກໍລະນີການໄກ່ເກ້ຍ ຫາກສຳເລັດຄະນະກຳມະການຕ້ອງໄດ້ເຮັດບົດບັນທຶກໄວ້ ແລ້ວອ່ານໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີຟັງ ຫຼື ຄູ່ກໍລະນີອ່ານເອງແລ້ວໃຫ້ຄູ່ກໍລະນີ, ຜູ້ໄກ່ເກ້ຍ ຫຼື ຄະນະກຳມະການໄກ່ເກ້ຍລົງ

⁸⁶ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດປີ 2010, ມາດຕາ 41.

⁸⁷ໄດ້ອ້າງອີງມາຂ້າງເທິງນັ້ນແລ້ວ.

⁸⁸ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດປີ 2010, ມາດຕາ 42.

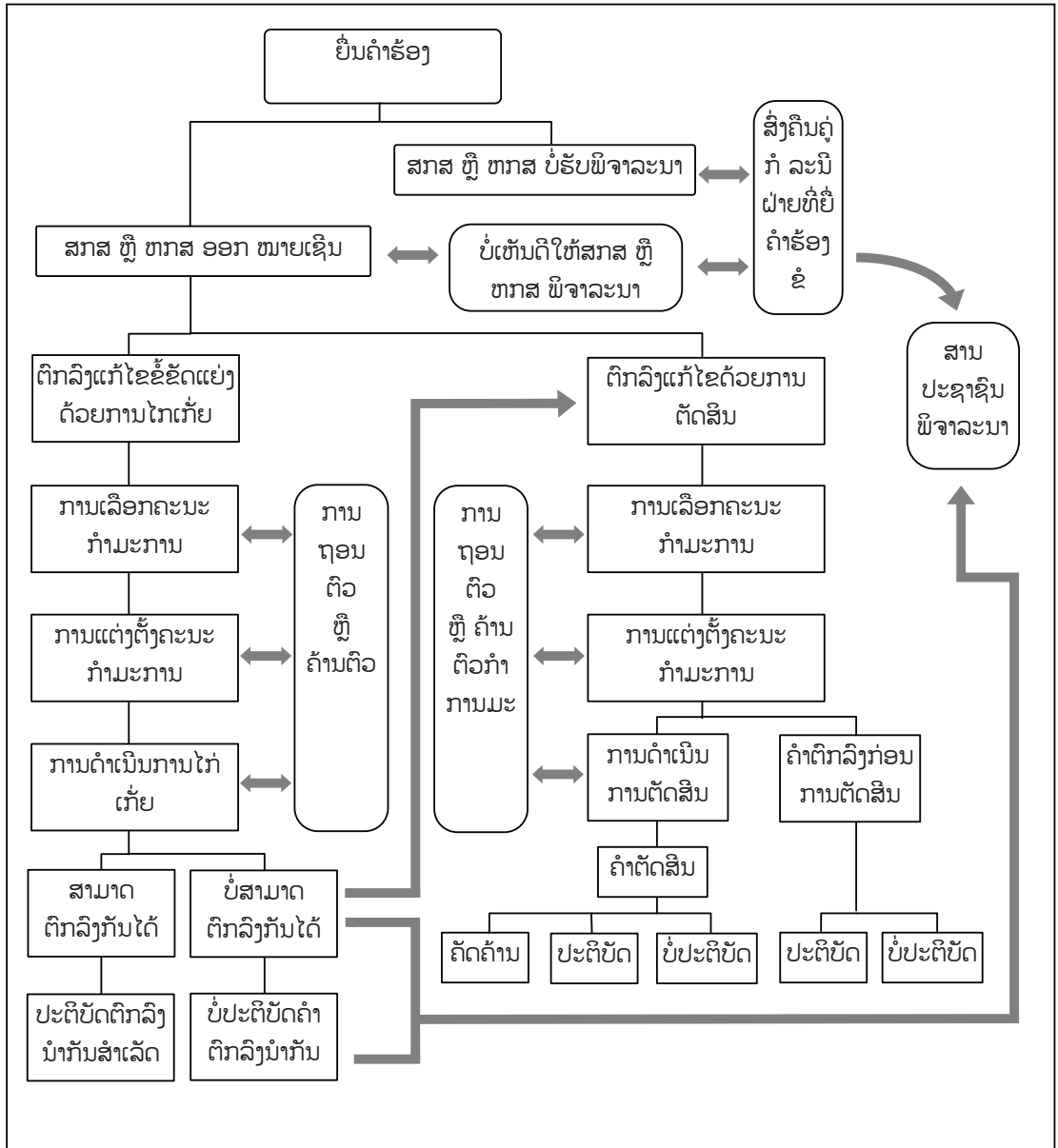
⁸⁹ກົດໝາຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດປີ 2010, ມາດຕາ 20.

⁹⁰ກົດໝາຍການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດປີ 2010, ມາດຕາ 16.

ລາຍເຊັນ ແລະ ແປະໂປ້ມີໃສ່ໄວ້ເປັນຫຼັກຖານ.ບົດບັນທຶກດັ່ງກ່າວ ມີຜົນໃຊ້ໄດ້ນັບແຕ່ມີລົງລາຍເຊັນເປັນຕົ້ນໄປ.

ໃນກໍລະນີການໄກ່ເກ້ຍຫາກບໍ່ສໍາເລັດສູນ ຫຼື ຫ້ອງການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ກໍຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກແລ້ວສົ່ງຄໍາຮ້ອງຄືນໃຫ້ແກ່ຄູ່ກໍລະນີ ຈາກນັ້ນຄູ່ກໍລະນີສາມາດຍື່ນຄໍາຮ້ອງຟ້ອງຫາສານ ເພື່ອດໍາເນີນຕາມຂັ້ນຕອນກົດໝາຍ.

ແຜນວາດຂັ້ນຕອນການດໍາເນີນການໄກ່ເກ້ຍຂອງສກສ ຫຼື ຫກສ

7.3. ການໄກ່ເກ້ຍຢູ່ສານ

ໃນທຸກຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນຄະດີ ສານສາມາດທຳການໄກ່ເກ້ຍຄູ່ຄວາມກ່ອນການພິຈາລະນາ ຕັດສິນ ຫຼື ພິພາກສາ ເພື່ອໃຫ້ຄູ່ຄວາມມີໂອກາດຕົກລົງແກ້ໄຂບັນຫາດ້ວຍການປະນີປະນອມກັນ ດັ່ງນີ້:

1) ການໄກ່ເກ້ຍຂອງຜູ້ພິພາກສາ

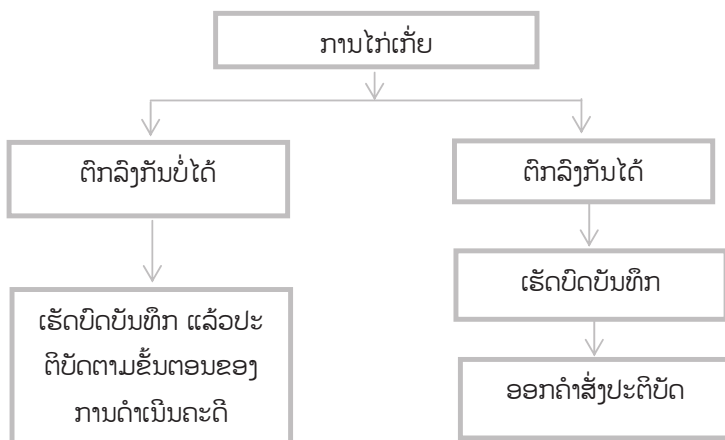
ໃນເວລາຄົ້ນຄວ້າຄະດີ ຜູ້ພິພາກສາຈະໃຫ້ໂອກາດຄູ່ຄວາມໄກ່ເກ້ຍກັນໂດຍສັນຕິວິທີເສຍກ່ອນ ຊຶ່ງ ມີຜູ້ພິພາກສາເປັນຜູ້ໄກ່ເກ້ຍໂດຍມີຈຳສານ, ໂຈດ, ຈຳເລີຍ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າຄູ່ຄວາມໃນຄະດີເຂົ້າຮ່ວມ. ໃນກໍລະນີ ຈຳເປັນສານອາດຈະເຊີນຜູ້ຕາງໜ້າອົງການປົກຄອງ, ຜູ້ຕາງໜ້າອົງການຈັດຕັ້ງ ຫຼື ຜູ້ກ່ຽວຂ້ອງອື່ນເຂົ້າຮ່ວມນຳ ໄດ້⁹¹. ໃນການໄກ່ເກ້ຍຢູ່ສານ ຜູ້ພິພາກສາ ຕ້ອງແຈ້ງຊື່, ນາມສະກຸນ, ໜ້າທີ່ຕຳແໜ່ງຂອງຕົນ ແລະ ຜູ້ບັນທຶກ, ແຈ້ງເລກທີຄະດີ, ລົງວັນທີ, ຄູ່ຄວາມໃນຄະດີ, ເລື່ອງ ແລະ ແຈ້ງເນື້ອຄະດີໂດຍຫຍໍ້ໃຫ້ຄູ່ຄວາມຊາບ ຈຶ່ງໃຫ້ ໂຈດເປັນຜູ້ສະເໜີບັນຫາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການກ່ອນ, ຈາກນັ້ນຈຳເລີຍເປັນຜູ້ສະເໜີຄວາມຄິດເຫັນ. ໃນເວລາ ໄກ່ເກ້ຍຜູ້ພິພາກສາຕ້ອງພະຍາຍາມຫາວິທີທາງອອກທີ່ເໝາະສົມເພື່ອໃຫ້ຄູ່ຄວາມໄດ້ປະນີປະນອມ ແລະ ຕົກລົງ ກັນໂດຍສັນຕິວິທີ.

ຖ້າຄູ່ຄວາມຫາກຕົກລົງກັນໄດ້ ຫຼື ບໍ່ໄດ້ ສານກໍຕ້ອງເຮັດບົດບັນທຶກຜົນຂອງການໄກ່ເກ້ຍ, ແລ້ວອ່ານບົດ ບັນທຶກນັ້ນໃຫ້ຄູ່ຄວາມຟັງ ຫຼື ໃຫ້ຄູ່ຄວາມອ່ານເອງແລ້ວລົງລາຍເຊັນ ແລະ ແປະໄປມີໄວ້ເປັນຫຼັກຖານ. ຖ້າ ຫາກຕົກລົງກັນໄດ້ສານຈະອອກຄຳສັ່ງປະຕິບັດຜົນຂອງການໄກ່ເກ້ຍພາຍໃນກຳນົດເວລາ ຫ້າວັນນັບແຕ່ວັນເຮັດ ບົດບັນທຶກການໄກ່ເກ້ຍເປັນຕົ້ນໄປ.

2) ການໄກ່ເກ້ຍໃນທີ່ປະຊຸມສານ

ໃນເວລາພິຈາລະນາຄະດີໃນທີ່ປະຊຸມສານ ຄະນະສານຈະໃຫ້ໂອກາດຄູ່ຄວາມໄກ່ເກ້ຍ ອີກຄັ້ງໜຶ່ງ ສ່ວນວິທີການກໍປະຕິບັດຄືກັນກັບການໄກ່ເກ້ຍຂອງຜູ້ພິພາກສາໃນເວລາດຳເນີນຄະດີ. ຖ້າວ່າບໍ່ສາມາດຕົກລົງ ກັນໄດ້ສານກໍຈະພິຈາລະນາຕັດສິນຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

ແຜນວາດຂັ້ນຕອນຂອງການດຳເນີນການໄກ່ເກ້ຍຂອງສານ

⁹¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການດຳເນີນຄະດີແພ່ງ ສະບັບປັບປຸງປີ 2012, ມາດຕາ 196.

8. ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ

8.1. ຄວາມໝາຍຂອງອາຍຸຄວາມ

ອາຍຸຄວາມ ແມ່ນໄລຍະເວລາຂອງການໄດ້ສິດ ຫຼື ເສຍສິດທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍເພື່ອໃຫ້ຜູ້ມີສິດນຳໃຊ້ຂອງຕົນ ທວງ, ຮ້ອງຟ້ອງ ຕໍ່ບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ລະເມີດສິດ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດຂອງຕົນ ຕາມກຳນົດເວລາ.

8.2. ຄວາມສຳຄັນຂອງອາຍຸຄວາມ

ອາຍຸຄວາມມີຄວາມສຳຄັນໃນການນຳໃຊ້ສິດຂອງບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງ ຊຶ່ງສາມາດນຳໃຊ້ສິດຂອງຕົນຕາມອາຍຸຄວາມທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ ເຊັ່ນ ການທວງ ຫຼື ການຮ້ອງຟ້ອງ ຜູ້ທີ່ລະເມີດສິດທາງແພ່ງຂອງຕົນ ຕໍ່ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ມີສິດອຳນາດພິຈາລະນາ ຫຼື ສານ ເພື່ອປົກປ້ອງສິດ ຫຼື ກຳມະສິດອັນຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ. ຖ້າຜູ້ມີສິດບໍ່ນຳໃຊ້ສິດຂອງຕົນໃນໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວນີ້ ຜູ້ກ່ຽວກະເສຍສິດໃນການຮ້ອງຟ້ອງ⁹² ຫຼື ຜູ້ກ່ຽວເສຍສິດໃນການທວງຄືນໄດ້ ຖ້າຫາກບໍ່ມີການຍິນຍອມໂດຍດີຂອງຜູ້ທີ່ລະເມີດສິດດັ່ງກ່າວ.

ອາຍຸຄວາມຍັງມີບ່ອນອີງ ໃຫ້ແກ່ອົງການຕຸລາການ ຈຳເປັນຈະຕ້ອງນຳໃຊ້ອາຍຸຄວາມເຂົ້າໃນການພິຈາລະນາຄະດີ ຖ້າວ່າຄຳຮ້ອງຟ້ອງດັ່ງກ່າວນັ້ນໝົດອາຍຸຄວາມແລ້ວ ສານປະຊາຊົນກໍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງນຳມາພິຈາລະນາຕື່ມ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ຢືມເງິນນຳ ຂ ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາສິ່ງແລ້ວແຕ່ ກ ກໍບໍ່ໄດ້ສົ່ງໜີ້ສິນດັ່ງກ່າວໃຫ້ ຂ, ກຳນົດເວລາສິ່ງແລ້ວວັນທີ 16 ຕຸລາ 2010. ຫຼັງຈາກນັ້ນມາເວລາໄດ້ລ່ວງເລີຍມາຮອດສາມປີ ໂດຍຜ່ານມາບໍ່ມີການທວງທາວ ຈາກ ກ ເມື່ອມາຮອດວັນທີ 16 ພະຈິກ 2013, ຂ ໄດ້ມາທວງເອົາເງິນນຳ ກ ຄືນແຕ່ ກ ປະຕິເສດການທົດແທນໜີ້ສິນ. ສະນັ້ນ, ຂ ຈຶ່ງເສຍສິດການຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ເພື່ອທວງເອົາເງິນຄືນ.

ໃນກໍລະນີນີ້ສານກໍຈະບໍ່ພິຈາລະນາໃຫ້ ເນື່ອງຈາກວ່າ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໄດ້ສິ້ນສຸດແລ້ວ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ຂັບລົດໄປ ເຮັດໃຫ້ເກີດອຸບັດຕິເຫດຕໍ່ເອົາລົດຂອງ ຂ ທີ່ຈອດແຄມທາງເຮັດໃຫ້ລົດຂອງ ຂ ເປ່ເພສີມຄວນ ກ ກໍເຫັນດີຈ່າຍຄ່າສ້ອມແປງລົດເປັນມູນຄ່າ 3,000,000 ກີບ ຄືນໃຫ້ ຂ ພາຍຫຼັງ ຂ ສ້ອມແປງແລ້ວ ແຕ່ນັ້ນມາເວລາລວງເລີຍມາເຖິງສາມປີ ກ ກໍບໍ່ໄດ້ນຳເງິນຈ່າຍຕາມການຕົກລົງໃຫ້ ຂ ແລະ ຂ ກໍບໍ່ໄດ້ໄປທວງທາວເອົາເງິນດັ່ງກ່າວຈາກ ກ. ຖ້ວາ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໝົດໄປ, ຂ ເສຍສິດໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ກ ຕໍ່ສານເພື່ອທວງເອົາເງິນຄ່າສ້ອມແປງລົດນຳ ກ ໄດ້ອີກ⁹³.

ສຳລັບຜູ້ທີ່ຄອບຄອງ ຫຼື ນຳໃຊ້ ກໍສາມາດນຳໃຊ້ອາຍຸຄວາມໃນການໄດ້ສິດ ຫຼື ກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຕົນຄອບຄອງນັ້ນ ຖ້າອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງຫາກສິ້ນສຸດ ຖ້າວ່າໃນລະຍະເວລາດັ່ງກ່າວເຈົ້າຂອງກຳມະສິດຫາກບໍ່ໄດ້ມາທວງທາວ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງເພື່ອທວງເອົາຄືນ⁹⁴.

ຕົວຢ່າງ 3: ກ ເກັບໂມງໃສ່ແຂນທີ່ຕົກເຮັຍຕາມຖະໜົນ, ພາຍຫຼັງທີ່ເກັບໄດ້ແລ້ວຜູ້ກ່ຽວກໍໄດ້ໄປແຈ້ງອົງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງເພື່ອປະກາດຫາເຈົ້າຂອງໂມງໃຫ້ພົວພັນເອົາຄືນ. ເວລາຫົກເດືອນຜ່ານໄປ ນັບແຕ່ມີຜູ້ກ່ຽວເກັບໄດ້, ຜູ້ກ່ຽວສາມາດເປັນເຈົ້າກຳມະສິດ ໃນໂມງໜ່ວຍດັ່ງກ່າວ ຖ້າເຈົ້າຂອງເດີມຫາກບໍ່ມາທວງເອົາຕາມກຳນົດເວລາຂອງອາຍຸຄວາມ.

⁹²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ, ມາດຕາ 36 ແລະ 42.

⁹³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102.

⁹⁴ໄດ້ອ້າງຂ້າງເທິງແລ້ວ.

8.3. ການໄດ້ກຳມະສິດຕາມອາຍຸຄວາມ

ການໄດ້ກຳມະສິດຕາມອາຍຸຄວາມ ແມ່ນການໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ ເນື່ອງຈາກການຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງຂອງບຸກຄົນອື່ນດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ. ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈນັ້ນ ສະແດງອອກດ້ວຍການຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງຢ່າງເປີດເຜີຍ, ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສະຫງົບ, ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວນີ້ແລ້ວ ບຸກຄົນທີ່ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດເດີມ ກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງເອົາຄືນໄດ້.

8.3.1. ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ

ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ໝາຍຄວາມວ່າ ຜູ້ທີ່ຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຊຶ່ງໄດ້ນຳໃຊ້, ປົກປັກຮັກສາຄືກັນກັບວ່າຕົນເອງເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ຊຶ່ງເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນສິ່ງໜຶ່ງທີ່ສາມາດຢັ້ງຢືນໄດ້ວ່າ ຜູ້ປົກຄອງຈະກາຍເປັນເຈົ້າກຳມະສິດຕໍ່ຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນຕາມອາຍຸຄວາມ. ການຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈສະແດງອອກ ດ້ວຍເງື່ອນໄຂຂອງການຄອບຄອງແບບເປີດເຜີຍ, ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ສະຫງົບ ໃນກຳນົດເວລາທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍເຊັ່ນ: ຊາວປີສຳລັບຊັບຄົງທີ່, ຫ້າປີ ສຳລັບຊັບເຄື່ອນທີ່ ແລະ ຫົກເດືອນສຳລັບການເກັບຊັບສິ່ງຂອງທີ່ຕົກເຮັຍ ຫຼື ສັດທີ່ຂາດການຮັກສາ. ເມື່ອຜູ້ຄອບຄອງຫາກປະຕິບັດຕົນຕາມເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວແລ້ວ ແລະ ເຈົ້າຂອງເດີມບໍ່ໄດ້ມາທັກທ້ວງ ຫຼື ທວງທາວ ໃນກຳນົດເວລາຂອງອາຍຸຄວາມແລ້ວ ບຸກຄົນທີ່ເປັນເຈົ້າກຳມະສິດເດີມກ່ຽວກັບຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ຈະບໍ່ມີສິດຮ້ອງຟ້ອງເອົາຄືນໄດ້ ຫຼື ສາມາດເວົ້າໄດ້ ວ່າຜູ້ຄອບຄອງຈະໄດ້ຮັບສິດໃນກຳມະສິດ. ຍົກເວັ້ນຊັບສິ່ງຂອງຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ນັ້ນ ຊຶ່ງຈະບໍ່ຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈແຕ່ຢ່າງໃດ ເຖິງວ່າຈະກາຍກຳນົດເວລາຕາມອາຍຸຄວາມກໍຕາມ⁹⁵.

8.3.2. ການຄອບຄອງຢ່າງເປີດເຜີຍ

ການຄອບຄອງຢ່າງເປີດເຜີຍ ໝາຍເຖິງການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ໃນຊ່ວງເວລາທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໂດຍບໍ່ມີການປົດປັ້ງ ຫຼື ຊຸກເຊື່ອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຄົນອື່ນຮູ້ເຫັນໄດ້ ຕົວຢ່າງ: ຄວາຍຫຼົງມານຳຝຸງຄວາຍຂອງ ກ ຊຶ່ງຜູ້ກ່ຽວບໍ່ຮູ້ເຈົ້າຂອງເດີມ, ສະນັ້ນ ກ ຜູ້ຄອບຄອງ ກໍໄດ້ປະກາດຫາເຈົ້າຂອງຄວາຍແລ້ວ ແລະ ໄດ້ລ້ຽງຄວາຍໂຕນັ້ນໄວ້ນຳຝຸງຄວາຍຂອງຕົນ ຊຶ່ງແຕ່ລະວັນກໍໄດ້ນຳມາຂັງໄວ້ຄອກເໝືອນຕົວອື່ນໆ ໂດຍບໍ່ໄດ້ນຳໂຕຄວາຍດັ່ງກ່າວໄປຊຸກເຊື່ອງໄວ້ ບ່ອນທີ່ຄົນອື່ນບໍ່ສາມາດເຫັນນຳໄດ້.

8.3.3. ການຄອບຄອງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ

ການຄອບຄອງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໝາຍເຖິງ ການຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງຜູ້ອື່ນ ຊຶ່ງໄດ້ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຄືກັບວ່າຕົນເປັນເຈົ້າຂອງຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນມາຕະຫຼອດ ຕາມລະຍະເວລາຂອງອາຍຸຄວາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ⁹⁶. ເຊັ່ນ ການເຂົ້າຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຊຶ່ງຜູ້ຄອບຄອງໄດ້ທຳການປູກຝັງ ຫຼື ທຳການຜະລິດໃດໜຶ່ງໃສ່ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວທຸກໆປີ ໂດຍບໍ່ໄດ້ປະທົດິນໄວ້ລ້າ ຈົນເຖິງວັນຈຸບອາຍຸຄວາມຜູ້ກ່ຽວກໍຈະກາຍເປັນເຈົ້າກຳມະສິດໃນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ ຫຼື ເວົ້າໄດ້ວ່າໄດ້ສິດໃນກຳມະສິດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີບຸກຄົນທຳອິດນັ້ນຫາກໄດ້ຄອບຄອງຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ທັນຈຸບອາຍຸຄວາມຕາມກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ⁹⁷ ແຕ່ຜູ້ກ່ຽວໄດ້ມອບຊັບສິ່ງຂອງນັ້ນໃຫ້ບຸກຄົນອື່ນຄອບຄອງແທນດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈແລ້ວ ກຳນົດເວລາທີ່ຈະໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດນັ້ນ ກໍໃຫ້ນັບທັງເວລາຂອງຜູ້ທີ່ຮັບມອບໃຫ້ຄອບຄອງແທນນັ້ນ ຫຼື ໃນກໍລະນີ ການມອບສິດຄອບຄອງໃຫ້ບຸກຄົນທີ່ສາມຄອບຄອງຕໍ່ແບບຂາດຕົວກຳນົດ

⁹⁵ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ, ມາດຕາ 42.

⁹⁶ໄດ້ອ້າງຂ້າງເທິງແລ້ວ.

⁹⁷ໄດ້ອ້າງຂ້າງເທິງແລ້ວ.

ເວລາໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດ ໃຫ້ນັບແຕ່ມື້ທີ່ບຸກຄົນຜູ້ທຳອິດໄດ້ຄອບຄອງນັ້ນເປັນຕົ້ນມາ, ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ກ່າວນີ້ແລ້ວ ບຸກຄົນຜູ້ໃໝ່ທີ່ຄອບຄອງກໍຈະໄດ້ຮັບກຳມະສິດນັ້ນເລີຍ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຄອບຄອງ ແລະ ນຳໃຊ້ທີ່ດິນໜຶ່ງຕອນ ມາໄດ້ຫຼາຍປີແລ້ວ ກ ໄດ້ມອບໃຫ້ທ້າວ ຄ ເຂົ້າມານຳໃຊ້ເຮັດສວນໃນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວເປັນເວລາ ສາມປີ ກ ຈຶ່ງເຂົ້າມາໃຊ້ຕໍ່ອີກເກີນກ່ວາສອງປີ ຊຶ່ງໃນລະຍະຕົ້ນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວຂອງ ກ ຍັງບໍ່ທັນຄົບກຳນົດເວລາຂອງອາຍຸຄວາມຕາມກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນການຄິດໄລ່ແມ່ນເອົາລະຍະທີ່ ກ ນຳໃຊ້ແຕ່ເບື້ອງຕົ້ນ ບວກກັບເວລາມອບໃຫ້ ຄ ນຳໃຊ້ພ້ອມທັງບວກກັບເວລາທີ່ຜູ້ກ່ຽວນຳໃຊ້ຫຼັງຈາກ ຄ.

ໝາຍຄວາມວ່າ ກຳນົດເວລາທີ່ຈະໄດ້ມາເປັນກຳມະສິດຕາມອາຍຸຄວາມນັ້ນ ກໍໃຫ້ນັບແຕ່ມື້ທີ່ບຸກຄົນຜູ້ທຳອິດໄດ້ຄອບຄອງນັ້ນເປັນຕົ້ນມາ ບວກກັນທັງໝົດ ເຖິງວ່າໄລຍະກາງຜູ້ກ່ຽວໄດ້ມອບໃຫ້ຄົນອື່ນ ເຂົ້າຄອບຄອງກໍຕາມ, ເມື່ອຮອດກຳນົດເວລາທີ່ໄດ້ກ່າວນີ້ແລ້ວ ບຸກຄົນໃໝ່ທີ່ຄອບຄອງກໍຈະໄດ້ຮັບກຳມະສິດນັ້ນເລີຍ ຕາມອາຍຸຄວາມ ຍົກເວັ້ນການຄອບຄອງ ຫຼື ນຳໃຊ້ຊັບສິ່ງຂອງ ຂອງລັດ ຫຼື ລວມໝູ່ນັ້ນ ເຖິງວ່າຈະຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍລິສຸດໃຈ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງຈຸບຕາມກຳນົດເວລາທີ່ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດໄວ້ກໍຕາມ, ຊັບສິ່ງຂອງດັ່ງກ່າວຈະບໍ່ຕົກເປັນກຳມະສິດຂອງຜູ້ຄອບຄອງ ຫຼື ນຳໃຊ້ແຕ່ຢ່າງໃດ ເຖິງວ່າຈະກາຍກຳນົດເວລາ ທີ່ກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ກໍຕາມ⁹⁸.

8.3.4. ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມສະຫງົບ

ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມສະຫງົບໝາຍເຖິງ ການຄອບຄອງຊັບຂອງບຸກຄົນອື່ນ ຕາມລະຍະເວລາຂອງອາຍຸຄວາມ ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ໂດຍບໍ່ມີການທວງທາວທາງປາກເປົ່າ ຫຼື ເປັນລາຍລັກອັກສອນຕໍ່ຜູ້ນຳໃຊ້ ຫຼື ຜູ້ຄອບຄອງ, ອົງການປົກຄອງບ້ານ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ⁹⁹.

ການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມບໍ່ສະຫງົບ ຕາມມາດຕາ 42 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ ໝາຍຄວາມວ່າມີການທວງທາວຈາກເຈົ້າກຳມະສິດ ໂດຍທວງທາວຈາກຜູ້ຄອບຄອງ ຫຼື ນຳໃຊ້ໂດຍກົງ ຫຼື ການທວງໂດຍຜ່ານໜ່ວຍໄກ່ແກ່ຍຂັດແຍ່ງຂັ້ນບ້ານ ຫຼື ອົງການແກ້ໄຂຂັດແຍ່ງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານຕາມລະບຽບກົດໝາຍ.

ຖ້າຂາດເງື່ອນໄຂໃນການນຳໃຊ້ດ້ວຍຄວາມສະຫງົບແລ້ວ ຜູ້ຄອບຄອງກໍບໍ່ສາມາດ ຄິດໄລ່ເວລາທີ່ຄອບຄອງຜ່ານມາເຂົ້າເປັນການຄອບຄອງດ້ວຍຄວາມສະຫງົບ.

8.4. ການເສັຍສິດຕາມອາຍຸຄວາມ

ການເສັຍສິດຕາມອາຍຸຄວາມ ໝາຍເຖິງການເສັຍສິດທວງ, ຮ້ອງຟ້ອງຕາມລະຍະເວລາທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ເຊັ່ນ: ສິດໃນການຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍ, ສິດໄດ້ຮັບການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ, ສິດທວງຕາມສັນຍາ ແລະ ອື່ນໆ¹⁰⁰.

ຕົວຢ່າງ: ໃນວັນທີ 30 ມີນາ 2002 ຄວາຍຂອງ ກ ໄປເຂົ້າສວນຂອງ ຂ ເຮັດໃຫ້ຜົນລະປຸກຂອງ ຂ ເສັຍຫາຍເປັນມູນຄ່າ 5.000.000 ກີບ ກ ເຫັນດີໃຊ້ແທນ ແຕ່ໄດ້ນັດໝາຍກັນໃຊ້ແທນຄືນ ໃນວັນທີ 30 ມິຖຸນາ 2002 ພໍຮອດນັດໝາຍ ກ ບໍ່ໄດ້ນຳເງິນໄປໃຊ້ແທນໃຫ້ ຂ ແລະ ຂ ກໍບໍ່ໄດ້ໄປທວງຖາມເອົາ ຈົນເວລາລວງເລີຍໄປ ຈາກວັນນັດໝາຍສາມປີຄື ຮອດວັນທີ 10 ກໍລະກົດ 2005 ຂ ຈຶ່ງໄປທວງຖາມເອົາເງິນດັ່ງກ່າວ ແຕ່ ກ ປະຕິເສດວ່າບໍ່ໃຊ້ແທນແລ້ວຍ້ອນໝົດອາຍຸຄວາມແລ້ວ ຂ ຈຶ່ງໄປຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ສານໄດ້ພິຈາລະນາຕັດສິນ ແລະ ໄດ້ວິນິດໄສວ່າ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງຂອງ ຂ ໄດ້ໝົດໄປແລ້ວ ຍ້ອນນັບແຕ່ວັນນັດໝາຍໃນການຊຳລະຄ່າເສັຍຫາຍ ແມ່ນວັນທີ 30 ມິຖຸນາ 2002 ຈົນມາຮອດວັນທີ 10 ກໍລະກົດ 2005 ຂ ບໍ່ເຄີຍ

⁹⁸ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ ມາດຕາ 42 ວັກ ທີ ສາມ.

⁹⁹ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍກຳມະສິດ ມາດຕາ 42 ວັກທີ ໜຶ່ງ.

¹⁰⁰ ໄດ້ອ້າງຂ້າງເທິງແລ້ວ.

ໄດ້ໄປທວງທາວເອົາເງິນດັ່ງກ່າວຈາກ ກ ຊຶ່ງອີງຕາມມາດຕາ 102 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ ສານຈຶ່ງໄດ້ຕັດສິນຍົກເລີກຄໍາຮ້ອງຟ້ອງຂອງ ຂ ຖືມທັງໝົດ.

8.5. ປະເພດອາຍຸຄວາມ

ອາຍຸຄວາມແບ່ງອອກເປັນສອງປະເພດຄື: ອາຍຸຄວາມທົ່ວໄປ ແລະ ອາຍຸຄວາມສະເພາະ.

8.5.1. ອາຍຸຄວາມທົ່ວໄປ

ອາຍຸຄວາມທົ່ວໄປ ໝາຍເຖິງ ກຳນົດເວລາທີ່ແນ່ນອນ ຊຶ່ງກົດໝາຍກຳນົດໄວ້ໃຫ້ນຳໃຊ້ສິດໃນການ ທວງ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງໃນກໍລະນີ ທີ່ກົດໝາຍບໍ່ໄດ້ກຳນົດອາຍຸຄວາມສະເພາະເຖິງຊັບ, ເຫດການ ຫຼື ສັນຍາໃດໜຶ່ງ ເຊັ່ນ ອາຍຸຄວາມຕາມສັນຍາ ຫຼື ການທວງເອົາຄ່າເສຍຫາຍ¹⁰¹ແມ່ນມີກຳນົດເວລາສາມປີ¹⁰¹.

8.5.2. ອາຍຸຄວາມສະເພາະ

ອາຍຸຄວາມສະເພາະໝາຍເຖິງກຳນົດເວລາທີ່ແນ່ນອນທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ ຊຶ່ງບົ່ງບອກລັກສະນະສະເພາະຂອງສັນຍາ, ເຫດການ ຫຼື ຊັບສິ່ງຂອງໃດໜຶ່ງ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

1) ສັນຍາກ່ຽວກັບສິ່ງກໍ່ສ້າງ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ສຳລັບສັນຍາໃນການກໍ່ສ້າງ ແມ່ນເລີ່ມ ແຕ່ວັນມອບຮັບສິ່ງກໍ່ສ້າງເປັນຕົ້ນໄປ ພາຍຫຼັງການກໍ່ສ້າງສຳເລັດ ແລະ ມີການມອບຮັບກັນຢ່າງເປັນທາງການ ແລ້ວ ຖ້າມີການເພພັງເສຍຫາຍເກີດຂຶ້ນ ຫຼື ການກໍ່ສ້າງບໍ່ຖືກຕາມເຕັກນິກ, ຜິດຕາມແຜນຜັງ ຫຼື ອອກແບບ ເຈົ້າຂອງໂຄງການມີສິດທວງ ໃຫ້ຜູ້ຮັບເໝົາກໍ່ສ້າງດັດແກ້, ປ່ຽນແປງ ຫຼື ໃຊ້ແທນຄ່າເສຍຫາຍໄດ້ພາຍໃນກຳນົດສິບປີ, ຫຼັງຈາກກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວແລ້ວ ເຈົ້າຂອງໂຄງການຈະບໍ່ສາມາດທວງໄດ້ ຍ້ອນວ່າອາຍຸຄວາມໄດ້ສິ້ນສຸດ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ມາດຕາ 102 ຂອງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ ກ ໄດ້ວ່າຈ້າງໃຫ້ບໍລິສັດ ຂ ປຸກສ້າງເຮືອນ ສາມຊັ້ນໃຫ້ ໂດຍມີການອອກແບບ ແລະ ມີການຢັ້ງຢືນຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງການອອກແບບຈາກ ພະແນກຜັງເມືອງ ແລະ ໃນການກໍ່ສ້າງຕົວຈິງ ບໍລິສັດ ຂ ໄດ້ຕອກເສົາເຂັ້ມພຽງແຕ່ 18 ຕົ້ນ ຊຶ່ງຫ້ອງທາງເບື້ອງຫຼັງທີ່ເປັນເຮືອນຄົວບໍ່ໄດ້ນຳໃຊ້ເຫຼັກຕາມມາດຕະຖານ ພາຍຫຼັງກໍ່ສ້າງສຳເລັດ ແລະ ໄດ້ມອບ-ຮັບກັນແລ້ວ ກ ເຂົ້າໃຊ້ເຮືອນໄດ້ ແປດປີ ດິນບ່ອນເຮືອນຄົວຍຸບ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຝາເຮືອນເບື້ອງຫຼັງແຕກ ແຕ່ ກ ບໍ່ໄດ້ໄປພົວພັນໃຫ້ບໍລິສັດ ຂ ມາສ້ອມແປງ ຫຼື ຮ້ອງຂໍຄ່າເສຍຫາຍເລີຍ. ຈົນເວລາຜ່ານໄປໄດ້ສິບສອງປີ ເຫັນວ່າເຮືອນຄົວດັ່ງກ່າວເກີດເຫຼາຍຂຶ້ນ ກ ຈຶ່ງຮ້ອງຟ້ອງບໍລິສັດ ຂ ແຕ່ ຂ ໄດ້ປະຕິເສດຍ້ອນອາຍຸຄວາມໄດ້ໝົດແລ້ວ, ສານຈຶ່ງໄດ້ຕັດສິນຍົກເລີກຄໍາຮ້ອງຟ້ອງຂອງ ກ ຖືມທັງໝົດ.

2) ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການສືບທອດມູນມໍຣະດົກ ມາດຕາ 40 ໄດ້ກຳນົດອາຍຸຄວາມວ່າ ການຮ້ອງຟ້ອງເອົາມູນມໍຣະດົກ ສາມາດເຮັດຂຶ້ນໄດ້ ພາຍໃນກຳນົດສາມປີ ນັບແຕ່ວັນເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໄດ້ເສຍຊີວິດເປັນຕົ້ນໄປ. ຖ້າຫາກວ່າກາຍກຳນົດເວລາດັ່ງກ່າວ ສິດໃນການຮ້ອງຟ້ອງຈະຕົກໄປ ເວັ້ນເສຍແຕ່ໃນກໍລະນີຜູ້ສືບທອດມູນມໍຣະດົກນັ້ນຫາກມີອາຍຸບໍ່ເຖິງສິບແປດປີ ພາຍຫຼັງເຈົ້າມູນມໍຣະດົກໄດ້ເສຍຊີວິດ ຫຼື ມີເຫດຜົນອື່ນພຽງພໍ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ມີລູກ ສອງຄົນ ຊື່ ຂ ແລະ ຄ ເວລາ ກ ເສຍຊີວິດມີເງິນ ຈຳນວນ 50.000.000 ກີບ ໃນເວລາມ້ຽນຄາບສິ່ງສະການນັ້ນ ຄ ບໍ່ໄດ້ທວງແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກຂອງ ກ ແຕ່ຢ່າງໃດເພາະຕົນກໍມີຖານະພໍ້ກຸ່ມກິນຢູ່ຈຶ່ງບໍ່ສົນໃຈ. ພໍເວລາລວງເລີຍໄປ ສາມປີກ່ວາ ຄ ເກີດຂັດສິນຈຶ່ງມາທວງຂໍແບ່ງປັນມູນມໍຣະດົກທີ່ເປັນເງິນ 50.000.000 ກີບ ດັ່ງກ່າວນຳ ຂ ແຕ່ ຂ ໄດ້ປະຕິເສດໂດຍອ້າງວ່າ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໄດ້ໝົດໄປແລ້ວ ຈະບໍ່ແບ່ງປັນໃຫ້. ໃນກໍລະນີນີ້ ຖ້າ ຄ ໄປຮ້ອງຟ້ອງຕໍ່ສານ ສານກໍຕັດສິນຍົກເລີກຄໍາຮ້ອງຟ້ອງ ຖືມຍ້ອນອາຍຸຄວາມໄດ້ໝົດແລ້ວ.

¹⁰¹ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102.

8.6. ການນັບອາຍຸຄວາມ

ການນັບອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ໃຫ້ເລີ່ມນັບແຕ່ມື້ທີ່ມີສິດທາງ ເປັນຕົ້ນໄປ ເຊັ່ນ ວັນຖັດໄປຂອງ ກຳນົດເວລາໃນສັນຍານັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດ ຫຼື ເຫດການໃດໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນເປັນຕົ້ນໄປ, ນັບແຕ່ວັນທີ່ທີ່ມີການຄອບຄອງ ຫຼື ຄວາມເສຍຫາຍໄດ້ເກີດຂຶ້ນເປັນຕົ້ນໄປ¹⁰².

ການນັບອາຍຸຄວາມ ແມ່ນການນັບດ້ວຍວັນ, ເດືອນ ຫຼື ປີ ຂອງເຫດການໃດໜຶ່ງ, ການເຂົ້າຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ຕາມສັນຍາ ເພື່ອຄິດໄລ່ອາຍຸຄວາມຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍ.

ເວລາເລີ່ມນັບອາຍຸຄວາມ ຕ້ອງເລີ່ມແຕ່ວັນທີ່ເຫດການໃດໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນ, ວັນເຂົ້າຄອບຄອງ ຫຼື ນຳໃຊ້ ຫຼື ວັນຖັດໄປຂອງການສິ້ນສຸດສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ 1: ກ ໄດ້ຊັບລົດໄປຕຳເຮືອນ ຂອງ ຂ ໃນວັນທີ 01 ມັງກອນ 2003 ແລະ ໄດ້ຕົກລົງກັນໃຫ້ ຂ ສ້ອມແປງເອງກ່ອນໝົດເທົ່າໃດ ກ ຈະທົດແທນໃຫ້ ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງແມ່ນເລີ່ມແຕ່ນັບແຕ່ວັນ ເກີດເຫດເປັນຕົ້ນໄປ.

ຕົວຢ່າງ 2: ກ ໄດ້ຊື້ຄວາຍຈາກ ຂ ມູນຄ່າ 5.000.000 ກີບ ຊຶ່ງ ຂ ໄດ້ຈ່າຍໃນວັນທີນັ້ນ ຈຳນວນ 4.000.000 ກີບ ຍັງຄ້າງ 1.000.000 ກີບ, ໄດ້ເຮັດສັນຍາກັນໄວ້ວ່າ ວັນທີ 30 ກັນຍາ 2013 ຈະມາ ຊຳລະໃຫ້ຄົບ ຮອດວັນທີ່ດັ່ງກ່າວ ກ ບໍ່ໄດ້ນຳເງິນມາຊຳລະໃຫ້ ຂ. ການຄິດໄລ່ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ແມ່ນເລີ່ມຄິດໄລ່ແຕ່ ວັນທີ 01 ຕຸລາ 2013 ເປັນຕົ້ນໄປ.

ເວລາສິ້ນສຸດອາຍຸຄວາມ ແມ່ນວັນ, ເດືອນ ແລະ ປີ ທີ່ຄົບກຳນົດອາຍຸຄວາມຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດ ໝາຍ ຂອງເຫດການໃດໜຶ່ງເກີດຂຶ້ນ, ວັນເຂົ້າຄອບຄອງ, ນຳໃຊ້ ແລະ ຕາມສັນຍາ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ຊື້ຄວາຍຈາກ ຂ ມູນຄ່າ 5.000.000 ກີບ ຊຶ່ງ ຂ ໄດ້ຈ່າຍໃນວັນທີນັ້ນ ຈຳນວນ 4.000.000 ກີບ ຍັງຄ້າງ 1.000.000 ກີບ ໄດ້ເຮັດສັນຍາກັນໄວ້ ວ່າ ວັນທີ 30 ກັນຍາ 2013 ຈະມາ ຊຳລະໃຫ້ຄົບ, ຮອດວັນທີ່ດັ່ງກ່າວ ກ ບໍ່ໄດ້ນຳເງິນມາຊຳລະໃຫ້ ຂ. ເວລາສິ້ນສຸດອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ສາມປີ ໃຫ້ນັບແຕ່ວັນຖັດໄປຂອງການສິ້ນສຸດສັນຍາຄື ວັນທີ 01 ຕຸລາ 2013 ເປັນຕົ້ນໄປຈົນຮອດວັນທີ 01 ຕຸລາ 2016.

ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໃນກໍລະນີອາຍຸຄວາມຖືກໂຈະນັ້ນໃຫ້ເລີ່ມນັບແຕ່ມື້ທີ່ເຫດການນັ້ນໄດ້ສິ້ນ ສຸດ ໃນກໍລະນີເຫດການສຸດວິໄສ ຫຼື ເຫດບັງເອີນ ແລະ ຈະຖືກຢຸດສະງັກ ເມື່ອມີການທວງ ຫຼື ຮ້ອງຟ້ອງຂອງ ເຈົ້າກຳມະສິດ¹⁰³.

8.6.1. ການໂຈະອາຍຸຄວາມ

ອາຍຸຄວາມຈະຖືກໂຈະໃນກໍລະນີ ທີ່ມີເຫດສຸດວິໄສ ຫຼື ເຫດບັງເອີນເກີດຂຶ້ນ ຊຶ່ງເປັນອຸປະສັກ ຕໍ່ ການປຶ້ນຄຳຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ການທວງ¹⁰⁴. ພາຍຫຼັງທີ່ລະຍະເວລາຂອງການໂຈະນັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດແລ້ວ ອາຍຸຄວາມ ທີ່ໄດ້ຜ່ານມາກ່ອນນັ້ນກໍຈະສືບຕໍ່ອີກ ໝາຍຄວາມວ່າລະຍະເວລາທີ່ຖືກໂຈະນັ້ນໄດ້ສິ້ນສຸດແລ້ວ ອາຍຸຄວາມທີ່ ໄດ້ຜ່ານມາກ່ອນນັ້ນກໍຈະສືບຕໍ່ອີກ ໝາຍຄວາມວ່າລະຍະເວລາທີ່ຖືກໂຈະນັ້ນບໍ່ ໃຫ້ນັບເຂົ້າເປັນອາຍຸຄວາມ.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ເສັຍຊີວິດ ໃນວັນທີ 31 ທັນວາ 2010 ມີລູກສອງຄົນ ຊື່ ຂ ແລະ ຄ ຊຶ່ງອາໄສຢູ່ຫ່າງ ກັນ ພາຍຫຼັງ ກ ເສັຍຊີວິດ ມູນມໍຣະດົກທັງໝົດຂອງຜູ້ກ່ຽວ ແມ່ນ ຂ ເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງໄວ້ ຫຼັງຈາກນັ້ນ 2 ປີ ຫົກເດືອນ ຄ ກໍຍັງບໍ່ມີເວລາມາຂໍ ແບ່ງປັນນຳ ຂ ແຕ່ບັງເອີນ ໃນໄລຍະເວລາຂອງປີທີສາມໄດ້ເກີດໄພນ້ຳຖ້ວມ ແຕ່ວັນທີ 20 ເດືອນສິງຫາ 2013 ຫາ ວັນທີ 20 ພະຈິກ 2013, ຈາກນັ້ນ ຈຶ່ງຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິ ລະຍະ ເວລາສາມເດືອນທີ່ເກີດໄພທຳມະຊາດເຮັດໃຫ້ ຄ ບໍ່ສາມາດໄປຫາ ຂ ໄດ້ນັ້ນ ຖືວ່າເປັນລະຍະເວລາຂອງອາຍຸ

¹⁰²ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102 ວັກ ສອງ.

¹⁰³ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102 ວັກທີ ສາມ.

¹⁰⁴ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ແລະ ນອກສັນຍາ, ມາດຕາ 102 ວັກທີ ສອງ.

ຄວາມຖືກໂຈະ ຊຶ່ງໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວບໍ່ໃຫ້ໄລ່ເຂົ້າໃສ່ກຳນົດເວລາຂອງອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ຄ ສາມາດໄປທວງເອົາມູນມໍຣະດົກ ໄດ້ຈົນຮອດ ວັນທີ 31 ມີນາ 2014 ຈຶ່ງໝົດ ແທນທີ່ຈະແມ່ນ ວັນທີ 31 ມັງກອນ 2014.

8.6.2. ການຢຸດສະງັກຂອງອາຍຸຄວາມ

ການຢຸດສະງັກຂອງອາຍຸຄວາມໝາຍເຖິງ ລະຍະເວລາທີ່ນັບເປັນອາຍຸຄວາມຕາມການຄອບຄອງ, ຕາມສັນຍາ ແລະ ຕາມເຫດການທີ່ຜ່ານມາຖືກລົບລ້າງ ຫຼື ບໍ່ນັບເປັນເວລາຂອງອາຍຸຄວາມຍ້ອນມີການກະທຳໃດໜຶ່ງຂອງຄູ່ກໍລະນີຝ່າຍທີ່ມີສິດທວງ ເຊັ່ນ: ການທວງ, ການຮັບຮູ້ໜີ້ສິນຂອງລູກໜີ້ ຫຼື ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງ ຈະຖືກຢຸດສະງັກ ເມື່ອມີການກະທຳອັນແນ່ນອນຂອງຄູ່ກໍລະນີ ຫຼື ຄູ່ສັນຍາ ເຊັ່ນ: ການຮັບຮູ້ໜີ້ສິນຂອງຕົນ. ໃນກໍລະນີນີ້ອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງໃຫ້ເລີ່ມນັບຄືນໃໝ່¹⁰⁵.

ຕົວຢ່າງ: ກ ໄດ້ກູ້ຢືມເງິນຈາກ ຂ ຈຳນວນ 1.000.000 ກີບ ກຳນົດໃຊ້ແທນ ໃນວັນທີ 01 ມັງກອນ 2012, ແຕ່ເມື່ອຮອດວັນນັດໝາຍໃນການໃຊ້ແທນ ກ ບໍ່ໄດ້ນຳເງິນມາຊຳລະໃຫ້ ຂ ຕາມສັນຍາອາຍຸຄວາມໃນການຮ້ອງຟ້ອງຈະເລີ່ມນັບແຕ່ ວັນທີ 02 ມັງກອນ 2012 ເປັນຕົ້ນໄປ; ໃນລະຍະເວລາດັ່ງກ່າວກ່ອນຈະຄົບສາມປີ ຖ້າ ຂ ມີການທວງ ຫຼື ກ ຍັງຮັບຮູ້ວ່າຕົນຍັງມີໜີ້ຕໍ່ ຂ ແລະ ຍິນດີໃຊ້ແທນອາຍຸຄວາມທີ່ຜ່ານມາຖືວ່າຖືກລົບລ້າງ.

¹⁰⁵ໄດ້ອ້າງອີງມາເທິງແລ້ວ.

ປຶ້ມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານກ່ຽວກັບຂໍ້ຜູກພັນໃນສັນຍາ ທົວນີ້
ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອ ທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ
ການພິມ ຈາກ ອົງການຮ່ວມມືສາກົນປະເທດຍີ່ປຸ່ນ(ໄຈກາ)

ສຳລັບແຈກຢາຍ ຫ້າມ ຊື້ - ຂາຍ

ພິມຄັ້ງທີ1

10,000ຫົວ ທີ່ ໂຮງພິມເທບປັນຍາ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ມີນາ 2014

JICA Project for Human Resource Development in the Legal sector

Tel: 021-254307 Fax: 021-254308

Japan International Cooperation Agency (JICA) Laos Office

Sihom Commerce Center, 3rd Floor

Souphanuvong Avenue, Building No. 006, Ban Sihom

P.O.Box 3933, Vientiane, Lao PDR

Tel: 021-241100 Fax: 021-241101